

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ І ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРНО-ПРАВОВИХ НАУК

Кривий Ріг-2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРНО-ПРАВОВИХ НАУК

Кривий Ріг-2018

ББК

Колектив авторів

Сучасні проблеми гуманітарно-правових наук. Збірник наукових статей за матеріалами Всеукраїнської Internet конференції «Актуальні проблеми гуманітарно-правових наук» (Березень 2018 р.) Відп. ред. К.В. Ніколенко. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. - 179 с.

Матеріали досліджень охоплюють філософський, соціологічний, психологічний та культурологічний аналіз особистості, проблеми її формування на сучасному етапі становлення інформаційної цивілізації. Юридичні аспекти існування сучасного суспільства, глобальні, регіональні та вузько територіальні трансформації представлено в збірнику наукових статей. Розглянуто різні аспекти сучасного буття суспільства, культури і галузі права, їх співвідношення, взаємозв'язок, трансформації і перспективи розвитку. Аналіз реалій функціонування особистості, інтелекту, соціуму здійснюється з урахуванням динаміки економічної сфери суспільства в умовах глобалізації.

Для науковців, викладачів, аспірантів і магістрантів. Можуть бути використані у викладанні філософських, соціально-гуманітарних і правових дисциплін.

Адреса редакції:

50005, Кривий Ріг, вул. Трамвайна 16 А,
к. 504/2

Тел.: (099) 977-87-73

E-mail: filosof@kaf.donduet.edu.ua

© Колектив авторів, 2018

© Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-
Барановського, 2018

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
<u>СЕКЦІЯ І «СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ СОЦІУМУ»</u>	5
Верютіна Д. А. – Соціальні проблеми молоді в сучасному суспільстві	5
Андрушко М. А., Краснянська Н. Д. – Особистість і суспільство: взаємодія у соціальному просторі	7
Скроботова Д. І., Фурсова Р. С. – Децентралізація – політичні, соціальні та економічні особливості	9
Бубнов І. В., Халілова-Чуваєва Ю. О. – Формування інноваційно-орієнтованої особистості як передумова перспективного соціально-політичного розвитку.....	11
Тріфонова Д. О., Коновалова Д. С. – Молодіжна політика в Україні.....	13
Хархан В. В., Краснянська Н. Д. – Формування політичної культури молоді в Україні	15
Іванова К. М. – Сучасні технології PUBLIC RELATIONS (PR) та їх роль у соціально-політичному житті суспільства	17
Мушак К. Є., Сурду І. Р. – До питання про вплив інформаційних технологій на політичне життя суспільства	18
Олійник В. А. – Економічне підґрунтя взаємозв'язків країн-членів Європейського союзу	20
Харенко Н. В. – Мистецтво риторики як важливий фактор впливу на громадську думку в сучасному суспільстві	23
Заслоцька Ю. С. – Сучасна екологічна політика України	24
Балдурська І. О., Краснянська Н. Д. – Екологічна криза та шляхи її вирішення в Україні	26
Антонюк Я. І. – Екологічні проблеми сучасної України та політичні засоби їх розв'язання	27
Бучко І. Р. – Засоби масової інформації як головний феномен політичного маніпулювання.....	29
Куляс К. А. – Сучасні системи рекрутування політичних лідерів як основа демократизації українського суспільства	30
Марініна К. О. – Технократична держава як один зі способів вирішення глобальних проблем сучасності	31
Романенко Ю. С. – Міжнародний конфлікт як головний диригент на арені міжнародних відносин	33
Волкова Е. Ю. – Проблеми розвитку соціуму: соціально-політичні аспекти	34
Кушнір В. В. – Гуманітарні аспекти соціальної політики.....	35
Купріянова Д. С. – Молодіжні проблеми як аспекти молодіжної політики держави.....	36
Українець Н. С. – Подружній конфлікт як соціальний феномен.....	38
Троян А. О. – Особистісні аспекти соціального буття та проблема мови сучасної молоді.....	41
Барабаш І. І. – Поведінка молоді та її нормативні регулятори	43
Лядська В. В. – Взаємодія політики та моралі у житті суспільства.....	46
<u>СЕКЦІЯ ІІ «ОСОБИСТІСНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ»</u>	48
Демиденко Н. Ю. – Конфлікти в сім'ї та світовий досвід шляхів їх подолання	48
Кіяшко А. О. – Тип сучасного керівника: вимога сучасності	50
Коваль М. М. – Вплив стресу на організм людини.....	52
Гребенюк І. В. – Причини конфліктів в сім'ях та шляхи їх вирішення.....	55
Рясна В. М. – Конфлікти у трудовому колективі та світовий досвід у методах їх вирішення.....	57
Замлачна О. І. – Особистісні аспекти соціального буття.....	60
Шелевер А. М. – Методи вирішення конфліктів на підприємстві та їх вплив на ефективність праці	61
Карамушка Ю. В. – Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації при конфліктах	64
Шокер Р. І. – Внутрішній конфлікт особистості	67
Демчук К. Ю. – Особливості сімейних конфліктів в Україні.....	69
Стеценко В. М. – Поведінка людини у натовпі з позиції Гюстава ле Бона та проведення маніпуляцій над натовпом	71
Сорочан Т. В. – Особливості міжособистісного спілкування студентської молоді	73
Слободянюк О. Р. – Особливості адаптації молоді у вищому навчальному закладі	74
Керецман В. М. – Комунікативна культура – важлива складова розвитку особистості майбутнього фахівця.....	76
Сидорак Р. В. – Роль лідера студентської групи у формуванні сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі.....	77
Кулига А. О. – Самогубство як соціальна проблема	78
<u>СЕКЦІЯ ІІІ «ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ»</u>	82
Краснянська Н. Д. – Українська сучасна культура як цілісна система	82
Удуденко Г. С. – Концепція особистісних аспектів соціального буття.....	84

Димитрова О. І. – Всебачіння змін у формуванні сучасної освіти	85
Польовий С. С. – Соціальні передумови виникнення ісламу	87
Бубнова А. В. – Мережеве суспільство в аспекті глобальних проблем сучасності	90
Мунтян І. О. – Теоретичні особливості глобальних проблем сучасності	91
Зайченко М. Г. – Філософські особливості проблем сучасності	93
Оліферчук Б. О. – Глобальні проблеми сучасності	94
Гнедих Т. А. – Проблема екзистенціалізму в теологічному трактуванні	95
Захарова С. О. – Причини актуальності саєнтологічного вчення Л. Рона Хаббарда.....	96
Зубенко Ю. О. – Перспективи розвитку туризму в Австралії	98
Коновал А. В., Бондаренко К. В. – Дослідження у сфері фізики на території України	101
Щербакова Н. В. – Проблема трансформації ціннісних орієнтацій сучасної української молоді. Соціально-філософський аспект.....	102
Шевченко Є. Ю. – Релігія та сучасність	105
Романюк А. Ю., Закордонець Ю. В. – Національна Академія Наук України, її стан на сьогодні.....	107
Сапожник К. Ю. – Сучасні нетрадиційні релігії.....	109
Околович В. С. – Футурологія як специфіка дослідження.....	111

СЕКЦІЯ IV «ЮРИДИЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ ІСНУВАННЯ ЛЮДСТВА»

Бурак Д. І. – Міжнародно-правове регулювання трудових відносин	114
Вишнівецький К. Ю. – Особливості правової ментальності та соціальних звичок у сприйнятті закону	116
Шишкін К. В. – Проблеми правового та економічного розвитку Європейського союзу	117
Шульженко О. І. – Гарантії забезпечення трудових прав жінок, що поєднують працю з материнством	120
Гнедих Т. А. – Особливості банкрутства фізичних осіб.....	122
Свиридюк А. А., Кошкіна Д. А. – Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України	123
Поясок А. І. – Проблеми захисту соціальних сиріт та дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування в Україні.....	125
Фурсова Р. С. – Правове регулювання діяльності акціонерних товариств в Україні	127
Авдишева В. Т. – Проблеми вдосконалення господарського законодавства	129
Бойко Ю. В. – Правовий статус безробітного в Україні.....	131
Дремлюга В. О. – Третя конвенція ООН з морського права 1982 року	133
Адамчук С. І. – Правове регулювання банкрутства підприємств.....	135
Бойченко А. О. – Особливості правового регулювання діяльності кредитних спілок	137
Журба В. М. – Загальний стан прав жінок та гендерної рівності в Україні	139
Колесник М. Ю. – Особливості банкрутства юридичних осіб	141
Кошкіна Д. А. – Особливості перспективи розвитку державного регулювання підприємницької діяльності в Україні	143
Зубенко Ю. О. – Правове регулювання державної підтримки туристичної діяльності	144
Ковалевська С. В. – Безпека в галузі туризму.....	146
Козлова В. В. – Конституційно-правові механізми захисту прав, свобод і законних інтересів громадян	148
Коноплянко В. В. – Система антитерористичного законодавства України.....	150
Мещанин Б. А. – Проблема децентралізації в реформуванні місцевого самоврядування в Україні.....	152
Матюшевська К. М. – Правове регулювання цінних паперів в господарській діяльності.....	153
Мазуріна С. В. – Особливості охорони праці жінок в Україні.....	155
Федоришина А. В. – Проблеми безробіття в Україні.....	157
Попозогло Т. С. – Особливості юридичних гарантій підприємницької діяльності в Україні.....	159
Резнік І. А. – Трудова міграція студентів: причини та наслідки	161
Сапожник К. Ю. – Регулювання трудових відносин з іноземними громадянами	163
Скроботова Д. І. – Особливості банкрутства в Україні	165
Суша А. В. – Проблематичний аспект міграційних процесів в Україні.....	167
Кошова К. М. – Проблеми корупції в Україні.....	169
Свиридюк А. А. – Державне регулювання інвестиційних процесів в Україні	171
Петрунук Є. С. – Проблеми державного захисту економічної конкуренції в Україні.....	173
Чеботаренко А. М. – Особливості захисту прав споживачів в Україні.....	175
Шульженко І. В. – Історичні аспекти правового регулювання праці жінок.....	177

СЕКЦІЯ І «СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ СОЦІУМУ»

Верютіна Дарина Андріївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

panthu@mail.ru

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постановка проблеми. Одним з головних показників розвитку суверенної, незалежної, демократичної, правової і соціальної держави є турбота про своє майбутнє, своє молоде покоління. Для того, щоб це майбутнє адекватно відповідало проголошеним суспільним цінностям, необхідно постійно дбати про молодь, не залишати її без надійних соціальних орієнтирів. Сучасні суспільні процеси різко змінили соціальне, матеріальне і політичне становище молоді.

Аналіз досліджень і публікацій. Особливості соціалізації молоді розкриваються в роботах С.І. Іваненкова, А.І. Ковальнової, А.Ж. Кусжановой, Е.Л. Омельченко та ін. Безпосередньо з цим напрямком пов'язані дослідження, присвячені динаміці соціальних проблем молодого покоління Росії. Спектр таких досліджень і робіт досить великий і проводиться різними колективами авторів з багатьох напрямків (М.К. Горшков, Е.А. Гришина, Ю.А. Зубок, Н.І. Ловцова М.П. Мчедлов, В.В. Петухов, В.І. Чупров, В.Н. Ярська).

Сучасні українські дослідники О.Вишняк, С.Макеєв, М.Чурилов визначають молодь, як соціальну спільноту, що посідає певне місце у соціальній структурі суспільства і набуває соціального статусу у різноманітних соціальних структурах (соціально-класовій, професійно-трудовій тощо), має спільні проблеми, соціальні потреби та інтереси, особливості життєдіяльності.

Невирішені раніше проблеми. Останнім часом загострилося немало молодіжних проблем. Руйнування соціалізації підвищила особисту відповідальність молоді за свою долю, виявила неготовність більшості з них включитися в нові суспільні відносини. Вибір життєвого шляху, як зазначають дослідники, став визначатися не здібностями й інтересами молодої людини, а конкретними обставинами.

Метою статті є дослідження соціальних проблем молоді, її становлення та участь в сучасних умовах суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молодь – це соціальна група, яка набуває рис соціальної спільноти та має специфічні соціально-психологічні, соціальні, культурні та інші особливості, у тому числі й способу життя, перебуває у процесі соціалізації, має свій соціальний вік і відповідно до потреб часу має бути творцем нової соціальної і культурної реальності.

Українська молодь є складовою світової спільноти молоді. В нашій державі налічується більше 14 мільйонів молодих людей віком від 15 до 34 років, що складає 30 % її населення. Це та рушійна сила, яка самою логікою історичного процесу повинна відігравати важливу роль у подоланні кризи і формуванні громадянського суспільства, в усіх інноваційних процесах державотворення. Цим зумовлено зростання інтересу до молоді з боку різних наук, що досліджують спонукальні чинники розвитку соціуму, провідне місце серед яких належить соціології, і, в першу чергу, такої важливої її складової як соціологія молоді [1].

В сучасних умовах все найгостріше виникає завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення її до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовжується термін її навчання, соціально-політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу тощо. Разом з тим, незважаючи на невизначеність вікових меж молоді, саме в сучасному суспільстві вона виокремлюється у відносно самостійну соціально-демографічну групу. Сприяє цьому, перш за все, ускладнення процесу соціалізації молоді, посилення вимог з боку суспільства, розрив між віковими і соціальними характеристиками, науково-технічний прогрес, який сприяє прискореному розвитку молодих людей, процес акселерації молодого покоління. При цьому головною ознакою молоді як соціально-демографічної групи є процес соціалізації. На думку більшості вчених соціалізація – це сукупність усіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює та відтворює певну систему знань, норм, цінностей та моделей ролевої поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства [2].

Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Важливу роль в житті молодої людини відіграє правильно обрана майбутня професія. Саме вона визначає активну позицію в суспільно-політичному житті, високий професіоналізм, матеріальний

достаток і сімейний добробут. На жаль, молоді люди рідко задумуються над тим, як розвивати свої духовні і фізичні здібності. Людина, яка досконало знає свої можливості, сильні й уразливі місця своєї особистості, навіть скромну професію зможе підняти на належний рівень тільки тим, що вона там працює. Добросовісне відношення до своїх обов'язків і старанне виконання запропонованої роботи, в кінці кінців, дасть свої результати і забезпечить загальний успіх [2].

Освіта для більшості молодого покоління стає засобом підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, прискореного соціального становлення взагалі. Тому юнаки та дівчата, визначаючись із вибором професії, зважають не лише на свої уподобання, а й враховують попит на спеціалістів відповідного профілю, географію попиту на робочу силу відповідної кваліфікації тощо.

Але слід також зазначити, що й набуття середньої освіти, яке, як правило, залежить від працелюбства, настанов у батьківській сім'ї тощо, часто ускладнюється включенням підлітків у трудову діяльність з метою підтримки матеріального рівня сім'ї, віддаленістю населених пунктів у сільській місцевості від середніх шкіл, проблемами сільської школи і т.д. Найбільше проблем у дітей та молодих людей, які мають слабе здоров'я. До того ж становище ускладнюється, наприклад, через скорочення мережі навчальних закладів для дітей з вадами розвитку, хоча кількість таких дітей в Україні зростає [3].

До головних проблем сучасної молоді відноситься також значна економічна та соціальна залежність від батьків, перш за все – забезпечення житлом. Кількість молодих сімей, які перебувають на квартирному обліку, щорічно збільшується. На становищі молоді позначається загальне зниження рівня життя та зuboжіння населення.

Значна частина молодих людей знаходиться на межі бідності. Кризовий стан суспільства негативно відбивається на відношенні молоді до трудової діяльності. Більше половини опитаних молодих людей відзначали, що оплата за роботу, яку вони сьогодні виконують, не забезпечує їм можливості вирішувати насущні проблеми. Водночас для значної частини молоді країни очевидним є незаконне швидке збагачення окремих її громадян, що підсилює незадоволення своїм матеріальним становищем [4].

Актуальною проблемою, з якою зіткнулося наше суспільство, стало погіршення фізичного та психічного здоров'я молоді. Упродовж останніх десяти років серед молоді відбулося підвищення рівня захворюваності й поширення хвороб за всіма їх класами. Значного поширення набули соціально зумовлені хвороби. Погіршується епідемічна ситуація щодо ВІЛ/СНІДу, який вражає насамперед молоде покоління.

Серед зареєстрованих наркоманів молодь віком до 28 років становить 80%. Кількість споживачів наркотичних засобів та психотропних речовин збільшується, вік наркозалежної молоді має тенденцію до омолодження. За останні 10 років частка хворих на наркоманію серед неповнолітніх збільшилася у 6-8 разів. Смертність серед осіб цієї групи зросла у 40 разів. Хворіє на наркоманію переважно молодь, яка не працює. Поглиблення цих явищ викликає загрозу демографічної безпеки, оскільки середній вік уражених на наркоманію становить 26 років, тобто є найактивнішим репродуктивним віком [5].

Економічні негаразди перехідного періоду негативно вплинули на соціальне здоров'я молоді. Для значної частини молодих людей гострими стали проблеми бідності, безпритульності, безробіття та насильства. Останні роки обмежені ресурси спрямовувалися головним чином на лікування та підтримку невідкладної допомоги, а профілактиці захворювань та популяризації засад здорового способу життя не приділялося належної уваги. За даними опитування «Становище молоді в Україні» відзначається низька доступність медичних послуг (65 %) [5].

Головним чинником, що найбільше зумовлює стан здоров'я, є спосіб життя, який ведуть діти і молодь. Здорового способу життя дотримується небагато юнаків і дівчат (69 %). Доведено, що формування здорового способу життя є набагато ефективнішою й економічно доцільнішою стратегією, ніж постійне збільшення витрат на лікування наслідків нездорового способу життя.

Серед соціальних проблем молоді значне місце займає зростання рівня соціальних відхилень (до основних форм девіантної поведінки у сучасному суспільстві відноситься злочинність, токсикоманія, алкоголізм, проституція і суїцид) [6].

Дослідження свідчать, що підґрунтям для негативних суспільних явищ є соціально-економічна нестабільність, недоліки в організації навчально-виховного процесу в освітніх закладах, певна дегуманізація освіти, штучне відокремлення її від виховання, зниження виховного потенціалу сім'ї, неякісна організація праці на виробництві, негативний вплив антигромадських елементів, зростаюча активність ділків тіньової економіки, наявність засобів і сфер нетрудового збагачення.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що соціальні проблеми молоді проявляються надзвичайно гостро, і найважливішими з них, на вирішення яких мають перш за все сконцентруватися зусилля державної молодіжної політики [6]:

- створення умов для вирішення проблем матеріального забезпечення молоді та їхніх родин;
- проблеми працевлаштування;

- доступність отримання якісної освіти;
- здоров'я і можливості його збереження та поліпшення;
- проблеми забезпечення житлом;
- проблеми підліткової та молодіжної злочинності та інших антисоціальних проявів;
- проблеми виховання молоді, зокрема патріотичного.

Висновки. Отже, проаналізувавши сучасні проблеми молоді суспільства, можна зробити висновок, що незважаючи на значне розширення можливостей для власного самовизначення та індивідуального розвитку, українська молодь як була, так і залишається найбільш вразливою, незахищеною частиною суспільства. Все це вимагає подальшого розвитку вітчизняної соціології молоді, завданням якої повинна стати розробка нових теоретичних підходів до аналізу молоді та її проблем, врахування її специфіки, впливу нових соціальних реалій сьогодення на духовний світ і поведінку молоді. Саме соціологія молоді може і здатна допомогти в пошуку реальних шляхів залучення молодого покоління до активних дій. Першочерговим завданням у цьому має стати ґрунтовна діагностика становища молоді, створення її достовірного і всебічного соціального «портрета» та висунення на цій основі науково обґрунтованих пропозицій для державних органів і соціальних інститутів, які мають відношення до соціалізації молодого покоління.

Література

1. Головатий М.Ф., Цибульних В.С. Проблеми молодіжної політики// Філософія і соціологічна думка. – 2014. – №7. – С 105-135.
2. Вашутін О. В. Політична соціалізація молоді в сім'ї і становлення політичної психології індивіда в суспільстві //Людина і політика. –2015. – №4. – С. 96-100.
3. Копець Л.В. «Психологія і особистість»// Сучасність та молодь. – 2015. – №16. – С 87-115.
4. Матусевич В. Політична культура: теоретико-методологічні проблеми дослідження // Соціологія: теорія, методи. – 2014. – С. 137-145.
5. Сморг Л. Особа і суспільство (філософсько-психологічний аспект) //«Психологія особистості». – 2013. –№ 2. – С 12-34.
6. Українське суспільство 2005-2012 рр. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.semynoshenko.net/documents

Андрушко Марія Андріївна

студентка Одеського державного екологічного університету (м.Одеса)

Краснянська Наталія Дмитрівна

ст.викладач кафедри українознавства та соціальних наук

Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

krasnyanskaya.123@ukr.net

ОСОБИСТІСТЬ І СУСПІЛЬСТВО: ВЗАЄМОДІЯ У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Постановка проблеми. Дослідження основних механізмів взаємодії особистості і суспільства – одне з найскладніших завдань соціальних і гуманітарних наук. Світовий досвід свідчить: там, де на серйозний рівень поставлено наукове дослідження особистості, вдається уникнути серйозних проблем, на які ще багате сьогодення в Україні.

Аналіз досліджень і публікацій. Наукові дослідження з цієї теми ведуть вчені: Піча В.М., Злобіна О.Г., Циба В.Т., Лукашевич М.П., Павличенко П.П., Пилипенко В. Є., Вишняк О. І та ін.

Невирішені раніше проблеми. Проблема взаємодії особистості і суспільства – неосяжна і складна, що охоплює величезне поле досліджень. Виникає потреба у всебічному вивченні шляхів взаємодії особистості і суспільства, процесу соціалізації особистості та її діяльності в сучасному суспільстві.

Метою статті є дослідження взаємодії особистості і суспільства, основні сфери реальних проявів людської особистості, організацію суспільства як середовище соціалізації індивідів та їх публічної діяльності, місце і роль особистості у соціальній структурі.

Виклад основного матеріалу. Елементами соціальних систем є люди. Входження людини в суспільство відбувається через різноманітні соціальні спільноти: групи, інститути, організації та системи прийнятих у суспільстві норм і цінностей (культуру). Внаслідок цього людина залучена до багатьох соціальних систем, кожна з яких справляє на неї системоформуючий вплив. Вона стає не тільки елементом соціальної системи, а системою, що має складну структуру. Будь-які соціальні утворення неможливо уявити без людини, її активної творчої діяльності. Особистість – це певна соціальна

властивість людини, що визначає її зв'язки з іншими людьми в даний час. Адже людина як істота соціальна на основі соціальних зв'язків і взаємодії творить групи, колективи, об'єднання, а згодом і спільноти. Саме особистість з'єднує всі ланки суспільного життя: макро-, мезо- і мікросередовища, робить їх полем власної творчої активності та осередком розгортання внутрішніх потенцій. Людська особистість реалізує себе через основні форми діяльності, фактично створюючи усе строкате багатство людської життєдіяльності. Людина, будучи носієм колективного й індивідуального начал, є дуалістичною за своєю суттю. Головним соціальним процесом, через який здійснюється взаємодія між особистістю та суспільством, є процес соціалізації. Становлення соціальності людини у ході її соціалізації дозволяє їй відповідати соціальним нормам й вимогам суспільства, а також самореалізуватися в цьому суспільстві на основі освоєння його духовно-моральних цінностей. Найперше виявлення особистості – це активність, що, в кінцевому підсумку, виливається у творчість. Оскільки особистість неповторна, остільки відбиток цієї неповторності лежить на всіх продуктах її діяльності. У цьому сенсі людська особистість постає не лише джерелом творчої активності, а й носієм її результатів, при тому у подвійному значенні: з одного боку, особистість засвоює історичні здобутки інших поколінь та культурних традицій, а, з іншого боку, вона сама виявляється як їх опредметнення та актуалізація. Людська особистість творить себе сама, а тому її необхідною ознакою постає потреба у самовдосконаленні. До особливої сфери реальних проявів людської особистості слід віднести також спілкування. Лише у спілкуванні – прямому чи опосередкованому може відбутися найважливіше та найзаповітніше для людської особистості: досягнута єдність сутності та існування, за якої людина зможе в своїх діях відчувати власну повноту та автентичність, а в своїх самоусвідомленнях приймати свої дії та вчинки як внутрішньо виправдані, важливі, необхідні. Суспільство є складною соціальною системою, структурно організованою цілісністю, яку утворюють різні елементи, компоненти, підрозділи. У свою чергу вони теж мають певний рівень організованості й упорядкованості власної структури. Це дає підстави стверджувати, що соціальна структура суспільства є комплексним, багатомірним утворенням. Взаємини людини і суспільства значно ускладнюються тим, що в сучасному соціумі декларується свобода включення людини в різноманітні соціальні структури і в той же час створюється маса обмежень для такого включення. Зрозуміло, що для розвитку сучасного суспільства потрібно так зване жорстке включення великої кількості людей в такі структури, як армія, виробничі об'єднання і ін. Таке примусове включення мало місце на всіх рівнях історичного розвитку, починаючи з первісного ладу. Кожна людина перш створює своє оточення і впливає на нього; крім того, її впливи так чи інакше поширюються майже на всіх, з ким вона контактує з необхідністю або випадково. В сьогоденні суспільстві людина не лише сприймає, а й (до певної міри) створює суспільне середовище. Тому не варто ні перебільшувати, ні зменшувати роль людини в сучасному суспільстві. До питання про співвідношення людини і суспільства належить підходити методологічно виправдано та конкретно-історично. Процес розвитку суспільства здійснюється під впливом зовнішніх впливів, що виходять від природи, інших цивілізацій і внутрішніх імпульсів, які формуються в процесі самореалізації людини. Особистість, взаємодіючи із суспільством, виявляє свої характерні риси: самосвідомість, цінність орієнтації, соціальні відносини, автономність, внутрішню духовну структуру (потреби, інтереси, цінності, мотиви, соціальні норми, переконання, світоглядні принципи, смаки, звички та ін.). Механізми взаємодії людини і суспільства містять дві групи чинників: по-перше механізми соціалізації особистості (соціальна адаптація, соціальна індивідуалізація та соціальний контроль); по-друге механізми саморозвитку особистості (індивідуальна цілеспрямованість, міжособистісне спілкування, різноманітні способи зв'язку індивіда із суспільством. Для досягнення ефективної взаємодії та певної гармонії між людиною та суспільством слід звернути увагу на такі чинники: подолання будь-яких залишків несвободи; розвиток освіти серед громадян; пріоритет духовного начала над матеріальним; формування громадської думки; розвиток громадської самодіяльності, суверенітет особистості.

Висновки. Суспільство окреслює соціокультурний простір, у межах якого людина формується як особистість і органічно пов'язані між собою. Неможливо аналізувати соціальні процеси, функціонування й розвиток соціальних систем, не звертаючись до дослідження сутності особистості як суб'єкта соціальної поведінки та суспільних відносин, не вивчаючи потреб, інтересів, духовного світу особистості, не аналізуючи складних й різнобічних її зв'язків з соціальним мікро- та макросередовищем.

Література

1. Бекешкина И. Э. Структура личности: Методолог. анализ. — К.: Наук, думка, 1986.-304с.
2. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів За ред. В. Г. Городяненка. - К.: Видавничий центр „Академія”, 2002.- 560 с.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – ПОЛІТИЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Постановка проблеми. Основним завданням системи державного управління є забезпечення сприятливих умов для розвитку всіх територіальних громад, що є складовими цієї держави, які створюються в результаті спільної роботи системи господарських комплексів всієї держави. Тому, при розбудові держави, в ході прийняття рішень виникає досить небезпечна практика надмірної централізації, яка призводить до неефективного перерозподілу ресурсів, впровадження якого підриває впевненість територіальних громад у адекватності системи розподілу. Наразі, коли Україна перебуває у стані активної розбудови державницьких принципів на основі кращих європейських практик, особливої актуальності набуває реформа державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів шляхом децентралізації. Цей процес має завершитися шляхом знаходження певної компромісної точки, у якій максимізується синергетичний ефект від функціонування центрального перерозподілу ресурсів у поєднанні із достатнім рівнем управлінської та економічної автономії місцевих територіальних громад [1, с. 70]. Тому актуальним є дослідження особливостей політики децентралізації, тобто визначення сутності процесу децентралізації у політичному, економічному та соціальному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реформування державного управління обумовило активізацію сил широкого кола як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників у напрямі дослідження проблем визначення курсу розвитку держави, побудову децентралізованого державного управління. Цій проблематиці присвячені роботи багатьох українських учених, серед яких В.Б. Авер'янов, Г.В. Атаманчук, І.П. Бутко, В.М. Вакуленко, І.А. Грицяк, С.Д. Дубенко, В.В. Копейчиков, Л.Т. Кривенко, Н.М. Мельтюхова, Н.М. Мироненко, Ю.В. Наврузов, П.І. Надолішній, Н.Р. Нижник, В.А. Скурятівський та В.В. Цветков [1, с. 71].

Невирішені раніше проблеми. У працях дослідників, загалом, приділена увага соціально-економічному аспекту політики децентралізації і відсутнє її комплексне дослідження.

Метою статті є дослідження політичних, соціальних та економічних особливостей політики децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. За допомогою децентралізації вирішується багато питань організаційного, правового, ресурсного, фінансового і методологічного характеру. За цих обставин політика децентралізації має бути спрямована на створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи динамічного розвитку держави. У зв'язку з цим необхідною є переорієнтація економіки регіонів на інноваційну модель розвитку.

Децентралізацію можна розглядати як систему управління, а також сучасну парадигму державного управління. Погляди вчених на цю категорію різняться і не зводяться до єдиної загально визнаної точки зору. Певна різниця в трактуваннях поняття децентралізації (державного управління) обумовлена використанням авторами різних підходів до дослідження її природи та форм: демократичної, адміністративної, політичної та фінансової. Демократична децентралізація або автономія передбачає делегування, передачу частини державної виконавчої влади на місцевий рівень (органам місцевого самоврядування). Адміністративна децентралізація – це створення на місцях спеціальних урядових органів та наділення їх повноваженнями щодо здійснення виконавчої влади. Таку форму децентралізації слід розглядати як деконцентрацію – фактично місцеве управління, та делегування – передання владних повноважень і відповідальності органам місцевого самоврядування. Політична децентралізація пов'язується із ситуацією, коли політична влада передається до місцевих органів управління.

Деволюція є основною формою політичної децентралізації: до місцевих органів передається повна відповідальність і влада, ресурси і джерела доходів, що є автономними й повністю незалежними. Фінансова децентралізація є найбільш повним і прозорим видом децентралізації, оскільки прямо пов'язана з бюджетними практиками. Вона означає передачу ресурсів з центру на місця. Фінансова децентралізація найчастіше розглядається в контексті дивестування, яке передбачає, що планування, адміністративна влада та інші функції передаються до добровільних, приватних або громадських організацій. Дуже часто у світовій практиці вона проводиться разом із частковою передачею адміністративних функцій у поєднанні з дерегуляцією або приватизацією [1, с. 72].

Отже, децентралізація, згідно з визначенням сучасного понятійно-термінологічного словника, – це «управлінська політична система, покликана здійснювати владно значущі практичні рішення, що

географічно чи організаційно перебувають поза межами безпосереднього впливу центральної влади; політичний процес, котрий передбачає делегування центральним урядом певних повноважень на місцевий рівень з метою оптимізації практичного вирішення питань загальнонаціональної ваги, а також втілення у життя специфічних регіонально-локальних програм» [2, с. 100].

З-поміж проблем децентралізації, викликів у сфері об'єднання громад виділяють такі:

- формування нової ідентичності об'єднаних громад, що передбачає вироблення спільних сенсів у встановленні пам'ятників, політиці пам'яті, спільні дії у створенні нових об'єднань (спортивні команди, культурні заходи тощо);
- актуалізація питань підготовки проєктів, пов'язаних з міжрегіональною кооперацією, реінтеграцією України. Ця складова важлива для зменшення ризику «анклавізації» місцевої влади, що потенційно призводить до різних негативних наслідків, створює корупційні ризики [3].

При формуванні нової локальної ідентичності об'єднаних громад важливо враховувати необхідність її включення в загальноукраїнський контекст, упереджувати ризики потенційного ізоляціонізму місцевої влади і анклавізації. Крім негативних соціокультурних наслідків, такого роду «нові феодалні вотчини» в умовах ізоляціонізму збільшують корупційні ризики, можливості порушення прав і свобод громадян. Для зменшення негативного впливу цих викликів потрібен розвиток правоохоронної системи, заохочення проєктів кооперації між громадами та регіонами, сприяння інфраструктурним проєктам, підтримка ініціатив громадських інститутів у сфері кооперації і співробітництва з іншими громадами [3].

Децентралізація інтерпретується як можливість громад мати повноваження і розпоряджатися ресурсами на їх реалізацію. Раніше повноваження і ресурси були сконцентровані в центрі і розподілялися по виконавчій вертикалі, що робило громади залежними і створювало складнощі для розвитку реального самоврядування. Тепер же основна частина зароблених коштів залишається в громаді, і її члени самі приймають рішення, на що ці гроші витратити. Поступово трансформуються відносини між центром та об'єднаними громадами від підпорядкування до партнерства. Рішення щодо розподілу фінансів ДФРР і субвенцій приймаються за формулою, а не через лобіювання виконавчої влади з боку представників місцевого самоврядування. Це усуває можливості централізованого застосування адміністративного ресурсу під час виборів, а також питання корупції, пов'язаної з розподілом ресурсів. В результаті децентралізації спостерігається поживлення економічної активності на місцевому рівні, створення у сфері обслуговування робочих місць, раніше непритаманних сільській місцевості. Спостерігається підвищення якості послуг, що надаються на рівні громади. Розвитку підприємництва сприяє зменшення адміністративних перешкод. Об'єднана громада отримує дозвіл тільки від одного органу влади, в той час як раніше потрібно було отримувати дозвільні документи в декількох місцях, часто корупційним шляхом [3].

Незважаючи на всі позитивні риси, децентралізація містить у собі деякі ризики:

1. Розрив між громадами: у процесі втілення реформи виникає ризик соціально-економічної диференціації на заможні і бідніші громади.
2. Кваліфікація: брак кваліфікації в процесі підготовки управлінців базового рівня заважає їм скористатися новими можливостями і перевагами адміністрування ресурсів.
3. Корупція в місцевих органах влади: цей ризик актуалізується і в контексті незавершеної земельної реформи, можливості переміщення закупівель на рівень місцевої влади.
4. Неефективний нагляд: неефективна або відсутня система належного нагляду і контролю над органами місцевого самоврядування в питаннях законності їхньої діяльності та неефективна судова і правоохоронна система також можуть негативно вплинути на реформу децентралізації та формують ризики її дискредитації в очах громади.
5. Нечітко визначене коло повноважень: залежно від політичної ситуації також існує ризик прийняття місцевими органами влади рішень, що не співвідносяться з їх компетенцією (питання безпеки, мовна політика держави, європейська інтеграція), за відсутності належного контролю з боку центральних органів влади, правоохоронних структур.
6. Недосконале і нестабільне законодавство: постійна зміна правил у процесі втілення реформи підсилює вже існуюче відчуття недовіри громадян до держави [3].

Отже, політика децентралізації є дуже спірною, вона може викликати як позитивні, так і негативні процеси всередині держави, та наразі ця політика є широко використовуваною у багатьох демократичних державах, у тому числі й в Україні. Згідно з державною стратегією регіонального розвитку Кабінет Міністрів України підтримує принципові позиції підходу ЄС до реалізації регіональної політики, які базуються на поєднанні політики щодо підвищення рівня конкурентоспроможності територій та політики, спрямованої на недопущення зростання регіональних диспропорцій, але обмежений на даний час у відповідних за обсягами ресурсах для здійснення ефективних заходів у рамках такого підходу.

Література

1. Демчак Р.Є. Концептуальні засади децентралізації державного регулювання соціально-економічного розвитку / Р. Є.Демчак// Економічний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди. – 2015. - № 27/1. – С. 70-79.
2. Піча В.М., Кулішов В.В. та ін. Політологія: сучасні терміни і поняття. – Львів : Новий Світ. – 2014. – 516 с.
3. Децентралізація в Україні: досягнення, надії і побоювання. Український незалежний центр політичних досліджень. – 2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.international-alert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf
4. Каховська О. Роль децентралізації в економічному розвитку територій / О. Каховська // Економічний розвиток в процесі децентралізації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Д.: ДРІДУ НАДУ. – 2015. – 112 с.

Бубнов Ігор Васильович

*доцент кафедри українознавства та соціальних наук
Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)*
igorbubnov@ukr.net

Халілова-Чуvasьва Юлія Олександрівна

*доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу
Одеської національної академії харчових технологій (м. Одеса)*
julik6446@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПЕРСПЕКТИВНОГО СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Сучасна теоретична модель перспективного соціально-політичного розвитку розглядає проблему формування інноваційної особистості як один із найважливіших пріоритетів соціального прогресу.

Аналіз досліджень і публікацій. Наукові дослідження в області інновацій з'явилися ще на самому початку ХХ століття. Найбільший внесок у формування первісних уявлень про це явище суспільного життя здійснили Г. Тард, М.Д. Кондратьєв і Й. Шумпетер та ін. Зокрема, французький соціолог Г. Тард почав розробку концептуальних основ інноватики як нової області наукового знання. Ставлення суспільства до винаходів і нововведень він розцінював як індикатор соціального прогресу.

Проблеми кореляції між появою новітніх технологій і подальшим розвитком людського потенціалу сьогодні перебувають в центрі уваги багатьох відомих дослідників (Карпова Ю.О., Шевченко В.М., Богуславської І.Г.) та знайшли своє відбиття в документах різноманітних міжнародних організацій, що стосуються загальних і конкретних проблем розвитку людського потенціалу.

Але механізми приведення в дію ресурсів, що забезпечують активне включення інноваційного потенціалу особистості у процес соціально-політичних перетворень, виявлені ще не повною мірою.

Невирішені раніше проблеми. На сьогодні лише невелика кількість досліджень з різноманітних питань інноватики є зосередженими саме на аналізі проблеми механізму соціалізації інноваційно-орієнтованої особистості в процес суспільно-політичного розвитку.

Метою статті є дослідження ролі та значення феномена інноваційної особистості в контексті сучасного соціально-політичного прогресу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед загальних і конкретних проблем ефективного використання людського потенціалу останнім часом все рішучіше виступають питання формування, розвитку та успішної діяльності інноваційної особистості. Саме шляхи становлення інноваційної особистості, що є правильно обраними теоретично й успішно випробуваними практично, дозволяють сконцентрувати зусилля, засоби і ресурси держав та урядів на вирішення соціально-політичних проблем, етнопатологічних неузгодженостей, освітніх труднощів і перекосів в особистісному розвитку на рівні індивіда. Досягти успіху в їх розв'язанні можливо завдяки розвитку інноваційних процесів, результати яких втілюються в нових технологіях, нових видах конкурентоспроможної продукції, у появі нових технічних і організаційно-технологічних рішень, в удосконаленні принципів соціального управління.

Вперше поняття інноваційної особистості, як необхідної передумови посилення соціально-економічного прогресу, в 1962 році ввів американський дослідник Еверетт Хаген. Він переконливо довів, що існують різні, і навіть протилежні, особистісні синдроми, які є типовими для традиційного доінформаційного і сучасного суспільств. У традиційному суспільстві найбільш яскравий особистісний прояв – це авторитарна особистість із її відвертим прагненням зберегти існуюче

соціально-політичне статус-кво, з відкритим небажанням будь що міняти не тільки в суспільному житті і політиці, але й в економіці. У сучасному ж світі, з розвинутою ринковою економікою і демократичними політичними орієнтирами, на провідні позиції висувається інноваційно-орієнтована особистість, з її прагненням до змін та пошуку нових шляхів і способів активно-творчої діяльності. Найважливішими характеристиками інноваційної особистості, на думку Е. Хагена, виступають такі ознаки як: відвертість, терпимість, схвальне відношення до оригінальних думок і ідей, творчість, яка стимулює самобутність і прагнення до новизни, креативності і позитивних змін у суспільстві.

Сформована складними умовами сучасності (глобалізація, екологічні виклики, фінансово-економічні та інші кризи), інноваційна особистість безперервно підвищує свій інформаційний багаж, збагачується новітніми знаннями, що, відповідно сприяє виникненню нововведень, які революціонізують усі сфери суспільного життя.

Інноваційно-орієнтована особистість через активне застосування новітніх інформаційних технологій отримує реальну можливість перевірити (теоретично і практично) здійсненність, доцільність, економічну і соціально-політичну цінності сформульованої інновації. Окрім того, швидке (тим більше, успішне) пророблення й реалізація однієї або декількох інноваційних ідей приводить до свого роду «накачуванню інноваційних мускулів», тобто розвитку здібностей особистості мислити в інноваційному ключі.

На жаль, механізми приведення в дію ресурсів, що забезпечують активне включення інноваційного аспекту в процес соціалізації особистості, дотепер практично не виявлені. Деякі позитивні наробітки в цьому напрямку закономірно присутні в сфері бізнесу, представники якого використовують можливості наявних моделей і технологій у конкретній практичній діяльності в рамках банків, промислових корпорацій, освітніх центрів. Завдання же соціологів і політологів полягає в тому, щоб запропонувати індивідові й суспільству способи реального наповнення високотехнологічного інформаційного середовища необхідним соціально-політичним змістом, який у прямому або опосередкованому вигляді сприяв би розвитку інноваційних устремлінь особистості, її творчих здібностей, професійної інтуїції, вміння успішно працювати в команді задля розв'язання, в тому числі, актуальних соціально-політичних проблем.

Теоретична модель інноваційної особистості, що була розроблена в 70-і роки XX століття американцем Алексом Інкелесом, визначає такі її ознаки як: відкритість до експериментів, інновацій та інших якісних змін; визнання і сприйняття плюралізму думок без побоювання змінити власного світогляду; орієнтація на сьогодні і чітка спрямованість у майбутнє; тверда впевненість у власних силах і здатність долати будь-які перешкоди (екологічні, політичні, економічні, соціальні тощо); вміння планувати власні дії для досягнення як кар'єрних, так і інших соціально значимих цілей; правова впевненість у передбачуваності соціального життя (включаючи закони економіки, правила торгівлі, державну політику); відчуття справедливості при розподілі матеріальних і інших благ, впевненість у незмінності принципу залежності винагороди від рівня майстерності та особистого внеску; повага до почуттів і гідності інших людей, включаючи тих, хто має низький соціальний статус або які володіють меншою владою тощо. Ці характеристики максимально відповідають вимогам і викликам соціально-політичного процесу в умовах сучасного глобалізованого світу.

Формування інноваційної особистості, таким чином, виявляється нагальним завданням щодо забезпечення умов успішного перспективного суспільного розвитку. Розв'язання цієї задачі, на нашу думку, вимагає обов'язкового дотримання наступних вимог:

- 1) інформаційно-технологічна і технічна модернізація освіти, як соціально-економічної та політичної перспективи розвитку суспільства;
- 2) перманентні інвестиції у підрастаючі покоління, оскільки інформаційні технології є не тільки передумовою становлення інноваційної особистості, але й запорукою якісного поліпшення життя народу в цілому;
- 3) наявність політичної волі правлячої еліти, її здатності і готовності вести країну і народ інноваційним шляхом.

Остання обставина представляється особливо важливою і актуальною, оскільки створення інфраструктури бізнесу, впровадження сучасних інформаційних технологій і послуг забезпечує формування необхідних умов для залучення зовнішніх інвестицій у країну і розширення новітньої економічної бази суспільства. Випереджальне виховання інноваційної особистості створює можливості для нових технологічних і інтелектуальних проривів і, в остаточному підсумку, розв'язання більшості соціально-економічних, фінансових, демографічних, міграційних та інших проблем.

Досвід розвинених країн, що вже досягли певних успіхів в галузі соціально-політичного оздоровлення життя, показує, що формування та розвиток інноваційно-орієнтованої особистості позитивно впливає на процес становлення правової демократичної держави, яка із засобу політичного тиску на особистість поступово перетворюється в інтелектуальний центр суспільства, що мотивує своїх громадян до продуктивної праці, оволодіння новітніми інформаційними технологіями і життя в цілому.

Такі держави, поряд з адміністративно-політичними заходами, все повніше використовують методи соціального управління, духовно-культурного, інформаційного, інтелектуального мотивування своїх громадян до гідної для людини умов життєдіяльності. Разом з тим, вказані тенденції збігаються із завданнями і принципами формування самої інноваційної особистості.

В рамках такої соціальної системи неминує відбувається відповідна зміна пріоритетів, де держава починає виступати фактичним гарантом і захисником інтересів суспільства і кожного громадянина, на відміну від теперішнього стану цієї системи, де суспільство та особистість існують для держави, що має необмежену владу над громадянами. Влада інтелекту в такій системі також реалізується в діяльності державної служби, невблаганно вимагаючи найбільш професійних фахівців у всіх гілках влади: законодавчої, виконавчої, судової, які все більшою мірою насичуються інформаційно-аналітичною та інтелектуальною роботою. Сьогодні мова йде не тільки про теоретичну модель організації такого суспільства, але й тих прогресивних тенденцій у цій галузі, які мають місце. Ці процеси не можна як недооцінювати, так і перебільшувати їх користь, тому що багато чого в розвитку цивілізації в цілому, і кожної держави, зокрема, буде залежати від колективної волі, духовної культури суб'єктів управління. Останні або скористаються цією можливістю на шляху забезпечення цивілізаційної і національно-державної безпеки, або ввергнуть країни в нові катаклізми і страждання особистості.

Розглянута теоретична модель перспективного соціально-політичного розвитку здатна зробити особистість ціллю і головним пріоритетом соціального прогресу, де громадянське суспільство все більшою мірою виступає як асоціація соціальних інститутів, а через них і особистостей. Виробництво і економіка набувають чітко визначену соціальну орієнтацію. Вищим регулятором суспільного життя, поряд із законом, стає культура, моральні норми та цінності життя. Останні через наукоємні інформаційні технології надходять у сферу управління, де політична влада перетворюється в інформаційно-аналітичний і культурний центр суспільства, який скорочує традиційні методи владного регулювання та збільшує мотиватори доцільності поведінки людини в суспільстві. Сама держава все більшою мірою делегує своїм соціальним інститутам, асоціаціям, окремим особистостям функції управління та розпорядження власними справами, скорочує методи політичного тиску і розширює сферу правового, духовно-культурного, інтелектуально-інформаційного впливу на громадян.

Висновки. Враховуючи вищевикладене можна зробити висновок, що для ефективної практичної реалізації визначеної теоретичної моделі перспективного соціально-політичного розвитку, надзвичайно важливо залучити до процесу формування інноваційної особистості всі інтелектуальні сили, насамперед, вчених соціологів, психологів, філософів, економістів і політологів. Чим ширше і демократичніше буде дослідницька база і інтелектуальний потенціал пошуку альтернативних підходів у формуванні та розвитку інноваційної особистості, тим ефективніше буде функціонувати вся система соціалізації, забезпечуючи розв'язання нагальних соціально-політичних проблем.

Література

1. Hagen, Everett. On the Theory of Social Change, Homewood, IL: Dorsey Press, 1962. – 127 p
2. Inkeles A. The International Evaluation of Educational Achievement // Proceedings of the National Academy of Education. – 1977. – № 4. – P. 139–200.
3. Котельникова Т.А. К вопросу об исследовании влияния внутриорганизационного поведения на создание инноваций// Креативная экономика. – 2012. - № 1(61). – С.107 - 111.
4. Тард Г. Социальные законы. – СПб. : Типография П. П. Сойкина, 1901. – 63 с.

Тріфонова Дарина Олександрівна
Коновалова Діана Сергіївна

*студентки Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано сучасний стан молодіжної політики в Україні та основні цілі її роботи. Розглянуті аспекти подальшого розвитку та надані статистичні данні, пов'язані з обізнаністю молоді з питання молодіжної політики та заходів, спрямованих на реалізацію потенціалу молодих людей.

Ключові слова: молодіжна політика, молодь, молодіжний центр, молодіжна рада України, молодіжна Рада ЄС.

Організація молодіжної політики є актуальним питанням для України, адже вона є важливим фактором для розвитку суспільства та актуалізації потенціалу молоді. Молодіжна політика є гарантом стабільності правової демократії та формує систему цінностей для молоді.

Метою роботи є охарактеризувати основні цілі роботи молодіжної політики та дослідити її реалізацію в Україні, порівнюючи з результатами та досвідом країн ЄС.

Питання молодіжної політики досліджували наступні вчені: О. Шаповал, А. Матвієнко, В. Криворучено. Питанню вивчення теорії та практики молодіжної політики в Європі приділили увагу вчені: Р. Томсон, Д. Рош, С. Такер та інші.

Молодіжна політика – певна система ідей, теоретичних положень стосовно місця, ролі та перспектив молоді в суспільстві, закріплених у законодавчих, нормативних актах, інших документах, а також діяльністю суб'єктів молодіжної політики щодо втілення цих теоретичних положень у реальність. Молодіжна політика здійснюється в суспільстві у всіх сферах життєдіяльності молоді як в її інтересах, так і в інтересах суб'єктів молодіжної політики [1].

Суб'єктом молодіжної політики є:

- держава;
- громадські організації та об'єднання;
- профспілки;
- соціальні інституції освіти та культури;
- окремі громадяни й молоді люди.

Об'єктом молодіжної політики є молодь.

Однією зі складових молодіжної політики є державна молодіжна політика. Державна молодіжна політика – це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах. Метою державної молодіжної політики є створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу [1].

Державна молодіжна політика в Україні поширюється на громадян України віком від 14 до 28 років незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової і національної належності, статі тощо. Вона здійснюється через органи державної виконавчої влади, установи, соціальні інститути та об'єднання молодих громадян.

Поняття «молодь» має наступне значення:

Молодь – соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального положення [2].

Головне завдання молодіжної політики Україні визначено в закон «Про загальні засади державної молодіжної політики». Основними з них є:

- вивчення становища молоді;
- створення умов для зміцнення правових та матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих людей;

- залучення молоді до активної участі у соціальному житті суспільства;
- допомога у реалізації й самореалізації їх творчих можливостей та ініціатив тощо.

Головними принципами державної молодіжної політики в Україні є:

- повага до поглядів молоді та її переконань;
- надання права і залучення молоді до безпосередньої участі у формуванні й реалізації політики;
- правовий та соціальний захист молодих громадян з метою створення необхідних стартових можливостей для їх повноцінного соціального становлення та розвитку;
- сприяння ініціативі та активності молоді в усіх сферах життєдіяльності суспільства [1].

Задання й методи політики спрямовані на допомогу в самореалізації та захист особистості від тих чи інших факторів.

З досвіду країн, які приділяють посилену увагу молоді та вміють ефективно використовувати людський потенціал, а в першу чергу, той інноваційний потенціал розвитку, носієм якого є молодь, можна казати, що вони мають успіх у багатьох сферах державного життя.

За молодіжну політику в Європі відповідає Рада Європи у сфері роботи з молоддю, основним завданням якої є розробка єдиної європейської політики, яка націлена на посилення активності молоді, надання отримання освіти та робочого місця. З цією метою молодь, громадські організації, державні установи та експерти постійно беруть участь у проведенні консультацій з питань молодіжної політики.

До системи керівних органів, яку забезпечують роботу молодіжної політики в Раді Європи є Директора з питань молоді та спорту, статутні органи, Європейський молодіжний фонд та Європейські центри. Європейські молодіжні центри підпорядковуються Генеральному Секретарю Ради Європи.

Для впровадження молодіжної політики створені молодіжні центри, перший з них створений у Страсбурзі. Діяльність центрів пов'язана із системою співуправління у сфері молодіжної політики Ради Європи. Молодіжний центр – це приміщення, вільний простір, де молодь може безкоштовно, цікаво й змістовно провести час. Щорічно європейські молодіжні центри організують різноманітні курси для

молодих громадян, які беруть активну участь у діяльності молодіжних громадських організацій та об'єднань. Крім того, молодіжні центри кожного року проводять близько 40 однотижневих міжнародних семінарів.

В Україні також є мережа молодіжних центрів різного масштабу й спрямування. Молодіжні центри можна знайти в наступних містах: Київ, Волинь, Запоріжжя, Тернопіль, Дніпро, Суми. Наразі багато центрів тільки облаштовують. Наприклад, молодіжний центр Чернігова знаходиться в приміщенні колишнього кінотеатру й потребує переобладнання, але вже може слугувати простором для ідей та їх втілення [4].

Для розвитку молодіжної політики Міністерство молоді та спорту за підтримки Програми розвитку ООН та ЮНІСЕФ реалізовує навчальну програму «Молодіжний працівник», яка передбачає спеціалізовані тренінги для педагогів, соціальних працівників та всіх охочих працювати з молоддю, що дозволяє активізувати роботу молодіжної політики, але з даних соціологічного опитування від U-Report, можна побачити, що більша частина опитаної молоді не знають про подібні ініціативи, спрямовані державною на розвиток потенціалу молоді, але бажають долучитися до формування молодіжної політики.

Так, відповідно до результатів досліджень, серед 4,5 тисяч респондентів:

- 57% не знають про ініціативи та заходи, які державні установи роблять для молоді;
- 36% не беруть участі в молодіжних організаціях, проте хотіли б до них приєднатися;
- та 60% респондентів хотіли б долучитися до формування молодіжної політики в Україні [5].

Низькій активності молоді сприяє невелика кількість організацій, які працюють у сфері молодіжної політики. Хоча в Україні зареєстровано понад 30 000 молодіжних організацій, діють з них як на загальнодержавному, так і на локальному рівні набагато менше. До того, державні органи та молодіжні центри майже не контактують між собою, що негативно відображається на ефективності роботи молодіжної політики.

Отже, підсумовуючи вище наведений матеріал, хочеться наголосити, що молодіжні центри є важливим інструментом в реалізації різного роду проєктів, програм, спрямованих на соціальне становлення молоді. Досвід країн ЄС можуть стати прикладом для створення подібної структури молодіжної політики в Україні й позитивно вплинути на її розвиток. Майбутнє Національної молодіжної ради України залежить від зацікавленості молодих людей, ефективної роботи молодіжних центрів та держави, у напрямі розвитку Молодіжної політики. Створення потужних молодіжних організацій та їхня спільна ефективна робота необхідні для позитивних змін в Україні.

Література

1. Закон України «Про загальні засади державної молодіжної політики» // Відомості Верховної Ради України - №16-1993. – Режим доступу: -<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>
2. Словник лінгвістичних термінів, 1957, Словник української мови: в 11 томах. - Стор. 470.
3. Сучасний європейський досвід формування та реорганізації молодіжної політики : навч. посіб. / Є. І. Бородин, Ю. В. Борисова, Н. М. Літвінова, І. В. Хозряова. – Д. : Пороги, 2008. – 116 с.
4. Молодіжні центри та де їх шукати [Електронний ресурс]. – <https://ukraine.ureport.in/story/442/>
5. Молодіжна політика: бути чи не бути? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukraine.ureport.in/story/442/>

Хархан Вікторія Вікторівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м.Одеса)

Краснянська Наталія Дмитрівна

ст. викладач кафедри українознавств та соціальних наук

Одеського державного екологічного університету

krasnyanskaya123@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Формування політичної культури молоді є важливою складовою розвитку сучасного українського суспільства. Вивчення проблем формування сучасної політичної культури є вкрай актуальною темою, оскільки саме така категорія як «молодь» виступає в якості опорної сили розвитку суспільства і держави в цілому. Недостатній рівень засвоєння демократичної політичної культури є однією з причин відчуження молоді від суспільно-політичних процесів в Україні. Суспільство не може бути цивілізованим, а держава – соціальною і правовою, якщо одна із соціальних груп цієї держави виключена з системи політико-владних відносин.

Аналіз досліджень і публікацій. Наукове обґрунтування проблем формування політичної культури проводиться вченими різних галузей знань. Методологічні проблеми вивчення феномена політичної культури розглядаються в працях вітчизняних і зарубіжних вчених: М. Амеліна, А. Арнольдова, М. Блінова, Є. Головахи, А. Демидова, А. Міграняна, Ю. Пахомова, В. Ребкала, О. Рудакевич, С. Рябова, М. Чурилова та ін.

Метою статті є дослідження особливостей формування політичної культури сучасної української молоді, ставлення її до політики.

Невирішені раніше проблеми. Виникає потреба у вивченні процесів, що поширюються у молодіжних субкультурах, політичному аналізі субкультурної диференціації молоді, виробленню технологій та механізмів попередження девіантної поведінки, кризових ситуацій та явищ у молодіжному середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політична культура молоді – це особливий різновид культури молоді, спосіб духовно практичної діяльності і відносин, які відображають, закріплюють і реалізують головні національні цінності та інтереси молоді, формують політичні погляди і цінності, знання і навички участі молоді в суспільно-політичному житті України. Політична культура молоді охоплює такі аспекти:

- знання політики, зацікавленість фактами і явищами, вміння оцінювати політичні феномени і аналізувати політику влади;
- емоційний компонент політичних переконань (зокрема любов до Батьківщини, почуття патріотизму);
- визнання зразків політичної поведінки, які нормують життя в конкретному суспільстві.

Слід зазначити, що на розвиток політичної культури молоді в історичній ретроспективі впливали такі показники як розподіл української території між різними державами з окремими культурами і політичними системами і багатовікова бездержавність, внаслідок якої українська молодь не могла брати участь в політичному житті країни. Ці чинники зумовили те, що на даний момент ми можемо спостерігати відчуження між молодими українцями на геополітичних рівнях. Усі ці відмінності поки що не мають характеру гострого антагонізму і не призводять до надмірної політизованості. Молоде покоління ставиться до політики і влади, як до данності, що не викликає ні захоплення, ні особливо різких негативних емоцій. Це, перш за все, проявляється у відстороненості досить значної частини молоді від політичного життя. Деякою мірою апатія молоді зумовлена, перш за все, тим, що реформи, які проводяться в Україні найболючіше вдарили саме по ній, і тим, що в країні відсутня будь-яка осмислена політика щодо молоді як самостійної соціально-демографічної групи, з тим, що вона, з одного боку, не бачить необхідності будь-що кардинально змінювати в оточуючому середовищі, а з іншого – не розглядає політичну діяльність як значущу для себе, знаходячи більш перспективні способи і форми самореалізації. У результаті, відчуження молоді від влади, здатне в будь-який момент перерости в активне її неприйняття. Нинішня політична ситуація в Україні примушує молодь замислитися над багатьма питаннями: як я, молода людина, прийнявши те чи інше рішення, можу вплинути на ситуацію в країні (регіоні); яку вагу має мій голос на виборах та ін. Одним із найважливіших факторів, що здатен підштовхнути цих людей до активних громадських дій – впевненість у тому, що своїм вибором і прийнятим рішенням вони можуть щось змінити. Формування політичної культури молоді повинно стати пріоритетним напрямком політики держави. Ми можемо виділити наступні аспекти формування політичної культури молоді:

- сім'я, в якій відбувається формування політичних поглядів, зокрема найбільший вплив на цьому етапі здійснюють батьки;
- навчальний заклад, на цьому етапі політичні погляди формуються з зовнішнього середовища - вчителі, друзі та ін.;
- ЗМІ, які найбільшою мірою впливають на політичну культуру молоді;
- молодіжні громадські та політичні організації, однак, зовсім невеликий відсоток молодих людей беруть участь в діяльності таких організацій.

Важливо усвідомлювати, що політична культура формується в процесі життєдіяльності, освіти, виховання, спілкування, направляють молодь до норм демократичного життя, знайомлять її зі структурою політики, конституційними правами і обов'язками громадян.

Висновки. Молодь є важливою складовою українського суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу. Від здатності молоді бути активною творчою силою значною мірою залежить процес державотворення.

Література

1. Бебик В. М. Політична культура сучасної молоді / В. М. Бебик, М. Ф. Головатий, В. А. Ребкало. – К. : А.Л.Д., 2004. – 112с.

2. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти /За ред. Е. М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010.– 248с.

Іванова Катерина Миколаївна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

k075656@gmail.com

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ PUBLIC RELATIONS (PR) ТА ЇХ РОЛЬ У СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. У сучасному житті зв'язки з громадськістю (або PR) з багатьох причин є важливою складовою діяльності в бізнесі, в політиці та інших сферах життя суспільства. Public Relations – це діяльність по цілеспрямованому розповсюдженню серед широкої громадськості позитивної інформації про особистість, або організацію з метою створення привабливого іміджу. Створення позитивного іміджу, в свою чергу, є важливим аспектом громадської культури, культури ділових відносин. В наш час PR стає специфічною технологією і засобом впливу на суспільну думку.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження в галузі PR належать, перш за все, зарубіжним вченим. Серед авторитетних теоретиків і практиків, які вивчали концептуальні основи PR, можна визначити Р.М. Брума, Ф. Буарі, Дж. Грюніга, Ф. Джефкінса, А.Х. Сентера, Т. Ханта. Аналізом громадської думки займалися відомі вчені П. Бурдье, Д. Гаврі, Г. Лебон, У. Ліппман та ін. В наш час поширюються дослідження з цього питання і в працях українських науковців: А. Сіленко, В. Недбая, Є. Ємельяненко, В. Коляденка, О. Маліса, Д. Яковлева, Є. Тихомирової та ін.

Невирішені раніше проблеми. Public Relations мають бути інструментом залучення громадськості до державного управління, забезпечення узгодженості інтересів великих суспільних груп, створення позитивного іміджу, сприяння прозорості та відкритості влади як найважливішої вимоги демократичних перетворень.

Метою статті є розгляд деяких методів впливу на громадськість та прийомів актуалізації комунікацій з громадськістю, завдяки яким вдається досягти поставленої мети.

Виклад основного матеріалу дослідження. Специфіка PR полягає у впливі на суспільну свідомість з метою її зміни. Основними функціональними особливостями зв'язків із громадськістю в органах державного управління є сприяння реалізації функцій демократичної влади, залучення громадських організацій до державного управління; узгодження політичних інтересів великих соціальних груп; створення позитивного іміджу.

ЗМІ в даний час залишаються найбільш ефективним інструментом впливу на громадськість. Фахівці стверджують, що лише постійні зв'язки зі ЗМІ забезпечують ефективні результати. Саме тому одним з головних завдань PR є постійна підтримка взаємодій з різноманітними ЗМІ.

Сутність методів впливу на громадськість зумовлена різними засобами та каналами передачі й отримання інформації. Типологізація методів впливу може здійснюватися за різними критеріями. Головний з них – форма комунікацій. За формою комунікації поділяються на вербальні і невербальні.

Вербальні комунікації – це такі мовні комунікації, що здійснюються за допомогою слів; це різні взаємодії з метою обміну інформацією, при яких застосовуються словесні символи та знаки (розмова та слухання, читання та письмо). До функцій вербальної комунікації належать **базові** (інформаційна, прагматична, експресивна) і **специфічні** (емоційна, описова, контактна).

Однією з головних проблем вербальної комунікації є культура мови, яка складається з таких компонентів: правильність дотримання мовних норм, комунікативна доцільність, точність висловлювань, логічність викладу, виразність мовлення, естетичність.

Невербальні засоби комунікації (НВК) – це позамовні форми комунікації, що ґрунтуються на різноманітних знакових системах. До специфічних функцій невербальної комунікації належать: функція доповнення мови, функція заміщення мови та ін. Одним з різновидів невербальних комунікацій є оптико-кінетичні НВК, тобто сукупність таких засобів, як жести, рухи, пози, моторика обличчя. До фонаційних НВК належать: тон мови, голосність, темп, паузи, тембр голосу, особливості вимови.

Складовою частиною PR-діяльності в некомерційній сфері є екологічні зв'язки з громадськістю, головна мета яких – поширення екологічної інформації та екологічних знань. Результатом такої діяльності має бути розробка та реалізація системи заходів впливу на екологічну свідомість різних соціальних суб'єктів, прийняття рішень, що попереджають події, які загрожують розвитку суспільства.

Як бачимо, нові типи та різновиди інформаційної взаємодії стають метою професійної PR-діяльності, яка набуває значно більшого соціально-політичного змісту і стає дієвим важелем державного

управління, забезпечуючи партнерські відносини між владою й суспільством у динамічному процесі проведення соціально-економічних та політичних перетворень.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що сучасні технології Public relations (PR) є важливою складовою життя суспільства. PR-технології мають стати загальним механізмом функціонування органів державної влади, економічних структур, суспільного життя в цілому, оскільки вони впливають на політичну свідомість, ціннісні орієнтації та цілі різних верств населення. Саме тому необхідно практикувати цивілізовані методи і форми діалогу з суспільством, зв'язків з громадськістю.

Література

1. Руденко О. І. Зв'язки з громадськістю в умовах сучасного політичного процесу. Автореферат дисертації. Одеса: 2014.
2. Тихомирова Є.Б. Зв'язки з громадськістю: Навчальний посібник. – Київ: НМЦВО, 2001- 560с.
3. Блажнов Е.А. Паблик рилейшнз: Приглашение в мир цивилизованных рыночных и общественных отношений: Учебное пособие. – М.: ИМА-пресс, 1999. – 152с.

Мушак Катерина Євгенівна,

Сурду Ілона Русланівна

студентки Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

mushak.98@mail.ru

ДО ПИТАННЯ ПРО ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. В сучасних умовах важко переоцінити роль та значення новітніх інформаційних технологій. Вони глибоко проникають у різні сфери людської життєдіяльності і здатні здійснювати суттєвий вплив на перебіг різноманітних суспільних процесів. За цих умов важливою і актуальною постає проблема дослідження специфіки впливу інформаційних технологій на політичне життя суспільства, адже за влучним Н.Ротшільда «хто володіє інформацією, той володіє світом».

Аналіз досліджень і публікацій. Певні аспекти проблеми впливу інформаційних технологій на політичне життя знайшли відображення у дослідженнях низки науковців. Так в працях Почепцова Г.Г. це питання розглядається в контексті застосування різноманітних варіантів інформаційного впливу задля вирішення прикладних політтехнологічних питань, зокрема, формування політичного іміджу. Низка робіт Алексєєва А.Н. присвячена ролі інформаційних технологій у сфері інноваційного менеджменту. Вельми цікавими є дослідження Кательса Мануеля щодо впливу мережевого співтовариства на характер соціальних комунікацій.

Невирішені раніше проблеми. За умов широкого використання різноманітних форм гібридних впливів як засобу досягнення певних політичних цілей, актуальною і слабо дослідженою, на наш погляд, є питання ролі інформаційних технологій в цих процесах.

Метою статі є дослідження впливу інформаційних технологій на сучасні виборчі процеси в контексті розповсюдження різноманітних форм гібридних впливів.

Виклад основного матеріалу. Проникнення web-технологій в політику це складний і суперечливий процес. На сьогоднішній день Інтернет вже активно використовується різними суб'єктами політичного життя. Наприклад, під час президентських виборів чи виборів до парламенту, і загалом під час будь-яких важливих політичних подій спостерігається їхня особлива активність. Можна стверджувати, що перемогти в боротьбі за владу не маючи доступу до ЗМІ та мережі Інтернет практично не можливо, адже це найдієвіші способи впливу на електорат.

Серед переваг Інтернету можна виокремити легкість та практичність доступу та розміщення будь-якої інформації, можливість дискусій, відсутність меж, як у часі так і в просторі, також варто виокремити те, що кожен може висловити свою думку про те чи інше явище і тим самим підвищити свою політичну активність. Також не можна не відзначити політичну рекламу в Інтернеті, яка має досить вагомий вплив та може досить довго зберігатися. Також звертає на себе увагу світовий практичний досвід використання новітніх інформаційних технологій, який ще не є офіційно легалізованим в Україні, як то голосування on-line на державному рівні, що дає змогу забезпечити врахування голосу кожного громадянина при прийнятті важливих політичних рішень.

Фактично, в сучасних умовах можна говорити про формування своєрідного віртуального різновиду політичних відносин. Зокрема, важливість ІТ у ході виборчих перегонів неодноразово підтверджували президентські кампанії в США. В останні роки часто трапляється, що доля найвпливовішої посади у світі – президента США – залежала від активності кандидатів у мережі.

Яскравим прикладом цього може бути, наприклад, розроблення та функціонування офіційного передвиборчого сайту Б.Обами, яких був створений Крісом Х'юзом, одним з авторів соціальної мережі Facebook. На ньому було розміщено розділ «Obama everywhere» («Обама всюди»), який включав посилання на профілі Б.Обами в популярних серед американців соціальних мережах Facebook, Flickr, LinkedIn, MySpace, Twitter, а також на ряд інших ресурсів, які могли б сформувати повний образ кандидата.

Це виявилось дуже ефективною формою агітації, яка, до того ж, не потребувала щоразової витрати коштів, на відміну від реклами на телебаченні, статей у пресі, аудіоматеріалів на радіо. Лише кліп соліста гурту Black Eyed Pees «Yes We Can», у якому використані слова відомої промови Б.Обами, переглянуло кілька мільйонів користувачів. Загалом, за даними соціологів, щонайменше 30% американських виборців подивилося хоча б один агітаційний ролик Обама на YouTube.

За сучасних умов нормою політичних процесів стала наявність у кожної політичної сили власних веб-ресурсів. Україна тут не є винятком. На сайтах партій можна знайти різну інформацію: від статуту й програми партії до банківських рахунків для благодійних внесків.. Відомі українські політики також мають персональні сайти, які виступають своєрідним майданчиком для існуючих та потенційних прихильників того чи іншого лідера.

На нашу думку, функція партійних сайтів загалом повинна бути ідеологічною, тобто формулювати основні напрямки діяльності певних політичної сили, в той час як. персональні сторінки окремих політиків мають виконувати суто іміджеві завдання. Як данина моді, політики заводять власний блог: будь-то на спеціалізованому ресурсі, чи, наприклад, на сайтах популярних мережових видань. Як правило, рівень довіри користувачів до блогів є досить високим. Окремі вітчизняні політики є досить активними і успішними блогерами, як то А. Гриценко і М. Бродський, про що вони зізнаються в своїх численних інтерв'ю. Однак, враховуючи зайнятість та інші фактори, не кожен політик має час/бажання/можливість вести власний блог самостійно. Тому природно, що блоги можуть бути колективним командним продуктом.

Блоги мають ряд переваг: можливість легко публікувати інформацію, відсутність будь-яких просторово-часових обмежень для виходу на реципієнта інформації. Головна їхня функція – оперативно донести до користувача позицію політика з певного питання. Зрештою, це ще один спосіб злити на когось компромат. Адже відомі випадки, коли пости в блогах ставали приводом для судових позовів.

Слід назвати і негативні сторони, а саме: спотворення інформації, тобто приховання реальності та надання дезінформації; досить великий значення естетичних форм впливу; розподіл єдиної проблеми на мілкі частини таким чином, щоб користувач був у нездатний її осмислити; суспільна думка дуже часто визначається виборчою увагою.

Під час істотних соціальних хвилювань роль Інтернету як інформаційно- комунікаційної платформи зростає. Наприклад, у період протистояння в Україні у 2013–2015 рр., коли інформаційні приводи формувалися в граничному (кількість, емоційне залучення, щільність) форматі, найбільш поширеними техніками маніпулювання суспільною свідомістю стали такі формати як:

– «Я це бачив» (очевидець створює фото- та відеоматеріал, розміщує його на відеохостингу (відео) або зберігає його у соціальній мережі; поширює через власну сторінку та/або через сторінку драйвера, та / або сторінки співтовариств);

– «Я це бачив, і це мене дуже вразило» (очевидець створює фото- та відеоматеріал, розміщує його на відеохостингу (відео) або зберігає його в самій соціальній мережі; поширює через власну сторінку та/або через сторінку драйвера та/або сторінки співтовариств. Головна відмінність від попередньої техніки – емоційне коментування очевидця, що діє на аудиторію завдяки своїй «безапеляційності»);

– «Я це бачив, роби висновки сам» (користувач створює контент, в якому фіксує факти, проаналізувавши які, інший користувач може зробити власні висновки; поширює через власну сторінку та/або через сторінку драйвера та/або сторінки співтовариств);

– «Я так вважаю, і це моя чітка громадянська позиція» (користувач висловлює свою точку зору як на власній сторінці, так і як коментар на сторінці спільноти, залучаючи інших користувачів до діалогу);

– «Я цього не бачив, але підтримую» (поширення інформації на власній сторінці із закликом поширювати далі);

– «Я цього не бачив, але я впевнений, що так і було» (ілюстрування карти дій, поширення на власній сторінці та/або на сторінках спільнот; можливий заклик до поширення; імітація об'єктивної журналістики);

– «Це моя особиста справа» (ілюстрування подій, що відбуваються на основі особистого досвіду – сім'я, друзі, найближче оточення; поширення на власній сторінці та/або на сторінках спільнот. Заклик до поширення, як правило, звучить від інших користувачів, що співчують історії).

Темою окремого глибокого дослідження в контексті впливу інформаційних технологій на сучасні політичні процеси має стати проблема протидії та ефективного викриття діяльності різноманітних ботів – розповсюджувачів фейкових відомостей задля досягнення певних інформаційно-пропагандистських завдань.

Висновки. Інтернет – це унікальне середовище, що пред'являє до особистості людини, яка потрапляє до нього, специфічні вимоги, організує взаємодію між людьми у відповідності з специфічними принципами. Основним же фактором, на який слід звернути увагу при розгляді потенціалу Інтернету як певного простору для політичного впливу і маніпулювання, є ступінь його проникнення в повсякденне життя людини і домінування над іншими способами отримання інформації і комунікації.

Література

1. Почепцов Г.Г. Теория комунікації – М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер» - 2001. – 656 с.
2. Боришполец К.П. Методи політичних досліджень: навч. посібн. / К.П. Боришполец. – М.: Аспект Пресс, 2013. – 221 с.

Олійник Валерія Андріївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ЕКОНОМІЧНЕ ПІДГРУНТТЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. У статті розглянуті відносини між країнами-членами ЄС та представлено аналіз щодо подальшого існування союзу.

Актуальність. Починаючи з середини 20-го століття на європейському континенті відбувається швидкий процес інтеграції у всіх сферах суспільного життя. Ключова сфера інтеграції – економічна, що і зумовила появу нового наднаціонального утворення – ЄС. Формуючим елементом економічної інтеграції держав у рамках Європейського Союзу став спільний внутрішній ринок, для управління якого розроблялися спільні норми, які і стали основою сучасного торгового права ЄС. Актуальність дослідження даного інтеграційного об'єднання з 28 країн Європи набуло особливої ваги в останні роки, адже багато країн перехідного періоду вбачають пріоритетним завданням для себе вступити до нього.

Дослідження ЄС зацікавило як українських, так і зарубіжних вчених. Окремим питанням регулювання відносин у рамках Європейського Союзу присвячені роботи таких вчених як: В. і Г. Волес [1], Є.О. Горюнова [2], Д. Десмонд [3] та інші. Європейська інтеграція України стала предметом досліджень І.В. Артьомова [4], О.М. Ващук [4], І. Тодорова [5], Р. Bożyk, D. Canterbury, G. Faber, D. Hanson та інших.

Цілі роботи. Європейський Союз – один з наймогутніших акторів на міжнародній арені. Інтеграційне об'єднання, яке має надзвичайний вплив не лише на європейському континенті, але й у світі. ЄС – система високих соціальних стандартів, демократичних цінностей та економічного прогресу. Сьогодні зовнішньоекономічні зв'язки Євросоюзу стали потужним засобом для прискорення науково-технічного розвитку та підвищення економіки. Тісне зовнішньоекономічне співробітництво ЄС з провідними країнами світу є одним з головних чинників розвитку світового господарства.

Європейський Союз є повноправним членом Світової організації торгівлі, має представництва в ООН, «Великій Сімці», «Великій двадцятці» та постійні дипломатичні місії по всьому світу. ЄС не має власних збройних сил, але сприяє військовому співробітництві його країн-членів, більшість яких є членами НАТО. Через великий політичний і економічний глобальний вплив Європейський Союз розглядають однією з потенційних наддержав. [6]

Об'єднання Європи та зміцнення інтеграції в рамках Європейського Союзу з самого початку становили головний пріоритет для Німеччини, але сама Німеччина відіграє в ЄС ключову роль. Проте кризові явища в Євросоюзі призводять до суттєвих змін щодо європейської громадськості стосовно подальших перспектив європейської інтеграції. Тривалість та складність пошуку шляхів виходу з важкої політичної та економічної кризи ЄС свідчить про наявність відчутних розколів всередині союзу.

Загрозливих масштабів набуває в країні євроскептицизм (скептичне, негативне ставлення до процесів інтеграції в рамках Європейського союзу) [8], причому це стосується як політичних, так і економічних аспектів. Євроскептичні настрої останніми роками притаманні більшості держав-членів ЄС. В німецькому експертному середовищі все частіше лунають заклики до напрацювання нової стратегії Німеччини щодо Європи. Донедавна політика Німеччини базувалася на деяких константах, одна з яких – міцний тандем із Францією.

Сьогодні відбувається певний перегляд цих констант. Зміни в європейській політиці Німеччини обумовлені рамковими умовами у політиці розширення Євросоюзу. Ключовим зовнішньополітичним пріоритетом Німеччини була стабілізація внутрішньої ситуації у центральній та східноєвропейських державах та розширення союзу за їх рахунок. ЄС досі не вдалося подолати розбіжності в економічному розвитку держав-членів (розрив у рівнях доходів у найбідніших та найбагатших державах сягає 35 разів). Провал проекту Європейської Конституції, боргова криза Греції та криза єврозони засвідчили, наскільки важкою є оптимізація процесів прийняття рішень. Через це європейська політика Німеччини стає дедалі одноосібною та орієнтованою на національні інтереси.

Певний період, спостерігався певний розкол у тандемі Німеччини та Франції, але владний баланс помітно зсунувся у бік ФРН. Розходження стали більш помітними після приходу до влади у Франції (у травні 2007 р.) президента Ніколя Саркозі, висловлювання якого неодноразово носили образливий для Німеччини характер, проте амбіційні проекти йшли врозріз з політикою ФРН та свідчили про небажання Франції відігравати у тандемі другорядну роль. В умовах поглиблення світової фінансово-економічної кризи розкол у керівному тандемі загрожував дієздатності всього Євросоюзу, що змусило сторони дійти до компромісу та знову об'єднати зусилля. Тому, незважаючи на певні розходження, тандему двох держав на сьогоднішній день немає, бо здатність Берліну та Парижу знаходити консенсус у впровадженні різних політик є спільним чинником навколо рішень для більшості країн, аніж дії однієї з них. [9]

1 травня 2017 року кандидат в президенти Франції Емманюель Макрон (нині президент Франції) напередодні другого туру виборів заявив про необхідність провести реформу Європейського союзу. За його словами, в іншому випадку Франція може вийти зі складу ЄС. [7] Макрон підкреслив, що в ході передвиборної кампанії відстоював європейські погляди. За його словами, членство країни в ЄС надзвичайно важливо для громадян Франції. У той самий час Парижу необхідно «вислухати людей, почути, що вони сьогодні вкрай злі, у них закінчується терпіння», заявив Макрон. [7] Якщо структури ЄС продовжать функціонувати так само, як до сих пір, це було б «зрадою», заявив Макрон.

Проте, Франція не єдина, хто не може знайти спільну мову із Німеччиною. Давній конфлікт між Польщею і західними країнами ЄС розрісся, і тепер зачіпає саму суть європейського проекту. Наприкінці серпня канцлер Німеччини Ангела Меркель відкрито засудила діяльність польського уряду. «Ми просто більше не можемо мовчати і нічого не говорити заради миру. Правова держава в Польщі - серйозне питання. Принципи правової держави є основою співпраці в Європейському союзі», - сказала Меркель. [10]

Президент Франції Е.Макрон від імені всього Євросоюзу розкритикував польську владу, це відбулося під час поїздки до Болгарії. Як зазначають аналітики, його промова була найжорсткішою за останні роки на адресу чинного керівництва Польщі. Він заявив, що Польща повністю відійшла від європейського курсу. «Польський народ заслуговує на краще», - заявив президент Франції. [10] Причиною для критики Макрона стала проблема відряджених працівників – фахівців зі східноєвропейських країн, які скеровуються в Німеччину чи Францію на кілька місяців, але платять соціальні відрахування в казну своєї країни.

«У питанні трудових відносин Польща робить чергову помилку, яка ставить її поза правовим полем Євросоюзу. Європа будувалася з метою інтеграції, а Польща підриває сам сенс надання структурної допомоги», - сказав Макрон. [10] Він підкреслив, що Варшава відмовляється від солідарності з усіх питань загальноєвропейської політики, незважаючи на 18 млрд. євро, які вона отримує щороку з фондів ЄС. У зв'язку з цим Єврокомісія започаткувала наприкінці липня процедуру, яка може призвести до серйозних штрафних заходів, у тому числі позбавлення Польщі права голосу в ЄС.

Проте не тільки політичні конфлікти можуть спричинити розлад у взаємозв'язках між країнами-членами ЄС, велику роль відіграє ще й економіка. Країни істотно різняться за рівнем економічного розвитку. Наприклад, у Греції, Португалії національний дохід на душу населення не перевищує 70% середнього показника для всіх країн ЄС. Не менш значні відмінності в структурі господарства.

На розвиток господарства, зростання загальної факторної продуктивності впливає динаміка витрат та їх використання. ЄС в цілому виділяє на дослідні та конструкторські роботи 1,8% ВВП. Провідні західноєвропейські країни, крім Італії, витрачають на ці цілі понад 2% ВВП. До певного періоду ЄС скорочував розрив за загальним обсягом витрат, які представляють собою суму витрат окремих держав. Їх загальний ефект знижується дублюванням досліджень. Тому реальне значення цього показника буде нижче номінальної величини.

Витрати західно-європейських країн значною мірою орієнтовані на фундаментальні дослідження. За окремими оцінками, в такій важливій галузі, як інформаційні технології, ЄС відстає, наприклад, від США на 20-25 років.

Відсутність необхідних національних та регіональних можливостей розвитку не дозволяє сформувати досить конкурентного потенціалу високотехнологічних підприємств. Ринок наукоємної

продукції також в багатьох випадках розрізнений і фрагментарен. Компанії часто не в змозі скористатися перевагами великого економічного простору.

Про те, яким був експорт та імпорт у 2016 році ми зможемо спостерігати у таблиці.

Таблиця 1. Обсяги експорту та імпорту країнами ЄС у I півріччі 2016 р

Країни-члени ЄС	Експорт			Імпорт			Сальдо
	I півр. 2016 р., млрд. євро	приріст у %	частка країни, %	I півр. 2016 р., млрд. євро	приріст у %	частка країни, %	I півр. 2016 р., млрд. євро
Бельгія	49,6	-4,0	5,8	62,5	-4,0	7,5	-12,9
Болгарія	3,5	-15,0	0,4	4,0	-17,0	0,5	-0,5
Чехія	11,8	0,0	1,4	13,0	-5,0	1,6	1,3
Данія	16,3	-3,0	1,9	10,5	-14,0	1,3	5,8
Німеччина	246,0	-1,0	28,9	156,8	-3,0	18,8	89,2
Естонія	1,5	2,0	0,2	1,2	-7,0	0,1	0,3
Ірландія	26,6	7,0	3,1	9,6	-17,0	1,2	17,0
Греція	4,9	-18,0	0,6	9,6	-7,0	1,2	-4,7
Іспанія	42,9	-3,0	5,0	52,5	-6,0	6,3	-9,6
Франція	89,5	-4,0	10,5	78,1	-6,0	9,4	11,4
Хорватія	2,0	7,0	0,2	2,0	0,0	0,2	0,0
Італія	89,1	-4,0	10,5	72,6	-9,0	8,7	16,5
Кіпр	0,4	-14,0	0,0	0,6	-9,0	0,1	-0,3
Латвія	1,5	-1,0	0,2	1,2	-12,0	0,1	0,3
Литва	4,1	0,0	0,5	3,5	-16,0	0,4	0,6
Люксембург	1,3	7,0	0,2	2,2	-23,0	0,3	-0,9
Угорщина	8,2	0,0	1,0	9,4	-3,0	1,1	-1,2
Мальта	0,8	9,0	0,1	1,7	56,0	0,2	-0,9
Нідерланди	60,2	-4,0	7,1	114,9	-8,0	13,8	-54,7
Австрія	19,9	-1,0	2,3	15,6	-4,0	1,9	4,3
Польща	18,3	0,0	2,2	23,8	-5,0	2,9	-5,5
Португалія	5,7	-16,0	0,7	6,5	-9,0	0,8	-0,8
Румунія	6,9	-4,0	0,8	7,2	3,0	0,9	-0,4
Словенія	3,5	3,0	0,4	3,9	-2,0	0,5	-0,5
Словаччина	5,0	0,0	0,6	6,5	-6,0	0,8	-1,5
Фінляндія	10,4	-0,8	1,2	6,9	-6,0	0,8	3,5
Швеція	25,6	-3,0	3,0	17,6	-7,0	2,1	8,0
Великобританія	95,1	-16,0	11,2	139,5	7,0	16,7	-44,4
Разом	850,4	-4,0	100,0	833,5	-4,0	100,0	16,9

Складено автором за даними: [<http://ec.europa.eu/eurostat/>]

Якщо розглядати загальні обсяги торгівлі у Євросоюзі, то у січні-червні 2016 році негативне сальдо продемонстрували 17 країн (від 102,3 млрд. євро у Великобританії до 0,8 млрд. євро у Фінляндії). Найбільше позитивне сальдо у торгівлі товарами було у Німеччини – 132,8 млрд. євро.

У I півріччі цього року структура товарного експорту суттєвих змін не зазнала. Експорт був орієнтований на сировинні ресурси, в першу чергу, аграрну продукцію, залізорудну сировину та металопродукцію (загалом понад 70%).

Основними позиціями імпорту були машини та обладнання (20%), паливні ресурси (16%), а також продукти хімічної промисловості (16%).

У той же час зовнішня торгівля Євросоюзу орієнтована на товари з високим ступенем переробки. Так, у січні-червні 2016 року першість у структурі зовнішньої торгівлі країн ЄС займали машини та обладнання (експорт – 43%, імпорт – 32%). Частка аграрної продукції, сировинних товарів та енергоносіїв у експорті становила близько 13%, у імпорті – 25%. Тож, можна сказати, що експорт та імпорт теж не дуже підіймаються у своїх показниках, а навпаки, починають надати вниз.

Висновки. На сучасному етапі Європейський Союз перебуває у важкій політичній та економічній кризі. Проте, зміцнення Євросоюзу та поглиблення європейської інтеграції залишаються ключовим пріоритетом політики Німеччини, яка продовжує відігравати провідну роль в цьому процесі. Набуття політичної асоціації та створення поглибленої й всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС на сьогодні є для інших країн оптимальним варіантом. Проте сьогодні, завдяки політичній кризі, дуже

гостро постає питання щодо майбутнього Євросоюзу, оскільки країни-члени мають свої конфлікти, а деякі й зовсім розглядають питання про вихід з ЄС. Нещодавно **голова Єврокомісії Жан-Клод Юнкер заявив, що через 15 років жодна з країн-членів Європейського союзу не увійде у «Велику Сімку». Він також зазначив, що політично і економічно Європа поступово слабшає.** [12]

ЄС має сильну економіку, але сила її вичерпується, заявив Юнкер. За його словами, кількаріччів тому економіка ЄС становила 30% світового ВВП, але зараз цей показник коливається в межах 23-25%, а через кілька років опуститься нижче двадцяти відсотків, сказав він. [12]

При цьому він заявив, що Європі не слід припиняти бути економічно відкритою зовнішньому світу і не брати приклад з нового лідера США Дональда, котрий, за його словами, просуває протекціоністський курс. Вихід Британії з Євросоюзу Юнкер назвав трагедією. Раніше прем'єр-міністр Франції Мануель Вальс заявив, що Європейський союз може припинити своє існування в тому випадку, якщо Франція і ФРН не приймуть заходів для зростання економіки і створення нових робочих місць. [12]

Література

1. Волес В., Волес Г. Творення політики в ЄС / Пер. з англ. Р. Ткачук. – К.: Основи, 2004. – 871 с
2. Горюнова Є.О. Євроінтеграція: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2013. – 224 с
3. Десмонд Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Пер. з англ. – К.: К.І.С., 2006. – 696 с.
4. Артёмов І.В., Ващук О.М. Євросоюз і співробітництво України: проблеми і перспективи: Навч. посібник. – Ужгород: Гражда, 2013. – 500 с.
5. Тодоров І. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: Монографія. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 268 с
6. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://www.bukoda.gov.ua/page/zagalna-informatsiya-pro-es>]
7. Електронний іноземний журнал. Режим доступу: [<http://www.bbc.co.uk/news>]
8. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://znaimo.com.ua>]
9. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://www.niss.gov.ua/articles/700/>]
10. Електронний журнал. Режим доступу: [<https://ua.korrespondent.net/magazine/>]
11. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://econ-house.ru/svitova-ekonomika/27/786-osoblivosti-ekonomichnogo-rozvitku>]
12. Електронна газета «Преса України». Режим доступу: [<http://uapress.info/uk/news/show/163014>]

Харенко Наталія Валеріївна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

kh.natali.v@ukr.net

МИСТЕЦТВО РИТОРИКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ НА ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постановка проблеми. Ораторське мистецтво є засобом спілкування людей і вираження думок, почуттів, волевиявлень. В умовах інформаційного суспільства воно не тільки не втрачає свого значення, але й набуває нових форм і методів з метою посилення впливу на формування громадської думки. І коли мова йде про підвищення ефективності ораторського мистецтва, питання стоїть саме про форму передачі змісту, ідеї і аргументів на її доведення.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження в галузі риторики присвячені як її історії (Чепіга І.П., Городиловська Г.П., Грицаєнко Л.М.), так і сучасним аспектам публічного мовлення (Сущенко І.М., Сагач Г.М.). В працях В.В. Молдована, С.Д.Абрамовича розглядаються форми і методи судового ораторського мистецтва. Етичні аспекти риторики, а також культура мовлення досліджуються в роботах Ботвиної Н.І., Коваль А.П., Палехи Ю.І. та ін.

Невирішені раніше проблеми. Здається, про ораторське мистецтво відомо все. Нам добре відомі найяскравіші оратори історії і сучасності. Але як саме, в сучасному інформаційному суспільстві, коли кожен має доступ до безлічі інформаційних джерел, вплинути на формування світогляду окремої людини і суспільства в цілому?

Метою статті є висвітлення сутності впливу риторики на громадську думку в сучасному суспільстві, ролі та ефективності риторики як засобу ідеологічного впливу на людину і суспільство в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток демократії, поширення ідей свободи особистості і рівності людей перед законом зумовили потребу суспільства в риториці, яка показала б, як переконувати рівного рівного. Історія свідчить, що в періоди фундаментальних суспільних змін

риторика завжди була затребувана життям – можна згадати роль і місце риторики в історії Давньої Греції, Давнього Риму, в епоху Великої Французької революції та інших доленосних часів. Не випадково в античних демократіях публічна мова відігравала таку помітну роль і зійшла нанівець в епоху Середньовіччя, коли панувала в основному богословсько-церковна риторика.

В теперішній час ораторське мистецтво розглядається, перш за все, як ефективний засіб ідеологічного впливу, який не поступається по своїй силі засобам масової інформації. Дійсно, не дивлячись на значний розвиток преси, радіо, телебачення, середовище використання ораторського мовлення залишається безмежним. Майстерність усного мовлення, вміння переконувати, впливати на почуття і настрої людей – обов'язкова якість людини, професія якої пов'язана з постійними виступами перед аудиторією. За останні роки помітно зріс інтерес до ораторського мистецтва як до навчального предмету. Ораторське мистецтво викладається у більшості вищих навчальних закладів США, країн Західної Європи. Риторика вивчається у Кембріджі, Оксфорді, включена в список навчальних дисциплін Гарвардського університету та інших навчальних закладів.

Якими ж якостями має володіти кожен оратор? Об'єктивна умова успіху – глибоке знання предмету промови. Не можна переконати аудиторію в тому, чого сам не вивчив у повному обсязі, в чому сам не впевнений до кінця. Крім того, інформованість оратора у будь-якому випадку повинна перевищувати інформованість слухачів. Тобто, компетентність оратора – це досконале знання проблеми, яку він висвітлює. Висока ерудиція оратора здатна сама по собі впливати на аудиторію, навіть недоброзичливу, але знання оратора завжди повинні поєднуватися зі старанною підготовкою до кожної публічної промови.

В наш час права людини поступово стають найважливішою стороною суспільного життя розвинених держав. У демократичних державах переконувати людей необхідно при підготовці до виборів. Кожна людина індивідуально неповторна, не схожа на інших, а це ускладнює спілкування, обумовлює необхідність у навчанні спілкуванню. В будь-якій розвиненій демократичній країні публічне демократичне обговорення різних суспільних проблем є найважливішою умовою самого існування демократичної держави, основою її функціонування, гарантією суспільного схвалення важливих рішень населенням. Разом з тим, публічне обговорення проблем, що становлять суспільний інтерес, має величезне значення для формування механізмів демократичних процедур, для повсякденної демократичної практики. Без навичок і звички до публічного обговорення суспільно значущих проблем як національного, так і місцевого значення рядовими громадянами, формування і розвиток демократичної держави неможливий.

Висновок. Публічне мовлення і ораторське мистецтво є не тільки засобом формування громадського суспільства, а й важливою умовою побудови демократичної держави, в якій кожна людина має право брати участь у вирішенні суспільних проблем. Велике практичне значення, на наш погляд, могло би мати включення риторики як окремої навчальної дисципліни в програми всіх вищих закладів освіти України, що сприяло б одержанню знань, формуванню вмінь і навичок публічного виступу в майбутніх фахівців.

Література

1. Основи красномовства: Навчальний посібник / Л.М. Грицаєнко. – К.: КНУТД, 2013. – 244 с.
2. Сагач Г.М. Риторика: Навч. посібник для студентів середніх і вищих навч. закладів. – К.: Ін Юре, 2000. – 264 с.
3. Уроки риторики. Как научиться эффективному публичному выступлению. / Сущенко И.М. – К.: Апостол, 2012. – 155 с.

Заслоцька Юлія Сегрійвна

студентка Одеського державного екологічного університету (м.Одеса)

juliazaslotska1998@gmail.com

СУЧАСНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. На основі інтенсивного споживання природних ресурсів, існуючий процес розвитку сучасного українського суспільства зумовлює техногенні зміни довкілля, що мають екологічні та соціально-демографічні наслідки. Аналіз проблем в екологічній сфері та визначення ролі держави щодо реалізації екологічної політики, серед головних завдань якої є стабілізація й поліпшення екологічного стану країни шляхом реалізації державної екологічної політики є актуальним питанням сучасності.

Аналіз досліджень і публікацій. За роки незалежності України питанням екологічної політики присвячені роботи вчених, таких як Васюти О.А., Гардашука Т.В., Туниці Ю.Ю., Філіпчука Г.Г., Данилишина Б.М., Синякевича І.М., Хілька М.І., Шевчука В.Я., Долішнього М.І., Кравціва В.С., Герасимчук З.В. тощо. Питання екологічної безпеки в контексті екологічної політики знайшли розвиток в дослідженнях Качинського А.Б., Навроцького В.М., Хлобистова Є.В., Хміль Г.А. та інших.

Невирішені раніше проблеми. Однак, недостатньо дослідженими залишаються проблеми оцінки екологічного стану регіонів країни та визначення перспективності територій щодо можливості вирощування екологічно безпечної сільськогосподарської продукції, шляхи подолання екологічної кризи. Україна – густонаселена країна, і антропогенне та техногенне навантаження на навколишнє середовище тут в кілька разів перевищують аналогічні показники у багатьох розвинених країнах. Невирішені проблеми в Україні: Забруднення повітря, забруднення вод, Чорнобильська катастрофа радіонуклідне зараження території, знищення лісів, деградація земельних ресурсів, небезпечні геологічні процеси, побутові відходи.

Метою статті є дослідження екологічної політики та стабілізації і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища, для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нинішню екологічну ситуацію в Україні можна охарактеризувати як кризову, що формувалася протягом тривалого періоду. Українська держава правовими важелями регулює відносини в галузі охорони, використання й відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання й ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною. Україна через високий рівень концентрації промислового виробництва та сільського господарства, внаслідок хижацького використання природних ресурсів протягом десятиріч перетворилася на одну з найнебезпечніших в екологічному відношенні країн. За даними Міністерства природних ресурсів і екології, у нашій країні щороку утворюється майже 2 млрд. тон різних відходів, 2/3 з яких розкриті, шахтні та інші гірські породи. Тільки переробка сільськогосподарської сировини дає щороку 450 млн. тон відходів. Зростання населення і масштабів виробництва спричинило виникнення регіональних екологічних проблем. Головними причинами екологічної напруги стали: широкомасштабна розробка надр і видобуток мінеральної сировини; спорудження каскаду водосховищ на Дніпрі, що призвело до замулення його природної екосистеми; катастрофа на Чорнобильській АЕС. Необмежене наросування в минулі десятиріччя потужностей атомної енергетики; необґрунтоване осушення заболочених і перезволожених територій на Поліссі; надмірна концентрація виробництва у містах, особливо великих; відставання темпів лісовідновлення від вирубки лісів; масове проведення зрошувальних меліорацій у Причорномор'ї, що призвело до процесів засолення, зменшення родючості ґрунтів і виснаження водних ресурсів. Тому актуальним та вкрай необхідним є вдосконалення сучасної державної екологічної політики України, а саме: цілеспрямоване формування нового екологічного законодавства, яке буде відповідати існуючим викликам сьогодення. Оскільки саме зараз формуються принципово нові для України геополітичні, соціально-економічні, правові та екологічні умови подальшого розвитку міжнародної спільноти, до яких наша держава поки що не адаптована. На жаль, закони, що приймаються в екологічній сфері України, є недосконалими, більшою мірою декларативними, характеризуються нечітким і непрозорим механізмом державного регулювання відповідних процедур (екологічне нормування, ліцензування та ін.), відсутністю дієвих інструментів реалізації нормативних вимог.

Висновки. Таким чином, до головних завдань формування державної екологічної політики України в сучасних умовах варто віднести створення нової системи екологічного законодавства й екологізації кримінального, адміністративного, цивільного та ін. законодавства, а також формування державного механізму забезпечення реалізації правових екологічних вимог і їх імплементація до екологічних законів Європи та інших розвинутих країн світу.

Література

1. Закон України від 23 травня 2017р. №2059-VIII «Про оцінку впливу на довкілля». - ВВР, 2017, №29. - С315.
2. Мягченко О. П. Основи екології [Електронний ресурс] / О. П. Мягченко. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/17540906/ekologiya/natsionalna_ekologichna_politika_ukrayini.

Балдурська Ірина Олександрівна
студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)
Краснянська Наталія Дмитрівна
ст.викладач кафедри українознавства та соціальних наук
Одеського державного екологічного університету
ukrain@odeku.edu.ua

ЕКОЛОГІЧНА КРИЗА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сучасний стан навколишнього середовища змусило населення планети задуматися про її захист. Господарська діяльність людства за останній час привела до серйозного забруднення навколишнього середовища. Ця тема являється актуальною тому що, стан довкілля є важливим чинником існування людської цивілізації.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед дослідників, що займаються вивченням глобальних екологічних проблем можна назвати таких вчених, як Дж. Форрестер, Д.Медоуз, М. Месарович, Б.Пестель, Г.Кан, В.Леонт'єв, Н.Мойсєєв, Корсак К.В., Плахотнік О.В. та ін..

Метою статті є розгляд екологічного стану в Україні, проаналізувати причини та основні напрямки виходу з екологічної кризи.

Невирішені раніше проблеми. Виникає потреба у дослідженні екологічних проблем. В наш час Земна цивілізація вступила в епоху антропогенно-перевантаженої Землі, критичного стану біосфери, наочним доказом чого є екологічна криза.

Виклад основного матеріалу дослідження. Екологічна криза – це така стадія взаємодії людини з навколишнім природним середовищем при якому до межі загострюється економічні та екологічні інтереси використання природних ресурсів і потреби здійснення охоронних заходів; ситуація що виникає в екологічній системі внаслідок порушення рівноваги під впливом стихійних, природних явища чи інших об'єктивних факторів. Розмах антропогенного впливу на довкілля наприкінці ХХ та на початку ХХІ століть сягнув таких масштабів, що поставив під загрозу саме життя на планеті. Процеси екологічної деградації набувають глобальних масштабів, загрозливих для всієї біосфери. В найближчому майбутньому в Україні може бути об'явлена екологічна катастрофа. Справа в тому, що в країні залишилися лише 6 відсотків чистої території. Такий «вірок» винесли експерти ОБСЄ . Аварія на Чорнобильській АЕС, залишок застарілих боєприпасів, токсичних відходів і як наслідок – в результаті всього цього в Україні залишилось лише 6 відсотків екологічно чистої землі. Інша частина перетворилася в звалище отруйних речовин, які дісталися нам в спадок від СРСР. За даними міжнародних екологів, об'єм токсичних відходів в Україні сягнув мільярдів тон. Це одне із головних джерел забруднення ґрунта і води, а також проблем зі здоров'ям у населення. На території України практично не залишилось водоносних підземних горизонтів питного призначення, де б не були виявлені пестициди, нітрати. Вируб лісів, розорення ґрунтів, полювання на диких тварин в Україні привело до повного чи часткового зникнення багатьох видів рослин та тварин.

Шляхи подолання екологічної кризи: в Україні, як і в багатьох інших країнах, стан повітряного середовища явно незадовільний, а у деяких регіонах (наприклад: Кривий Ріг, Запоріжжя та ін.) — вкрай загрозливий. Диктат центру тривалий час впливав на відповідну структурну деформацію народного господарства, коли перевага надавалася розвитку сировинно-видобувних і метало-ливарних (металургійних, гірничорудних, хімічних), досить брудних і надзвичайно екологічно небезпечних галузей промисловості. Економіці України властива також висока питома вага ресурсних та енергоємних технологій, впровадження і нарощування яких у промисловості та сільському господарстві здійснювалося найбільш «дешевим» способом — без будівництва відповідних очисних споруд. Потрібно стимулювати підприємства, що забруднюють атмосферу шкідливими речовинами, шляхом надання безвідсоткових кредитів та податкових пільг, що впроваджують екологічно безпечні та енергозберігаючі технології виробництва. Також потрібно ввести збір за викид шкідливих речовин в атмосферу, але цей збір має бути достатньо високий, щоб підприємства запроваджували екологічні технології виробництва (наприклад, збір за викид вуглекислого газу (CO₂) має становити не менше 150-200 грн. за тону викиду CO₂ в атмосферу). Ми вважаємо, що треба ввести збір для господарюючих суб'єктів за перевитрати паливо-енергетичних ресурсів (ПЕР), так званий енергетичний збір в розмірі 200% від вартості перевитрачених ПЕР, а отримані кошти від збору спрямувати до державного бюджету і використовувати на погашення відсотків за програмою кредитування проектів з енергозбереження та екології. Потрібно удосконалити та зробити жорсткішими екологічні стандарти в Україні. Дуже значущі є проблеми переробки сміття та водоочищення. Ми можемо спостерігати на околицях наших міст та селищ стихійні звалища сміття, а лісосмуги просто перетворюються на суцільні смітники. В кожній області побудувати сміттєпереробні заводи, де б перероблялося сміття (доречі, такі заводи мають дуже велику рентабельність та швидко окупність), збудувати міні-ТЕЦ на газу з смітєвих звалищ, запровадити

спеціальні екологічні патрулі, які мають прибирати території від сміття. Розробити спеціальну програму по очищенню від забруднення річок, озер, ставків та криниць, необхідно обмежити використання пестицидів та нітратів в сільському господарстві.

Висновки. Визначаючи подальшу стратегію розвитку людства і цивілізації, нові етичні пріоритети у взаємовідносинах з природою, потрібно пам'ятати, що біосфера існувала до появи на Землі людини, може існувати і без неї. Але людина без біосфери існувати не може.

Література

1. Корсак К.В., Плахотнік О.В. Основи екології. - К.: МАУП, 2000. – 238с
2. Гор А. Земля у рівновазі. – К., 2001. – 123 с.
3. Горський В.С. Україна на порозі планетарної цивілізації//Практична філософія. – 2001. – № 2.

Антонюк Яна Іванівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

yana.antoniuk@rambler.ru

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ТА ПОЛІТИЧНІ ЗАСОБИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Постановка проблеми. Україна перебуває на порозі екологічної катастрофи. З кожним роком погіршується екологічна ситуація, все більша частина атмосфери забруднюється. Однією з ключових екологічних проблем є поводження з відходами, особливо в Україні. Ця проблема була актуальною в усі часи, але саме сьогодні це питання постало так гостро, що піднімає цю тему до глобальних масштабів. Таким чином, постають проблеми утилізації відходів, а також майбутнє їх вирішення.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчення способів утилізації сміття займається наука гарбологія. Прикладним і теоретичним аспектам вирішення проблем утилізації відходів в світі та Україні присвячена праця М. Романів, В. Доскіч, Ю. Кутова, Ю. Сагайдак, Т. Харченко та ін.

Невирішені раніше проблеми. Через те, що парламент та уряд України не приділяють увагу значущості питання утилізації сміття, ця проблема на науковому рівні стає менш цікавою для дослідників та науковців, які розуміють всю важкість механізму реалізації їх «наукових потуг» без допомоги «великих світу сього».

Метою статті є дослідження напрямків і проблем утилізації відходів в Україні та аналіз політичних засобів врегулювання цього питання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині в Україні нараховується 6,5 тис. законних і близько 35 тис. незаконних сміттєзвалищ, площею близько 7% території (більше 43 тис. кв. км). І ситуація з кожним роком тільки погіршується. Екологи підраховали, що Україна накопичила 54 млн кубометрів відходів. Сміттєві полігони поповнюються на 15-17 мільйонів тонн щороку. На переробку йде лише десята частина зібраного сміття.

На сьогодні працює лише київський сміттєспалюваний завод «Енергія», хоча в країні їх 4: у Харкові, Дніпрі, Києві та окупованому Севастополі.

Відходи, які у величезних кількостях накопичуються в наших будинках та урнах відносяться до категорії твердих побутових відходів. Вони впливають на якість середовища, є джерелом екологічної небезпеки: поширюють запах і є середовищем для розкладання хвороботворних бактерій та гризунів, які є переносниками інфекційних захворювань. Глобальність проблеми визначається тим, що вся природа Землі пов'язана між собою. Якщо в одному кінці планети стався викид шкідливих речовин, то цілком можливо, що на іншому кінці планети пройдуть шкідливі для здоров'я людей кислотні дощі. Отруєна промисловими і побутовими відходами вода надходить в річки і моря. Надалі така вода може в будь-якому кінці планети. І по харчових ланцюжках через вологу, рослини і м'ясо тварин шкідливі речовини можуть надійти в організм людини. Таким чином, все людство повинно бути зацікавлене в тому, щоб відходів було якнайменше.

Сміття нікуди подіти, для його розпадання знадобиться сотні років, а для відновлення родючих земель не менше ніж 300 років.

У селах люди вивозять відходи до річки або лісу. Причиною цього є відсутність схеми санітарної очистки і контейнерів для збору побутових твердих відходів. Щодо районних центрів, в яких є 1-2 санкціоновані сміттєзвалища, щоб довести сміття, потрібні кошти.

Трагедія під Львовом на Грибовицькому звалищі 28 травня 2016 року вкотре нагадала країні про глобальні екологічні проблеми. Місцеві чиновники почали шукати інвесторів для сміттєпереробних заводів, а також почали працю над новими стратегіями поводження із побутовими відходами. У

більшості населених пунктах є труднощі з відходами, а сфери утилізації сміття в Україні фактично не існує.

Поки українці думають – куди подіти сміття, у країнах ЄС інша халепа – де його взяти, тому що на його переробці можна мати хороший бізнес. Вже давно перероблені відходи стали повноцінним продуктом міжнародної торгівлі у розвинутих країнах. Наприклад, із вторинної сировини отримують теплову та електроенергію.

У Європі в кожній країні існують спеціальні контейнери для сортування сміття. Зазвичай відходи поділяють на кілька основних категорій, тобто на: скло, папір, пластик, метал та органічні відходи.

Зараз Швеція є одним з світових лідерів з переробки сміття, адже там переробляють 99% усіх відходів країни. Опалюють будинки, забезпечують їх електроенергію за допомогою вторинної сировини. Енергетичні проблеми можна було б краще забезпечити, якби було б у них більше сміття. Таку проблему вирішили завдяки імпорту сміття з інших країн.

В Австрії, Швейцарії та Німеччині схожі ситуації. В них переробляються 97% відходів, тому у цих країнах взагалі відсутні полігони зі сміттям. На спалюванні автопокришок і сміття працює вся цементна промисловість. У Німеччині існує так звана «смітцева» поліція, яка штрафує порушників.

В Японії зайнялися переробкою пластмаси та отримання з неї бензину і дизельного палива.

Радикально підійшла до переробки відходів сусідня країна – Польща. Люди почали сортувати відходи, тому що почав діяти спеціальний закон, який поклав край нелегальним сміттєзвалища. З соломи та непридатної деревини виготовляють альтернативне органічне паливо – пеллети, якими опалюють будинки.

Неймовірно, але вторинна сировина з переробленого пластика користується величезним попитом. Корпуси побутової техніки, іграшки, предмети домашнього побуту, труби та багато іншого виготовляють з пляшок, які спочатку переробляють у гранули. Сміття можна компонувати, переробляти, сортувати, спалювати, використовуючи метан, що утворився.

На туалетний та газетний папір, картон, руберойд та інше, переробляють макулатуру. Сировини використовують для виготовлення підшви для взуття, підлоги, килимів, покриття тенісних кортів та у будівництві доріг. На спеціалізованих виробництвах плитки, кераміки, цегли, водних фільтрів та іншого можна продавати перероблену сировину зі скла. Часто дуже вигідним у смітцевому бізнесі є брухт з кольорового металу, тому що він не втрачає своїх властивостей при багаторазовій переробці.

Утилізація сміття, як бізнес, має кілька недоліків. Тут поки що активно використовується ручна праця. Дозвільну документацію для здійснення діяльності такого підприємства іноді доводиться чекати кілька місяців. Ну, а в цілому, це вигідне і неймовірно корисне виробництво для людини і для природи, яка його оточує.

Через законодавство в Україні існує проблема зі сміттям, тому що закон не зобов'язує переробляти його. Залишається лише одне вирішення утилізації – захоронення. Верховна влада спершу має прийняти певні зміни до законодавства. Прийняти стратегію поводження з утилізацією відходів і прийняття їх, як енергетичні чи матеріальні ресурси.

Джерелом прибутку для мешканців є великі сміттєзвалища, де лише за один день «металощукачі» мають непогані кошти. Над напрямком вирішення поводження із відходами українські політики майже не працюють, тому залишається лише захоронення на сміттєзвалищах.

Звичайно, повністю позбутися від сміття людині не вдасться, але значно скоротити його обсяг і отримати певну вигоду зі сфери переробки відходів можна. На жаль, зусиль звичайних людей для вирішення проблем зі сміттям сьогодні вже недостатньо. Звичайні громадяни можуть вирішити цю проблему тільки шляхом недопущення її кількості.

Рішення проблем зі сміттям на звалищах залежить від волі держави та зацікавленості до цієї справи бізнесменів. Україні потрібні інвестори для того, щоб вийти з екологічної катастрофи. Наша країна перетвориться на сміттєзвалище, якщо не заохочувати бізнес з інвестування екологічно безпечних технологій з утилізації та переробки відходів на державному рівні.

Сміттєзвалища, які забруднюють ґрунти, підземні води та атмосферу потрібно закрити. Побудувати сміттесортувальні лінії та сміттепереробні заводи.

Необхідно обмежити обіг пластикових пляшок, пакетів та одноразових товарів на законодавчому рівні. Це призведе до збільшення кількості екологічних товарів. Так за декілька років в Україні, при наявності інвестора, буде можливість збудувати сміттесортувальні лінії та сміттепереробні заводи.

Висновки. Україна робить лише перші кроки до кращого екологічного життя. З 1 січня 2018 року набрали чинності зміни та доповнення до діючого Закону України «Про сортування сміття» від 5 березня 1998 року, згідно яких забороняється захоронення непереробленого побутового сміття, а небезпечні відходи повинні бути відокремленими на етапі сортування чи збирання, та передавати спеціалізованим підприємствам. На нашу думку, цілком реально досягти рівня європейських держав у сфері розвитку бізнесу з переробки сміття, але для цього потрібен підхід, як на місцях, так і, перш за все, на рівні держави.

Література

1. Доскіч В. Сортуння сміття в Україні: вийти на новий рівень [Електронний ресурс] – Режим доступу. - URL: <https://ecology.unian.ua/1327494-sortuvannya-smittya-v-ukrajini-viyti-na-noviy-riven.html> // Інформаційне агенство УНІАН – 2016. – Загол. з екрану.
2. Закон України «Про сортування сміття» від 5 березня 1998 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу. - URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z980187.html

Бучко Ірина Романівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

ibuchko98@gmail.com

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ГОЛОВНИЙ ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОГО МАНІПУЛЮВАННЯ

Постановка проблеми. Кожна звичайна людина формується з факторів, що впливає на неї. Наперекір тому, що у нас є безмежність можливостей, все одно ми є невеликою частинкою інформаційного світу. Уявити сучасність без засобів масової інформації – неможливо. Як мінімум треба жити на безлюдному острові, щоб не мати зв'язку зі зовнішнім світом. Засоби масової інформації існували завжди. Ми живемо в час стрімкого розвитку технологій, тому інформація, має великі темпи розповсюдження. Багато людей цікавить питання: «Чому ЗМІ називають четвертою владою?». В процесі функціонування ЗМІ, вони встановлюють двобічний зв'язок між тим, хто подає інформацію, та тим хто її сприймає. Тобто, відбувається спілкування – не особисте, а за допомогою мас-медіа. Тому ЗМІ не лише розповсюджують інформацію, але і пропагандують свої ідеї, погляди на ті чи інші події. Ось тому вони є «четвертою владою», тобто беруть участь у соціальному управлінні, шляхом формування громадської думки.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання впливу засобів масової інформації на людей залишаються нерозкритими, хоча проблемами дослідження та аналізу форм займалося чимало вітчизняних та закордонних вчених. Серед них варто назвати В. Бебика, А. Москаленка, І. Панаріна, Г. Почепцова, Т. Приступенко, В. Шкляра, П. Бурдє, Л. Гроссмана, Р. Даля, Н. Негропonte, Х. Рейнгольда, М. Херманна.

Невирішені раніше проблеми. На жаль, сьогодні ЗМІ об'єктивно поки що не спрямовані на формування розвиненої національної свідомості та державно-політичного життя. Зараз існує таке поняття, як «інформаційна війна». Зброєю є інформація. За допомогою ЗМІ можна вселити людям певні думки та ідеї, змусити їх робити необґрунтовані кроки. Ще Гітлер активно використовував цей спосіб, намагаючись викликати в арійців зневагу до єврейського народу. Отже, невирішеною проблемою ЗМІ, як було так і буде – неконтрольованість правильності інформації. Навіть зараз головною проблемою є – маніпуляція!

Метою статті є дослідження впливу засобів масової інформації на прийняття рішень громадянами.

Виклад основного матеріалу дослідження. На мою думку, саме засоби масової інформації сьогодні мали б стати творцем суспільної свідомості та погляду активних громадян. Мас-медіа займають центральне та одне з головних місць в передвиборчій агітації. Стають основним розповсюдженням реклами. Політики та кооперації добре це розуміють, і вкладають величезні гроші на ЗМІ. Справжня інформація – це точка зору незалежного і цілком об'єктивного журналіста. Або, матеріал зі здоровою критикою та всебічним висвітленням проблеми.

З моїх досліджень, головне завдання ЗМІ, як «четвертої влади» — підпорядкування людей своїй волі. З одного боку, накопичують досвід мільйонів, а з іншого – впливають не лише на свідомість, але й на вчинки та дії людей. Мас-медіа володіють потужними можливостями впливу: переконливість, привабливість, щирість аргументації привертає на їх бік прихильників та послідовників

Вплив засобів масової інформації можна поділити на дві гілки :

- позитивний вплив: за допомогою ЗМІ ми стаємо власниками інформації, дізнаємося багато нових та цікавих подій, вчимося на помилках інших людей, дізнаємося про нові можливості;
- негативний вплив: засоби масової інформації завжди були й будуть пропагандуючим розповсюдженням інформації. Інформація не завжди є корисною для слухача, тому її вплив може викликати багато проблем (сварки, конфлікти, бійки й навіть війни). Ще один з мінусів пропаганди, що інформація, не завжди є правдивою.

Приклад деяких способів контролю ЗМІ людьми:

- Відволікання уваги: спосіб не передавати людям корисну інформацію, а запаморочувати думки якимись рекламами чи розвагами.
- Вирішувати проблеми або конфліктів, які самі вигадали: створюється проблема, розрахована на те, щоб викликати певну реакцію серед населення з тим, що їм вигідно.
- Відстрочка виконання певних дій: перенесення вирішення якоїсь проблеми на наступний раз (і так до тих пір, поки не забудуть люди).
- Спосіб поступового застосування: те, що повторюють декілька разів, стає нам звичним і ми звикаємо.
- Звертатися до народу так, як він цього хоче: чим лагідніше і впевненіше говорять, тим ми більше приділяємо уваги.
- Робити наголос на емоційність людей.
- Спонукаати громадян до захоплення посередністю.
- Знати про людей більше, ніж вони знають про себе.

Висновки. Не кожна почута Вами інформація є об'єктивною та правдивою. ЗМІ є важливим інструментом соціального управління держави. Тому те, що їх називають «четвертою владою» - вірно. Тільки законодавча, виконавча та судова влада, має на нас такий же вплив, як і ЗМІ. Якщо влади діють за допомогою авторитету сили, то ЗМІ — силою. В епоху інтернету та соціальних мереж, комп'ютерів, планшетів і смартфонів, цифрового відео - з'являється унікальна можливість збирати й передавати інформацію від людини до людини за декілька хвилин. Тому все в наших руках. Володіння та вміле використання інформації – запорука успішного здійснення влади.

Куляс Катерина Андріївна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

ekaterina.kulas@gmail.com

СУЧАСНІ СИСТЕМИ РЕКРУТУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. Сучасна Україна має дуже великі проблеми в системі формування та реалізації політичного лідерства. Це негативним чином впливає на усе українське суспільство та є майже першим чинником у дестабілізації політико-соціальних відносин сучасної України.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженнями в сфері політичного лідерства, в цілому, та рекрутування політичних лідерів, зокрема, займалися такі видатні вчені, як П. Фролов., А. Пахарєв, Ю. Левенець, Ю. Шаповал та інші.

Невирішені раніше проблеми. На даний момент існує невелика кількість досліджень представленої проблеми саме в площині впливу різних систем рекрутування політичних лідерів на процес демократизації суспільства.

Метою статті є дослідження сучасних систем рекрутування політичних лідерів як основи демократизації українського суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під терміном «рекрутування» у політології розуміється процес відбору і просування людей до активного політичного життя.

Під поняттям «системи рекрутування» розуміють так званий метод об'єднання та поновлення вищого класу, що охоплює всі норми, порядок і певне коло осіб, які здійснюють свій вибір. Сучасна наука виділяє дві системи: антрепренерську і систему гільдій.

Однією із варіацій проявлення лідерства – є політичне лідерство. Особа, яка являється політичним лідером та є представником певної спільноти, це особа, яка здатна реалізувати інтереси громади за допомогою влади; це особа, яку обрали люди зі схожими політичними поглядами, для організації та спрямування їх політичної активності; це особа, яка здатна згуртувати довкола себе групу прихильників та повести їх за собою.

В антрепренерській системі виборчий процес є відкритим, має конкурентний характер, втілюється всім населенням за допомогою виборів, і з різних за своїм становищем груп. В даній системі присутня тенденція регулярного поновлення еліти. Під час відбору перевагу віддають, в першу чергу, особистим якостям кандидата, на те, як добре він може привернути до себе увагу та на здатність проявити свою компетентність.

Система гільдій віддає перевагу закритому і неконкурентному виборчому процесу, що реалізується вузьким колом людей, нешвидко просування претендентів вгору до влади. Обрання здійснюється з обмеженого кола осіб, певних соціальних груп або партій. Кандидати повинні підтвердити свою лояльність перед вищим керівництвом. Реінтеграція верхнього класу відбувається не

швидким темпом та нерегулярно. У ХХ ст. проявлення системи гільдій можна простежувати у тоталітарних і авторитарних політичних системах. Коло шляхти відбиралось з урахуванням рекомендацій партійних органів, їх соціального походження, партійності, декларованій вірності офіційній ідеології.

Застосування даних двох систем може нести за собою неочікувані наслідки як для політиків, так і для всіх інших громадян.

Система гільдій має деякі свої привілеї: розвиває та дає поштовх утворенню еліти, забезпечує гіпотетичність і наступництво політичного напрямку. Але і дана система не являється ідеальною, а також має свої недоліки – її протяжне використання спонукає до відділення еліти від громади до її подальшого старіння: забезпечує гіпотетичність і спадкоємність політичного курсу. І в подальшому – до явно вираженої пануючої групи, що з часом втрачає спроможність керувати суспільством.

Антрепренерський спосіб рекрутування еліти є близьким для сучасних демократичних суспільств, забезпечує динамізм і гнучкість еліти, більш повну легітимацію її влади. Але вона також має свої недоліки:

- можливе виникнення конфліктів між різними сегментами, відсутність стійкості у внутрішній структурі;
- за відсутності єдиного мислення у політиків відбувається часта зміна політичного курсу;
- входження до політики не досить компетентних людей, які потрапляють до влади внаслідок своєї популярності, що несе ризик популізму.

У сучасних демократичних державах основою започаткування політичної еліти є представники бізнесу, державні службовці, політичні вчені, відомі юристи. Бажання великої кількості людей потрапити до політичної еліти може пояснюватись ланкою мотивів. Наприклад, людина яка має відношення до політичної еліти має певні привілеї, можливість приймати важливі для країни рішення, недоторканість та інші блага.

В основному завданні політичної еліти полягає: створення сталого балансу політичних сил, функціонування стабільного і результативного режиму, розробка і забезпечення стратегічного курсу конкурентоспроможного і демократичного розвитку суспільства, стійкого до викликів ХХІ століття. Основа вдалого функціонування політичного верховенства містить визнання більшої частини держави, якщо її цінності розглядаються масами як зразкові.

Якщо розглядати сучасну систему політичного лідерства України, то формально можна віднести декілька парламентських фракцій до «нових» – «Блок Петра Порошенка», «Народний фронт», «Опозиційний блок», «Об'єднання «Самопоміч», які набули загальноукраїнського значення тільки після Майдану; а деякі до «старих» – ВО «Батьківщина», Радикальну партію О. Ляшка, ВО «Свобода», «Громадянську позицію», які на той час намагались різними способами втриматись на політичній арені, та не втратити прихильність мас.

Висновки. На нашу думку, Україна потребує зміни партій старого типу на новий, який має бути створений молодими, цілеспрямованими та прогресивними українцями. Об'єднуватись потрібно довкола чітко складеної та визначеної програми, у якій мають бути не просто окреслені цілі та завдання на найближчий час, а має бути розписано механізм реалізації усіх пунктів програми, щоб кожен, хто читає цей документ, розумів, що це є не лише популістичні лозунги, а «ціль, що немає перешкод». Звісно, за цими цілями та намірами мають стояти лише віддані члени партії, які будуть відповідати суспільним інтересам та прагненням, та їх найголовнішою метою має бути лише досягнення розвитку своєї держави.

Література

1. Щедрова Г. П. Демократичні механізми регулювання політичної конкуренції // Науковий журнал «Політик». - 2015. - №2. - С.20-25. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. - URL: <http://politicus.od.ua/index.php/2015-ukr?id=7->. – Загол. з екрану.
2. Грабовська І. Політичне лідерство в Україні: гендерний аспект // Сучасність – 2007. - №3 - С. 70 – 82.

Марініна Ксенія Олександрівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

ukrain@odeku.edu.ua

ТЕХНОКРАТИЧНА ДЕРЖАВА ЯК ОДИН ЗІ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми. У наш час учені всього світу вважають, що багатоаспектна глобальна криза загрожує існуванню людства. Цю кризу можна розглядати з різних сторін, кожна з яких, по суті, є

окремою загрозою: генетичною, демографічною, енергетичною, екологічною, продовольчою, політичною, соціальною тощо. Сьогодні вирішення проблем потребує гігантських зусиль і можливе лише за умови об'єднання зусиль держав світу, оскільки найбільш прогресивна на сьогодні форма держави – демократично-ліберальне суспільство – більше не виправдовує принципів свободи, народовладдя і рівноправ'я громадян. Насправді, ці принципи сприяють пануванню буржуазії, на користь якої перерозподіляються майново-грошові ресурси держави, її капітал, послаблюючи саму державу.

Аналіз досліджень і публікацій. Дж. М. Кейнс та його послідовники запровадили в життя ідею приватної власності, поєднаної з "регулюванням" економіки та соціальним законодавством, яка, проте, не допомагає вирішити проблему. Зазвичай держава представляється як конгломерат різних рівнів: інститути держави, суспільство (люди) в емпірично описуваних системах. Проте рівні ці не є абстракціями, вони є своєрідними системами, кожна з яких складається з окремих елементів, що створюють нові системи й підсистеми в сукупності.

Невирішені раніше проблеми. Людське суспільство, з точки зору ієрархічної системи, є сукупністю індивідів, проте складовими частинами держави виявляються не самі ці індивіди, а їх об'єднання в державні інститути. Далі ж слід користуватися принципом рівності, тобто, кожен державний інститут повинен мати загальну владу, яка поширюється й на решту інститутів, аби всі елементи системи мали взаємовплив на неї, щоб залишатися її елементами.

Метою статті є зважування всіх про і contra технократизму в нашій країні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі суспільного розвитку потрібен новий конкретний підхід до вирішення глобальних проблем. Хоча, можливо, нове не завжди є новим, а лише добре забутим старим? Можливо, слід лише змінити форму правління держави, як це колись радив зробити Платон у своїй праці «Держава»? На його думку, правити державою мають учені-філософи. Після Платона ідеї такого державотворення розкривали у своїх працях Френсіс Бекон і Томмазо Кампанелла, Анрі Сен-Сімон, що ввів поняття держави як «промислово-наукової системи». Американський учений 20 століття Торстейн Веблен дав державі такого типу назву "технократія". У буквальному значенні слово «технократія» означає владу науково-технічних спеціалістів (учених), що побудована за принципами науково-технічної раціональності – влада адміністративна, законодавча і судова. За такої ідеальної технократичної системи економікою керують економісти, соціальною політикою – політологи, система охорони здоров'я підпорядковується фахівцям медичної галузі, екологічні проблеми регулюються екологами тощо. В подальшому виникла велика кількість технократичних концепцій, однак ідея технократії в них є дещо видозміненою, оскільки замість влади й управління, ученим доручають лише участь у керуванні певним процесом або виробництвом.

Іноколи технократичним вважають уряд, до складу якого входять позапартійні особи, зібрані президентом за професійним принципом. Проте такий спосіб управління державою, по суті, залишається президентським, тому не може нічого в країні змінити радикально. Слід змінювати державні інститути влади, яку ще Аристотель пропонував поділяти на три спеціалізовані інститути влади: судовий, виконавчий і законодавчий. Згодом ідея поділу влади розвинулась у теорію «природного права», а пізніше, з утвердженням капіталізму, конституціоналізм узяв принцип поділу влади за основний.

Проте на сьогодні існують деякі вузькопрофесійні інститути, що задовольняють критерії загальної законодавчої влади. Це інститути оборони, медицини, освіти, екології, фінансів, внутрішніх справ.

Якщо ці вузькопрофесійні науково-дослідні інститути наділити судовою, законодавчою та виконавчою владою, то вони не потребуватимуть затвердження своїх науково обґрунтованих положень міністерством, парламентом або президентом за умови прийняття зазначених положень радою цих інститутів. Якщо профільні НДІ або інші професійні установи об'єднати в державний інститут, керівництво якого обиратиметься на конкурсних засадах на певний термін, така владна одиниця відповідатиме будові технократичної держави. Хто ж керуватиме названими організаціями? Очевидно, потрібно створити вищий орган – «Раду державних інститутів», що запобігав би конфліктам між інститутами і сприяв їх вирішенню. Звісно, цей вищий орган також має бути виборним на конкурсних засадах.

Отже, органи керування державою мають створюватися за принципами виборів і професіоналізму, що підтверджувався б науковими роботами членів органу. Тобто, професіонали мають оцінювати професіоналів, що претендують на керівні посади, враховуючи їх передвиборну роботу та роботу на керівній посаді після обрання.

На сьогодні, на думку багатьох дослідників, президентська форма правління вже не є найкращою, так само як і всенародні вибори що створюють передумови для корупції та некомпетентності влади, провокують зв'язок між капіталом і владою, що фактично зрісся із нею.

Висновки. Республіка, створена за принципами технократизму, розглядатиме глобальні проблеми, як внутрішні й вирішуватиме їх, як свої власні. Проте для реалізації принципів диференціації

влади та її спеціалізації потрібні великі людські ресурси, тому логічним і більш економічно ефективним стане зменшення кількості наявних на Землі держав за рахунок їх об'єднання. У такій державі кожна дитина й кожна людина матиме соціальний захист держави, тобто буде забезпечена мінімально необхідним для життя: житлом, одягом, харчуванням, правом на безкоштовне навчання й вищу освіту, аби стати гідним членом нового суспільства професійних учених, що оцінюють здібності та можливості людських індивідів більш об'єктивно й саме через це, на нашу думку, спроможні вирішити не лише проблеми власної держави, а й глобальні.

Література

1. Платон. Держава / Пер. З давньогр. Д. Коваль. – К.: Основи, 2000. – 355 с.
2. Веблен Т. Теория праздного класса / Пер. с англ. С.Г. Сорокиной. – М.: Прогресс, 1984. – 368 с.

Романенко Юлія Сергіївна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

yuliya-romanenko-98@mail.ru

МІЖНАРОДНИЙ КОНФЛІКТ ЯК ГОЛОВНИЙ ДИРИГЕНТ НА АРЕНІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Постановка проблеми. «Міжнародні конфлікти». Що ж мається на увазі під цим терміном/виразом, і невже саме вони є реальною загрозою для виживання «людства»?

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема вивчення даної теми присвячена велика кількість робіт. Матеріал представлений в навчальній літературі, носить в основному загальний характер, а в науковій літературі та в багатьох, присвячених цій темі, монографіях, розглядаються більш вузькі питання. Як дослідницький матеріал буде розглянута різна інформація представлена в монографіях вчених. Наприклад, монографія Фельдмана Д. М. «Конфлікти в світовій політиці», Глухової А. В. «Типологія політичних конфліктів». Так само необхідно звернути увагу на роботи відомих дослідників, таких як К. Райт і його роботу «Деякі роздуми про війну і мир»; праці К. М. Волта «Людина, держава і війна. Теоретичний аналіз і багато інших. Важливим джерелом інформації є Статут ООН, в якому закріплені принципи міжнародного права, резолюції та конвенції, які могли б дати відповідь на поставлені питання.

Невирішені раніше проблеми. Міжнародні відносини з давніх часів займали одне з важливих місць в житті та діяльності будь-якої держави та суспільства. В наш час, де всі країни щільно взаємодіють один з одним і впливають на існування та розвиток всієї міжнародної системи, міжнародні конфлікти придбали важливе значення, при вивченні міжнародних відносин в цілому. Тепер стає зрозуміло, що різко зростає необхідність в теоретичному осмисленні міжнародних конфліктів, а так само в аналізі подій, що їм передують та в аналізі їх наслідків.

Метою статті є дослідження ролі міжнародних конфліктів на арені міжнародних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Співіснування сучасного міжнародного суспільства характеризується ворожнечею в політиці та наявністю великої кількості міжнародних конфліктів. Трактуювання виразу «міжнародний конфлікт» має абсолютно різні поняття, тому що багато досліджень підносять його по різному, але зміст практично не змінюється. Одним з найпоширеніших в політичній науці визначень міжнародного конфлікту дано К. Райтом в його «Деяких роздумах про війну і мир», 1960 року: «Конфлікт є певними стосунками між державами, які можуть існувати на всіх рівнях, в будь-яких ступенях».

З погляду міжнародних відносин, міжнародний конфлікт розглядається як особливі політичні відносини двох або кількох сторін - народів, держав або груп держав, – концентровано відтворює у формі непрямой або безпосередньої сутички економічних, суспільно-класових, політичних, територіальних, національних, релігійних, культурних чи інших за своєю природою і характером інтересів.

Можна виокремити кілька провідних причин міжнародних конфліктів: недосконалість людської природи; нерівність у достатку народів багатьох держав; суспільно-економічний і політичний лад держав, рівень його культури та розвитку; невлаштованість міжнародних відносин.

Досвід міжнародних відносин свідчить про те, що в основі невідповідності зрідка лежить якийсь один фактор. Осередком розбіжностей в основному є зацікавлення деяких держав, економічних єднань, а також військово-політичних об'єднань. Джерелом розбіжностей часто є території та кордони, бажання зайняти панівний стан в області сперечання економічних, політичних інтересів країн; поширення негативних етнічних стандартів, релігійні розходження.

Що стосується чинників подолання конфліктів, крім того конфліктних ситуацій, – щабель прогресу народовладдя в суспільстві та осмислення необхідності знищення причин, які призвели до конфлікту; це існування уряду, якому довіряє народ; це здатність держави або міжнародних структур об'єднувати національні та міжнародні політичні сили навколо плану вибуття з конфлікту.

Висновки. Конфлікти в ході розширення формують велику небезпеку світовій єдності. У зв'язку з перспективою їх посилення, ризиком екологічних та військових катастроф, великою можливістю масових міграцій народонаселення, здатних дестабілізувати становище в деяких державах, міжнародні конфлікти вимагають до себе пильної уваги з боку дослідників міжнародних відносин. Крім того, на нашу думку, у таких масштабних феноменах повинна існувати «золота середина». З другої книги «Од» відомого римського поета Горація:

«Той, хто золотій середині вірний,
Мудро уникне й убогої покрівлі,
І того, що живить в інших заздрість,
Чудових палаців...»

Тобто поводити себе розумно, уникаючи крайності та ризику.

Література

1. Манойло А.В. Проблеми та перспективи дослідження інформаційно-психологічних технологій вирішення міжнародних конфліктів // Право і політика. - 2008. - №3.- С. 595.
2. Фельдман Д. М. Конфлікти в світовій політиці. – М.: МУБУ, 1997. – С. 84-106.

Волкова Есфір Юрївна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

ukrain@odeku.edu.ua

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СОЦІУМУ: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ

Постановка проблеми. Як ви гадаєте, чому люди в нашій країні дуже часто скаржаться на владу?

Для початку з'ясуймо, що ж являє собою соціум. Як пише Вікіпедія, соціум – це суспільство як цілісна соціальна система, людська спільнота певного типу (родові і сімейно-споріднені, соціально-класові, національно-етнічні, територіально-поселенські спільноти), а також соціальне оточення людини, сукупність форм діяльності людей, що історично склалися.

Аналіз досліджень і публікацій. Як гадаєте, чи впливає на людину її оточення? Звичайно, що так, адже місце, де ми виросли, де навчались, ті, хто нас виховував, наші друзі роблять із нас тих, ким ми є сьогодні і зараз. Про це неодноразово писали такі дослідники, як Т. Парсонс, Р. Мертон, Г. Олпорт, А. Маслоу, К. Роджерс, А.В. Мудрик, Д. Шаттлворт та інші.

Метою статті є дослідження того, ким ми є для соціуму і що необхідно для того, аби змусити людське суспільство піклуватися про своїх членів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток особистості в людині починається ще змалечку. Батьки піклуються про дітей, кожен батько чи мати хоче прищепити своїй дитині тільки хороше. Ти ростеш, розвиваєшся, розпочинається нове для тебе життя – пізнання дорослого світу. Починається пізнання того соціуму, в якому ти перебуваєш, а отже, всього світу, що тебе оточує. Тебе охоплюють нові почуття, переживання, нові емоції, ти дізнаєшся багато цікавого, ходиш до школи, спілкуєшся, хоча інколи і розумієш, що це лише початок, що все ще попереду, що ти хочеш у цьому житті чогось досягти, чогось прагнеш, аби тобою пишалися твої рідні та близькі. І саме на цьому етапі ти знайомишся з таким словом як «політика». Вчителі розповідають, як вона на країну впливає, у кожній сім'ї, мабуть, є телевизор, де батьки щовечора дивляться новини. Отже, мимоволі починаєш замислюватися над проблемами політики, над тим, які закони існують у нашій країні, чи є в іншій країні щось краще, а чи гірше.

Безумовно, в нашій країні дуже багато хто зараз «лізе» до політики: фермери чи лікарі, чи просто люди, що мають гроші, але до влади прагнуть усі. Звичайно ж, у тому, що людина має гроші, особливо, заробивши їх власним розумом, немає нічого поганого, проте влада змінює людей не на краще. Мабуть, кожен, хто прагне до політики, думає, перш за все, про свою родину, і засуджувати це людське прагнення було б неправильним. Проте я вважаю, що коли приходиш до влади, як наші політики, потрібно думати не лише про себе та свою сім'ю, але і про народ, який довірив їм таку почесну місію, аби вона не стала нездійсненною.

Зараз, як ми бачимо, у нашій країні запроваджують дуже багато реформ, проте, на відміну від

європейських країн, де спочатку запроваджують так звану «бета-версію», наші політики впроваджують все й одразу, не перевіряючи, чи буде чергова реформа ефективною. Звісно ж, у більшості випадків, реформи не спрацьовують. Людей у нашій країні це вже навіть не лякає, вони вже звикли до бездіяльності влади, до того, що нашу країну зробили «ласим шматочком» у політичній грі, де граємо не ми, а грають нами.

Багато людей зараз виїздить за кордон, залишаючи свої домівки, де жили зі своєю сім'єю роками, у пошуках кращої долі для себе та своїх близьких, у сподіванні на те, що там, куди вони поїдуть, буде краще, бо про них будуть піклуватися і вони зможуть заробити на прожиття для своєї родини, адже вижити на прожитковий мінімум у нашій країні неможливо. Скажімо відверто, майже кожен, маючи можливість, також поїхав би на пошуки іншого, кращого життя. Але щоб цього не траплялося, необхідно для початку запроваджувати такі реформи, на які народ буде мати хоч якусь надію. Та сама медицина, освіта й багато іншого.

Візьмімо за приклад недалеко від нас країну Європи – Францію. Наші країни дуже схожі за кількістю населення, рельєфом, навіть за політичним устроєм. Проте люди в сусідній країні почуваються більш затишно, оскільки рівень соціального захисту населення у Франції є чи не найвищим у Європі. Французька система соціального захисту бере початок із моделі соціального захисту населення Бісмарка, поширеної у Європі, проте, за активної участі Уряду Франції, що поступово здійснював реформування соціальних структур захисту населення, був посилений вплив влади держави в управлінні всією системою соціального захисту країни. Такий крок різко виділив Францію серед інших провідних країн Європи, оскільки решта країн Європи, навпаки, провадили тенденцію до зменшення надмірної ролі держави-регулятора. Проте, завдяки тривалим зусиллям французьких діячів, політиків, учених частка витрат на соціальні програми у Франції сьогодні перевищує середній рівень у Євросоюзі.

Висновки. Можливо, і нашій владі й політикам необхідно вивчити досвід європейських країн, модель їх соціального захисту населення й здійснити так званий прорив, бурю, викресати іскру, аби ця іскра запалила вогонь у серці кожного українця, щоб йому і надалі хотілося жити в рідній країні, розвиватися і, врешті-решт, будувати свою сім'ю, піклуватися, турбуватися про неї, не переймаючись своїм майбутнім, знати, що завтра буде новий день, де кожен зі своєю родиною у безпеці та турботі. Адже з розвитком нашої країни будемо розвиватися і ми – народ який живе на цій землі, бо ми – українці – народ, який має пишатися своєю країною – Україною.

Література

1. Боярчук Т. В. Особливості соціального захисту населення європейських країн / Т. В. Боярчук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2005. – № 2. – С. 170–174.

Кушнір Віталіна Вікторівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м.Одеса)

ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Постановка проблеми. Соціальна політика весь час вирішує питання: інтереси, яких соціальних груп потрібно задовольнити на даному етапі, а яких пізніше, також питання щодо того яким чином задовольняти ці інтереси.

Ефективна соціальна політика в суспільстві перебуває у нерозривному зв'язку з процесами всебічної демократизації політичної системи. Гласність та вільне виявлення думок представників усіх груп і верств суспільства з питань соціальної й економічної політики є важливим засобом зворотного зв'язку органів управління з масами, надійним захисним механізмом суспільства від різного роду проявів волонтаризму й суб'єктивізму в соціальній політиці.

Активна соціальна політика, що проводиться державними органами та установами, повинна охоплювати всі аспекти соціального життя, всі сектори соціальної сфери [1].

Соціальна політика – це суспільний феномен, що поєднує різноманітні багатофакторні складові: конституційно-правові, інституціональні, управлінські регулятивні та саморегулятивні, глобальні, національні, державні, наддержавні, громадські, гуманістичні, праксеологічні (ціннісні), комунікативні та ін. Зазначене зумовлює багатоаспектність засад соціальної політики як суспільного явища.

Аналіз досліджень і публікацій. Український дослідник В.А. Скуратівський пропонує розрізняти вузьке та широке розуміння соціальної політики. Він вважає, що у вузькому розумінні соціальна політика – це цілеспрямована діяльність суб'єктів з метою забезпечення соціального захисту і створення умов для формування безпечного соціального середовища людини.

Невирішені раніше проблеми. У такому аспекті соціальна політика передбачає комплекс заходів, спрямованих на створення системи соціальних амортизаторів суспільних, зокрема ринкових, ризиків і формування соціальних стандартів.

Метою статті є дослідження розвитку соціуму. У широкому розумінні соціальна політика – це система цілеспрямованої діяльності суб'єктів, що сформувалася в суспільстві на певному етапі його розвитку і здійснюється на основі певних принципів і засад з метою забезпечення оптимального функціонування й розвитку соціальних відносин. У такому аспекті соціальна політика є системою управлінських, регулятивних, саморегулятивних способів і форм діяльності суб'єктів, сукупністю принципів, рішень і дій, що втілюються в соціальних програмах і соціальній практиці з метою задоволення соціальних потреб, збалансування соціальних інтересів людини, соціальних груп суспільства, досягнення соціальних цілей, розв'язання соціальних завдань, формування соціальних цінностей.

Виклад основного матеріалу. Найголовнішим суб'єктом соціальної політики є людина та координуючим – соціальна держава. Соціальна держава має виконавчий орган – уряд. Він повинен розпоряджатися певною кількістю заходів та методів для досягнення цілей соціальної політики. Їх можливо втілити при наявності відповідних складових соціальної політики. Тому дуже важливим при розумінні суспільних процесів є поняття «соціальна політика» у вузькому значенні цього слова. Саме на її основі відбуваються усі трансформаційні процеси у соціумі, беруть початок всі соціальні зміни [2].

За своїми основними рисами існуюча сьогодні в Україні модель нагадує соціал-демократичний варіант соціальної політики з елементами лібералізму. Вона склалася під впливом поступового формування ринкових відносин і процесів демократизації суспільства, появи так званого «третього сектора» — об'єднань громадян, громадських, благодійних, неприбуткових, некомерційних організацій, що займаються благодійною та іншою соціальною діяльністю. Ознаками ліберальних підходів до соціальної політики слід вважати зобов'язання держави забезпечувати за рахунок бюджетних коштів лише мінімально гарантований рівень медичного, культурного, побутового і соціального обслуговування населення і, передусім, найменш соціально захищених громадян.

Соціальні гарантії сучасної української держави націлені не стільки на повне піклування про всіх громадян незалежно від їх матеріального становища, скільки на забезпечення мінімуму, необхідного для того, щоб малозабезпечені верстви отримали доступ до соціальних послуг та інших життєвих благ [3].

Висновок. Сучасне українське суспільство намагається віднайти нову ідентичність, знайти об'єднуючі цінності, ідейні орієнтири життєдіяльності. Ідеологічні орієнтації молоді, що складаються в умовах переважаючої стихійної ідеологізації, багато в чому розмиті і суперечливі. Крім того, слід зазначити соціальну незахищеність цієї соціальної групи, невизначеність у виборі життєвих траєкторій, труднощі переходу до дорослого життя.

Сьогодні молодь не прагне до активної участі в політичному житті. У той же час, у конструюванні ідеосфери соціуму молоде покоління грає важливу роль, оскільки є стратегічним ресурсом суспільства, що багато в чому визначає його майбутнє [4].

Література

1. Коло проблем, що вирішує соціальна політика на сучасному етапі розвитку суспільства. URL: <https://studfiles.net/preview/5644631/page:4/>
2. Соціальна політика: сутність, види та вплив на розвиток суспільства. URL: https://otherreferats.allbest.ru/sociology/00028779_0.html
3. Соціальна політика як складова демократичного розвитку суспільства. URL: <http://mirznaniy.com/a/32644/sotsalna-politika-yak-skladova-demokratichnogo-rozvitku-susplstva>

Купріянова Дар'я Сергіївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

МОЛОДІЖНІ ПРОБЛЕМИ ЯК АСПЕКТИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Останнім часом загострилося чимало молодіжних проблем, серед яких найголовнішими є: низький рівень життя, безробіття і значна економічна та соціальна залежність від батьків; шлюбно-сімейні проблеми (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів); низька народжуваність; матеріальна незабезпеченість, відсутність умов для поліпшення житлових умов; поганий стан здоров'я і зростання рівня соціальних відхилень; втрата ідеалів, соціальної перспективи, життєвого оптимізму.

Вирішення цих проблем потребує розробки і втілення у соціальну практику державної молодіжної політики, яка повинна бути зорієнтована на створення нової системи професійної підготовки молоді з урахуванням тенденцій сучасного соціально-економічного буття, потреб ринку праці, подолання відчуження молоді від політичних та суспільних процесів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми молоді досліджували М. Алле, Р. Еренберг, М. Портер, Р. Сміт, Дж. Ріфкін, Й. Шумпетер. Загальнотеоретичні основи розвитку ринку праці та зайнятості в Україні розглядалися в працях В. Близнюк, Д. Богині, В. Будкіна, Т. Коропчук, Т. Мірошніченко, Л. Шевченко, Т. Заєць, М. Корецького. Дослідженням питань у сфері безробіття та працевлаштування молоді займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Д. Богиня, О. Грішнова, Л. Білик, Г. Теренс, Л. Польовий, А. Оукен, В. Пиц, Дж.М. Кейнс, А. Маршалл, В.В. Адамчук, Б.М. Генкін, І.М. Чистяков, Д. Акімов, А.О. Вольська, М.І. Долішній, Л.М. Колишня, О. Пазюк, О. Пономарьова, Т.М. Соколова, В. Юрчишин, Г.В. Левчук та інші. Шлюбно-сімейні проблеми в умовах суспільних трансформацій досліджувались в працях В. Секретарюка, В. Герасимчука, А. Колота, В. Летюха, Л. Чигова.

Метою статті є аналіз основних проблем молоді в Україні та пропозиції автора щодо їх вирішення.

Завдання: розглянути соціальні проблеми молоді, методи і критерії роботи з молодим поколінням, знайти основні пріоритети молоді, гендерну оцінку, визначити рівень безробіття.

Викладення основного матеріалу. Успішний розвиток України повною мірою залежить від усіх тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у всіх суспільних процесах. Молодіжні проблеми набувають останнім часом особливої гостроти. Постійне скорочення питомої ваги молоді у складі населення, високий рівень захворюваності, насамперед на небезпечні хвороби, проблеми зайнятості та працевлаштування, відсутність підтримки молодих сімей, невирішеність житлових питань, зростання злочинності – ось далеко не повний перелік проблем молодіжного сектору.

Постійно скорочується питома вага молоді щодо всього населення. В Україні за останні десять років її кількість знизилася з 22 до 20%. За всіма прогнозами, ця тенденція триватиме і надалі [4, с.44].

До числа особливо тривожних тенденцій у молодіжному середовищі відносяться відставання рівня освіти від рівня, досягнутого найбільш розвиненими країнами; прискорення падіння престижу загальної і професійно-технічної освіти. Руйнація традиційних форм соціалізації, заснованої на соціальній обумовленості життєвого шляху, з одного боку, підвищило особисту відповідальність молодих людей за свою долю, поставивши їх перед необхідністю вибору, з іншого боку – виявило неготовність більшості з них включитися в нові суспільні відносини.

На жаль, існуючі економічні і соціальні програми практично не враховують специфічну соціальну позицію молодого покоління в процесі суспільного розвитку. У зв'язку з цим необхідно підсилити увагу до соціальних проблем молоді, визначенню засобів, форм, методів і критеріїв роботи з молодим поколінням. Соціальна незахищеність, нестача уваги суспільства визначає цю соціальну групу як дестабілізуючу суспільну силу, а в це ж час на молоді лежить відповідальність за майбутнє країни.

За дослідженням «Молодь України» 2017 року, що було проведене Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» [1] основними пріоритетами в житті для більшості молодих людей є сімейне щастя (63,6%), здоров'я (53,6%) та кар'єра (39,3%); на третє та четверте місце у своїх вподобаннях молодь ставить можливість бути вільними і незалежними у своїх рішеннях та вчинках, мати можливість реалізувати свій талант і здібності, а також здобуття багатства. Молодь старших вікових груп, більшою мірою є орієнтованою на досягнення сімейного щастя та здоров'я, а молодь молодшого віку – на досягнення кар'єрного успіху. Бажання щодо основних досягнень в житті різняться залежно від макрорегіону країни, в якому проживає молодь, однак, майже не різняться залежно від типу поселення, в якому проживає молодь, – виняток становить потреба реалізувати свої здібності й талант, яка є більш значущою, ніж для молоді, яка проживає у сільській місцевості.

Гендерна оцінка пріоритетних цінностей сучасних молодих жінок та чоловіків є відмінною: жінки частіше зазначають про потребу досягти сімейного щастя та мати гарне здоров'я, а чоловікам – більше притаманне бажання зробити кар'єру, бути вільним, незалежним у своїх рішеннях і вчинках, досягти багатства та влади.

Для більшості молоді важливо самостійно вирішувати як діяти (75%), знайти час для вивчення чогось для себе та вдосконалення здібностей (71%), мати власну думку, бути власником ідей (70%), також молодь готова докласти максимум зусиль, щоб інші захоплювалися її досягненнями (68%).

За результатами дослідження можна дійти висновку, що основною проблемою молоді в Україні на даний час є проблема неможливості достатнього забезпечення себе та своєї сім'ї (для більш старшої вікової категорії) та неможливості самореалізуватися в роботі і отримувати за це гідну платню (для молодшої категорії).

Рівень безробіття серед молоді віком 15-29 років в Україні у 2017 році складав 16.5% порівняно з 9,8% серед усього населення. Остання світова економічна криза додала ще більшій актуальності

питанню молодіжного безробіття, адже у деяких європейських країнах, таких як Іспанія та Греція, рівень безробіття серед молоді сягав 55-60%. Втрата роботи, або неможливість отримати постійну роботу із повною зайнятістю, створюють низку проблем у короткостроковому періоді – стрес, зниження рівня доходу, втрата звичного суспільного статусу, і, як наслідок, зниження рівня психічного та фізичного здоров'я та добробуту. Серед безробітних частка нещасливих людей у 1,5 рази (в Україні) або вдвічі (у ЄС) вища, ніж серед людей, які мають роботу [2].

Молодь і в тому числі безробітна молодь має, в основному, досить високий рівень освіти: 82,6 % безробітних мають або вищу освіту, яка становить (45,1 %) або професійно-технічну – (37,5 %), тоді як лише 17,4 % мають повну середню освіту та нижче. Тільки високотехнологічні галузі можуть похвалитися наявністю вільних робочих місць. Насамперед, існує потреба у фахівцях в сфері ІТ, де налічується найбільша кількість вакансій. Крім того, існує також потреба в низько кваліфікованих й некваліфікованих працівниках, але така праця дуже низько оплачується. У той же час, інженери, вчителі та лікарі зараз підлягають під масове скорочення.

Сьогодні на посилення напруги на українському молодіжному ринку праці вплинули такі фактори, як криза в економіці, демографічний фактор, ліквідація робочих місць з менш жорсткими умовами та створення нових, які характеризуються більш жорсткими вимогами найму, перехід підприємств у руки приватних власників, а також на рівень безробіття молоді впливає доволі важка і напружена ситуація на сході країни, а саме втрата територій, на яких знаходився промисловий потенціал України. Фінансова криза, яка з часом перетворилася у соціально-економічну кризу, призвела до різкого зростання безробіття серед молоді і збільшила недовіру молодих людей до інститутів, урядів та корпорацій. Але разом з тим потрібно визнати, що політика державної влади є недостатньо впливовою, зокрема, в сфері зайнятості, оскільки, уряд не проводить тут активну політику.

Негативний вплив безробіття на рівень щастя залежить від місця роботи на шкалі цінностей людини. Негативний ефект посилюється на 60%, якщо робота посідає важливе місце серед життєвих пріоритетів. Негативний вплив безробіття на рівень щастя у такому випадку близький за розміром до впливу тяжкої хвороби когось із членів родини. Каналів негативного впливу безробіття може бути багато. Одним із них є зміна поведінки, яка впливає на здоров'я.

Незважаючи на проблеми, з якими постійно стикається молодь, у наш час значно розширилися можливості для власного вибору життєвого шляху, стилю життя, системи ідеалів і цінностей. Одночасно зростає індивідуальна відповідальність за власний вибір, потреба в самопізнанні та самоутвердженні.

Висновки. Отже, соціальні проблеми молоді проявляються надзвичайно гостро, і найважливішими з них, на вирішення яких мають перш за все сконцентруватися зусилля державної молодіжної політики, є: створення умов для вирішення проблем матеріального забезпечення молоді та їхніх родин; проблеми працевлаштування; доступність отримання якісної освіти; здоров'я і можливості його збереження та поліпшення; проблеми забезпечення житлом; проблеми підліткової та молодіжної злочинності та інших антисоціальних проявів; проблеми виховання молоді, зокрема патріотичного.

Література

1. Молодь України 2017 – Міністерство молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dsmsu.gov.ua/media/2017/11/16/7/Socdoslidjennya_2017.pdf
2. Безробіття серед молоді: дрібниця чи вироки? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://djerela.com.ua/analitics/bezrob-ttya-sered-molod-dr-bnitsya-chi-virok>
3. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / За редакцією В.Г.Городененка. – К.: Видавничий центр «Академія», 2015-560с.
4. Сучасна молодіжна політика і соціальна робота в Україні / За ред. Якименко В.І. – К., 2011.

Українець Наталя Сергіївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
ukrayinets_98@mail.ru*

ПОДРУЖНІЙ КОНФЛІКТ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Постановка проблеми. Проблема конфлікту завжди була актуальною для будь-якого суспільства. На нашу думку, дослідження подружніх конфліктів, способів їх вирішення, вивчення і порівняння чоловічих та жіночих поглядів на їх подолання є дуже актуальним у сьогоdnішньому суспільстві, де відсоток одружень у віці 18-30 років майже дорівнює відсоткові розлучень.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема подружніх конфліктів у молодій сім'ї є сьогодні досить суттєвою, адже дослідження М. І. Алексєєвої, Т. В. Говорун, С. В. Дворняка, В. І. Зацепіна, Т. С. Кириленко, О. С. Кочаряна, М. М. Обозова дозволяють стверджувати, що криза, в якій опинилась сьогодні українська сім'я – це елемент соціальної системи суспільства.

Мета дослідження: дослідити особливості подружніх конфліктів у щойно створеній молодій сім'ї, з'ясувати їх основні причини виникнення.

У психології під конфліктом розуміється зіткнення протилежно спрямованих інтересів, цілей, позицій, думок, поглядів суб'єктів взаємодії чи опонентів. Фахівець у галузі міжособистісних взаємин В. В. Москаленко стверджує, що соціально – психологічний конфлікт – це особливий вид міжособистісної взаємодії, в основі якого лежить об'єктивна суперечність цілей, інтересів і думок учасників. На психологічному рівні ця суперечність виявляється у сильних негативних переживаннях учасників щодо ситуації, опонента, самих себе [1].

Як справедливо зазначають дослідники, сутністю подружнього конфлікту є зіткнення суперечливих позицій членів сім'ї. Неблагополучні сімейні пари характеризуються тим, що між партнерами існують постійні сфери, де їхні інтереси, потреби, наміри стикаються, породжуючи тривалі і сильні негативні емоційні переживання.

Як справедливо зазначають дослідники, сутністю подружнього конфлікту є зіткнення суперечливих позицій членів сім'ї. Неблагополучні сімейні пари характеризуються тим, що між партнерами існують постійні сфери, де їхні інтереси, потреби, наміри стикаються, породжуючи тривалі і сильні негативні емоційні переживання.

У ході вивчення проблеми подружнього конфлікту у молодій сім'ї привертає увагу підхід В. К. Мягера та Т. М. Мішиної, які вважають, що конфлікт у сім'ї виникає у тому випадку, коли обидва учасники прагнуть оволодіти одним і тим самим об'єктом, зайняти одне і те ж місце чи виняткове положення, грати несумісні ролі, досягнути різноспрямованих цілей. Вступаючи у шлюб, люди зустрічаються із значною кількістю відмінностей. При цьому деякі із протиріч в інтересах, цінностях, цілях і потребах молодого подружжя можуть приводити до зовнішнього прояву цих протиріч. Крім того, у суспільній свідомості конфлікт, як правило, асоціюється з тим, чого не має бути у сім'ї. Для нас важливими є висновки вчених про те, що конфлікт містить можливість виходу на новий рівень взаємин, знаходження нових можливостей. Успішні сім'ї відрізняються не відсутністю чи низькою частотою конфліктів, а незначною їх глибиною і безболісністю.

Ще одну цікаву точку зору на дану проблему знаходимо у А. Н. Єлізарова. Автор вказує на те, що конфлікт виконує дві функції: конструктивну і деструктивну. Конфлікт не завжди є виключно негативним подією і може нести в собі ще й конструктивні функції. Однією з них є розв'язання суперечностей між суб'єктами взаємин. По завершенні сварки непорозуміння і розбіжності можуть зникнути повністю або частково.

Конструктивні функції конфлікту полягають також в ослабленні психологічної напруженості суб'єктів протистояння. Тривалий час накопичується негативна енергія під час суперечки вихлюпується і перестає тиснути на людину. Дуже часто після з'ясування відносин людям стає простіше спілкуватися і взаємодіяти один з одним. Збільшується продуктивність їхньої спільної роботи, зникають непорозуміння [2].

Головним негативним моментом у всіх конфліктах є негативні емоції, одержувані його учасниками. Часті стресові ситуації згубно впливають на здоров'я людини і його настрій. Крім того, конфлікти можуть супроводжуватися насильством – як психологічним, так і фізичним. Дуже часто такі явища закінчуються повним розривом відносин між опонентами. Прикладом тому є розлучення подружжя, звільнення з роботи співробітників, припинення дружніх і приятельських стосунків. Людям не вдається домовитися і знайти компроміс, тому такий результат є єдиним можливим виходом для них. Деструктивні функції конфлікту проявляються і в зниженні самооцінки програв учасника. Людина може впасти в депресію, засумніватися в правильності своїх ідеалів і цінностей.

Крім цього, конфліктні ситуації формують у людей образ ворога. Той, з ким колись виникли протиріччя, більше не зможе заслужити довіру. Згодом найменші непорозуміння можуть привести до розпалювання нового конфлікту.

Особливу увагу дослідники звертають на те, що важливим соціально-психологічним чинником сімейних конфліктів є характер спілкування. Дослідження внутрішньосімейних стосунків показують, що можна виділити низку особливостей, які впливають на спілкування подружжя. Сімейні взаємини тим кращі, чим більше саморозкриття подружжя у спілкуванні; за наявності великої кількості спільних очікувань і установок; високого рівня невербальної комунікації та ін. Відсутність подібної налагодженої системи міжособистісного спілкування у сім'ї призводить, як правило, до сімейних конфліктів.

На думку багатьох психологів, різноманітні сімейні труднощі розглядаються як психотравмуючі чинники. У сім'ях, де непорозуміння між партнерами є частим явищем, створюється негативна психологічна атмосфера, яка підсилює руйнівну силу конфлікту.

З огляду на наш дослідницький інтерес, стали в нагоді дослідження В.П. Левковича і О.Е. Зуськової. Психологи виокремили три основні групи сімей залежно від рівня їх конфліктності:

- а) стабільні, які долають сімейні конфлікти;
- б) проблемні, які частково долають сімейні конфлікти;
- в) нестабільні, які не можуть подолати конфлікти.

Основною причиною виникнення сімейних конфліктів, на думку авторів, є розходження між уявленнями партнерів стосовно потреб одне одного, між уявленнями і очікуваннями одного стосовно іншого.

У групі стабільних подружніх пар конфлікти відбуваються переважно у сфері розподілу ролей і, як правило, вирішуються конструктивно. Конфлікти у нестабільних сім'ях пов'язані значною мірою із незадоволеною потребою у захисті «Я-концепції», а також із порушенням норм життя [3].

Іншу точку зору знаходимо у В. А. Сисенка. Автор виділяє три категорії відносно неблагополучних сімей: конфліктні, кризові, проблемні. До перших належать такі, у яких між партнерами існують сфери, де їхні інтереси, потреби, наміри постійно приходять у зіткнення, породжуючи негативні емоції. До кризових можна віднести ті сім'ї, де існує протистояння інтересів і потреб партнерів, які носять особливо різкий характер і захоплюють важливі сфери життєдіяльності сім'ї. Проблемні подружні союзи утворені людьми, перед якими виникали особливо важкі життєві ситуації, що може завдати непоправної шкоди стабільності шлюбу.

Ще один цікавий підхід до проблеми подружніх конфліктів у молодій сім'ї знаходимо у А. П. Єгіденса, який виявив, що у процесі спільного життя партнери, як правило, стають більш терпимі одне до одного, погоджуються із незбігом поглядів з багатьох питань. Ці зміни, на думку автора, знижують конфліктність у сім'ї.

Довірливе спілкування партнерів є запорукою успішних подружніх взаємин. З огляду на це, будь-який конфлікт означає, що партнери просто не можуть нормально домовитися з якогось приводу. Водночас, Ю. Е. Альошина стверджує, що скарги на труднощі спілкування досить рідко звучать у партнерів, які конфліктують. Для них основними проблемами є сварки, відсутність підтримки і допомоги, сексуальні проблеми тощо. Лише в процесі консультування у подружньої пари виникають і формулюються скарги, що безпосередньо пов'язані зі спілкуванням.

Д. Кустар зазначає, що нездатність зійтися характерами – це одна з причин, яка найчастіше призводить до розлучення. За даними автора, цю обставину відмічають 44% чоловіків і 46% жінок. На першому місці стоїть алкоголізм – із цієї причини розпадається кожна п'ята родина. Це не дивно, адже, скажімо, 2012 року Україна посіла третє місце в світі за середнім споживанням горілки на особу після Росії та Білорусі. У 15% випадків розлучаються на ґрунті матеріальних труднощів, у 12% – через зраду та ревності. 5% сімей розпадаються через незадоволення сексуальними стосунками і стільки ж – через несприятливі житлові умови. А близько 4% розлучень стається з причини неможливості мати дітей. За статистикою, 62% розлучень припадає на молоді сім'ї – пік припадає на період від 3-х місяців до 1,5 року сімейного життя. На початкових етапах формування сім'ї партнери часто не можуть реально оцінювати позитивні і негативні якості партнера, виявляється тенденція до переоцінки один одного. Подружжя буває більш альтруїстичним та остерігається висловлення крайніх негативних оцінок. Однак майже дві третини опитаних подружніх пар вже до вступу у шлюб знали про негативні якості майбутнього партнера, але, незважаючи на це, вони вирішили «перевиховати» партнера чи сподівалися, що за умов сімейного життя ці риси зникнуть [4].

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна дійти висновку, що у психології під конфліктом розуміється зіткнення протилежно спрямованих інтересів, цілей, позицій, думок, поглядів суб'єктів взаємодії чи опонентів. Сутністю подружнього конфлікту є зіткнення суперечливих позицій членів сім'ї. Аналіз літератури засвідчує, що існують різні підходи до визначення причин подружніх конфліктів, але з нашої точки зору, ще недостатньо дослідженими залишаються причини виникнення конфліктів, які виникають саме на ранніх етапах становлення сім'ї. Відсутність налагодженої системи міжособистісного спілкування у сім'ї призводить до сімейних конфліктів.

Література

1. Туриніна О.Л., Лук'янова К.О. Діагностика та психологічні шляхи розв'язання конфліктів у молодих подружніх парах//О. Л. Туриніна. – Психологічний часопис. – №8. – 2015. – С. 134-144.
2. Батіщева Г. О., Зайцева З. Г. Робота соціальних служб для молоді з молодією сім'єю. Методичні рекомендації.// Г.О. Батіщева, З.Г. Зайцева. – Психологія і суспільство. – №6. – 2017. – С. 78-79.
3. Сисенко В.А. Подружні конфлікти // В.А. Сисенко. – Вісник з психології та педагогіки. – №5. – 2016. – С. 60-71.
4. Кравець В.П. Психологія сімейного життя // П.П. Кравець. – Психологічний часопис – №9. – 2015. – С. 696.

ОСОБИСТІСНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ ТА ПРОБЛЕМА МОВИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Кардинальні суспільно-політичні зміни життя українського народу в кінці 80-х на початку 90-х років XX століття зумовили ціннісний розкол соціуму та сприяли наростанню кризових явищ у всіх сферах суспільного життя. Йде процес зміни ціннісної парадигми: попередня система цінностей витісняється з масової свідомості, а нова ще не сформована; невиразними є найближчі аксіологічні орієнтири. В українському суспільстві особистість, і особливо це стосується молоді, знаходиться в ситуації ціннісного хаосу та невизначеності. Швидко змінюються змістові поля особистості, людина відчуває тривогу, невпевненість, з економічними та соціально-політичними зрушеннями [1].

Аналіз досліджень і публікацій. Мовна проблема сучасної молоді це вживання сленгу, жаргону, суржику, ненормативної лексики. Сленг – це різновид розмовної мови, яку суспільство оцінює як підкреслено неофіційну і яка характеризується динамічною зміною лексичного складу, що поповнюється за рахунок аргі, жаргонізмів, вульгаризмів та неологізмів. До утворення великої кількості молодіжних студентських новотворів (сленгізмів) призвели такі явища, як демократизація українського суспільства, соціальний розвиток, поширення масової культури, нові віяння в культурі тощо [2].

Сленг – доволі поширене явище, він є засобом спілкування у найрізноманітніших прошарках населення і сягає своїм корінням у сиву давнину. У XVIII-XIX ст. на Полтавщині, де кобзарювання було досить поширеним явищем, сліпі бандуристи мали свій власний сленг, який називався «лебійською мовою» і був незрозумілий навколишнім, але при уважнішому розгляді бачимо, що він ґрунтувався на певних закономірностях перекичування слів. Деякі номінації лебійської мови фігурують у сучасному молодіжному сленгу, зазнавши певних деформацій. Наприклад, поширене у молодіжному мовленні слово «лапати» (сміятися) пішло саме від мандрівників-лірників, навіть не змінивши значення: «дерти лахи» – сміятися. Слово «кльово» має таке саме коріння, і вимовлялось воно спершу «клево».

Невирішені раніше проблеми. Сленг кожної історичної епохи відображав риси часу. Сленг 60-х був наслідком підвищеного інтересу до наркотиків, популярної музики. У сленгу 80-х переважали слова, що стосувалися грошей та роботи. Єдиного і всеосяжного визначення сленгу немає і дотепер [3].

Сленгові слова та вислови є досить різноманітними і відмінними у різних групах людей. Наприклад, лексему «розуміти» в одній компанії звикли замінювати словом «шарити», а в іншій – «розчохлятися». Для вираження подиву одні використовують слова «я в шоке», для інших характернішими є слова «я холодний», «я в трансі», «ти що гоніш?» і «навіть хай мене покрасять».

Метою статті є дослідження мови сучасної молоді. За своєю природою сучасний молодіжний сленг – швидкозмінний, підвладний моді. Без лексичної фіксації він приречений на зникнення, оскільки сленгізми швидко з'являються та швидко зникають. Це доводить актуальність і доконечну потребу теоретичного і лексикографічного опрацювання сленгу, який став основним засобом спілкування молоді [2].

Виклад основного матеріалу дослідження. Не менш поширеними є інтержаргони та сленгізми, які утворилися внаслідок спрощення слів: «спс» (спасибі), «ок» (добре), «хрш» (від слова «хорошо»), «нет» (інтернет), «універ» (університет), «кури» (куратори), «адіки» (кресівки «адідас»), «галя», «галюн» (галюцинація), «клава» (клавіатура), «азек» (азербайджанець), «адмін» (адміністратор), «преподи» (викладачі), тощо. Основним їх джерелом є соціальні мережі.

Наявність сленгу свідчить, що у мові відбувається безперервна міграція мовних одиниць, перехід їх з одного лексичного розряду в інший, а яскрава експресія більшості сленгових слів робить їх особливо привабливими не тільки для певної соціальної групи, яка їх використовує, а і для оточуючих. Тобто, сленг не є певною замкнутою системою. Деякі сленгові слова одночасно існують у мовленні злодіїв і студентів, одеських і київських школярів, музикантів і «нових українців».

Сленгова мовотворчість як школярів, так і студентів не згасає, вона лише дещо видозмінюється в лексиці, семантиці, оновлюється разом з науково-технічним прогресом чи духовним регресом. Молодіжний сленг як соціолект – органічної частини української мови, один із функціональних стилів, яким послуговуються лише в окремих комунікативних ситуаціях студенти – носії мови. Серед них можна почути: «парнокопитні» (студенти зооінженерного факультету), «бензопила» (скальпель), «соковижималка, овощерізка» (факультет плодоовочівництва) та ін. Зустрічаються у їх мовленні і сленгові фразеологічні засоби: «здати на шару» (легко скласти іспит); «роздавити сливу» – (випити горілки); «рубати хвости» (відмовити в чомусь). [4]

Як ми бачимо, сленг дійсно є дуже важливою і поширеною формою існування української мови. Це мовне явище потребує детального вивчення і фіксації, такої як словники, підручники, друковані видання. Зараз сленгізми привертають увагу багатьох фахівців. Результатом цього є велика кількість статей і наукових робіт на дану тему, навіть видання словників, у яких зібрані всі зафіксовані сленгізми та їх пояснення. Також існують сайти та інтернет-словники, де можна знайти значення багатьох з існуючих сленгізмів.

Безперечно, сленг негативно впливає на українську мову, тому що одними з джерел сленгізмів є вульгаризми, русизми, ненормативна лексика.

Використання сленгу свідчить про низький культурний рівень сучасної молоді. Словесний бруд, що заповнив мовлення нашої молоді, мовленнєвий примітивізм, вульгарщина - це виразні ознаки бездуховності. Українська мова може звучати по-простацькому і найвишуканіше. Кожен майбутній фахівець має вчитися пізнавати тонкощі рідної мови, її синонімічне багатство, багатство фразеологічних зворотів та крилатих висловів, багатство прислів'їв, приказок про всі сторони життя.[4]

Зростаюча увага до питань мовної комунікації в майбутній професійній діяльності фахівців – є однією з важливих особливостей сучасного мовознавства. Головна особливість професійного спілкування охоплює соціальну взаємодію членів суспільства, їх спільну професійну діяльність.

Мовлення людини – це своєрідна візитна картка, це свідчення рівня освіченості людини, її культури. Якщо ця людина володіє культурою мовлення, про неї кажуть, що це людина розвинутого інтелекту і високої загальної культури. Мовна неграмотність, невміння написати елементарний текст за професійним спрямуванням, перекласти його з української мови на російську чи навпаки – свідчать про низьку культуру фахівця. Мовна культура майбутніх фахівців має стати надійною опорою у вираженні незалежності думки, розвиненості людських почуттів.

Обов'язковою ознакою високої мовної культури фахівця є володіння професійною термінологією. Знати термінологію за фахом – означає знати мову професії, тому що терміни можуть вживатися у таких ділових документах за фахом, як, наприклад, метеорологічні та гідрологічні прогнози, агрометеорологічні бюлетені, екологічні довідки, реферати, лабораторні роботи та інші.

Крім того, в зв'язку зі специфікою роботи майбутніх фахівців (з дипломами ОДЕКУ) у процесі їхньої роботи дуже широко використовуються географічні назви та назви водних об'єктів (наприклад, Десна, Дністер, Київське водосховище та інші). Тому засвоєння правопису географічних назв має велике значення. Для того, щоб вивчення цих тем було успішним, в ОДЕКУ впроваджують ефективні засоби викладання, які передбачають дуже досконале вивчення таких питань з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», як правопис термінів, проблеми перекладу термінів, особливості правопису географічних назв у текстах за професійним спрямуванням, відмінювання географічних назв та інші.

Серія навчальних завдань охоплює найважливіші проблеми програми дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», які засвідчують тісний зв'язок з професійною підготовкою студентів до роботи за обраним фахом, реалізації по принципу комплексності набутих знань, умінь та навичок.

На підставі систематизації матеріалу сучасної науково-методичної літератури пропонуються ефективні засоби викладання термінів та географічних назв, які сприяють формуванню національної свідомості, вихованню культури мовлення, розширенню і поглибленню знань з дисциплін «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Гідрологія суші», «Метеорологія», «Екологія» та інших.

Засвоєння вищезазначених тем дозволяє майбутнім фахівцям правильно, грамотно використовувати терміни, професіоналізми та географічні назви в усній та письмевій формі; розвиває мовне почуття, допомагає піднесенню культури української мови в майбутній професійній діяльності.

Велике значення для формування високої мовної і професійної культури майбутніх фахівців має знання етики мовлення.

Виховану людину завжди вирізняє привітність, доброзичливість, тактовність, стриманість, повага до співрозмовника. особливу роль в цьому відіграє слово.

Висновок. Вміння володіти словом – велика майстерність. Тому на заняттях з «Української мови (за професійним спрямуванням)» студенти вивчають мову виступу, доповіді, реферату, статті. Кожен спеціаліст має дотримуватись правил мовного етикету.

С.К. Богдан зазначає, що мовний етикет українців є унікальною, універсальною моделлю їх мовної діяльності. Знання цієї системи, а ще більше – повсякденна їх реалізація, гармонія знань і внутрішнього світу людини, без перебільшень, є своєрідним барометром духовної зрілості нації.

Без знань, прийнятих в суспільстві, правил етикету, не володіючи вербальними формами вираження ввічливих взаємин між людьми, спеціаліст не може з найбільшою користю для себе і для оточуючих здійснити сам процес професійного спілкування.

Усні виступи, доповіді, звіти являють собою проміжну форму між усною і письменною формами літературної мови. Це складніший вид усного мовлення.

Оволодіння цим видом мовлення кожного майбутнього фахівця свідчить про рівень його освіченості та культури взагалі.

Відомий український педагог В. Сухомлинський писав, що «мовна культура – це живодайний корінь культури розумової, високої справжньої інтелектуальності. щоб правильно розмовляти й писати, треба прагнути до удосконалення своїх знань, набутих раніше, треба любити українську мову й свою справу».

В ОДЕКУ здійснюються всі форми навчання для забезпечення високої якості освіти для майбутніх фахівців.

Література

1. Підлісний М.М., Шубин В.І. Філософія цінностей: історія і сучасність М.М. Підлісний, В.І. Шубин. - Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ: Ліра ЛТД 2017. – 200 с.
2. Шумейкіна А. Сучасний український сленг: конотативний аналіз // Журнал Дивослово, 2012. – С.31-33
3. Кондратюк О. Молодіжний сленг як мовне явище // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2005, <http://www.ji.lviv.ua/index.htm> [Електронний ресурс]
4. Гриценко Т.В. Українська мова та культура мовлення. Навчальний посібник. -К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 178 с.

Барабаш Ірина Ігорівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПОВЕДІНКА МОЛОДІ ТА ЇЇ НОРМАТИВНІ РЕГУЛЯТОРИ

Постановка проблеми. З моменту виникнення суспільства були створені спеціальні регулятори людської поведінки. Такими регуляторами стали передусім різноманітні нормативні системи.

З кожним роком через зміни соціальних відносин, одне покоління зазнає зміни вимог, які висуває життя до особистості. Особливу турботу сьогодні викликає стан і зміст дитячої та підліткової дозвілєвої діяльності за межами сім'ї. Організованими формами дозвілля у закладах культури і спорту, охоплена незначна частина цієї вікової категорії. Пов'язаний з економічною структурою недостатній розвиток соціально-культурної сфери, її матеріально-технічна база і, головне, відсутність як штатів, так і спеціально підготовлених спеціалістів дошкільного виховання створюють чимало проблем у сфері духовного і фізичного виховання підростаючого покоління. Певну занепокоєність викликають і деякі моральні сторони підліткового дозвілля, широкого розповсюдження набули комп'ютерні ігри.

На жаль, сьогодні стан дитячої, підліткової дозвілєвої діяльності такий, що молоді люди виходять на наступний рівень засвоєння культури з недостатньо розвиненим естетичним смаком, абсолютно незброєними необхідними навичками культури спілкування та поведінки. Отже, порушується спадкоємність у створенні та засвоєнні культурних цінностей. Тому більшість проблем у культурі молоді дуже часто приходять з більш ранніх періодів соціалізації.

Аналіз досліджень та публікацій. В Україні у 2015 році дана проблема стала предметом дослідження, яке було проведено ГФК ЮКРЕЙН на замовлення Міністерства молоді та спорту України за підтримки системи ООН в Україні, зокрема Фонду народонаселення ООН (UNFPA), Програми розвитку ООН (UNDP), Дитячого фонду ООН (UNICEF), програми Волонтери ООН (UNV) та офісу Координатора системи ООН.

Ця публікація містить аналіз результатів дослідження «Молодь України-2015», зокрема аналіз соціального розвитку сучасної молоді, механізмів самореалізації, залучення та участі молоді у суспільних процесах та громадському житті, аналіз поточного стану молоді і діяльності молодіжних організацій, а також соціальних проблем, що стоять перед молоддю, зокрема фінансової безпеки молодих людей та їх сімей, зайнятості молоді, доступу до якісної освіти, надання житла, причин асоціальної поведінки, стану здоров'я та практики ведення здорового способу життя.

Також слід зазначити, що дана проблема розглядалась задовго до н.е. такими мислителями як Конфуцій, Платон, Аристотель та ін.

Мета статті: проаналізувати значення молоді для держави.

Завдання: проаналізувати наукові дослідження вчених; розглянути нормативні регулятори, а також значення молоді для держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молодь є великою соціально-демографічною групою, що займає значне місце у виробництві і виступає основним джерелом поповнення трудових

ресурсів; молодь виступає основним носієм інтелектуального і фізичного потенціалу суспільства, вона володіє великими здібностями до праці, технічної та культурно-художньої творчості, продуктивної діяльності в усіх сферах людського буття; молодь має велику соціальну та професійну перспективу, вона здатна швидше інших соціальних груп суспільства оволодівати новими знаннями, професіями і спеціальностями. Принциповим питанням при розгляді ролі молоді у суспільстві є питання про молодь як суб'єкта і об'єкта суспільних перетворень. Вступаючи у життя, молода людина є об'єктом впливу соціальних умов, сім'ї, інститутів освіти, а пізніше, в процесі дорослішання і переходу у більш зрілі фази розвитку, починає сама суттєво впливати на суспільство. Тобто, молодь виступає суб'єктом, коли впливає на суспільство, віддаючи свій потенціал, разом з тим вона є об'єктом, оскільки на неї спрямований суспільний вплив з метою її розвитку. В кожній державі були створені нормативні регулятори, які впливали на поведінку суспільства та їх взаємовідносини. З'явилися основні види інститутів, такі як: правові, культурні, політичні, економічні та інші. На жаль, багатоманітність життєвих ситуацій не можна передбачити, тому паралельно з виникненням регуляторів поведінки молоді, виникають і відхилення від установлених норм. Ще до н.е. науковцями проводились дослідження причин «**девіантної**» поведінки, вже тоді вчені сперечалися, яка саме система краще врегульовує суспільні відносини: система права, моралі, традиції, релігії чи щось інше. З роботи Платона «**Держава**» чітко зрозуміло, що основною нормою взаємовідносин є «**Традиція**», Конфуцій вважав, що це «**Мораль**».

З історичних часів і до сьогодні нормативні регулятори проходять стадію модернізації та зміни традицій. Кожного віку у молоді з'являлися та з'являються нові інтереси, нові форми діяльності та дозволя, також чималу роль відіграє політична і економічна ситуація в країні. Молодь ніколи не стоїть на місці, завжди прагне різноманітності, розвитку та йти в ногу з часом. З цього приводу можна сказати одне, щоб зрозуміти поведінку молоді, треба розглянути її на рівні індивідуума, адже «**Людина – істота безкрила, двонога, з плоскими нігтями, вразлива до знання, заснованого на міркуваннях**» (Платон).

Отже, щоб почати розглядати молодь на рівні індивідуума, спочатку розглянемо взагалі, що таке «**людина**», і що про неї пишуть винахідливі мислителі-філософи. Як вважають більшість вчених:

- **Людина** – це суспільна істота, що володіє розумом і свідомістю, а також суб'єкт суспільно-історичної діяльності і культури.
- Аристотель вважав, що **людина** – це перш за все суспільне або політична істота, обдарована промовою і здатна до усвідомлення таких понять як добро і зло, справедливості і несправедливості, тобто володіє моральними якостями.

Із вищесказаного, можна повністю вважати, що сутність та розуміння людини зовсім не змінилось, вона як була суспільною істотою ще до н.е., так і залишилась до сьогоднішніх часів. А отже молодь – це частина суспільства, і можна прийти хибного висновку, що молодь також не змінна. І задається питання: Тоді чому змінюються традиції, права людини, державні строї та таке інше? Адже сутність людини залишається незмінною? На мою думку, як раз через молодь і відбуваються ці зміни, як вже зазначалося раніше, молодь завжди прагне змін.

З іншого боку, щоб більш детально розглянути поведінку молоді, треба зрозуміти внутрішню **систему норми та форми регулювання**. Простою мовою, норма та форми регулювання складаються з таких елементів:

Норма:

- **Гіпотеза**
- **Диспозиція**
- **Санкція**

Гіпотеза – описує стандартну ситуацію, для якої створена норма.

Диспозиція – вказує, яким чином повинна поводитись людина у цій ситуації.

Санкція – передбачає покарання у разі невиконання даної норми.

Форми регулювання:

- **Дозвіл**
- **Заборона**
- **Припис**

З вище вказаного можна зрозуміти, що індивід на автоматичному рівні засвоює нормативні системи, які стають регулюючим фактором вчинків у стандартних або проблематичних ситуаціях. Тобто згідно з вибором своїх цінностей, веде до свідомого прийняття системи норм як єдино можливої поведінки. Саме на ґрунті сформованої системи цінностей відповідна норма стає внутрішнім переконанням індивіда на емоційному рівні.

На сьогодні поведінка молоді залежить від дуже багатьох показників, які впливають на їх розвиток виховання, формування і зміну характеру. На жаль, сьогодні виховання сім'ї та молоді, стоїть

не на самому першому місці. На мою думку, для України, це одна з проблем виховання, як важливої основи для розвитку країни. Більш детально розглянемо поведінку молоді та які чинники впливають на неї. Для цього спочатку проведемо невеликий експеримент та порівняємо результати. Розглянемо одну молодшу людину, створимо для неї ситуацію, та подивимось на її поведінку з одного боку, коли вона одна і коли в суспільстві.

Важливими чинниками поведінки молоді визначають вікові критерії. Обозов М.М. у роботі «Вікова психологія» поділяє молодь на три групи за такими показниками:

- 18 – 25 років – підйом рівня розвитку пам'яті, уваги і мислення;
- 26 – 29 років – деякий спад рівня пам'яті і мислення, підйом рівня уваги;
- 30 – 33 років – знову високий рівень пам'яті, мислення і уваги;

Існує й інша класифікація молоді за віковим критерієм:

- 16 – 22 років – освоєння після шкільного життя, та пізнання вищого навчального життя, прагнення до нових відкриттів, бажання зайняти певний статус в суспільстві серед своїх однолітків;
- 23 – 28 років – ознайомлення з новим видом життя як праця, нове формування складу розуму, потенціал для самовдосконалення та прагнення до незалежного заробітку та розвитку в цілому;
- 29 – 35 років – є певний досвід в житті, створення сім'ї, розвиток держави.

Взявши за основу теорію про вікові критерії, хочу зазначити, що на сьогодні молодь віком від 16 – 22 років більш схильна на відвідування таких закладів як: ігрові автомати, комп'ютерні зали, нічні клуби, бари та інше, що приводить до зміни поведінки, а з нею і порушення певних норм. На сьогодні молодь такого віку схильна більше прислуховуватись до суспільства ніж до сім'ї. Це є однією з проблем розвитку молоді. Якщо сім'я не може вплинути на свою дитину, на мою думку, це повинна робити держава, повинні бути певні установи, які будуть регулювати таких підлітків, щоб було якомога менше конфліктів в суспільстві. Також, для такої молоді система освіти на сьогодні теж не є авторитетом, що також призводить до порушення норм, та конфліктів в суспільстві.

Якщо вже брати молодь віком 23 – 28 років, у цієї молоді вже з'являється ціль в житті, на перших стадіях це може бути і не помітним, але вже відбувається нове формування мислення, навіть находячись в суспільстві, кожен починає мислити як окремий індивід, прислуховуючись до суспільства, але якщо постає питання про самовиховання, то вже думка суспільства не так діє як на підлітків 16 – 22 років. На мою думку, ця молодь і змінює традиції норм та регулювання, створює нові ідеї для розвитку спочатку самих себе, а потім і держави.

Молодь 29 – 35 років прагне незалежності та створення своєї сім'ї, де суспільство не є основним показником для розвитку. Це не означає, що молодь цього віку повністю відокремилась від суспільства, ні, насамперед вони є одними з тих, хто створюють певні групи в суспільстві для розвитку держави. У такої молоді постає ціль розвивати свою державу для створення нового, іншого покоління, наприклад створення держави для своїх дітей.

Висновок. На мою думку, в Україні дуже критична ситуація щодо роботи з молоддю, що стає причиною еміграції молоді до інших країн. Я вважаю, що молодь, це є невід'ємний ресурс розвитку нашої країни.

Одна з найскладніших проблем полягає в тому, що молода людина не може знайти свого культурного середовища, свою представницьку групу, яка забезпечить їй продуктивне спілкування. І тому молода людина намагається включитися до груп однолітків і якнайшвидше засвоїти групові норми з метою досягнення ідентичності. Як показує соціальна практика, це дуже часто неформальні групи агресивної, епатажної спрямованості.

Також основною проблемою нашої країни є не зацікавлення молоді до культурно-мистецьких пізнань. В нашій країні дуже низький показник відвідування молоддю культурних закладів. Також не можна забувати про традиції нашої держави, і насамперед на сьогодні, молодь висміює ці традиції, що також вважається упущенням сім'ї та держави загалом. Але на молодь також покладено зобов'язання бути гідними представниками своєї країни.

Література

1. Обозов М.М. Вікова психологія: Юність і зрілість. – Санкт-Петербург, 2002.
2. Пол Клейман. Психологія. 101 Факти, теорія, статистика, тести й таке інше. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016.
3. Волосевич І., Герасимчук С., Костюченко Т. Молодь України-2015. – Київ, 2015.

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКИ ТА МОРАЛІ У ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. Складовими життя будь-якого суспільства є політика та мораль. Але, ще з давніх часів мораль та політика існували як суперники і союзники. Вони мають спільну мету: навчити людей спілкуватися заради забезпечення прагнень до побудови демократичної та суспільно-політичної країни. Політика змушена звертати увагу на почуття людей, так як мораль є внутрішнім регулятором поведінки людей.

Аналіз досліджень і публікацій. Даною проблемою займалися філософи та мислителі: Фома Аквінський, Платон та Аристотель, І. Кант, Н. Макіавеллі, Г. Гегель, Ф. Ніцше та інші. У XX ст. цю проблему розглядали Ханна Арендт та Іван Сердюк.

Мета статті: прослідкувати зміну співвідношення моралі і політики в різні історичні епохи.

Для досягнення мети статті ми ставимо такі задачі: проаналізувати філософсько-політичні трактати; знайти відмінності ролі політики та моралі.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день у своїй взаємодії політика та мораль утворюють певну систему.

Політика – форма суспільної діяльності і свідомості, виміром якої є мораль. Вона організовує життя людей і їх діяльність, контролює життя суспільства, спрямована на практичні проблеми. Мораль – форма суспільної свідомості і сфера індивідуальної свідомості особи, яка спрямована у сферу духовних цінностей.

Також вони відрізняються за своїм носієм. Суб'єкт політики – соціальні спільності та утворення: клас, соціальна група, держава. А суб'єктом моралі виступає вся спільність людей [1].

Спільним є те, що в політиці і моралі відображається конкретне суспільне буття, мораль і політика активно зворотно впливають на суспільне буття, взаємно проникають одне в одне, взаємодіють між собою, включаються в єдину надбудову того або іншого суспільства.

Проблема співвідношення політики і моралі була сформульована ще у філософсько-політичних трактатах давньогрецьких мислителів.

Згідно з політичними вченнями Стародавнього світу, для Конфуція політична державна влада є відлунням вічних законів неба, де носієм є правитель. Головним принципом політичної та моральної поведінки є сповідування «кожному належне»: «... цар має бути царем, міністр-міністром, батько-батьком, син-сином». Отже, мислителі Стародавнього світу сутністю морального обов'язку вважали необхідність дотримуватися належного.

Проблему співвідношення політики і моралі продовжили вчення Стародавньої Греції класики античної філософії – Демокріт, Платон, Аристотель.

Так, наприклад, вчення Демокрита тлумачить сутність політичного життя з позиції демократії, яку він вважав найвищою цінністю. Філософ вказував, що правитель, який володарює над іншими, повинен перш за все володарювати над собою, контролювати свій розум [5].

Для концепції Платона та Аристотеля властивим є положення про моральність соціального обов'язку. Вони дотримувалися спільної думки, що людина живе заради держави, а не держава заради людини.

Згідно з поглядами Платона – людина моральна істота, якій властиві справедливість, мужність, чесність. Вони утворюють внутрішній світ людини, ідеальна держава є втіленням цих чеснот, яка заснована на моральних принципах. Політика – наука про те, як на підставі знання про людину зробити її суспільно корисним громадянином.

На думку Аристотеля, людина – політична істота, моральні якості якої виявляються практичною діяльністю.

Отже, класики античної філософії вважали, що людина повинна контролювати себе і свій розум, а також моральні якості якої залежать від самої людини, тобто від її діяльності.

Також проблеми взаємодії політики і моралі привернули увагу мислителів епохи Середньовіччя. Так, наприклад, Фома Аквінський пояснював природу моральних норм, сутність етичних принципів, вважаючи єдиним джерелом моралі – всемогутню волю Бога, обов'язок кожної людини – підкорятися їй. Згідно з цим вченням, людина повинна плекати свій духовний світ.

Італійський ідеолог епохи Відродження Н. Макіавеллі довів принципову розбіжність політичного і морального світів, в одному з яких панує суспільна доцільність, в іншому – етичні переконання. В реальному житті заради досягнень своїх цілей правитель використовує різні засоби, навіть такі як: підступність, насильство, вбивство, обман тощо. Переконанням його вчення стало

висловлювання «Мета виправдовує засоби». Таким чином, правитель прагнучи до загального блага, повинен враховувати протиріччя в інтересах індивіда та приводити їх до спільного знаменника, для чого йому потрібно буде хитрим, як лисиця, і грізним, як лев.

Також, співвідношення моралі та політики розглядали представники Нового та Новітнього часу. Англійський філософ Дж. Локк стверджував, що люди схильні до добра. Тому вони укладають суспільний договір, утворюють державні інститути і громадянське суспільство, метою яких є закріплення і гарантування цього договору [4].

Ж.-Ж. Руссо, відстоював моральне начало в суспільному житті, людина схильна до добра й солідарності. Але, цивілізація змінює людські характери та порушує права людини. Він вважав, що соціальну нерівність мають врівноважувати свобода і рівність юридичних прав. На його думку, це ключ до розв'язання проблеми політики і моралі.

Згідно з вченням Канта, людина постійно перебуває між тим, що продиктоване суспільством, політикою, і тим, що диктує свобода, моральність. Людина повинна керуватися моральними мотивами, а не практичними потребами. Так у своєму вченні Гегель з одного боку ототожнює моральність і політичну дійсність, а з іншого, досліджує конкретні соціальні форми, в яких виявляється моральна діяльність людини, її контакти з державою.

Отже, треба утворити державу, в якій буде врівноважена свобода юридичних прав, які будуть керуватися моральними мотивами та виявляти моральну діяльність людини.

Німецький соціолог ХХ ст. М.Вебер довів розбіжність політики і моралі, після чого його почали називати «новим Макіавеллі». Сенсом політики, він вважав збереження влади, а насильство – головним її засобом. Вебер пропонував розмежувати «мораль переконання» (Кант) і «мораль відповідальності» (Макіавеллі).

У Новітній соціально-філософській, політичній та етичній думці панує визнання сутності моральних критеріїв політичної діяльності. В концепції справедливості, автором якої є Дж. Роле, відомою є спроба поєднати політику і мораль засобами модернізованої справедливості.

В політології виділяють кілька типів взаємодії політики та моралі [2]:

1. **Оптимістичний** – політика і мораль збігаються, а їх розходження є наслідком конкретних обставин, які можна корегувати.
2. **Песимістичний** – несумісність політики і моралі.
3. **Об'єктивістський** – відмежуванні політики і моралі, недоцільності встановлення зв'язку між ними.
4. **Релятивістський** – політика і мораль залежать від конкретної соціально-політичної ситуації.

Німецький професор К. Хельд вважає, що у ХХ ст. людство перевірило взаємозв'язок політики та моралі у негативній формі, де моральні вимоги втрачають свою обов'язковість. А на думку французького політолога Ж.-Ф. Ревеля, в сучасному суспільстві брехня є рушійною силою, якою переповнена політика.

В сучасному суспільстві потреба в морально орієнтованій політиці є життєво необхідною. Політика покликана бути інструментом гуманізації суспільства. Отже, розуміння політики утверджується як наукової сфери і діяльності, метою якої є забезпечення стабільного громадянського миру, демократизації держави [4].

Висновок. Протягом всієї людської історії політика та мораль відігравали роль найголовніших регуляторів суспільного розвитку. Вони беруть своє начало на різному підґрунті та знаходяться в постійному конфлікті між собою. Можливість поєднання політики і моралі є надзвичайно актуальним для політології. Головною відмінністю між ними є характер усвідомлення дії. Як показник дії, для політики є важливим результат, а для моралі – мотив та почуття вчинків. Враховуючи складність та різноманітність сучасного політичного життя є потреба в появі нових підходів до оптимізації взаємодії політики та моралі.

Література

1. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія. – Львів: «Магнолія-2006», 2008. – с. 195-199.
2. Бодуен Ж. Вступ до політології. – К., 1995.
3. Гелей С. Д., Рутар С. М. Основи політології. Навч. посібник. – К., 1999.
4. Арндт Ханна. Про співвідношення політики і моралі.// Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2013. – Вип. 11, с.6-14.
5. Сердюк І.В. Взаємозв'язок права і моралі як регуляторів суспільних відносин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.naiu.kiev.ua/ojs/index.php/psychped/article/viewFile/449/451>.

СЕКЦІЯ II

«ОСОБИСТІСНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ»

Демиденко Наталія Юріївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ndemidenko35@gmail.com

КОНФЛІКТИ В СІМ'Ї ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД ШЛЯХІВ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Постановка проблеми. Проблема конфлікту завжди була в тому чи іншому ступені актуальна для будь-якого суспільства. Родина – найдавніший інститут людської взаємодії, унікальне явище. Її унікальність полягає в тому, що кілька людей самим тісним способом взаємодіють протягом тривалого часу, що нараховує десятки років, тобто протягом більшої частини людського життя. У такій системі інтенсивної взаємодії не можуть не виникати суперечки, конфлікти і кризи.

Життя доводить, що конфлікт не відноситься до тих явищ, якими можна ефективно керувати на основі життєвого досвіду і здорового глузду. Конфлікт – найбільш гострий спосіб усунення протиріч, що виникають у процесі взаємодії, що полягає в протидії суб'єктів конфлікту і звичайно супроводжується негативними емоціями.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних проблем попередження та мінімізації негативних наслідків конфліктів в сім'ї присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як, А. Я. Анцупов, О. І. Бондарчук, А. І. Шіпілов, Ю. А. Канатаєв, С. В. Ковальов, А. Дмитрієв, В. Кудрявцев, С. Кудрявцев, А. Н. Олейник, В. А. Сисенко, В. А. Сисоєнко, Н. В. Малярова, В. С. Торохтій, В. А. Ішмуратов, та ін.

Метою статті є аналіз шляхів подолання та попередження конфліктів у сім'ї на світовій практиці.

Виклад основного матеріалу. Конфлікти завжди існували, існують зараз і будуть існувати й надалі, вони невід'ємна частина людських взаємовідносин. Особливу увагу хочеться приділити такому виду конфлікту як конфлікт у сім'ї, з яким рано чи пізно зіштовхується кожен. Проблема існування конфліктів у сім'ї потребує негайного вирішення, що сприятиме поліпшенню відносин між членами родини. Процес вирішення даної проблеми цілком починається з розгляду конфліктів та їх визначення. Отже, сімейні конфлікти – це протистояння між членами сім'ї на основі зіткнення протилежно направлених мотивів і поглядів [1].

Сімейні конфлікти мають свої особливості, врахування яких необхідне при попередженні і подоланні таких конфліктів.

Перш за все, сімейні конфлікти відрізняються особливим предметом, специфіка якого обумовлена унікальністю сімейних відносин. Найважливішою особливістю сімейних відносин є те, що їх основний зміст складають як міжособистісні стосунки (любов, кровна спорідненість), так і правові й етичні зобов'язання, обумовлені реалізацією функції сім'ї: репродуктивної, виховної, господарсько-економічної, організація дозвілля і відпочинку), комунікативної і регулятивної.

Сімейні конфлікти відрізняються своїми причинами. Найважливішими з них є:

- обмеження свободи активності, дій, самовираження членів сім'ї;
- ненормативна поведінка одного або декількох членів сім'ї (алкоголізм, наркоманія і т. д.);
- наявність протилежних інтересів, прагнень, обмеженість можливостей для задоволення потреби одного з членів сім'ї (з його точки зору);
- авторитарний, жорсткий тип взаємостосунків, що склалися в сім'ї;
- наявність важковирішувальних матеріальних проблем;
- авторитарне втручання родичів у подружні відносини й ін.

Особливості сімейних конфліктів виявляються в їх динаміці, а також у формах протікання. Динаміка сімейних конфліктів характеризується класичними етапами (виникнення конфліктної ситуації, усвідомлення конфліктної ситуації, відкрите протистояння, розвиток відкритого протистояння, вирішення конфлікту й емоційне переживання конфлікту). Але сімейні конфлікти відрізняються підвищеною емоційністю, швидкістю протікання кожного з етапів, формами протистояння (докори, образи, сварка, сімейний скандал, порушення спілкування і т. п.), а також і способами їх подолання (примирення, досягнення згоди, поладження відносин на основі взаємних поступок, розлучення й ін.).

Істотною особливістю сімейних конфліктів є і те, що вони можуть мати важкі соціальні наслідки. Нерідко вони закінчуються трагічно. Дуже часто призводять до різних захворювань членів сім'ї. Особливо важкі наслідки сімейні конфлікти мають для дітей.

Частота сімейних конфліктів є важливим показником стабільності шлюбу. У нестабільних подружніх відносинах виявляються систематичні зіткнення, сварки, емоційна напруга – явища, що є основою несприятливого прогнозу перспектив збереження і розвитку сім'ї. Важливим є з'ясування питання про умови стабільності подружніх відносин, забезпечення яких дозволяє водночас попереджувати сімейні конфлікти.

Умови стабільності подружніх відносин:

1. Взаєморозуміння. Навички взаєморозуміння виробляються, наприклад, за допомогою ігрових методів активного спілкування для молодят. Предметом спілкування може бути питання: "На що і чому ти витратив таку суму грошей?";
2. Сумісність різних рівнів – фізіологічна; ділова (спрацьованість); психоемоційна (зацікавленість один одним, співпереживання); ціннісно-орієнтаційна; функціонально-рольова;
3. Зацікавленість один одним;
4. Привабливість (симпатія), впливає на сприймання партнера у напрямку перебільшеної оцінки позитивних і недооцінки негативних його рис [2].

Свобода – обов'язок щодо сім'ї як чинник запобігання конфліктам, проте свобода повинна бути усвідомленою необхідністю, якщо особистість обирає для себе сім'ю. У сім'ї має бути особиста свобода, яка може й повинна поширюватися на кожного члена сім'ї:

- кожен член сім'ї повинен мати свій життєвий простір;
- кожен член сім'ї мусить пам'ятати про необхідність поважати іншого;
- кожен член сім'ї впливає на оточуючих і сам перебуває під їхнім впливом;
- кожен член сім'ї повинен не ухилятися від сімейного впливу, а навчатися керувати ним;
- кожен член сім'ї має виконувати певну роль у сім'ї, інакше – сім'я розпадається.

Характеристики партнерів у шлюбі залежать від його успішності. У щасливих шлюбах формуються такі риси характеру партнерів, як емоційна стабільність, згода з оточуючими (низька конфліктність), комунікабельність, достатня довірливість, щирість, вільність вираження почуттів.

У нещасливих шлюбах у подружжя виникають емоційна невірноваженість, надмірна критичність до інших, прагнення до лідерства, домінування, відчуженість, підозрілість, недовірливість, скупість у вираженні почуттів, думок, планів [2].

Закономірності шлюбно-сімейних відносин дозволяють прогнозувати перспективу їх розвитку. Позитивні прогнози для перспективи шлюбних відносин мають місце при подібності таких якостей у характері обох партнерів, як комунікабельність, довірливість, самостійність. Негативні прогнози висувуються при подібності таких якостей у характері обох партнерів, як домінантність, емоційна скупість, критичність, замкненість, невірноваженість.

Крім того, виділяють фактори, що впливають на конфліктність подружніх відносин як українських, так і закордонних сімей. До них відносять кризові періоди в розвитку родини.

Перший рік подружнього життя характеризується конфліктами адаптації один до одного, коли два «Я» стають одним «Ми». Відбувається еволюція почуттів, закоханість зникає і подружжя з'являються один перед одним такими, які вони є. Відомо, що в перший рік життя родини імовірність розлучень велика, до 30% загального числа шлюбів.

Другий кризовий період зв'язаний з появою дітей. Ще незміцніла система «Ми» піддається серйозному випробуванню. Що ж лежить в основі конфліктів у цей період?

- Погіршуються можливості професійного росту подружжя.
- У них стає менше можливостей для вільної реалізації в особисто-привабливій діяльності (захоплення, хобі).
- Можливі зіткнення поглядів подружжя і їхніх батьків із проблем виховання дитини.

Третій кризовий період збігається із середнім подружнім віком, що характеризується конфліктами одноманітності. У результаті багаторазового повторення тих самих вражень у подружжя настає період насичення один одним. Цей стан називають голодом почуттів, коли настає «ситість» від старих вражень і «голод» по новим.

Четвертий період конфліктності стосунків подружжя настає після 18-24 років спільного життя. Його виникнення часто збігається з виникненням почуття самотності, зв'язаного з відокремленням дітей [3].

Дослідження світових психологів показують, що в 80-85% родин є конфлікти. Серед тих, що залишилися – 15-20% – фіксують наявність «сварок» з різних приводів. У залежності від частоти, глибини і гостроти конфліктів виділяють кризові, конфліктні, проблемні і невротичні родини.

Способи вирішення конфліктів зводяться до п'яти варіантів типу поведінки, що їх має обрати конкретна людина при появі перших симптомів конфліктної ситуації. Це, зокрема:

1. Ухилення – мається на увазі, що людина, передбачаючи наперед загострення ситуації прагне уникати дій, які провокують інцидент;
2. Згладжування – тип поведінки, який має багато спільного з попереднім. При цьому не помічаються ознаки майбутнього конфлікту, йде активна профілактика його вияву, ліквідовуються суперечності сторін;
3. Компроміс – тимчасове чи нейтральне вирішення проблеми, що умовно задовільняє всі сторони, які беруть участь у конфлікті;
4. Вирішення конфлікту – найбільш бажаний і радикальний шлях розвитку ситуації. Сторони детально ознайомлюються з аргументацією як «за», так і «проти», йдуть на взаємні поступки.

Одною з умов завершення конфлікту – не домагатися перемоги. Перемогу за рахунок поразки близької людини важко назвати досягненням. Важливо поважати іншого, яка б провина не лежала на ньому. Потрібно бути здатним чесно запитати в самого себе (і головне, чесно відповісти собі), що ж тебе насправді хвилює. При аргументації своєї позиції намагатися не виявляти недоречний максималізм і категоричність. Краще самим прийти до взаєморозуміння і не втягувати у свої конфлікти інших – батьків, дітей, друзів і знайомих.

Найпоширенішим засобом вирішення конфліктів у світовій практиці є переговорний процес, причому, у найбільш розвинутих державах за допомогою переговорів вирішують навіть кримінальні справи [4].

Отже, можна зробити висновок, що при певному досвіді кожного з членів сім'ї щодо дій у конфліктних ситуаціях, можна запобігти конфліктам чи вчасно їх вирішити. Завдання полягає не в тому, щоб піти від конфлікту, який потенційно можливий у родині, а намагатися розпізнати конфлікт і зробити все можливе для його усунення. Важливо вивчати сімейні конфлікти, з метою їх запобігання, тому що вони роблять великий, частіше негативний, вплив на подружжя та їх дітей [5].

Література

1. Долинська Л.В. Психологія конфлікту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/psychology/27743/>.
2. Гришина Н.В. Психологія конфлікту. - 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/psychology/27743/>.
3. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї. – 2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-9962-4.html>.
4. Ковальов С.В. Психологія сім'ї. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://book.li.org.ua/ua/map/r10/102/>.
5. Орлова Е.А. Про дослідження сімейних конфліктів // Проблеми соціологічного вивчення сім'ї. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bibliofond.ru/view.aspx?id=654234>.

Кіяшко Аліна Олегівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
alina-kiyashko@mail.ru

ТИП СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА: ВИМОГА СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми. Час змінюється, вимоги до працівників стають жорсткішими, виникають потреби в нових навиках, компетентності та підвищенні кваліфікацій. Відповідно прагнення людини до влади теж зростає і тоді потрібно вчитись володіти якісними навиками, новими методами роботи, будувати довірчі відносини в колективі щоб стати таким керівником, котрий відповідає вимогам сучасності.

Аналіз досліджень і публікацій. Даними проблемами довірчих відносин займалися такі вчені як соціолог О.С. Яхонтова, філософ С.Б. Сафоновський, Є.Б. Моргунов, соціолог О.О. Пархаєв, соціолог А.І. Пригожин, соціальний психолог Ю.М. Забродін, соціолог Р.Р. Ільєсов, зарубіжні вчені В.С. Коппек, Ф.Фукуями, Д.іМ. Рейна та інші.

Мета статті: проаналізувати якості керівника який завойовує довіру робітників в швидко змінюючих потребах ринку праці.

Завдання: Для вирішення завдань у статті ставимо такі задачі: проаналізувати наукові дослідження зарубіжних фахівців з питання налагодження довірчих відносин в організації; дослідити

довіру як структурну соціально-культурну характеристику організацій; знайти внутрішні та зовнішні негативні чинники, з якими зустрічаються організації під час своєї роботи та розкрити роль довіри у їх ліквідації; розгляд процесу делегування доручень у частині вивчення основи довіри всередині організації; аналіз даних зв'язків між довірою та стилями керівництва організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день глобалізаційні процеси створюють значний але очевидний вплив як на довгостроковий розвиток тенденції економіки, так і на функціонування локальних ринків праці. Утворюється помірне зниження соціальних зобов'язань роботодавця перед працівником, відбувається зниження заробітної плати, диверсифікація ринків праці для кваліфікованих та некваліфікованих працівників. Тобто, всі вищенаведені чинники є бар'єром в формуванні довірчих відносин, а отже, перешкоджають створенню соціального партнерства між даними суб'єктами.

В Україні під час соціально-економічних реформ виникла така проблема, як низький рівень якості соціального управління. В приватних та державних організаційних структурах виникає великий дефіцит керівників, які можуть вдало вирішувати критичні ситуації, довіряти своїм підлеглим, зацікавлювати в успіху загальної справи.

Аналізуючи дослідження вчених можна знайти підтвердження своїй думці про те, що успіх організацій характеризується окремою ситуацією на ринку, стосунками різноманітного характеру в державі та діями людських ресурсів. Створення умов ефективного управління людськими ресурсами та ідеальне застосування можливостей зовнішнього середовища є головним в створенні спільної довіри на всіх рівнях організаційної структури, однак на сьогоднішній день це є обмеженою рідкістю. Це вказує на потрібність вивчення цих питань з метою знайдення шляхів його рішення.

Проблему налагодження довірчих відносин в організації вивчав науковець Є. Б. Моргунов наявність довіри в організації або «організаційної довіри», поєднання членів організації й інформацією, яку вони отримали за час спільної діяльності та спілкування [1].

С. Б. Сафоновський до компонентів організаційної культури відносить довірчі відносини у системах управління, що складаються і розвиваються за такими напрямками: довіра економічним реформам, що проводяться; довіра різним фінансово-економічним інститутам (банкам, компаніям, фондам, кредитним установам тощо); довіра державних органів влади приватним інститутам; довіра регулюючим органам; довіра між людьми; довіра між партнерами ділових стосунків [2].

Слід зазначити, що на довіру як один із головних соціальних чинників розвитку організацій, непомітних активів в економічному зростанні вже звернули увагу спеціалісти з менеджменту.

В. С. Коппек відмітив, що у взаємовідносинах керівника і підлеглого поняття довіри напряму пов'язане з рівнем ризику та реальним досвідом взаємодії. Іншими словами, якщо робота підлеглого пов'язана з серйозним ризиком для організації чи самого керівника (його авторитету, успішності тощо), то рівень довіри буде набуватись дуже складно і повільно: через реальні успішні епізоди. Тому такий основний інструмент менеджменту, як делегування – без довіри неможливе, так само, як і взяття на себе додаткової відповідальності з боку підлеглого [3].

Тобто, щоб довіра була головним чинником бізнесу, потрібно розглянути структурну соціально-культурну характеристику організацій, адже вона може утворити організаційний успіх, ефективність спільної роботи, що знаходиться у міжособистісних стосунках в колективі. Тому, при вивченні довіри в організаційному рівні важливо прислуховуватися до думки персоналу, про їх рівень довіри, самооцінці керівників як лідерів, здатних зробити необхідний рівень довіри.

Організації під час своєї роботи стикаються з низкою чинників (як зовнішніх, так і внутрішніх), які впливають на ефективність роботи, їх рівень прибутку, благополуччя персоналу. Зовнішні чинники організацій виникають на рівні держави і діють на них економічні, соціальні, політичні зміни в суспільстві, а на внутрішні чинники впливає управлінська політика самої організації.

В практичній діяльності організацій зустрічається недовіра між керівником та підлеглими, в результаті це призводить до наростання кризи в колективі, зниженню загальнолюдських цінностей, зниження продуктивності організацій.

Довіра в організаціях залежить від вихованості самих працівників, досвіду ділових відносин, професійної та моральної поваги. Важливо у працівників виявити та об'єднати цінності та принципи їх діяльності, спонукати прагнути до налагодження довірчих відносин, викликаючи бажання ризикувати та долати перешкоди заради загального успіху організації.

Д. Рейн розробив власну теорію стилів керівництва в якій запропонував використовувати чотири моделі, структура яких тримається на прямому взаємозв'язку стилю управління і ступеня довіри у відносинах між керівником та підлеглим. В першій моделі існує повна недовіра, оскільки керівник не довіряє своїм підлеглим, тому їм не дозволяє приймати рішення. Друга модель вбачає наявність певного рівня довіри, але в суворо визначених межах. У третій моделі управління характеризує велику довіру. В четвертій моделі відображається повна довіра, що визначає розосередження процесу прийняття рішень і одночасно його інтеграцію [4].

Зазначимо, що спостерігається тісний зв'язок між довірою та стилями керівництва організацій, прямою залежністю одне від одного. «Керівник-підлеглий» в організаціях потрібно вважати основним чинником їх ефективності. Рівень довіри зростає у підлеглих, тоді коли керівник сприяє підвищенню рівню грамотних працівників, а знижується тоді коли керівник підтримує некомпетентних працівників в роботі.

Також, має значення у діяльності організацій не одноосібне керівництво, а ціла управлінська команда у складі кваліфікованих фахівців, які діють разом з підлеглими. Довіра командного лідера з боку інших членів команди є необхідною частиною соціальних відносин.

Важливо для організації мати взаємну довіру обох сторін, досягнення позитивної взаємозалежності, появи взаємної відповідальності, вміти надати і прийняти допомогу, творчого мислення, задоволення від роботи та її результатів. Так, довіра керівника може з'явитися через його піклування про інформованість підлеглих та їх інтересів; налагодження зворотного зв'язку і залучення працівників до процесу ухвалення управлінських рішень.

Авторитетний управлінець який має довіру підлеглих сприятиме позитивним показникам їх спільної діяльності, поліпшенню соціально-психологічного клімату в колективі та стане перешкодою в руйнуванні міжособистісних стосунків.

Тобто, довірчі відносини між керівництвом та підлеглими в організації вказують на основну роль довіри у процесі управління персоналом, характерної організованості відносин як з підлеглими, так і з представниками інших організацій. Довіра будь-якого ступеня повинна супроводжуватись компетентністю усіх учасників довірчих відносин, що надасть можливість керівникові передбачити ризики, уникнути низки помилок, та допоможе поводитись по відношенню до колег і керівників інших організацій з повагою.

Висновок. Довіра є характерним проміжним етапом між керівництвом і персоналом організації, для встановлення діалогу між ними. Довіра керівника і підлеглого є основою взаєморозуміння та погодження, мотивацією для досягнень, а також є головною умовою делегування і командної роботи. Довіра народжується у процесі спілкування, без неї стає слабкою як окрема організація, так і взаємовідносини на ринку, що в свою чергу, має безпосередній вплив на ступінь ризиковості певних соціальних зв'язків та формування умов невизначеності. Володіння навиками взаємодії з підлеглими, вмінням працювати разом, координувати та інтегрувати діяльність інших людей, чітко і правильно надавати інформацію, уникаючи появи будь-яких комунікативних бар'єрів, вмінням оцінювати своїх підлеглих з метою правильного делегування повноважень кожного з членів команди, не тільки у середині свого колективу, а й з іншими суб'єктами українських організацій.

Література

1. Василенко Н. В. Особистість сучасного керівника: лідерські якості [Електронний ресурс] / Н. В. Василенко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. - 2015. - Вип. 43. - С. 389-392. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2015_43_92.
2. Данченко Л. Г. Сучасні стратегічні моделі типів керівництва та лідерства в організації [Електронний ресурс] / Л. Г. Данченко, В. В. Гордіна // Молодий вчений. - 2015. - № 11. - С. 52-55. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_11_13.
3. Нападовська Л. А. Фактори конкурентоспроможності та вимоги до сучасного керівника [Електронний ресурс] / Л. А. Нападовська // Економіка та держава. - 2013. - № 2. - С. 45-47. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2013_2_14.
4. Романовський О. Г. Особистість сучасного керівника в аспекті теорії духовного лідерства [Електронний ресурс] / О. Г. Романовський, Н. В. Середа // Теорія і практика управління соціальними системами. - 2013. - № 3. - С. 20-27.

Коваль Марія Максимівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
kovalmr22@gmail.com

ВПЛИВ СТРЕСУ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Постановка проблеми. За останні роки у психології людини з'явилися такі поняття як «відчуття самотності», «незадоволення власним життям», «втрата сенсу існування». Темпи сьогоденного життя надзвичайно прискорюються. Економічні умови українських реалій змушують велику кількість людей

сьогодні боротися за своє виживання. Проте нервова система людини не пристосована до подолання великих та постійних психологічних навантажень, тому мільйони людей страждають від напружень та стресу. Витримувати великі емоційні навантаження наша нервова система спроможна лише за умов нетривалих періодів нервового напруження, з обов'язковими змінами негативних емоцій на позитивні, а також зі змінами періодів напруженої роботи із повноцінним відпочинком. Якщо ці умови не дотримуються людиною, то дисбаланс, який виникає у процесі емоційних реакцій, набуває стійкого характеру та спричиняє розвиток різних захворювань психологічного характеру. В Україні більшість населення страждає від стресу через соціально-політичні обставини, а саме: бойові дії на Сході країни, анексія Криму, нестабільність економіки, яка спричиняє появу бідності, розвиток інфляції та інші. Сучасний українець розуміє, що його світ та країна рушиться, а майбутнє невідоме, тому він починає хвилюватися, відчуває стрес, що у майбутньому може спричинити появу серйозних захворювань.

Аналіз досліджень та публікацій. Над цією темою працювали відомі психологи та фізіологи як А. Александрова, У. Кеннона, Г. Ланга, О. М'ясникова, Г. Сельє, І. Хайнрота, К. Якобі. В.А. Бодров вважає, що стрес – це своєрідна форма віддзеркалення людиною складної, екстремальної ситуації, в якій він знаходиться [1]. Аналізуючи дію стресора на організм та психіку людини, Т. Цигульська стверджує, що стрес – фактор, провокуючи стрес, зумовлює адаптацію або виснаження організму, що може супроводжуватися виникненням соматичних і психічних захворювань [2].

Мета статті: Дослідити вплив стресу на стан та здоров'я сучасного українця, запобіжні заходи та способи подолання.

Завдання: Для досягнення поставленої мети ми ставимо наступні задачі: дати визначення поняттю «стрес» та розглянути ознаки прояву стресу; виявити подразники стресу у сучасної людини та проаналізувати причини появи стресів в українців; розглянути можливі наслідки стресу та дати практичні рекомендації щодо їх запобігання або усунення.

Виклад основного матеріалу досліджень. Стрес означає тиск та напруження, непристосованість організму на зміну зовнішніх умов людини. Через подразники порушується рівновага та організм за рахунок цього порушення намагається пристосуватися до зовнішнього подразника, що і називається стресом. Під час відчуження стресу, у людини порушується координація рухів, перебіг пізнавальних процесів, її емоції можуть бути неадекватними, змінюється ритм серця та частота пульсу [3]. Незважаючи на всі ці негативні аспекти, можна виділити і позитивне: мобілізація людини, підвищення тону та адаптаційних можливостей у небезпечних ситуаціях. Але якщо цей стан дійде критичної межі, тоді це може нашкодити активності та організму людини.

Треба зазначити, що невеличка доза стресу може досить позитивно сприяти на нашу психіку, повернути сили, запам'ятати ситуацію і у випадку зіткнення з подібним, знати як реагувати та цей подразник. Гострий стрес є короточасним та присутній у нашому житті кожен день. Малі подразники (неприємні ситуації), зазвичай, стають ініціаторами та породжують цей вид стресу. Так як гострий стрес є недовгим, то людина може взяти його під свій контроль, але щоб це зробити, їй треба усвідомити, що невірнорозважене життя негативно впливає на її стан здоров'я та на здоров'я оточуючих. Навідміну від гострого стресу, хронічний є довготривалим. Він виникає через постійні сімейні проблеми або проблеми на роботі і т.д. Якщо гострий стрес людина усвідомлює майже одразу та може витягнути себе з цього становища, то хронічний стрес накопичується протягом тижнів, місяців, років. За впливом на організм такий тип стресу є деструктивним. Головною причиною появи цього виду є недостатня кількість засобів для виконання роботи, діяльності, задачі та низька вірогідність досягнення поставленої мети. Прояв цього стресу у різних людей відбувається по-різному. Деякі зіштовхуються з гальмівною реакцією, тобто вся інформація може сприйматись обривками, а запитання індивід розуміє тяжко. Щодо емоцій, то тут присутні страхи, безпорадність та млявість. Іншим проявом цього типу є імпульсивна реакція. Людина намагається робити декілька справ одночасно, але не доводить їх до кінця, відбувається стрибок думок та зацікавлення на незначних подіях. Такий тип стресу призводить організм до виснаження, погіршується працездатність та якість роботи. Інколи, стан може бути настільки занедбаним, що людина може вибратись тільки за допомогою спеціалістів. Навідміну від деструктивного типу, конструктивний – допомагає людині. Вирішуючи складну або важку життєву ситуацію, наш організм відчуває легкість та ейфорію, завдяки чому пристосовується і подальші аналогічні проблеми не приносять нам стресу. Завдяки цьому типу людина підвищує рівень психологічного і фізичного стану, свою витривалість. Фізіологічний стрес виникає від фізичного перевантаження організму чи впливу на нього шкідливих чинників навколишнього середовища (зависока чи занижена температура в робочому приміщенні, сильні запахи, підвищений рівень шуму). Психологічний стрес є наслідком порушення психологічної стійкості особистості з низки причин: ображеного самолюбства, образи, роботи, що не відповідає кваліфікації. Крім того, такий стрес може бути наслідком психологічного перевантаження людини: виконання занадто великого обсягу робіт та відповідальності за якість складної й тривалої роботи. Одним із варіантів психологічного стресу емоційний стрес, що виникає в ситуаціях загрози, небезпеки, образи. Інформаційний стрес виникає в ситуаціях інформаційних перевантажень чи від інформаційного вакууму.

Професійний стрес – це емоційний стан людини, який викликається несподіваною та напруженою ситуацією у трудовому колективі, конфліктними взаємовідносинами, інтелектуальним і емоційним перевантаженням. Тривалі професійні стреси призводять до виникнення синдрому емоційного вигорання [4].

Завдяки стану стресу, людина відтворює екстремальну ситуацію та свою реакцію. Вчені довели, що стрес, який зумовлений перенавантаженням та крахом надій, є більш страшним, ніж стрес від фізичного навантаження. Чинники, що виводять особу зі звичної рівноваги та негативно відображаються на психологічному стані людини і викликають стрес, називаються стресорами. Вони бувають трьох категорій:

1. Стрес-подразники 1-ої категорії (не підвладні людині): податки, ціни, характер оточуючих
2. Стрес-подразники 2-ої категорії (людина може і повинна на них впливати): необдумані дії, неправильне регулювання своїм часом.
3. Стрес-подразники 3-ої категорії (явища та події, які ми перетворюємо в проблеми). Позбавитись та вирішити ці питання можна за допомогою переосмислення проблеми та погляд на неї під іншим кутом.

В Україні з кожним роком населення все більше страждає від стресу. За даними на 2013 рік лише у 49% респондентів визнавали існування стресових ситуацій, головна причина яких була втрата близької людини або звільнення з роботи. За рік цей відсоток збільшився до 62%, тому що через скрутне положення країни та фінансових проблем, багато населення відчувало стан стресу. За даними опитування КМІС (було опитано 2022 людини у різних областях України, у частині Луганської області, що контролюється Україною та на всій Донецькій області, Автономна Республіка Крим не брала участь), яке було проведено з 2 по 11 грудня 2015 року, маємо такі результати: у 2015 році показник збільшився ще на 2% і став 64%. Головними причинами появи стресу були: важка хвороба близьких – 14% опитаних; відчували свою безпорадність 13% опитаних; пережили важку хворобу та операцію – 11% опитаних; втратили роботу – 9% опитаних; пережили смерть близьких – 9% опитаних; втратили віру в людей – 9% опитаних; втратили віру у власні сили – 7% опитаних; опинилися без засобів до існування – 7%; пережили бомбардування й обстріли – 6% опитаних [5].

Міністерство соціальної політики України наголошує на тому, що станом на 2017 рік більш ніж 1,2 млн. українців страждають психічними розладами. Наша країна посідає 1 місце серед країн Європи за кількістю хворих. Всесвітня організація охорони здоров'я прогнозує, що у 2020 році психічні захворювання входитимуть у топ-5 хвороб. Для того, щоб не довести своє здоров'я до важкого стану, важливо вчасно виявляти ознаки стресу та переводити їх з емоційної сфери в розумову. Психологи виділяють ряд основних ознак за Шеффером: неможливість зосередитись на чомусь; надто часті помилки в роботі; погіршення пам'яті; часте виникнення відчуття втоми; дуже швидке мовлення; часті болі (спина, голова, ділянка шлунку); підвищена збудливість; робота не приносить попереднього задоволення; втрата почуття гумору; різко збільшена кількість викурених сигарет; потяг до вживання алкогольних напоїв; постійне відчуття недоїдання або втрата апетиту; неможливість вчасно завершити роботу [6].

Будь-який стрес породжується діями та подразниками. Отже, причинами стресового напруження є: робота не над тим, що б хотілося; нестача часу; бажання спати; бачення людиною великої кількості кольорових снів, особливо коли висока втомлюваність за день; куріння та споживання більше ніж звичайно алкогольних напоїв; постійні конфлікти як вдома, так і на роботі; відчуття незадоволеності життям; поява комплексу неповноцінності; відсутність можливості поговорити про свою проблему; відсутність поваги до себе; наявність хронічного захворювання або болю [7].

Під час стресу психологічний організм людини проходить стадію тривоги, опору та виснаження. Перша стадія (чекання, напруження) проявляється у зниженні артеріального тиску, температури тіла, рівень глюкози, зменшення частоти рухів, згущення крові. Всю свою увагу людина зосереджує на подразниках та контролює ситуацію особисто. Стадія опору (адаптація, власне стрес) виникає тоді, коли рівень стресу досягає найвищих показників. Організм черпає сили з резервних запасів для того, щоб подолати стан стресу. Остання стадія – стадія виснаження (деадаптація, дистрес), у якій, якщо стресор продовжує діяти, то резервний запас сил закінчується і людина не може протидіяти стресу. Коли подразник захоплює людину, то в неї можуть проявитись психосоматичні хвороби – це вторинні функціональні й органічні розлади внутрішніх органів і систем, першопричиною виникнення і загострення яких є психогенні чинники [8]. До найпопулярніших психосоматичних хвороб належать: виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки; неспецифічний виразковий коліт; бронхіальна астма; тиреотоксикоз (Базедова хвороба); есенціальна гіпертензія [6].

Для того, щоб створити для себе максимум психологічного комфорту, зберегти своє психічне та фізичне здоров'я першовідкривач стресу Г. Сельє радить кожному із нас наступне: прагнучі доброзичливих стосунків, не заводьте друзів з «важкими», нестриманими людьми; у кожному різновиді

досягнень є своя вершина, прагніть до неї і будьте задоволені; цінуйте радість справжньої простоти життєвого устрою; з якою б життєвою ситуацією ви не зіткнулися, подумайте, чи варто боротися; постійно зосереджуйте свою увагу на світлих сторонах життя. Кращий шлях зменшити стресовість – відволікатися; навіть після нищівної поразки боротися з гнітючими думками найкраще за допомогою спогадів про минулі успіхи. Це сприяє встановленню віри у себе; якщо вас чекає неприємна справа, не відкладайте її; не забувайте, що немає готового рецепту успіху, що був би придатний для всіх. Усі люди різні, і проблеми також різні [9].

Висновок. Таким чином, термін «стрес» у повсякденному житті людини став актуальним, а справлятися з ним повинен вміти кожен. Через стрес людина може позбутися найважливіших та найголовніших речей у її житті: любові, сім'ї, роботи та навіть власного життя. Проте, за умови позитивного вирішення стресових ситуацій, вплив стресу може бути конструктивним для життя людини і носити мотивуючий характер. Тривалий його вплив може призводити до появи психосоматичних захворювань. Знання та набуття навиків попередження та подолання стресу на організм людини може допомогти людині стати міцнішою, та у майбутньому легше долати життєві труднощі.

Література

1. Бодров В.А. Роль личностных особенностей в развитии психологического стресса / В.А. Бодров // Психические состояния. Хрестоматия. – СПб.: Питер, 2000. – 151 с.
2. Цигульська Т.Ф. Загальна та прикладна психологія: як допомогти собі та іншим. Курс лекцій. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України / Т.Ф. Цигульська – Київ: «Наукова думка», 2000. – 191 с.
3. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підручник / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – К.: Медицина, 2013. – 296 с.
4. Богданов О. Стресс. Благословение или убийца? [Электронный ресурс] / О. Богданов // Режим доступа к статье: http://live-for-life.ru/simptomi_stressa
5. Русинка І. І. Психологія : навч. посіб. / І. І. Русинка. – К. : Знання, 2011. – 407 с.
6. Київський міжнародний інститут соціології [Електронний ресурс] URL: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2016/01/160111_stress_ukraine_research_it
7. Матвеев В. М. Життя. Здоров'я. Доля / В. М. Матвеев. — Черкаси : Відлуння-Плюс, 2008. – 186 с.
8. Калошин В. Ф. Як долати стрес у педагогічній діяльності / В. Ф. Калошин // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 9. – С. 60-67.
9. Медична психологія / [С. Д. Максименко, І. А. Коваль, К. С. Максименко, М. В. Папуча] ; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 520 с.
10. Шатило В. Й. Менеджмент і лідерство в медсестринстві : підручник ; [за ред. д-ра мед. наук В. Й. Шатила]. – К. : Медицина, 2013. – 304 с.

Гребенюк Інна Володимирівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
hrebenukinna@gmail.com

ПРИЧИНИ КОНФЛІКТІВ В СІМ'ЯХ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Постановка проблеми. Проблема конфлікту завжди була актуальна для будь-якого суспільства. Тому дослідження конфліктів у сім'ях, способів їх вирішення, вивчення їх подолання є дуже актуальним у сьогодишньому суспільстві, де відсоток одружень у ранньому віці майже дорівнює відсоткові розлучень. Спостереження практичних психологів свідчать, що поняття «конфлікту в сім'ї» майже у кожної людини викликає негативну реакцію.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемою сімейних конфліктів займалися багато як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Наприклад, С. Дворняк, В. Зацепін, Т. Кириленко, С. Ковальов, В. Ратніков, В. Семиченко, М. Шериф, Д. Рапопорт, Р. Доз, Л. Томпсон, М. Дойч та інші. Про те, зважаючи на досить значний обсяг теоретичного та практичного опрацювання даної проблеми, вона і досі викликає гострі дискусії. У літературі немає єдиної думки щодо точного визначення поняття «сімейних взаємин» та недостатньо розроблені шляхи попередження та подолання виникнення протиріч у сім'ї.

Метою статті є визначити причини конфліктів в сім'ях та з'ясувати основні шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. В психології під *конфліктом* розуміється зіткнення протилежно спрямованих інтересів, цілей, позицій, думок, поглядів суб'єктів взаємодії чи опонентів[2]. У той час

коли члени сім'ї ще тільки починають адаптуватися до умов свого спільного життя і один до одного в психології й у поведінці молодої сім'ї спостерігаються зміни. Вони відбуваються, як правило, досить повільно і з певними труднощами, так як кожен з членів сім'ї до того часу, коли він вирішується вступити в шлюб, є вже сформувалася, стійкою особистістю, зі своїми, більш-менш стабільними, рисами характеру, звичками і поглядами.

Сімейні конфлікти – це протистояння між членами сім'ї на основі зіткнення протилежно спрямованих мотивів і поглядів[3]. Вважається, що ефективна подружня взаємодія визначається рівновагою понять «МИ» і «Я». Рівновага є дійсно важливим елементом, адже в кожен момент часу існує акцент лише на одному з двох понять. При дуже сильному розвитку складової "МИ" - завжди існує небезпека гальмування особистісного зростання одного з подружжя. Якщо сильно розвинений «Я»-компонент – виникають передумови для роз'єднаності і образ.

Серед основних причин виникнення конфліктів у сім'ях можна виділити такі:

- *Міжособистісна сумісність* – це взаємне сприйняття один одного на основі подібності ціннісних орієнтацій, соціальних установок, інтересів, мотивів, потреб, характерів, темпераментів, рівнів розвитку. Міжособистісна несумісність виникає у разі, коли по цим характеристикам партнери мають протилежні показники. Наприклад, коли дружина любить все деталізувати, вимагає, щоб всі речі знаходилися лише в тому порядку, який нею ж визначений а чоловіка не хвилюють деталі, він їх просто не зауважує, він може скинути своє взуття в будь-якому місці, тому що для нього вони вже виконали свої функції. Жінка, зайшовши в кімнату вимагатиме, щоб туфлі були покладені так як слід, прочитає чоловікові тривалу лекцію. Таким чином можливе виникнення конфліктної ситуації.

- *Лідерство в сім'ях.* Дружина чи чоловік можуть сформуватися лідерами до шлюбу. Лідер може вести сім'ю за собою вдало, або ж придушувати ініціативу іншого, формуючи в його душі внутрішній протест, який рано чи пізно виллється у конфлікт.

- *Переважа.* На першому етапі спільного життя можливе прагнення одного довести свою перевагу над іншим. Наприклад, чоловік, будучи в гостях дає певні не дуже хороші характеристики дружині. Дружина потрапляє в невідгідне становище, її настрої погіршуються, вона прагне реваншу.

- *Домашні справи.* Деякі сімейні пари ділять домашню роботу на жіночу і чоловічу – це вічна проблема і причина багатьох конфліктів. Необхідно взяти собі за правило, що в домі всі справи спільні і всі є досить серйозними і вагомими. Сварка через те, кому що робити, може призводити до конфліктних ситуацій.

- *Сімейний бюджет.* Проблеми з цього приводу можуть виникати у тому разі, коли дружина заробляє значно більше і при цьому йому постійно нагадує про цей факт, принижуючи, або тоді, коли одному із подружжя здається, що інший член сім'ї необдуманно витрачає сімейні кошти, купуючи речі без яких можна обійтися. Конфліктів буде менше, тоді коли витрати будуть узгоджені між подружжям.

- *Родичі і друзі.* У важких життєвих ситуаціях подружжя користується порадами родичів чи друзів. Якщо друзі чи родичі розумні і розважливі особи, то вони порадять разом з іншою стороною обговорити проблему. Але, якщо родичі чи друзі стануть на сторону однієї із сторін, то в результаті можлива конфліктна ситуація.

- *Інтимно-статева адаптація* вимагає від подружжя досягнення морально-психологічного і фізіологічного задоволення один одним. Якщо один із членів сім'ї отримує незадоволення від інтимної близькості, незадоволеність від її результатів, проблему не треба залишати, щоб вона вирішилася сама по собі. Якщо проблеми такого роду не будуть подолані на початку спільного життя то будуть виникати конфліктні ситуації[1].

Об'єктивними причинами подружньої дисгармонії виступають кризи розвитку сім'ї. Виділяють чотири кризові періоди у розвитку сім'ї.

Перший кризовий період спостерігається на першому році подружнього життя. На ньому відбувається адаптація подружжя один до одного. Вірогідність розлучень у цей період складає до 30% від загального числа шлюбів.

Другий кризовий період пов'язаний з появою дитини. У подружжя з'являються нові важливі обов'язки по догляду дитини та по її вихованню. У зв'язку з цим у них істотно обмежуються можливості для професійного зростання, для реалізації своїх інтересів. Можливі зіткнення поглядів подружжя з питань виховання дитини.

Третій період кризи сім'ї збігається з середнім подружнім віком (10 – 15 років спільного життя), який характеризується насиченістю один одним, появою дефіциту почуттів.

Четвертий період кризи сім'ї настає після 18 – 24 років подружнього життя. Основна причина сімейної кризи в цей період пов'язана з емоційною залежністю дружини, що посилюється переживанням з приводу можливих зрад чоловіка[5].

Конфлікти вивчаються не тільки для того щоб з'ясувати причини їх виникнення, а й для визначення шляхів їх вирішення. Одним з найбільш істотним шляхом у вирішенні сімейних конфліктів є упорядкованість виявлення проблеми за їх значимістю і терміновості вирішення. Конструктивність усунення подружніх конфліктів, як ніщо інше, залежить в першу чергу від уміння партнерів розуміти, прощати й уступати.

Наступною умовою завершення конфлікту подружжя – не домагатися перемоги. Перемогу за рахунок поразки коханої людини важко назвати досягненням. Важливо поважати іншого, яка б провина не лежала на ньому. Потрібно бути здатним чесно запитати в самого себе що ж тебе насправді хвилює. При аргументації своєї позиції намагатися не виявляти недоречний максималізм і категоричність. Краще самим прийти до взаєморозуміння і не втягувати у свої конфлікти інших - батьків, дітей, друзів, сусідів і знайомих. Тільки від самого подружжя залежить благополуччя родини.

Можливі шляхи вирішення конфлікту:

- формування психолого-педагогічної культури, знання основних сімейних відносин;
- виховання дітей з урахуванням їхніх індивідуальних (психічних і вікових) особливостей;
- емоційних станів;
- організація родини на засадах, формування сімейних традицій, розвиток у допомозі, у відповідальності, довіри і поваги;
- формування культури спілкування між подружжям.

Вирішення конфліктів – найсприятливіший. Несприятливим вирішенням конфлікту є розлучення, - особлива форма дозволу подружніх конфліктів. Звільнення від проблем, що накопичилися, але вирішує інтереси одного боку, викликає важкі нервово-психічні переживання в іншій[4].

Висновки: Підсумовуючи викладене, можна дійти висновку, що у психології під конфліктом розуміється зіткнення протилежно спрямованих інтересів, цілей, позицій, думок, поглядів суб'єктів взаємодії чи опонентів. Основними причинами виникнення конфліктів у сім'ї можуть стати: *міжособистісна сумісність, лідерство в сім'ях, перевага, домашні справи, сімейний бюджет, родичі та друзі.* Конфлікти вивчаються не тільки для того щоб з'ясувати причини їх виникнення, а й для визначення шляхів їх вирішення. Основні шляхи вирішення: формування психолого-педагогічної культури, знання основних сімейних відносин, виховання дітей з урахуванням їхніх індивідуальних (психічних і вікових) особливостей, організація родини на засадах, формування сімейних традицій, розвиток у допомозі, у відповідальності, довіри і поваги, формування культури спілкування між подружжям.

Література

1. Причини конфліктів в сім'ях/ Психологія /[Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/4122/86/>
2. Багнета Н. Подружній конфлікт як соціально - психологічний феномен/ Український науковий журнал «Освіта регіону»/[Електронний ресурс]/ <http://social-science.com.ua/article/457>
3. Молода сім'я: проблем та умови її становлення / За ред. проф. А.Й. Капської, – К.: ДЦССМ, 2013.
4. Гурко Т.А. Теоретические подходы к изучению семьи. М.: Институт социологии РАН, 2015.
5. Батищева Г. О., Зайцева З. Г. Работа социальных служб для молодежи с молодой семьей. Методические рекомендации. -К.: А.Л.Д., 2014.

Рясна Валерія Максимівна

студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
ryasnaya.98@gmail.com

КОНФЛІКТИ У ТРУДОВОМУ КОЛЕКТИВІ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД У МЕТОДАХ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Постановка проблеми. Трудовий колектив – група людей зі своїми амбіціями,цілями,мотивацією. У зв'язку з тим, що існують різні причини та наслідки конфліктів у колективі,тому ця тема завжди є актуальною. Якщо говорити про колективи в нашій державі,то це обумовлено менталітетом та світоглядом. Але існують поряд з цими специфічними особливостями існують загальні тенденції розвитку взаємовідносин та виникнення конфліктів у трудовому колективі і відповідно до них можна використати досвід інших країн щодо регулювання відносин в цілому і конфліктів зокрема.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних проблем попередження та мінімізації негативних наслідків конфліктів на підприємствах присвячені праці вітчизняних та зарубіжних учених, таких як, А. Я. Анцупов, А. І. Шіпілов, А. Т. Ішмуратов, Н. В. Грішніна, Г. І. Козирев, Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель, С. Ф. Фролов, А. Гірник, А. Бобро, М. В. Примуш, Т. В. Дуткевич, Л. І. Скібіцька, В. М. Нагаєв, М. І. Пірен, М. В. Цюрупа, Р. Джефрі, П. Дін, К. Хе Сунг та ін.

Метою статті є аналіз методів вирішення та попередження конфліктів у трудових колективах на світовій практиці.

Виклад основного матеріалу. Всім зрозуміло, що конфлікти завжди існували, існують зараз і будуть існувати й надалі, вони невід'ємна частина людських взаємовідносин і можливість їх виникнення виявляється у всіх сферах. Особливу увагу хочеться приділити такому виду конфлікту як конфлікт у трудовому колективі, з яким рано чи пізно зіштовхується кожен керівник.

Проблема існування конфліктів у трудовому колективі потребує негайного вирішення, що сприятиме поліпшенню відносин між керівником та колективом, а також швидкому досягненню спільної мети. Процес вирішення даної проблеми цілком починається з розгляду конфліктів та їх визначення. Отже, трудовий конфлікт — це конфлікт у сфері трудових відносин із приводу засобів працевзабезпечення, рівня заробітної плати, використання професійного та інтелектуального потенціалу, різних елементів та чинників трудового процесу, рівня цін на різні блага, реального доступу до цих благ й інших ресурсів, викликаний протилежністю інтересів або поглядів [1].

Зараз часто керівники не враховують у своїй діяльності безлічі психологічних і соціально-психологічних факторів, що впливають на ефективність попередження конфліктів.

Серед факторів соціально-психологічного характеру виділені:

а) несприятливий вплив найближчого соціального оточення поза роботою (наприклад, сім'ї, друзів і т.д.) - 43%;

б) низька суспільна оцінка діяльності, що часом веде до безвиході у діяльності, виникненню професійного безсилля і невпевненості в необхідності своєї професії, - 84%;

в) байдужість, низька культура працівників, відсутність професіоналізму, некомпетентність, використання службового становища в особистих цілях - 32%.

Підрховано, що зростання продуктивності праці знаходиться в прямій залежності від гарного настрою працівників і досягає 5-10% середнього рівня. І навпаки, поганий настрій на таку ж величину від середнього рівня знижує продуктивність праці. Таким чином, залежно від настрою працівників вона може коливатися в межах від 10-20%. Симпатії і позитивні спільні результати діяльності роблять людей більш відкритими, що дозволяє їм адекватно оцінювати свої взаємини. Антипатія не дає значущих результатів в спільній діяльності і істотно знижує рівень взаємин, який є наслідком утворення своєрідних «фільтрів», що обмежують взаємовплив. Це може призводити до певної дисгармонії чи дисбалансу взаємин.

Керівництву будь-якого колективу важливо знати реальні взаємини, взаємооцінки керівників і підлеглих, тому що від цього багато в чому залежать взаєморозуміння і соціально-психологічний клімат і організації, а також успіх у попередженні конфліктів.

Будь-який ефективний вплив на конфлікт може чинитися в тому випадку, коли ми досить глибоко розуміємо дійсні причини виникнення конфлікту та представляємо закономірності його розвитку [2].

У найбільш розповсюдженому, найширшому розумінні попередження конфлікту передбачає дії, що виключають зародження конфліктної ситуації чи усувають причини, джерела конфлікту, які призводять до розрядки конфліктної напруженості, запобігання формуванню конфліктної свідомості, кризи і конфліктних дій. Керівник повинен володіти знаннями про методи правильної та своєчасної діагностики, а також запобігання конфлікту, якими є регулярне ділове спілкування із співробітниками та диференційований підхід до людей засновані на діловій аргументації та відсутності емоцій, індивідуальні бесіди, прийняття управлінського рішення, здатного усунути базу конфлікту. І чим точнішим буде визначення головних елементів конфлікту, тим легше знайти способи ефективної поведінки в ньому [3].

Керівник у своїй повсякденній діяльності повинний враховувати, що його працівники мають різні характери, соціально-психологічні якості, різну загальноосвітню та спеціальну підготовку. Це вимагає від нього вивчення характеру підлеглих, вміння вибрати способи впливу на людину залежно від рис характеру, специфіки діяльності, соціальних характеристик.

Міжособові способи вирішення конфліктів зводяться до п'яти варіантів типу поведінки, що їх має обрати конкретна людина при появі перших симптомів конфліктної ситуації. Це, зокрема:

1) ухилення – мається на увазі, що людина, передбачаючи наперед загострення ситуації прагне уникати дій, які провокують інцидент;

2) згладжування – тип поведінки, який має багато спільного з попереднім. При цьому не помічаються ознаки майбутнього конфлікту, йде активна профілактика його вияву, ліквідовуються чи завуальовуються суперечності сторін;

3) примус – контроль над ситуацією і регулювання її розвитку. При небажаному напрямі розвитку конфлікту, особа, яка наділена владою і повноваженнями втручається і силовими методами впливає на ситуацію, спрямовує конфлікт у бажане русло;

4) компроміс – тимчасове чи нейтральне вирішення проблеми, що умовно задовільняє всі сторони, які беруть участь у конфлікті;

5) вирішення конфлікту – найбільш бажаний і радикальний шлях розвитку ситуації. Сторони детально ознайомлюються з аргументацією як «за», так і «проти», йдуть на взаємні уступки, вузлові питання вирішують колективним ухваленням рішень [4].

Найпоширенішим засобом вирішення конфліктів у світовій практиці є переговорний процес, причому, у найбільш розвинутих державах за допомогою переговорів вирішують навіть кримінальні справи. При наявності відпрацьованих технологій переговорний процес може зайняти провідне місце серед регуляторів механізму вирішення конфліктів у трудових відносинах між основними економічними суб'єктами, а саме роботодавців та найманих працівників. Іншими ефективними методами, як доводить світова практика, є використання арбітражу і судової системи.

При розгляді переговорів як одного з методів вирішення конфліктів ми звужуємо його потенційні можливості. В першу чергу переговори необхідно розглядати як систему, що дозволяє уникати розвитку проблемної ситуації в трудовому колективі. У цьому випадку необхідно згадати такий вид регулювання відносин між роботодавцем і працівником як колективний договір. Колективний договір укладається на підприємствах, в установах, організаціях (далі – підприємства) незалежно від форм власності і господарювання, які використовують найману працю і мають право юридичної особи. Колективний договір може укладатися в структурних підрозділах підприємства в межах компетенції цих підрозділів [4].

На практиці проблема полягає в тому, що хоча необхідність переговорного процесу декларується державою як один зі способів попередження конфліктів, але реальної сили підтримки з боку органів влади він не має. Відсутність серйозного контролю за дотриманням трудового законодавства, особливо в приватних організаціях, призводить до повного безправ'я найманих працівників. Сьогодні в Україні переговори є скоріше не нормою, а виключенням із правила і хоча колективний договір вважається обов'язковим він не має реальної сили. Основним засобом вирішення конфліктів залишається арбітраж і судовий розгляд. У випадках виникнення трудових конфліктів найпоширенішими засобами їх врегулювання є адміністративний тиск, погрози застосування економічних санкцій чи звільнення.

Щодо країн Східної Європи, наприклад у Латвії вирішенням колективних трудових спорів займаються примирні органи, які створюють безпосередньо сторони, а в разі ухиляння від проведення примирних процедур спір вирішується в судовому порядку. Колективні трудові спори можуть відбуватися на трьох рівнях: національному, галузевому та на рівні підприємства. Латвійські профспілки основну увагу зосередили на захисті найманих працівників під час вирішення індивідуальних трудових спорів. Цікавою є інформація щодо можливості індивідуального членства в профспілці, яка надає можливість працівникові уникнути тиску з боку роботодавців, не зацікавлених у існуванні профспілок на підприємстві.

В мусульманських країнах підкреслюється роль людського фактора, а також розробляються рекомендації щодо поведінки мусульман як виробника, споживача, підприємця, найманого робітника. Поведінка споживача регламентується нормами шариату. У відповідності з принципами Корану суспільство повинно утримуватись від надмірного виробництва і надлишкового споживання. Ринкові відносини повинні базуватись на принципах справедливості, помірності і благодійності. Цінності ісламу виступають основою для регулювання відносин між робітниками і роботодавцями. Праця розглядається як моральна цінність, а її мотивами є служіння добру. В ціннісному аспекті підкреслюється важливість професіоналізму працівника, працьовитість для досягнення максимальних результатів.

У будь-якому випадку, варто пам'ятати, що всі ми люди і у нас є людські бажання, специфічні особливості характеру і амбіції. Беручи це до уваги, ми робимо прорив до позитивних відносин, навіть якщо основне протиріччя не вирішилося.

Люди схильні сердитися – це нормальна захисна реакція їх психіки. Буває дуже складно прийняти на себе ініціативу до примирення, коли інший не правий, але якщо ми це робимо, кожен опиняється в безпрограшній ситуації. Кожен схильний захищати свої помилки, в той час як визнання власних помилок викликає відповідні пориви шляхетності у опонента.

Наслідки конфлікту визначаються тим, наскільки ефективним буде управління конфліктом. Як правило, управління конфліктом спрямоване на його вирішення, врегулювання чи усунення. Вирішення конфлікту — це зняття протиріч, що викликали конфлікт, і встановлення нормальних взаємовідносин

між протиборчими сторонами. Воно передбачає усунення джерела конфлікту, а його врегулювання означає припинення конфліктних дій і ворожості, зниження значущості джерела, причин конфлікту.

Отже, звідси можна зробити висновок, що при певному досвіді керівника щодо дій у конфліктних ситуаціях, можна взагалі запобігти потенційним конфліктам чи вирішити, і навіть використати їх як джерело поліпшення відносин з трудовим колективом. Завдання полягає не в тому, щоб піти від конфлікту, який потенційно можливий в усіх трудових колективах, а намагатися розпізнати конфлікт і контролювати його протікання для одержання найліпшого результату. А тому будь-який керівник трудового колективу, маючи бажання, може самостійно виробити сприятливу та надійну модель вирішення конфліктної ситуації та домагатися досягнення своїх цілей у конкретному випадку [5].

Література

1. Войтенко М.В. Конфлікти в трудовому колективі ЗНЗ: типологія, аналіз причин та управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/v_1/10.pdf
2. Психологічні особливості у трудових колективах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/3115/psihologiya/psihologichni_osoblivosti_konfliktiv_trudovih_kolektivah
3. Кузнichenko O.B. Трудові конфлікти: Шляхи їх вирішення // Право і безпека. – 2002. – С.76-80. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwj9qKWJjdDXAhXFdpKHdTqD0IQFghBMAM&url=http%3A%2F%2Fpb.univd.edu.ua%2F%3Fcontroller%3Dservice%26action%3Ddownload%26download%3D17677&usg=AOvVaw0GmmoHYrfU4Jj8zOsZE_oj
4. Колективний договір та угода [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://book.li.org.ua/ua/map/r10/102/>.
5. Блохіна І. С., Ляшок Н. Ю. Вирішення конфліктів в трудовому колективі – обов'язок керівника // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону. – 2010. – С.47-50. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ea.donntu.org:8080/bitstream/123456789/19750/1/Bloh%D1%96na%20%D0%86.%20S.,%20Ljashok%20N.%20Ju..pdf>

Замлачна Олена Іванівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

dext.rose@yandex.ru

ОСОБИСТІСНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ

Постановка проблеми. Людська особистість реалізує себе через основні форми діяльності фактично створюючи усе строкате багатство людської життєдіяльності. Але форми прояву особистості, напевне, так само невичерпні, як і її корені. Важливим аспектом дослідження особистості є вивчення буття, в якому проявляється сутність особистості, де вона набирається сил, виявляється, стверджується, виражається і розвивається. Буття особистості – це сукупність внутрішньої і зовнішньої, активності людини у просторі, часі та у ціннісно-смісловій сфері. Людина живе, щоб бути (виражати, стверджувати, реалізувати, розвивати себе). Своїм буттям особистість «занурюється у життя», яке завдяки цьому набуває фактичності, сили та міцності. Особистість не тільки керує, оволодіває собою в діянні, але й виражає своє буття в подіях, створюючи історію свого життя. Модернізація освіти, поява в ній нових наукових наративів і трансформацій потребує глибокого осмислення нашого суспільного буття в контексті основної суперечності сучасної цивілізації. Ця суперечність полягає в тому, що політично й економічно зручна для міждержавних і міжконтинентальних корпоративних зв'язків глобалізація запроваджує свій глобальний світопорядок, нівелюючи національно-культурні особливості економічно менш розвинених народів, накладає на них духовну колонізацію і веде їх до національного самознищення, небуття. Наслідки такого впливу на українське національне життя вже помітні навіть неозброєним оком з того, яку музику слухає наша молодь, що дивиться в кінотеатрах, як одягається, яким моральним цінностям надає перевагу. Психологічне поняття людської особистості має завдячувати своєю феноменальністю мові.

Аналіз досліджень і публікацій. Відомий психолог О. Леонтьєв про місце особистості говорить як про неунікний констант людського буття: «Між образом світу і реальною людиною стоїть особистість».

Метою дослідження є вплив особистості на мову.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зв'язок між мовою й особистістю цей учений визначив так: «...мова є передусім мовою особистості», тобто без мови немає особистості, як і мова не існує поза особистістю. Неперервна мовна освіта, починаючи материнською (родинною) школою і закінчуючи професійною, спеціальною освітою (у вузі), має бути орієнтована на формування мовної особистості, що забезпечує розширення функцій державної мови, творення україномовного середовища в усіх сферах суспільного життя, природне бажання повернутися в своєму щоденному побутовому спілкуванні до перерваних родинних традицій, до відродження традиційної народної культури у спілкуванні, що прагне до вироблення зразків висококультурного інтелегентного спілкування шліфованою, нормованою, літературною мовою. Виникнення суспільства стало закономірним результатом і вищим станом розвитку природи. Разом з тим життєдіяльність суспільства, що вийшло з природи і діалектично з нею зв'язане, докорінно відрізняється від природи та її процесів, виступає як особливий рівень буття – буття соціального. Основними формами буття соціального є буття суспільства і буття людини. Особливості буття суспільства мають свій прояв, насамперед, у характері дії законів суспільного розвитку. Закони суспільного розвитку діалектично зв'язані між собою; реалізуються в результаті діяльності людей і мають свій прояв як історичні тенденції; менш довговічні, тобто є історичними законами, хоча і виступають об'єктивними законами суспільного розвитку. Особливістю буття соціального є і те, що життєдіяльність суспільства має цілеспрямований характер. Розвиток суспільства — закономірний історичний процес, зумовлений дією об'єктивних законів. Разом з тим закони реалізуються через діяльність людей. Люди і суспільство взагалі свідомо визначають мету свого розвитку і відповідно до неї шляхи практичної діяльності з її досягнення.

Висновки. Отже, людське буття – єдиний, більш чи менш впорядкований процес, спрямований на реалізацію власного внутрішнього (психічного) і духовного потенціалів. Онтологічно буття людини характеризується: 1) сутнісною спрямованістю; 2) «темпоральністю» – відчуттям того, як відбувається життя, актуальне переживання «тепер», цілісності буття в єдності минулого, сьогодення і майбутнього; 3) «просторовістю» – орієнтованістю відповідно до бажань і уявлень людини про події, речі, умови чи якості; 4) «причинністю» – зумовленістю одних явищ, подій, процесів життя людини іншими явищами, подіями, процесами. Людину слід розуміти не просто у світі як такому, а у світі історії природи і суспільства, в системі суспільних відносин, які значною мірою означають її відношення до природи. Людина в процесі активної цілеспрямованої діяльності перетворює природу у світ свого буття, що, з одного боку, забезпечує її існування і життєдіяльність, а з іншого боку – руйнує природу, створюючи загрозу своєму існуванню й існуванню всього живого. Адже, за умови зникнення людини, зникне і світ як світ людського буття. Однак це не означає, що зникне природа і зміни, що відбулися в ній з допомогою людини. Природа лише втратить свою якісну визначеність як світ людського буття.

Література

1. Хьелл Л. . Зіглер Д. Теорії особистості.- СПб.:, 2000.
2. Бахтин М.М. К философии поступка // Философия и социология науки и техники.

Шелевер Аліна Миколаївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

МЕТОДИ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ

Постановка проблеми. Актуальність теми полягає в тому, що в сучасних умовах розвитку державного управління, від ефективно організованої роботи персоналу залежить своєчасність і правильність прийняття управлінських рішень. Тому для забезпечення безперебійного функціонування підприємства потрібно звести кількість конфліктів до мінімуму.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних проблем попередження та мінімізації негативних наслідків конфліктів на підприємствах присвячені праці вітчизняних та зарубіжних учених, таких як, А. Я. Анцупов, А. І. Шпілов, А. Т. Ішмуратов, , Г. В. Ложкін, Г. І. Козирев Н. І. Пов'якель, С. Ф. Фролов, М. В. Примуш, Т.В. Дуткевич, Л. І. та ін.,

Метою статті є аналіз вплив конфліктних ситуацій на підприємстві ТОВ «Анна-Марія» та запропонувати ефективні методи їх вирішення.

Завдання:

- 1) Визначити робоче поняття «конфлікт».
- 2) Визначити які типові конфлікти виникають та їх вплив на ефективність підприємства.

3) Розглянути ці конфлікти на підприємстві

4) Запропонувати заходи щодо запобігання та вирішенню конфліктних ситуацій.

Виклад основного матеріалу. Конфлікти присутні скрізь. Кожному суспільству, кожній соціальній групі чи спільноті в тій чи іншій формі властиві конфлікти. І тому навіть сама послідовна політика гуманізації на підприємствах і кращі методи управління не захистять від необхідності жити в умовах конфліктів.

«Конфлікт – це норма життя. Коли вам здається, що у вашому житті немає конфліктів, перевірте, чи є у вас пульс», – стверджував Ч. Ліксон [6]. Існують різні визначення поняття конфлікту, але всі вони зводяться до одного, конфлікт – це «протиріччя», що супроводжується зіткненням різних поглядів на події, що відбуваються в організаціях та за її межами.

В основі будь-якого конфлікту лежить протиріччя, яке веде зазвичай або до конструктивних (наприклад, до посилення групової динаміки, розвитку колективу), або до деструктивних (наприклад, до розвалу колективу) наслідків. Таким чином, конфлікти в найзагальнішому вигляді можуть кваліфікуватися як конструктивні – з позитивним знаком і деструктивні – з негативним знаком.

Здатність організації нейтралізувати соціально негативні конфлікти – є показником сильної корпоративної культури. Для вирішення конфлікту важливо знати всі його приховані і явні причини, провести аналіз різних позицій та інтересів сторін і сконцентрувати увагу саме на інтересах, тому що в них рішення проблеми. Важливо справедливе ставлення до ініціатора конфлікту, скорочення числа претензій, усвідомлення і контроль керівником своїх дій.

Немає універсальних способів подолання конфлікту. Для його «вирішення» єдино можливим є повне залучення в ситуацію. Тільки «вжившись» в сформовану в освітній установі ситуацію можна вивчити проблему конфлікту і дати рекомендації щодо оптимальної стратегії поведінки та методів його подолання.

На сьогоднішній день фахівцями в даній області розроблено велику кількість різних рекомендацій, які безпосередньо чи опосередковано стосуються поведінки людей в конфліктних ситуаціях. Вирішення конфлікту можна представити як діяльність учасників, яка безпосередньо спрямована на вирішення проблеми, що склалася. Вирішення конфлікту передбачає активну участь усіх сторін щодо усунення його причин [2, 3].

За своєю структурою вирішення конфлікту – це багатоступінчастий процес, який складається з аналізу і оцінки ситуації, а також з вибору способу вирішення конфлікту [4].

Головними стратегіями вирішення конфлікту слід назвати наступні:

- суперництво, основна ідея полягає в нав'язуванні іншій опонентові свою рішення;
- компроміс передбачає ситуацію, при якій бажання сторін обмежуються і завершуються якимись поступками;
- пристосування – це в своєму роді вимушена відмова від боротьби;
- відхід від вирішення проблеми, спроба уникнути конфліктної ситуації при мінімумі витрат;
- співпраця, мабуть, найефективніша стратегія для вирішення будь-яких конфліктів. Воно передбачає конструктивне обговорення проблем, що склалася.

Управління конфліктами являє собою прямий вплив з боку учасників конфлікту, або незалежних осіб, не залучених в нього, на запобігання розвитку та посилення конфлікту.

У практиці використовується велика кількість різних способів, за допомогою яких керівники можуть вирішувати конфлікти між підлеглими. Але які б в тій чи іншій ситуації методи рішень конфліктів не застосовував би керівник, головне, щоб вони несли за собою вірне і грамотно вибудоване рішення, яке визначається наявністю факту дозволу, або пом'якшення конфлікту [5].

Відомо п'ять основних стилів вирішення конфліктів:

1. Ухилення. Людина, що дотримується цієї стратегії, прагне відійти від конфлікту. Ця стратегія може бути доречною, якщо предмет розбіжностей не представляє для людини великої цінності або якщо ситуація може вирішитися сама собою.

2. Згладжування. Людина намагається не випустити назовні ознаки конфлікту, конфронтації, закликаючи до солідарності. При цьому часто забувається проблема, лежача в основі конфлікту. У результаті може тимчасово наступити спокій. Негативні емоції не проявляються, але вони накопичуються. Рано чи пізно залишена без уваги проблема і негативні емоції, що накопичилися призведуть до вибуху.

3. Примус. Той, хто дотримується цієї стратегії, намагається примусити прийняти свою точку зору чого б це йому не коштувало, його не цікавить думка інших. Даний стиль пов'язаний з «жорсткою», агресивною поведінкою. Для впливу на людей застосовуються влада, заснована на примусі, і традиційна влада.

4. Компроміс. Цей стиль характеризується прийняттям точки зору іншої сторони, але лише до певної міри. Здатність до компромісу в управлінських ситуаціях високо цінується, оскільки зменшує недоброзичливість і дозволяє швидко вирішувати конфлікт.

5. Рішення проблеми (співпраця). Цей стиль ґрунтується на переконаності учасників конфлікту в тому, що розбіжність в поглядах – це неминучий результат того, що у розумних людей є свої уявлення про те, що правильно, а що ні. При цій стратегії учасники визнають право кожного на власну думку і готові зрозуміти один одного, що дає їм можливість проаналізувати причини розбіжностей і знайти прийнятний для всіх вихід. Той, хто погоджується на співпрацю, не прагне досягнути своєї мети за рахунок інших, а шукає вирішення проблеми.

Розглянемо конфлікти на підприємстві на прикладі ТОВ «Анна-Марія», яке займається розробкою та виробництвом товарів широкого попиту для населення. Колектив підприємства складає близько 180 чоловік.

Аналіз конфліктних ситуацій на ТОВ «Анна-Марія» має на меті виявлення цих ситуацій, пошук причин, що породили конфлікти, встановлення взаємозв'язків між працівниками структурних підрозділів, а також між найманими працівниками та адміністрацією.

Підприємство «Ангеліна» – невелика організація, яка займається виробництвом хліба і хлібобулочних виробів. Діє на території Івано-Франківської області – в місті Калуш. Також у Калуші є ще одне таке підприємство – ТОВ, «Дім». Власники обох компаній вирішили, що більшу вигоду вони отримають, коли будуть співпрацювати. Відбулася реорганізація, внаслідок чого на новоствореному підприємстві, «Анна-Марія» відбулися різного роду конфлікти.

Найбільшого розмаху набув великий міжгруповий конфлікт. На двох підприємствах був поділ на чотири дивізіони (по регіональному розташуванню). У кожному з дивізіонів була посада дивізіонального менеджера, менеджера-координатора, та офіс-менеджера.

Так як генеральний директор ТОВ «Анна-Марія» виявився співробітником фабрики «Ангеліна», то цілком зі зрозумілих причин на чолі дивізіонів він поставив свою команду.

У результаті перерозподілу посад між менеджерами підприємств виник міжгруповий конфлікт.

У перший місяць спільної роботи неформальне спілкування і взаємодію менеджерів поділялося суворо за належністю до того чи іншого підприємства. У другому місяці відбулося деяке примирення, але тільки за належністю до тієї чи іншої посади.

Причинами виникнення конфліктів на підприємстві були такі:

1. Розбіжність поглядів генерального директора і ради директорів в питанні про зміну другого і третього менеджерського складу.
2. Розбіжність поглядів на процес приготування головних пекарів і кондитерів.
3. Різний рівень кваліфікації працівників, зайнятих розробкою нового виробу.
4. Протилежні тенденції в функціонуванні виробництва, організації.

Профілактика, попередження деструктивних конфліктів повинні бути в постійному полі зору адміністрації організації. Особливу роль тут набуває діяльність служб управління персоналом, підрозділів, що відповідають за формування систем і організаційних структур управління, розробку мотиваційної політики, а також методів організації праці. Зазначені ланки покликані опрацьовувати і тримати під постійним контролем ті питання організації системи управління, які можуть розглядатися як методи профілактики конфліктів. До таких методів, що зачіпають різні сторони системи взаємовідносин в організаційній структурі, можна віднести:

- висування інтегруючих цілей між адміністрацією і персоналом організації;
- чітке визначення видів зв'язку в організаційній структурі управління;
- баланс прав і відповідальності при виконанні службових обов'язків: виконання правил формування і функціонування тимчасових підрозділів з метою ефективного використання виникаючої в цих умовах подвійного підпорядкування співробітників;
- виконання правил делегування повноважень і відповідальності між ієрархічними рівнями управління;
- використання різних форм заохочення, що передбачає взаємне поєднання і варіювання монетарних і немонетарних спонукальних систем.

Висновки. Відсутність уваги до вирішення названих питань може стати причиною виникнення конфліктних ситуацій, що з більшою часткою ймовірності переростають у конфлікти. Разом з тим опрацювання перерахованих питань створює в організації основу для надійних, партнерських взаємовідносин як між співробітниками одного рівня, так і між співробітниками і керівниками. Взаємовідносини є запорукою подолання конфліктних ситуацій на їх початковому етапі. Причому таке рішення буде конструктивним, спрямованим на розвиток системи управління організацією і не дозволить конфліктній ситуації перейти в деструктивну, емоційну стадію конфлікту.

Дослідження соціальних процесів, що відбуваються в суспільстві, показує, що конфлікт є однією з найважливіших соціальних проблем. Роль і результати конфліктів насправді залежать від того, наскільки ефективно ним керують. А для того, щоб керувати конфліктом потрібно розуміти причини його виникнення і позиції сторін, їх інтереси, мотиви, котрі привели їх до даної ситуації. Керівнику необхідно вміти орієнтуватися в ситуації конфлікту і приймати ефективні рішення для того, щоб

конфлікт не виконував негативну роль в соціумі, а являє собою засіб управління, мобілізації та оптимізації реальних виробничих, соціальних, творчих та інших відносин людини. Для цього фахівець повинен знати і вміти використовувати методи вирішення конфліктних ситуацій.

Література

1. Жаворонкова Е.В. Использование методов управления рисками для повышения качества менеджмента // Современные научные исследования и инновации. 2015. № 9 [Электронный ресурс]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2015/09/57370>
2. Карпушин Е.С., Зоренко А.А. Сложности продвижения бренда «British Bakery»: работа над ошибками // Качество. Инновации. Образование. 2015. № 2 (117). С. 68-71
3. Карпушин Е.С., Леонова К.В. Проблемы реализации социального проекта // Экономика и социум. 2015. № 1-3 (14). С. 541-544.
4. Карпушин Е.С. Перспективы импортозамещения в Российской Федерации // Экономика и менеджмент инновационных технологий. М.: «Международный научно-инновационный центр», 2014, № 6. – С. 31. URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2014/06/5461>.
5. Карпушин Е.С. Повышение эффективности систем управления атомными электростанциями // Компетентность. М.: «Калужская типография стандартов», 2010, №8. – С. 15-19.
6. Ликсон Ч. Конфликт. Семь шагов к миру. – СПб.: Питер, 1997. – 34с.

Карамушка Юлія Віталіївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
karamuchka11@mail.ru

ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИ КОНФЛІКТАХ

Постановка проблеми. В умовах розвитку ринкової економіки людський фактор виступає вагомим чинником формування соціальних взаємовідносин. Зростають вимоги до сучасної людини-працівника, проблеми соціально-психологічного клімату в соціумі/колективі загострюються. Суперечності суспільного розвитку суттєво впливають на розвиток організацій. З одного боку відбувається руйнування організаційних структур, які вичерпали себе, тобто не відповідають реаліям сьогодення, а з іншого боку – триває пошук та перевірка форм організаційної діяльності людей, які відповідали б вимогам часу та забезпечували ефективне функціонування організацій.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема шляхів вирішення конфлікту залишається відкритим питанням і на сьогодні, тому що до кінця ще не вивчене. Але проблеми конфліктів проаналізовано у працях Н. Гришиної, Г. Осовської, Т. Драгунової, К. Левіна, Н. Міллера, В. Андрєєвої, Т. Титаренка та інших. Більшість дослідників вважають, що суспільство без конфліктів існувати не зможе, оскільки конфлікт – невід’ємна частина буття людей, а також виступає джерелом змін, що відбуваються в нашому суспільстві.

Невирішені раніше проблеми. Проблема соціально-психологічного клімату в організаціях при конфліктах недостатньо досліджена, через її багатогранність. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату на будь-якому підприємстві чи організації є важливим питанням, а часто для багатьох навіть і проблемою, ніж питання підвищення обсягів реалізації і максимізації прибутку.

Метою статті є висвітлення проблеми конфліктів у формуванні сприятливого соціально-психологічного клімату в організації. Розглянути та проаналізувати причини виникнення конфліктів, їх позитивні та негативні результати, можливі наслідки для організації та запропонувати підходи та методи з вирішення даної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Найбільш точним і розповсюдженим визначенням соціально-психологічного клімату є визначення відомого російського психолога Б. Д. Паригіна [5]. Він зазначив, що дане поняття відображає характер взаємовідносин між людьми, суспільний настрій в колективі, пов’язаний із задоволенням вимог життєдіяльності, стилем і рівнем управління тощо.

Соціально-психологічний клімат містить у собі сукупність суб’єктивних відношень членів колективу до роботи, до умов праці, одне до одного, керівництва, суспільства, а інколи навіть і до самого себе, що здебільшого проявляється у настроях, емоціях та реакції колективу на різні чинники. Його значення для підприємства важко переоцінити тому що, він не тільки визначає психологічний стан здоров’я робітника та його моральний розвиток, а й виступає досить-таки суперечливим чинником

виробничої діяльності, а тому може її як гальмувати, так і стимулювати. Перш за все, це завдання повинно лежати на плечах керівника. У цьому напрямку головними завданнями повинні бути такі [3]:

- раціональний підбір кадрів, що передбачає не тільки кваліфікаційний їх аналіз, а й психологічний. Завдання керівника – чітко визначити цю роль і допомогти адаптуватись на робочому місці;
- налагодження безконфліктних та дружніх зв'язків не тільки усередині керованої системи, а також між нею та керуючою. А для цього необхідно дотримуватись певних вимог та методів застосування психологічних впливів таких як: правил критики, компліменту, покарання. І до того ж, не тільки дотримуватись, а й самому відповідати таким критеріям, як лідерство, цілеспрямованість, твердість, комунікативність, справедливість, розсудливість тощо. Важливо бути одним цілим з колективом.

Вищезазначений спосіб підбору кадрів можна реалізувати, застосовуючи анкетування при вступі та заповнення опитувальних листів. За їх допомогою можливо визначати, який тип темпераменту у людини, яка претендує на робоче місце, чи буде психологічно вона йому відповідати і чи буде вона сполученою із колективом. Правильно складені опитувальні листи та анкети можуть донести керівнику про можливі, майбутні ускладнення в роботі з новими працівниками та їх взаємовідносин із іншими. На основі даної інформації можна наперед проаналізувати і усунути конфлікт.

Для того, щоб уміти усувати конфлікти та проводити їх профілактику, перш за все, необхідно створити відповідні умови праці, дотримуватись трудового законодавства, трудової етики, а також важливо інформувати персонал про важливі питання професійної діяльності і проводити з ними роботу.

Конфлікт – це зіткнення протилежних інтересів, несумісних один з одним поглядів, норм і форм поведінки. Це психічний стан, зумовлений суперечностями розв'язання проблем, що виникають між людьми у зв'язку з вирішенням тих або інших питань соціального чи особистого життя [4].

Конфлікт в організації – це поняття, яке відображає тип організаційної поведінки, який базується на зіткненні та боротьбі активно взаємодіючих суб'єктів (людей, груп, підрозділів), для яких характерна відсутність взаємної згоди або не збігання їх інтересів, цілей, соціальних позицій та цінностей [3]. Отже, особливостями конфліктів в організаціях виступають: можливості перенесення особистісних відносин на організаційні та вплив зовнішніх чинників на соціально-психологічний клімат у трудових колективах.

Причини виникнення конфліктів в організації можуть бути такі [2]:

- структурна взаємозалежність;
- незадовільні комунікації в соціальній структурі, що призводять до різного розуміння розпоряджень і наказів;
- прагнення збільшення функціональної значимості та автономії тощо.

Конфлікт є неминучим також і у тому випадку, коли окремі структурні одиниці намагаються нав'язати організації свої правила, норми та інтереси.

Кожна з вище перелічених причин може стати поштовхом до конфлікту тільки за наявності визначених зовнішніх умов.

Негативні результати конфліктів в ході їх розв'язання проявляються у:

- погрозі соціальній системі, яка забезпечує нормальне функціонування організації та її структур, перешкоді здійсненню швидких змін;
- погрозі інтересам сторін, втраті підтримки з боку однодумців,
- руйнуванні процесу формування єдності однодумців, виникненні тенденції до поглиблення і розширення конфлікту, зміні пріоритетів настільки, що виникає погроза інтересам інших сторін.

Крім негативних результатів, що можуть бути досягнуті в ході розв'язання конфліктів, можуть бути й позитивні, такі як [2]:

- ✓ формування і затвердження визначеного набору цінностей.
- ✓ конфлікт виступає в ролі запобіжного клапана для безпечного і навіть конструктивного погашення емоцій;
- ✓ стимулюється розробка систем запобігання, ефективного управління та розв'язання конфліктів.

Отже, є дійсно неминучі конфлікти, які пов'язані з процесом розвитку, і є конфлікти необов'язкові, що спричиняються, наприклад, помилками в діях керівника та помилками у формуванні організаційної структури, неадекватним розподілом повноважень і відповідальності тощо.

Конфліктологи не рідко порівнюють конфлікт з пожежею, тобто мають на увазі, що і те, і друге легше попередити, а ніж погасити. І в обох випадках чинник часу відіграє вирішальну роль, тому що і сама пожежа, і сам конфлікт небезпечні своїм розростанням.

Конфлікти, які викликані помилками, звичайно, є небажаними. Але й і у них крім негативного є позитивний результат – вони повідомляють про наявність проблем в організації і доводять що їй

необхідні деякі зміни. Попередити конфлікти можна, якщо усунути причини, що їх викликають. Найчастіше ці причини криються в недоліках організації трудової діяльності, в управлінських помилках, в існуванні несприятливого соціально-психологічного клімату в колективі. Адже суперечливий характер конфлікту, полягає в тому, що його вирішення – обов'язкова складова частина процесу. Однак сам результат конфлікту не має чіткого прогностичного начерку. Тому, дуже важливо, щоб сторони, які між собою конфліктують були підготовлені до таких складних відносин.

Ще важливішим завданням є прогнозування негативних результатів конфлікту як таких і виключити можливість непередбачуваних конфліктів, тобто таких ситуацій, коли керівники не знають характеру виникнення конфлікту та його можливих наслідків.

У цьому випадку доцільно було б застосувати систему зарубіжних країн і у вітчизняних підприємствах, де персонал проходить обов'язкові лекції з трудової етики та ведення дружніх взаємовідносин. У міжнародних корпораціях використовується також модель керівництва Р. Лайкерта, що включає в себе чотири системи:

Система 1. Експлуаторсько-авторитарна. Керівники цієї системи мають характеристики автократа.

Система 2. Прихильно-авторитарна. Ці керівники можуть підтримувати авторитарні відносини з підлеглими, але вони дозволяють підлеглим, хоча й обмежено, брати участь у прийнятті рішень.

Система 3. Консультативно-демократична. Керівники виявляють значну, але не повну довіру до підлеглих. Є двостороннє спілкування і деяка довіра між керівниками і підлеглими. Важливі рішення приймаються нагорі, але багато конкретних рішень приймаються підлеглими.

Система 4. Базується на участі персоналу в управлінні. Передбачає групові рішення та участь робітників у прийнятті рішень. Ці керівники повністю довіряють підлеглим. Взаємовідносини між управляючими і підлеглими дружні і взаємно довірливі. Прийняття рішень вищою мірою децентралізовано. На думку Лайкерта, ця система – найдієвіша.

Ще одним головним правилом має бути індивідуальне відношення до кожного. Одним із принципів трудового права в ринковій економіці виступає «принцип рівності всіх працівників» з боку роботодавця. Це, звичайно, правильно з точки зору заборони дискримінації одних та завищення цінності інших робітників, але ж потрібно пам'ятати, що кожний працівник – це індивідуальність, на яку можна вплинути різними методами.

Сутність використання соціально-психологічних методів менеджменту зводиться до способів впливу на особистість та колектив з метою зміни ними своїх настанов у трудовій діяльності і творчій активності, а також на соціальні й психологічні інтереси організацій та їх працівників.

Щодо психологічних методів, то вони використовуються з метою залучення гармонії взаємовідносин працівників організацій і встановлення найбільш сприятливого психологічного клімату.

Отже виконання даних завдань керівником значно покращить соціально-психологічний клімат у колективі, допоможе створити сильну корпоративну культуру, яка буде свідчити про те, що підприємство знаходиться на тій ступені, коли рутинні робочі взаємини між працівниками перетворюються на цікаві, приємні та дружні. У висновку, вічні конфлікти між керованою та керуючими системами буде усунуто, а це значно підвищить зручність життя колективу, разом з цим підвищиться продуктивність праці та ефективність використання трудових ресурсів.

Неправильно вважати, що один керівник має досягати цих вершин та прагнути наводити лад в колективі, що тільки на ньому одному лежить вся відповідальність за соціально-психологічний клімат. Абсолютно ні! Всі працівники також повинні допомагати йому у цьому, намагатися уникати проблем в спілкуванні, розуміти один одного, підтримувати. Адже це попередить їх «колективні незадоволення».

Висновки. У демократичному суспільстві всі мають працювати в межах правового поля й набувати певного рівня правової культури, або ж це призведе до конфліктних ситуацій. Завдання ефективного управління конфліктом складається у тому, щоб не допустити його розростання та знизити його негативні наслідки. Щодо керівника колективу, то він повинен бути законослухняним і мати певний рівень правової культури залежно від профілю установи, якою він керує. Таким чином, створення соціально-психологічного клімату в організації є одним із самих клопітких процесів і дуже важливим в життєдіяльності будь-якої організації. Налагодження цього клімату лежить на плечах не тільки керівника, хоча йому надається головна роль щодо цього, а й працівників, які повинні допомагати йому в цьому.

Література

1. Приживара С. В. Управління як специфічний вид діяльності [Електронний ресурс] / С. В. Приживара // Державне будівництво – 2012. – № 1. – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-1/doc/1/07.pdf>.
2. Н.Новікова. Управління конфліктами в організації: підходи до вирішення та профілактики / Н.Новікова // Галицький економічний вісник. — 2013. — №2(41). — с.79-83 - (загальні проблеми

- економіки та суб'єктів господарювання). – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/3054/2/GEB_2013_v41_No2-N_Novikova-Conflict_management_in_organizations_approaches_and_79.pdf.
3. Сергієнко Т.І. Конфлікти в колективі і роль керівника у їх вирішенні / Сергієнко Т.І. // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2012. № 48. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_48_236.pdf.
4. Словник основних термінів з курсу «соціологія» для студентів усіх спеціальностей / К. А. Агаларова, В. В. Бурєга, Г. – М. Саппа; під заг. ред. проф. Бурєги В.В. – Х.: НТУ «ХП», 2015. – 44 с. – Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/18484/1/Ahalarova_Slovnnyk_osnovnykh_terminiv_2015.pdf.
5. Назаров Н.К. Конфлікти на підприємстві: визначення, причини, типи [Електронний ресурс] / Назаров Н.К. // Науковий вісник Херсонського державного університету – Випуск 5. Частина 2. 2014. с.198-210. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_05/126.pdf.

Шокер Римма Ігорівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ВНУТРІШНІЙ КОНФЛІКТ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується неоднозначністю та великою кількістю змін у кожній існуючій сфері. Такі тенденції по-різному впливають на кожну людину. Проблеми економічних, політичних, соціальних сфер негативно впливають на особистість та можуть спровокувати її невпевненість, напруженість, замкненість, що в кінцевому результаті може призвести до внутрішнього конфлікту.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання внутрішньо особистісного конфлікту найпершим дослідив засновник психоаналітичного підходу З. Фрейд, надалі вивчення його теорій та створення нових спостерігається у працях таких дослідників як: К. Хорні, А.Адлер, К.Левін, Л.Фестінгер, К.Роджерс, Р.Ассаджіолі, С.Максименко, Л.Орбан, І.Булах, О. Тарновська та інші.

Невирішені раніше проблеми. Деструктивні та конструктивні наслідки внутрішнього конфлікту особистості та шляхи його вирішення недостатньо розкрито, а зростання інтересу до даного питання підсилює необхідність його дослідження.

Метою статті є дослідження сутності внутрішнього конфлікту особистості, його конструктивної та деструктивної сторін, визначення головних причин виникнення даного типу конфлікту та підтвердження актуальності питання та необхідності його дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Швидкий розвиток і динамічність сучасного світу по-різному впливає на кожну людину. Взаємодіючи з зовнішнім оточенням та його непередбачуваністю кожен стає учасником різного роду конфліктів.

Конфлікт (лат. conflictus – зіткнення, сутичка) – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями [4]. Конфлікти можуть відбуватися не лише між людьми, а й всередині самої особистості. Таке явище називають внутрішнім конфліктом особистості.

Внутрішньо-особистісний конфлікт – конфлікт у внутрішньому світі особистості, що являє собою зіткнення протилежно спрямованих мотивів, думок, інтересів [3].

Дане питання досліджувалось великою кількістю вчених. Найпершим свою думку щодо цього висловив З. Фрейд. За його словами такий конфлікт є постійним елементом життя людини та наслідком зіткнення її бажань, думок, потягів. Він вважає, що внутрішній конфлікт – це: «своєрідне зіткнення бажань, коли частина особистості відстоює певні бажання, а інша протиставляється цьому і відхиляє їх...» [2].

Наступною свою думку щодо даного питання висловила К. Хорні. З її точки зору конфлікт в середині особистості виступає невід'ємним правом людини робити вибір. Тобто, обирати між різноманітними протилежними бажаннями, цінностями і думками та самостійно приймати рішення.

Виходячи з думок цих дослідників та багатьох інших слід сказати, що внутрішньо-особистісний конфлікт вважається цілком нормальним станом людини, який сприяє розвитку її життя. Проте такий стан не завжди легко виявити, адже люди можуть приховувати це від інших або ж свідомо не надавати йому значення чи заперечувати наявність конфлікту.

Будь-який конфлікт не може з'явитись безпричинно. Можна знайти велику кількість класифікацій причин, що впливають на виникнення конфліктної ситуації. Так, одна з найбільш загальних класифікацій виділяє такі причини внутрішньо-особистісного конфлікту:

- 1) Внутрішні, спричинені самою особистістю;
- 2) Зовнішні, зумовлені положенням особистості в соціальній групі;
- 3) Зовнішні, зумовлені положенням особистості в суспільстві [6].

Перший вид причин може проявлятися у вигляді протистояння між потребами людини та її можливостями, між потребами та соціальними нормами, у вигляді різного роду суперечностей між інтересами, різними мотивами, ролями, цінностями. Тобто, це впливає як неспроможність особистості задовольнити потребу якщо вона суперечить її іншим думкам, інтересам, особливостям та іншому.

Другий вид причин може пояснюватись тим, що певні можливості особистості обмежуються зі сторони групи, вона піддається її тиску та підлаштовується під неї шляхом відсіювання власних потреб та інтересів на друге місце.

Обмеження особистості економічною, соціальною, політичною та іншими структурами суспільства відносяться до третього виду причин.

Внутрішній конфлікт особистості як і будь-який інший може бути конструктивним та деструктивним. Конструктивність внутрішньо-особистісного конфлікту полягає в тому, що він може сприяти саморозвитку та самовдосконаленню людини. Тобто, боротьба між внутрішніми суперечностями всередині особистості дає їй шанс відкрити себе з іншої сторони, віднайти свої приховані можливості та ресурси, набути таких якостей як рішучість та стійкість, розібратися у власних потребах та використати все на свою користь. Адже саме внутрішній конфлікт сприяє становленню характеру та волі людини. Не маючи внутрішньої рівноваги, особистість вчиться боротися за свою мету. Вміння побороти внутрішній конфлікт дає людині можливість виробити «імунітет» проти зовнішніх конфліктів та різностороннього впливу.

Звичайно, обернути конфлікт власних суперечностей в найкраще для себе русло є цілком реальною можливістю, але не кожен здатен це зробити, тому в таких випадках проявляється деструктивна сторона внутрішнього конфлікту особистості. Вона проявляється в таких наслідках конфлікту як:

- припинення розвитку особистості та зниження самооцінки;
- відчуженість, прояви страху, недовіра;
- погіршення відносин з оточуючими;
- постійні сумніви, невизначеність, втрата сенсу життя
- психічні розлади та постійні емоційні переживання, невідновленість, перепади настрою, та інше.

Разом з переліченими наслідками виникають і більш серйозні проблеми. Вони проявляються у вигляді стресу (людина перебуває в стані напруги, тиску), фрустрації (стан, за якого особистість тяжко переживає невдачі чи не вирішені внутрішні протиріччя) чи неврозу (нервово-психічного розладу). У підсумку особистісний конфлікт може стати причиною деяких хвороб. Так, наприклад, Ю. Ю. Єлісєєв говорить, що внутрішній конфлікт може бути джерелом психосоматичних захворювань.

Найгіршим проявом деструктивної поведінки є суїцидальна поведінка. Невирішений внутрішній конфлікт може стати причиною суїциду. Індивідуальні особливості особистості (емоційності, характеру, психофізичного стану) впливають на її реакцію щодо внутрішніх суперечностей. Деякі люди вважають, що суїцид є єдиним способом вирішити внутрішній конфлікт. В цьому випадку саме необізнаність людини в темі внутрішніх суперечностей, нездатність проаналізувати проблему та невміння її вирішити стає причиною тяжких наслідків. Що знову підкреслює актуальність дослідження даного питання. Виходячи з вищезазначеного слід сказати, що вивчення шляхів подолання внутрішньо-особистісного конфлікту є дуже важливим аспектом в даному питанні.

Задля вирішення внутрішнього конфлікту особистість повинна докласти певних зусиль, перш за все потрібно:

- признати наявність конфлікту
- зрозуміти сутність та джерело конфлікту;
- спробувати самотійно подолати сумніви;
- перевести свою увагу в інше русло;
- поставити перед собою нові цілі, спробувати знайти нові інтереси, відволіктись, вступити до певної групи;
- в разі необхідності змінити місце роботи;
- зайнятися новим видом діяльності, що принесе позитивні емоції (наприклад спортом) та інше.

Звичайно, якщо людина самотійно не спроможна боротись зі своїм внутрішнім конфліктом, їй рекомендується звернутись до психолога, який зможе розкрити їй сутність ситуації та допоможе її вирішити.

Висновки. Внутрішньо-особистісний конфлікт завжди привертав до себе увагу вчених, що спровокувало існування великої кількості різноманітних думок щодо його сутності. Даний вид конфлікту вважається звичайним станом особистості, що може допомогти їй у самопізнанні та саморозвитку. Проте, суперечності між внутрішніми інтересами, потребами та цінностями можуть призвести до негативних наслідків в разі неспроможності особистості сприйняти та вирішити конфлікт. Тому, даній темі слід відвести належне місце серед інших досліджень задля уникнення прояву її негативного впливу на особистість.

Література

1. Аврамчук О. Б., Внутрішній конфлікт особистості / О. Б. Аврамчук // Психологічні науки. – 2014. №1 (7). – ст. 17-21
2. Власенко І. А., Проблема внутрішньоособистісного конфлікту в контексті психологічних досліджень особистості / І. А. Власенко // Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Випуск 21.–2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://problemps.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/58/2017/05/21-6.pdf>
3. Внутрішньоособистісний конфлікт. Словник з конфліктології. Словник основних термінів і понять.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/85378/psihologiya/konfliktologiya_slovnik_osnovnih_terminiv_ponyat
4. Конфлікт. Загальне поняття конфлікту. Словник з психології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://konfliktlovnik.com/preview/5602844/page:25/>
5. Маланьїна Т. М., Проблема внутрішньо особистісного конфлікту у психології / Т. М. Маланьїна // Вісник психології і педагогіки. – Випуск 11. – Київ. –2012. –С. 17-22.
6. Підпригора О. О. Внутрішньоособистісний конфлікт / О. О. Підпригора, Кудояр Л.М // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства – Суми : СумДУ, 2013. – Ч.3. – С. 54-55.
7. Холуменко Т. П., Балушок М. В., Особливості виникнення внутрішньоособистісного конфлікту в юнацькому віці / Т. П. Холуменко, М. В. Балушок // Проблеми сучасної психології. – Випуск 27. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. – С.594-610.
8. Шемякина О. О., Исследование внутриличностных конфликтов юношеского этапа развития / О. О. Шемякина // Психологическая наука и образование. – Випуск 2 . – 2012. – С. 1-13.

Демчук Катерина Юрївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Як правило, напружена атмосфера в сім'ї обумовлена не однією, а рядом причин, які не завжди усвідомлюються подружжям, а тому спільно не обговорюються і не усуваються, а поступово накопичуються, призводять до наростання розбіжностей, що в свою чергу посилює неприязнь один до одного. Конфліктні ситуації, що виникають через дрібниці, стають звичними і починають сприйматися як спосіб життя сім'ї. В таких умовах загальні інтереси відсуваються на задній план, від постійних сварок і бурхливого з'ясування відносин травмується психіка, не помічаються гідності і перебільшуються недоліки один одного, нарастають образи, виникає ненависть.

Аналіз досліджень і публікацій. Досліджували проблему взаємодії людини в сім'ї, проблеми з якими стикаються чоловік та дружина, усвідомлення своїх потреб у сім'ї такі вчені, як С. Ковальов, Ю. Альошина, Л. Гозман, М. Алексєєва, В. Москаленко, А. Обозова, А. Співаковська, С. Дворняк, Н. Обозов, Е. Ейдемільер, Т. Кириленко, В. Юстицький та ін..

Невирішені раніше проблеми. Поза увагою науковців залишаються відкритими причини зростання динаміки розлучень в Україні, її негативні наслідки.

Метою статті є аналіз динаміки реєстрації шлюбів та розлучень в Україні за останні п'ять років.

Виклад основного матеріалу. Сім'я – найдавніший інститут людської взаємодії, унікальне явище. Її унікальність полягає в тому, що кілька людей самим тісним способом взаємодіють протягом тривалого часу, що нараховує десятки років, тобто протягом більшої частини людського життя. У такій системі інтенсивної взаємодії не можуть не виникати суперечки, конфлікти і кризи [1, С.34].

Сьогодні в Україні склалась складна демографічна ситуація. Зміни інституту сім'ї пов'язані з такими явищами як, зменшення кількості зареєстрованих шлюбів та збільшення кількості розлучень. У взаємовідносинах між людьми в сім'ї досить індивідуальні, але в цих відносинах криється майбутнє держави.

До причин сімейного конфлікту можна віднести такі, як:

- індивідуальні особливості членів сім'ї, наприклад – характер: жорсткість, вимогливість, безкомпромісність, запальність, прагнення домінувати будь-яку ціну, замкнутість одного з подружжя, прихованість.

- низька самооцінка одного з подружжя: бажання самоствердитися за рахунок партнера, продемонструвати свою силу (навіть через приниження іншого) руйнують відношення в парі.

- несформовані навички спілкування. Такі навички повинні формуватися в батьківській родині. В цьому випадку, члени сім'ї як би бояться сказати своє слово, висловити свої переживання, тим самим проявляється боязнь викликати обурення у близької людини.

- нездатність встановити емоційно близькі стосунки. Тут конфліктні сім'ї виявилися більш «мовчазними», ніж «безконфліктні». У конфліктних сім'ях подружжя практично не говорять «ми», вони вважають за краще говорити тільки «я», що свідчить про психологічну ізоляцію шлюбних партнерів, їх емоційної роз'єднаності.

Запобігання сімейних конфліктів залежить від всіх членів сім'ї, перш за все від подружжя. При цьому слід мати на увазі, що деякі дрібні сімейні сварки можуть мати позитивну спрямованість, допомагаючи прийти до згоди щодо спірних питань і запобігти більш великий конфлікт. Але в більшості випадків сімейних конфліктів допускати не слід.

Наслідком невирішених сімейних конфліктів може слугувати офіційне розлучення. За даними 2015 року Україна посідала I місце в Європі за кількістю розлучень. Держкомстат надає таку статистику: на 295 тисяч укладених шлюбів в Україні припадає 130,7 тисяч розлучень. Тобто розлучаються 44,3% подружніх пар. А якщо взяти до уваги цивільні шлюби, які також розпадаються, то рівень розлучень в Україні, за даними фахівців, сягає 61% [1].

Таблиця 1

Кількість зареєстрованих шлюбів та розлучень [3]

Рік	Кількість зареєстрованих шлюбів	Кількість зареєстрованих розлучень
2012	278276	168508
2013	304232	164939
2014	295000	130673
2015	299038	129373
2016	229453	129997

За минулий рік в Україні утворилося 229,453 тис. нових сімей – це на 69,6 тис. менше, ніж у 2015 році (299 тис. укладених шлюбів). Кількість розлучень за 2016 рік незначно зросла – на 624 тис. (129,997 тис. в 2016-му порівняно з 129,373 тис. в 2015-м).

Виникнення конфліктів пов'язано з прагненням людей задовольняти ті чи інші потреби або створити умови для їх задоволення без урахування інтересів іншого чоловіка або члена сім'ї. Проаналізувавши причини сімейних конфліктів, виділили основні причини розриву шлюбів в Україні:

- Економічні причини. Через нестабільну економічну ситуацію в країні, стало легше вижити одній людині, ніж сім'ї. Ініціатором розлучення найчастіше є жінка. Якщо вона відчуває якусь економічну незалежність, має можливість заробляти, забезпечувати себе, то не боїться розлучитися. Раніше жінка більше залежала матеріально від чоловіка і трималася за шлюб.
- Військово-політична нестабільність, політична криза. В умовах погіршення економічного становища, зростання рівня бідності, зростає кількість стресових ситуацій в сім'ї, наслідком чого стає напруження у стосунках. Чоловіки, які знаходяться в зоні АТО, переживають стрес, що також нерідко негативно впливає на сімейні стосунки.
- Зрада. Більше розлучень відбувається через зради, зокрема й через тривалу відсутність одного з членів подружжя. Не забуваймо, що майже сім мільйонів українців перебуває за кордоном на заробітках.
- Неготовність людей до життя в сім'ї. У більшості випадків один з членів сім'ї не розуміє того, що якщо я одружуюся, то беру відповідальність за людину на все життя. Через це проявляються інші похідні причини.

Картина щодо розлучень дуже нерівномірна по країні. Західні регіони мають порівняно кращу статистику, рівень розлучень там не перевищує 30%, тоді як на Сході – 70% [4].

За даними Департаменту сім'ї та дітей, сьогодні від 52% до 62% розлучень припадають на молоді подружжя. У ході дослідження були опитані 1256 респондентів віком від 18 до 75 років. Серед опитаних 42% чоловіків та 58% жінок, 16% розлучених та 84% одружених [5].

Результати дослідження показали, що жінки сваряться зі своїми чоловіками на 8% частіше, ніж чоловіки зі своїми жінками. Більше половини (56%) серед тих, хто не задоволений своїм подружнім життям, постійно сваряться зі своїми партнерами, а 53% з них – їм важко вибачитися, навіть якщо вони й

усвідомлюють свою неправоту. Сварки супроводжують нещасливі подружні стосунки. Лише 8% тих, хто є щасливим у шлюбі, часто сваряться зі своїм партнером. 61% нещасливих пар часто сваряться з різних приводів. Дослідження також показало, що 40% жінок та 30% чоловіків відчують нестачу знань щодо того, як будувати щасливі подружні стосунки, і вважають корисним проводити навчання, присвячене основам створення щасливої сім'ї.

Серед причин конфліктів в подружньому житті одними з головних є:

- неможливість стримувати емоції (32% опитаних),
- побутові причини (32% опитаних),
- у 4% українців причиною конфліктів є відсутність почуттів.

Конфліктів неможливо уникнути, вони з'являються за будь-яких життєвих обставинах і супроводжують людину від народження до самої смерті. Сімейні конфлікти мають тяжкі психологічні, а іноді і трагічні наслідки для членів сім'ї. Також досить часто на підґрунті конфліктів можуть виникати різні фізичні захворювання членів сім'ї. Особливо важко переносять конфлікти діти.

Висновки. Отже, аналізуючи вищесказане, можна зробити висновок, що в Україні дуже високий відсоток розлучень. Сімейні пари не можуть зберегти шлюб через низку проблем, такі як: економічні, фінансові, військово-політичні, невірність одного з партнерів, неготовність людей до сімейного життя. Інститут сім'ї в країні знаходиться на дуже низькому рівні, що становить загрозу демографічного характеру, тому що кількість шлюбів зменшується і кількість народжуваних дітей також. Вирішенню цього питання потрібен пильний нагляд з боку держави.

Література

1. Слізаров А.Н. Конфлікт і динаміка сімейного розвитку // Вісник РАТЕПП. - 2005. - №2. - С. 32 - 37.
2. Газета Online Експрес. Україна – на першому місці в Європі за кількістю розлучень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://expres.ua/>
3. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Кожна друга сімейна пара розлучається – причини [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukr.media/ukrain/296996/>
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/content/kontakti1.html>

Стеценко Владислав Максимович

*студент Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
dark22178900@gmail.com*

ПОВЕДІНКА ЛЮДИНИ У НАТОВПІ З ПОЗИЦІЇ ГЮСТАВА ЛЕ БОНА ТА ПРОВЕДЕННЯ МАНІПУЛЯЦІЙ НАД НАТОВПОМ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день дуже часто соціально-політичні зміни відбуваються після виходу великої кількості громадян для мирного мітингу чи маніфесту. Цікавим питанням тут постає чи свідомо це поведінка кожного, чи під впливом дії натовпу людям легше разом проявляти свою думку та позицію.

Аналіз досліджень і публікацій. Даними проблемами довірчих відносин займалися такі вчені як Г. Ле Бон, Г. Тард, З. Фрейд, Л.Г. Почебут, Серж Московічі та ін.

Мета статті: проаналізувати поведінку людини у натовпі та визначити причини, які впливають на її зміну.

Завдання: розглянути наукові дослідження відомих психологів, щодо поведінки індивіда у натовпі; виявити фактори, які впливають на поведінку натовпу; дослідити, яким чином натовп піддається маніпуляції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Коли ж люди зв'язані в одне ціле, схильні до однакових рішень і дій та однаково відчують і думають? Все це відбувається саме в натовпі – зібрання людей, яке є тимчасовим та неорганізованим, де вони розміщені у безпосередній близькості та мають спільний об'єкт зацікавленості.

За словами Гюстава Ле Бона можна підкреслити наступний досить дивовижний факт, котрий спостерігається в натовпі: якими б не були в натовпі індивіди, якими б не були їх принципи та спосіб життя, характер, розум тощо, достатньо одного їх перетворення в натовп, для того, щоб виник рід

колективної душі, тобто те, що буде заставляти їх відчувати, думати й діяти зовсім інакше, ніж по одинці. Досить легко замітити, наскільки ізольований індивід відрізняється від індивіда у масі. Людина навіть проявляє нові якості, якими раніше не володіла. Які ж причини цього?

Як правило натовп – це завжди велика кількість людей, тому перша причина полягає у наступному, тільки завдяки численності натовпу людина піддається таким інстинктам, які раніше за нею не спостерігалися, адже натовп – є явищем анонімним, яке не несе на собі почуття відповідальності. Саме ця відповідальність керує діями деяких індивідів, а у натовпі вона зникає.

Друга причина несе за собою таке явище, як зараження. Воно досить важливу роль грає у діях індивіда. Його можна віднести навіть до явищ гіпнотичних, адже впливає на людину на несвідомому рівні. У масі всяка дія є заразливою, учасник якої може легко відмовитися від своїх особистих інтересів на користь колективним інтересам. Людина здатна зробити це тільки тоді, коли вона є складовою частиною натовпу [1].

Сприйнятливість до навіювання, або ще можна сказати сприйнятливість до гіпнозу – є важливішою причиною появи у індивіда нових якостей. Відомо, що є методи, завдяки яким можна привести певну людину в такий стан, коли у неї зникає свідомість і вона підкоряється тому суб'єкту, який ввів її у цей стан, виконує навіть ті дії, які зовсім не відповідають її особистому характеру та звичкам. Це все спостерігається й у натовпі, якщо людина пробуде деякий час в активному натовпі, то вона буде у такому стані, який дуже схожий зі станом загіпнотизованого суб'єкта.

Які ж можна виділити головні риси індивіда під впливом натовпу? Вони є такими: зникнення свідомості, керування людиною несвідомим, виконування тих ідей, які є навіюваними натовпом [3].

Для судження про індивіда в масі, можна висунути ще один цікавий момент за Ле Боном. Коли людина є учасником натовпу, то вона нібито спускається вниз по сходах цивілізації, тобто спостерігається у неї схильність до лютості, буянства, але і до героїзму та ентузіазму, що притаманно саме первісній людині.

Таким чином виникають види діючого натовпу, а саме агресивний, панічний та повстанський натовп. Агресивний натовп, як правило це об'єднання людей, через ненависть до певного об'єкта, наприклад до якогось політичного руху. Цей вид безпосередньо несе за собою побиття, погроми, підпали тощо. На сьогодні відомо багато прикладів цього агресивного натовпу. До прикладу візьмемо гостру ситуацію, яка виникла в Німеччині. В одному з міст Німеччини, поліцейські намагалися депортувати вихідця з Африки, але через дії мігрантів нічого не вдалося. Як тільки поліцейські посадили його в патрульне авто, одразу ж воно було оточено вихідцями з Африки. Кількість оточуючих становила десь до двохсот. Вони поставили ультиматум: якщо вихідця не відпустять у найближчий час, то вони підуть штурмом. Після чого співробітники поліції вирішили звільнити людину. «Вони були настільки агресивні і погрожували нам все більше і більше, тому нам довелося залишити чоловіка», – цитує німецьке видання Bild одного з поліцейських.

Причина, яка несе за собою виникнення панічного натовпу, полягає саме у рятуванні людей від реального чи уявного джерела небезпеки. Наприклад стихійні лиха, або пожежі. В такому натовпі спостерігається ефект зараження, адже страх є досить заразливим явищем та є причиною втрати індивідуальності людей [1].

Останнім видом діючого натовпу є повстанський натовп. Цей натовп майже не відрізняється за рядом ознак від агресивного натовпу, але це зовсім два різні види. Під час агресивного натовпу люди поєднанні люттю і злістю, в той час як у повстанському натовпі – ідеєю, і такі люди зазвичай створюють організаційну структуру.

Вважаємо, що з поведінкою індивіда у натовпі, та самим натовпом вже все зрозуміло, тому перейдемо до керування та маніпуляцій цим натовпом. У сучасному світі усталилося те, що майже кожного дня ми стикаємося з різноманітними методами маніпуляцій, при цьому більшість людей навіть не здогадуються про це.

Якщо поставити питання: «Ким легше маніпулювати: індивідом, чи масою?», то можна відповісти, що безпосередньо масою, адже для маніпулятора розкриваються більші можливості, як що порівнювати з маніпуляціями над конкретною людиною.

«Маса легковірна і легко піддається впливу. Той, хто хоче на неї впливати, не потребує перевірки правдивості своєї аргументації. Маса підпадає під магічну владу слів.» – писав Фрейд [2].

Натовпом повинен керувати не просто лідер, а фанатик свого діла. Згадаємо такого маніпулятора як Гітлер, який зміг підкорити багатомільйонний німецький народ. Таким же самим маніпулятором і фанатиком можна назвати Сталіна. Обидві ці людини використовували методи залякування натовпу. Сталін створив одну найвидатнішу систему репресій і залякувань – ГУЛАГ та НКВД. Гітлер у свою чергу створив для залякування народу внутрішню поліцію Гестапо. Можна сказати, що ці диктатори в повній мірі користувалися принципами Фрейда і Ле Бона.

Напротивагу методу залякування існує інший, де зовсім немає якоїсь агресії. До прикладу візьмемо відання наказу. Якщо певну групу людей попросити щось зробити, а не наказати, то ця група

буде несвідомо вважати, що це не є наказом і в більшості випадків виконає прохання. Цей метод ґрунтується на принципі, якщо до них з добром, то і вони з добром [1].

На сьогодні широке розповсюдження в маніпуляції масовою свідомістю беруть засоби масової інформації, які ґрунтуються на такому принципі як навіювання. Наприклад, коли нам постійно рекламують певний товар, тобто коли ми знаходимося під постійним впливом інформації, то ця інформація, як правило, відкладається у підсвідомості. Якщо перед нами встане вибір, який купити товар, то ми на несвідомому рівні виберемо той, про який щось чули. Візьмемо ті ж самі популярні бренди, які стали популярними лише завдяки рекламі. Таким чином, сьогодні усі реклами на телебаченні ґрунтуються на цьому принципі, як навіювання.

Висновок. Коли людина перебуває у натовпі вона повністю віддає себе йому, через що втрачає свою індивідуальність і робить вже все те, що вимагає певний натовп. Майже кожна людина здатна підкоритися впливу натовпу і навіть прагнути до цього, але на підсвідомому рівні. Оскільки людина – істота соціальна, то вона тягнеться до спілкування та об'єднання.

Література

1. Зеленський С.А. Маніпуляції масами і психоаналіз / С. А. Зеленський. – Санкт-Петербург: Торговий Дім «СКИФІЯ», 2008. – 248 с.
2. Гюстав Л. Б. Психологія народів і мас / Л. Б. Гюстав. – Терра, 1895.
3. Фрейд З. . Масова психологія і аналіз людського «Я» / З. Фрейд. – Москва, 2016. – 47 с.

Сорочан Тетяна Володимирівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

kh.natali.v@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Реформування системи вищої освіти та входження України в Європейський освітній простір зумовлює формування нових пріоритетів у навчально-виховному процесі. Одним із ключових компонентів ефективного навчально-виховного процесу є позитивна міжособистісна взаємодія студентської молоді.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема міжособистісної взаємодії досить активно досліджувалась в літературі протягом ХХ століття, актуальною вона залишається і в наш час. У дослідженнях вітчизняних вчених розкривалися питання, що стосуються впливу міжособистісних стосунків на процес спілкування (Є. Козуб, Є. Кондратьєва, Є. Цуканова та ін.), формування міжособистісних взаємин у малих групах, колективі (Н. Анікеева, А. Лутошкін, Л. Уманський та ін.), створення сприятливого морально-психологічного клімату (І. Антонова, В. Богданов, Р. Кричевський та ін.), врегулювання міжособистісних конфліктів (А. Горбатенко, О. Гориманова, М. Рибаків та ін.), ролі лідера в системі міжособистісних взаємин (А.Видай, В. Каширин та ін.). В останні роки темі міжособистісної взаємодії студентської молоді присвячено значну кількість наукових праць (Кузнецова О.А., Коваль В.Ю., Духновський С.В., Колых О.А., Смагіна С.С. та ін.).

Невирішені раніше проблеми. Аналіз наукових досліджень дає змогу констатувати, що проблема оптимізації міжособистісних відносин студентської молоді розробляється досить інтенсивно. Адже кожен студент це особистість, яка має свою думку, свій темперамент, характер і тому виникають непорозуміння у спілкуванні з одногрупниками. Саме психолого-педагогічні аспекти міжособистісних стосунків в студентському колективі залишаються досить актуальними.

Метою статті є дослідження сутності міжособистісних відносин в студентському колективі. Тобто, об'єкт дослідження – міжособистісні відносини студентів. Предмет – особливості студентського колективу та характерні ознаки міжособистісних відносин в ньому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, спілкування є однією з найважливіших умов об'єднання людей для будь-якої спільної діяльності. Це стосується також навчання й виховання, у процесі яких відбувається опосередкована спілкуванням спільна діяльність людей, процес передачі і засвоєння накопиченого людством досвіду. У спілкуванні людина, з одного боку, виявляє для себе й інших свої якості, а з іншого – розвиває і формує їх. Спілкуючись з іншими людьми, особистість засвоює загальнолюдський досвід, історично сформовані суспільні норми, цінності, знання і способи діяльності, формуючи себе як індивідуальність і суб'єкт діяльності.

Аналізуючи міжособистісне спілкування в студентському середовищі, треба брати до уваги вікові особливості студентської молоді, тобто комплекс фізичних, пізнавальних, інтелектуальних, мотиваційних, емоційних властивостей цього віку. Як свідчать дослідження, для більшості молоді цього періоду

характерною є певна зрілість у розумовому, моральному та соціально-суспільному плані, тобто можна сказати, що це час максимального розвитку особистісних якостей. Але з іншого боку, молодь в цей час характеризується максималізмом та категоричністю оцінок, які інколи можуть переходити в негативне ставлення до думки одногрупників, неприйняття їхньої позиції, що утруднює процес спілкування і навіть призводить до конфліктів.

У період навчання у вищому закладі освіти людина визначає свій майбутній життєвий шлях, набуває професію і починає випробувати себе в різноманітних галузях життя, самостійно планує свою діяльність та поведінку. Активно відстоює самостійність суджень та дій. У цьому віці складається світогляд, етичні та естетичні погляди на основі синтезу набутих знань, життєвого досвіду, самостійних міркувань і дій. Тобто, можна з упевненістю сказати, що період навчання у вищих навчальних закладах – це важливий період соціалізації людини.

Студентський вік також характеризується прагненням самостійно й активно обирати той чи інший життєвий стиль, обирати друзів, тобто соціальне оточення, а відтак і стиль поведінки, стиль спілкування. Цей вибір великою мірою залежить від попереднього досвіду: поведінки і спілкування в родині, в школі. В цьому зв'язку важливою є роль педагогів, які б допомагали формуванню студентського колективу та сприятливого морально-психологічного мікроклімату в ньому, а це, в свою чергу, обумовлює позитивне міжособистісне спілкування.

Висновок. Студентський колектив є осередком формування міжособистісних відносин студентів. Позитивне та ефективне міжособистісне спілкування в студентському колективі – запорука конструктивних міжособистісних стосунків майбутніх фахівців у подальшій професійній діяльності.

Література

1. Карплук С.О. Проблема соціальних взаємин в студентських колективах академічних груп вищих навчальних закладів // Науковий пошук молодих дослідників: Збірник наукових праць / За ред. канд. педагог. наук Єремєєвої В.М. – Випуск 2. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 136 с., с. 113-117.
2. Глушкова Н.М. Психологія і педагогіка вищої школи. Конспект лекцій. Дніпропетровськ: «Економіка». 2006. – 108 с.

Слободянюк Олена Ростиславівна

*ст. викладач кафедри українознавства та соціальних наук
Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)*

elenaslobodanuk55@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ МОЛОДІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Постановка проблеми. Основну масу студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах складають юнаки та дівчата. Тому одним з головних завдань вищої школи є вивчення особливостей студентської молоді і студентської діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій. В арсеналі педагогічної науки ми маємо багату монографічну літературу зі студентського віку. Степанова О.І., Петров Я.І. у розвитку інтелекту з 18 до 35 років розрізняють два мікроперіоди. Бартенєва І.О., Богданова І.М. вважають студентство частиною дорослого населення, яка об'єднується поняттям «молодь» і виховання якої є обов'язком педагогів вищої школи. Ушинський К.Д. називав від 16 до 22-23 років найбільш вирішальним періодом у житті людини.

Невирішені раніше проблеми. Існує дві точки зору у визначенні студентства. Одні вчені стверджують, що у студентському віці у юнаків та дівчат лише розвиваються ті тенденції, які вже було закладено у старшому шкільному віці, отже, студентство не являє собою особливого етапу в розвитку людини. Представники іншої точки зору відносять студентство до категорії дорослих людей, яких педагоги та психологи не диференціюють. В аргументах обох точок зору міститься частина істини. Але це не дає підстав не вивчати студентський вік, як самостійний та важливий етап у розвитку людини.

Метою статті є дослідження студентства і студентської діяльності як нової форми суспільної практики. Усі проблеми, що виникали перед старшими школярами як суто теоретичні та віддалені, стають для студентів проблемами практичними. Перехід від старшого шкільного віку до вузівського супроводжується труднощами, часто зміною звичних умов життя.

Виклад основного матеріалу дослідження. До моменту вступу до вищого навчального закладу більшість юнаків та дівчат досягають фізичної зрілості. Однак психічний розвиток особистості продовжується. Процес розвитку особистості проходить ряд послідовних стадій, кожна з яких характеризується своїми рисами, структурою психічної діяльності, особливостями зв'язків психічних

процесів та якостей особистостей її взаємин з довкіллям. Наступна стадія готується попередньо переходить у нову, більш високу, з характерними для неї особливостями мотиваційної, операційної та змістової сторін психічної діяльності в їхньому взаємозв'язку.

У розвитку нервової системи виникають нові структури. У зв'язку з цим перебудовується діяльність раніше сформованих структур. У діяльності центральної нервової системи старшокласників завдяки постійній зміні в одному і тому ж порядку одних і тих же дій, засобів, вчинків, виникають певні зв'язки умовних рефлексів, які необхідно змінювати, пристосовувати з переходом до вищого навчального закладу, пристосовувати до нових умов, нових вимог. Пластичність нашої нервової системи забезпечує цей перехід, але перебудова здійснюється у кожного студента по-різному. У школі навчання – дозоване засвоєння навчального матеріалу на кожний урок; у вищому навчальному закладі – навчальний процес, що носить науково-пошуковий, творчий характер, пов'язаний з глибоким самостійним засвоєнням знань, дозованих не на урок, а на семестр, пов'язаний з опануванням новими вузівськими методами роботи. У школі щоденний контроль, перевірка поточної успішності, у вищому навчальному закладі – подання нового матеріалу та перевірка його засвоєння поділені тривалими проміжками. Зростаючий обсяг роботи у вузі іноді здається першокурсникам нездійсненним, а відсутність щоденного контролю за їх роботою призводить до того, що вільний час першокурсникам здається безмежним порівняно зі школою.

Проблема загальноосвітньої школи – слабка підготовка випускників до навчання у вищій школі, мається на увазі підготовленість випускників до організації методів навчання у вищому навчальному закладі. Середні школи, ліцеї, гімназії шукають шляхи ліквідації цього недоліку.

Наступна суперечність виявляється у невідповідності в багатьох першокурсників фізичної та громадської зрілості. Осмислення своєї фізичної зрілості, новий статус у суспільстві – вступ до вищого навчального закладу, одержання студентського квитка, залікової книжки, стипендії, перехід до самостійного життя в гуртожитку, виборчі права, законодавче право укладати шлюб переконує вчорашнього школяра у тому, що він самостійна доросла людина. Однак ступень цієї зрілості різний у студентів.

Необхідна цілеспрямована робота у вищій школі з формування переконань студентів щодо перетворення цих переконань у правильні вчинки та дії. Під час вступу до вищого навчального закладу особистість продовжує формуватися під впливом нового стану, який вона займає у суспільстві порівняно зі школою, нового колективу, оточення, умов, вимог. Розширюється коло відносин студентів з іншими людьми.

Новий студентський колектив, новий характер навчання, зростаюча самостійність та активність здійснює вирішальний вплив на формування та розвиток особистості порівняно зі шкільним віком, змінюються і мотиви діяльності студентства. Навчання набуває професійної спрямованості, конкретного змісту, тому що здобуття знань, умінь, розвиток здібностей, стає важливою умовою професійної класифікації майбутнього спеціаліста. Перехід зі школи у вищій навчальний заклад – складний етап. Набуття нових знань, умінь, інший режим, стиль та методи роботи, нове середовище, нові незвичні умови – все це сприяє становленню нового ряду умовних рефлексів, нового динамічного стереотипу. Цей перехід відбувається надто індивідуально, іноді навіть з надзвичайною напругою нервової системи. Переробка стереотипу необхідна, вона обумовлена новими для студента умовам. Проте, за відповідної підготовки сім'єю, школою до нових вузівських методів навчання, нового режиму, нових умов, наукової організації праці студентів у вузі цей перехід від шкільного життя до вузівського може проходити більш м'яко, без зайвої напруги, значно швидше та ефективніше.

Перші суперечності є об'єктивними, необхідними, то другі можна не створювати при відповідній підготовці старшокласників до нових вузівських умов.

Студенти молодших курсів різні за віком, розвитком, досвідом, індивідуальними особливостями. Керувати процесом формування майбутніх спеціалістів без знання та врахування їхніх особливостей не можливо. Слід вважати, щодо виховання студентів прийняте золоте правило К.Д.Ушинського, яке твердить, що, якщо ви хочете виховати людину у всіх відношеннях, то ви повинні вивчити її у всіх відношеннях. Характер навчання здійснює важливий вплив на формування особистості. Новий зміст навчання, методи роботи у вузі вимагають великого рівня самостійності, активності особистості, здібності до узагальнення, абстракції, творчості. Їхні пізнавальні інтереси набувають професійної спрямованості, більш стійкого характеру. Інтенсивно розвивається увага, особливо довільна спостережливість, збільшується значення абстрагованого, словесно-логічного, навмисного запам'ятовування. Розумова діяльність набуває більш великого рівня узагальнення та абстрагування, що є необхідною передумовою формування теоретичного мислення. Для студентів характерна схильність філософського підходу до явищ життя, критичність мислення, прагнення заперечувати авторитети, встановлені правила.

Висновки. Юнацький вік – період кипучої енергії, прагнень, ентузіазму, романтики. Саме в цьому віці розвиваються моральні та інтелектуальні сили людини, продовжується формування

духовного обліку, рис характеру, якостей особистості. Для студентства властиві узагальнення, вибіркові ідеали, у яких синтезуються кращі на їх думку риси особистості. Юнацький вік, відрізняється багатством різноманітних почуттів, серед яких переважають моральні. Спостерігається підвищений інтерес до етичних та моральних проблем (щастя, обов'язку, любові, дружби, товариства, шлюбу, сім'ї та ін.). У студентському віці розумова активність носить вибірковий характер і більш тісно пов'язана зі змістовними професійними спрямуваннями особистості.

Література

1. Бартенєва І.О., Богданова І.М. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Одеса., ПДПУ імені К.Д.Ушинського. – 2002. – 343 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка., Підручник. К., Знання. – 2007. – 447 с.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. К., – 2007. – 229 с.
4. Сергєєнкова О.П. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. К., «Центр учбової літератури» – 2012. – 167 с.
5. Статінова Н.П., Сень Г.П. Основи психології та педагогіки. Навчальний посібник. К., – 2002. – 345 с.
6. Тодорова І.С., Павленко В.І. Психологія і педагогіка. Навчальний посібник. Київ, «Центр учбової літератури» – 2011. – 227 с.
7. Трофимов Ю.Л. Психологія. Підручник. К., «Либідь» – 2001. – 55 с.
8. Ягугов В.В. Педагогіка. Навчальний посібник. К., «Либідь» – 2003. – 559 с.

Керецман Валерія Михайлівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

jeleznyemantry77u@gmail.com

КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства важливе місце в професійній освіті належить комунікативній культурі. Комунікативна культура майбутнього фахівця є цілісним, динамічним особистісним утворенням, що забезпечує його адаптацію та самореалізацію в сучасному суспільстві. З огляду на це, проблема формування комунікативної культури студентів вищих навчальних закладів є актуальною і потребує науково-практичного її вирішення.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема формування комунікативної культури особистості майбутнього фахівця є багатоаспектною і потребує дослідження в багатьох наукових напрямках. Можна визначити праці вчених, присвячені розумінню окремих сторін професійно-педагогічної культури: методологічної (І. Ісаєв, В. Сластьонін), морально-етичної (Е. Гришин), комунікативної (В. Грехнев, І. Комарова, А. Мудрик, І. Тимченко). Загальна теорія комунікації досліджується в працях М. Василика, Л. Землянової, В. Кашкіна, Є. Кравченко, Г. Почепцова та ін.

Метою статті є не тільки теоретичний аналіз, а й практичний досвід виховання комунікативної культури в процесі здобуття професійних знань, формування особистості майбутнього фахівця.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування комунікативної культури особистості є одним із провідних завдань педагогічної науки і досліджується в контексті міжособистісної взаємодії, культури спілкування, поведінки особистості тощо. З розвитком українського суспільства, його інформатизації змінюються й особливості комунікацій, а відтак актуалізуються нові завдання і напрями дослідження комунікативної культури особистості. Аналіз психолого-педагогічної літератури дає змогу стверджувати, що комунікативна культура є складовою частиною загальної культури особистості.

Комунікативна культура студента – майбутнього фахівця належить до базових професійних характеристик і формується вона саме в процесі навчання, оволодіння професійними знаннями. Знати мову професії означає вільно володіти лексикою свого фаху, логічно нею користуватися. Саме це допоможе майбутньому фахівцю краще орієнтуватися в складній професійній ситуації, в професійній комунікації. Професійна термінологія використовується не тільки у спілкуванні на виробництві, а й у ділових паперах для передачі досвіду в процесі суспільної діяльності.

Як відомо, термінологія – це сукупність спеціальних термінів різних галузей науки, техніки, виробництва, що вживаються у сфері професійного спілкування. Професійною термінологією студенти оволодівають в процесі вивчення спеціальних наукових дисциплін, адже кожна галузь має свою як загальноживану, так і вузько вживану лексику. Наприклад, студенти напряму підготовки «Водні біоресурси» вільно сприймають такі поняття як «рибопродуктивність», «мікроорганізми»,

«фотосинтез», але їм необхідно опанувати ще такі досить складні терміни як «бенталь», «бентос», «гідробіонти», «деструктори», «консументи», «мікрофітофаги» та інші.

Знання мови професії підвищує ефективність спілкування між фахівцями, сприяє різнобічному розвитку мовлення. У діловому спілкуванні партнерів споріднених установ професійна лексика та терміни необхідні й зрозумілі. Тобто мовні знання – дуже важливий компонент як професійної підготовки так і комунікативної культури взагалі.

Науковий зміст поняття комунікативної культури можна розкрити через сутнісний аналіз поняття «комунікація» (від лат. communicatio), що означає «зв'язок», «з'єднання», «взаємодія», «спілкування», «обмін інформацією». Тобто, спілкування є сукупністю взаємодій людей, спільнот, у яких відбувається обмін інформацією, вміннями та навичками, досвідом і результатами життєдіяльності. Спілкуючись, люди організовують свою діяльність, обмінюються інформацією, звертаються один до одного з подякою, проханням, вимогою тощо, взаємно впливають один на одного. Отже комунікативну культуру фахівця має визначати не тільки знання мови професії, а також висока культура мовлення, яка передбачає досконале володіння літературною мовою, її нормами в процесі мовленнєвої діяльності.

Дуже важливим є також етичний аспект культури мовлення, тобто додержання мовного етикету в процесі професійного спілкування: знання і доречне використання типових формул вітання, знайомства, побажання, запрошення, прощання. Мають значення також тон розмови, вміння вислухати співрозмовника, вчасно і доречно підтримати тему бесіди.

Висновки. Таким чином, ми бачимо, що комунікативна культура майбутнього фахівця формується в процесі навчання у вищому закладі освіти і складається з кількох важливих компонентів: професійних знань, зокрема знання мови професії; загальної особистісної культури, в тому числі культури мовлення, а також етичної складової. Саме ці фактори обумовлюють професійний успіх та кар'єру майбутнього фахівця.

Література

1. Безклубенко С. Аспекти морфології культури України: генезис, типологія: зб. наук. пр. / І. Юдкін, С. Безклубенко, С. Волков, Є. Причепій. – К. : Ін-т культурології НАМ України, 2011. – 288 с.
2. Глушкова Н.М. Підготовка майбутніх фахівців в умовах сучасного інформаційного суспільства. Матеріали XVIII Міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців». Ч.1. Одеса: ОДАБА, 2013, 2013. – С. 95.

Сидорак Раїса Володимирівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

rayavs10091998@gmail.com

РОЛЬ ЛІДЕРА СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ У ФОРМУВАННІ СПРИЯТЛИВОГО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВІ

Постановка проблеми. Сучасний стан соціально-економічного розвитку в Україні потребує формування вже в студентському середовищі майбутніх лідерів виробництва, компетентних не тільки в своїй професійній галузі, а також здатних ефективно виконувати управлінські функції, очолювати різні ланки економічного і суспільного розвитку країни.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми студентського лідерства, як і лідерства взагалі, досить активно досліджуються в сучасній українській психології, соціології, зокрема в працях Н.Лозинської, О.Василькової, Л.Жалдак, О.Дяків, Т.Мельничук. Напрямок цих досліджень, в основному, психолого-педагогічний і не завжди враховує сучасні реалії буття студентської молоді.

Невирішені раніше проблеми. Ще небагато досліджень, які б практично допомагали ефективно використовувати лідерські якості студентів, успішно поєднувати навчання із суспільною діяльністю.

Метою статті є дослідження сутності впливу лідера студентської групи у формуванні сприятливого соціального-психологічного мікроклімату в колективі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Психологічними явищами, якими характеризується студентський колектив як цілісність, а також його соціально-психологічний клімат, є громадська думка, групові норми, груповий настрій, групова згуртованість, колективні традиції, колективістське самовизначення. Студентська група утворюється як формальна група, організована деканатом без врахування психологічних та особистісних якостей кожного з членів групи. До об'єктивних характеристик групи належить те, що вони загалом одного віку і належать до одного соціального прошарку – студентства.

Ознаками позитивного морально-психологічного мікроклімату у студентському колективі є достатня інформованість кожного студента про загальну мету та завдання групи; довіра та висока вимогливість один до одного; відповідальність кожного за справи групи; доброзичлива, ділова критика, вільне висловлювання своїх думок щодо справ групи; кожен член колективу забезпечує свою потребу в самореалізації, самоствердженні у своїй групі; кожен студент задоволений міжособистісним спілкуванням у групі, тобто її морально-психологічним мікрокліматом.

Хто ж має бути провідником цього позитивного спрямування? Формальним лідером групи є староста, який здійснює повноваження, надані йому керівництвом (деканатом) і, одночасно, намагається регулювати внутрішню групову, неофіційні стосунки, враховувати інтереси всіх її членів.

Сутність сприятливої соціально-психологічної природи в студентській групі полягає в тому, що процес навчання, який протікає в позитивній атмосфері створює комфортні умови для формування і розвитку нових, професійно важливих якостей, фахових знань, умінь і навичок.

Іншою стороною проблеми формування студентського колективу є розвиток групової спорідненості. При характеристиці динамічних процесів в групі постає питання, чи користується староста, як формальний лідер, достатнім авторитетом, впливом, організаторськими здібностями, чи є він, одночасно, і неформальним лідером? Феномен лідерства й керівництва є однією з основних проблем соціальної психології, що має не лише теоретичне, але й велике практичне значення. Неформальний лідер – це член групи, який спонтанно висувається на роль неофіційного керівника в умовах певної ситуації, щоб забезпечити організацію суспільної діяльності. І саме студентське середовище є найбільш сприятливим для вияву лідерських якостей. Феномен лідерства пов'язаний з регуляцією неформальних стосунків. Керівництво являє собою процес управління групою, що здійснюється керівником (старостою) групи на основі повноважень, наданих йому деканатом. В ідеалі керівник та лідер є однією й тією ж особою, проте на практиці таке відбувається не часто.

Для досягнення мети поєднання формального і неформального лідерства у студентському середовищі психологи і соціологи пропонують використовувати такі методи впливу:

1. Раціональне переконання, тобто бесіди, пояснення, неформальні дискусії з метою залучити до виконання суспільно значущої роботи, яка не всім подобається.

2. Підтримка дружніх стосунків з більшістю членів групи. Це дозволяє залучати своїх друзів і приятелів на виконання конкретної справи.

3. Особисте прохання, яке є ефективним стосовно не комунікативних, замкнених членів колективу.

Висновки. Як бачимо, проблеми студентського лідерства досить актуальні, адже більшість студентів, навіть маючи лідерські якості, не вміють або не бажають активно їх використовувати. Основою ефективної діяльності в студентському колективі є принцип відповідності структур формального і неформального лідерства в групі, можливість його впливу на мотивацію всіх членів групи.

Література

1. Лозинська Н. Адаптація студентів до умов навчання у вищому закладі освіти. Львів: 2002. – 168 с.
2. Глушкова Н.М. Психологія і педагогіка вищої школи. Конспект лекцій. Дніпропетровськ: «Економіка». 2006. – 108 с.
3. Василькова О. І. Психолого-педагогічні питання неформального лідерства в навчальній групі ПТУ / О. І. Василькова // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 2(23). – 130 с.

Кулига Анна Олександрівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

САМОГУБСТВО ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Актуальною проблемою сучасного світу є самогубство та зростання його чисельності серед дітей, підлітків, молоді та дорослих. Дослідження схильності до суїциду особливо важливим є сьогодні для України, адже вона належить до країн з високим рівнем самогубств. У всьому світі кожні 20 секунд одна людина закінчує своє життя самогубством, а кожні 2 секунди хтось безуспішно намагається звести рахунки з життям. Для українців суїцид не залишає осторонь дітей шкільного віку. Згідно з результатами соціально-психологічних досліджень 27,2 % дітей віком 10-17 років іноді втрачають бажання жити, 17,8 % – вважають, що нікому немає до них діла, 25,5 % – не завжди можуть розраховувати на допомогу

близької людини, 51,9 % – не стримуються в ситуації конфлікту [1]. Саме суїцид це основна проблема, що призводить до смерті людей у всьому світі. Щорічно декілька мільйонів людей у світі роблять спроби суїциду.

Аналіз досліджень і публікацій. Різні аспекти суїцидальних виявів досліджували П. Шнайдер, М. Гальбвас, М. Фарбер, К. Менінгер, Г. Гендинім, П. Сейнсбері. Альфред Адлер вважав потяг до самогубства захисною реакцією. Англійський вчений П. Сейнсбері встановив статистичні кореляції поміж частотою суїцидальних актів із соціальними характеристиками 28 районів Лондона. Л.Г. Смоленський описав суїцидонебезпечні ситуаційні реакції осіб з акцентуаціями характеру та інші. Важливим аспектом постає визначення соціального значення феномену суїциду у житті суспільства.

Мета статті: проаналізувати та обґрунтувати соціальне значення суїциду.

Для досягнення мети ми ставимо такі задачі: проаналізувати статистику самогубств в Україні, дослідити явище суїциду у суспільстві, визначити основні мотиви для здійснення самогубства та шляхи вирішення цієї проблеми в Україні та світі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існування людини в суспільстві охоплює різноманітні взаємозв'язки, що передбачає сукупність її поведінкових реакцій. Однією з них є самогубство (суїцид).

Самогубство (суїцид) – усвідомлене позбавлення себе життя. Але, досі не відомо що ж спонукає людей забути про інстинкти самозбереження та цінність життя. Так, головними мотивами самогубства дослідники називають:

По-перше це відчуття самотності, відчуженості від усіх.

По-друге це нерозділенне кохання, втрата батьківської любові.

По-третє це переживання дитини через розлучення батьків, почуття провини, незадоволеність собою.

По-четверте це страх перед ганьбою, приниженням,.

По-п'яте це почуття помсти, шантажу, бажання привернути до себе увагу, викликати почуття жалю та співчуття.

Самогубство найчастіше скоюються від відчаю, нерозуміння що робити далі і як вийти з тої чи іншої ситуації. Важливу роль також грають моральні та фізичні якості, які були отримані в дитинстві. Також значний негативний вплив здійснює психічні проблеми людини та депресія. До 70 відсотків депресивних хворих відчувають схильність до суїцидальних дій. А 15 відсотків з них здійснюють самогубство. Тому проблема самогубства тісно пов'язана з депресією.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) нарахувала 800 причин самогубств. Детальніше які саме розглянемо на діаграмі:

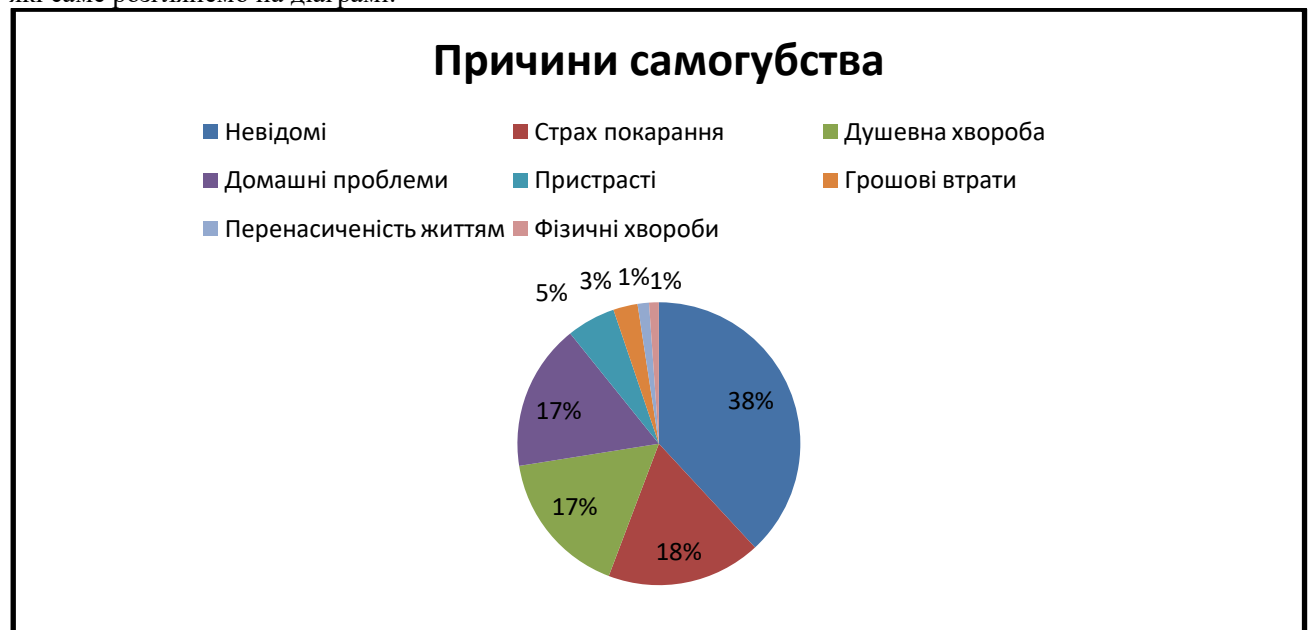

Рисунок 1 – Причини самогубства

Джерело: складено автором на основі [5]

За офіційною статистикою, кожен рік йдуть з життя самогубством 1100000 людей. Україна в цьому списку посідає 6 місце (12 тис. самогубств) після Китаю, Індії, Росії, Америки, Японії.

За даними Державної служби статистики, у 2016 році майже сім з половиною тисяч українців скоїли суїцид. Чоловіки склали більшу частину з цієї статистики, близько шести тисяч осіб. А у позаминулому році добровільно пішли з життя понад вісім тисяч осіб, з них жінок було менше третини.

Тобто в Україні прощаються з життям близько 20 осіб на кожні 100 тисяч населення. В середньому в Україні чоловіки майже в п'ять разів частіше скоюють самогубство, ніж жінки. У віці з 30 до 34 років, сильна стать особливо схильна до суїцидальних дій. А от жінки більш схильні тільки до спроб самогубства, які частіше не призводять до летального результату. Також в Україні літні люди віком старше 85-ти, втричі частіше йдуть з життя, ніж молодь віком від 15 до 19 років. У Сумській, Кіровоградській та Херсонській областях найвищі показники суїциду. А найнижчі показники у Івано-Франківській та Закарпатській областях. Смерть від суїциду займає друге місце після природної смерті. [2]

Прослідковується тенденція, що спроби суїциду збільшуються під час різдвяних свят. Також люди які закінчили вищий заклад менш схильні до самогубства, а найбільш схильні ті, які з неповною середньою освітою. Діти які не досягли усвідомлюваного віку, тобто до 11-14 років, вони ще не можуть адекватно усвідомлювати реальність і незворотність смерті. Тому що маленька дитина швидше фантазує з приводу смерті, ніж здатна піти на цей вчинок. Для дітей в цьому віці характерні вразливість, швидка зміна настрою, здатність яскраво відчувати та переживати. В дитячому світі самогубство спричинюється гнівом та бажанням покарати своїх близьких цим вчинком. Ознаками для переживання можуть бути: поганий настрій, порушення сну та апетиту, значне зменшення ваги та замкнутість. Зовсім інакша поведінка спостерігається у підлітковому віці. Тоді спроби суїциду спостерігаються частіше, ніж у дітей. Але найчастіше лише у 10 відсотків підлітків є бажання покінчити з собою. А у 90 інших відсотках це відбувається коли підліток кличе на допомогу або після сварки с однолітками чи батьками. Суїцидальна поведінка після 14 років простежується приблизно однаково як у дівчат так і у хлопців. А ось найбільша кількість самогубств простежується у віці від 40 до 65 років. Тоді рівень самогубств більший у чоловіків. Ті причини, які призводять до цього, це – втрата близької людини, депресивний стан, самотність, відчуття того, що ти нікому не потрібен. У силу ряду причин літній вік є одним з найбільш схильних до суїцидальної поведінки.

Самогубці – це ті люди, які втратили віру та впадають у розпач. Вони думають в той момент лише про себе, а не про своїх близьких, як їм буде складно. Коли людина зважується піти з життя, по тій причині щоб не стати тягарем для близьких, то це особливий випадок, тому що він не заснований на egoїзмі. Для здійснення самогубства потрібен дуже сильний вияв сили та безмірна рішучість.

Міжнародним співтовариством був створений глобальний імператив «Запобігання самогубств», затверджений у травні 2013 року, на шістдесят шостій сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я. Він являв собою план дій в галузі психічного здоров'я, а саме запобігання самогубств. Була поставлена мета знизити до 2020 року кількість самогубств в країнах. В цьому документі можна роздивитися окремі положення країн, які заходи будуть проводити для запобігання суїциду у різних державах.

Так, наприклад, в Чилі вживають такі заходи:

1. У 2005 році був введений закон «Універсальні гарантії послуг охорони здоров'я». Він дозволив істотно поліпшити доступ до послуг охорони психічного здоров'я, медичного обслуговування і забезпечує надання допомоги у зв'язку з чотирма основними видами психічних розладів, кожне з яких є суттєвим фактором ризику самогубства.

2. В 2007 році був розроблений національний план щодо попередження самогубств. Він включає в себе рекомендовані ВООЗ науково обґрунтовані стратегії щодо запобігання самогубств, а саме: відстеження всіх самогубств і спроб самогубств на регіональному і рівні країни з метою визначення регіональної структури ризиків і моніторингу надання медичних послуг; профілактичні програми в школах з особливою увагою до розвитку навичок самоствердження, вирішення життєвих проблем подолання кризових ситуацій і прийняття раціональних рішень.

У Швейцарії, у порівнянні з іншими країнами Європи, частота самогубств знаходиться на середньому рівні. Приклади досягнень швейцарських кантонів в галузі попередження самогубств включають: проекти щодо обмеження доступу до засобів скоєння самогубства; епідеміологічний нагляд; короткострокові втручання і подальше спостереження за особами, які вчинили суїцидальну спробу; інформаційно-просвітницькі заходи в рамках Всесвітнього дня запобігання самогубствам; групи взаємодопомоги для осіб, які втратили близьких в результаті самогубства та гарячі лінії (телефон довіри).

А в Шотландії у 2002 році приступили до реалізації національної стратегії і плану дій, щодо попередження самогубств під назвою «Обери життя», в рамках яких передбачали знизити до 2013 року рівень самогубств в країні на 20%. Ця програма була розроблена і здійснена в рамках національної програми охорони психічного здоров'я. Вона була спрямована на поліпшення здоров'я населення, підвищення рівня соціальної справедливості та подолання нерівностей. Також була створена національна мережа з участю представників муніципальних рад, поліції, служб екстреної медичної допомоги, рятувальних служб, адміністрації місць позбавлення волі. Був розроблений план реалізації для 32 муніципальних утворень, причому кожен місцевий план включав три наступні пріоритетні завдання:

1) Домогтися скоординованих дій щодо попередження самогубств в службах охорони здоров'я, медико-соціальної допомоги, освіти, житлового забезпечення, поліції, службах соціального забезпечення та працевлаштування.

2) Розробити програми навчання фахівців різноманітного формату, щоб зміцнити потенціал, необхідний для попередження самогубств.

3) Забезпечити фінансування втручань на рівні місцевих спільнот і мікрорайонів [5].

В Україні також намагаються боротися з кількістю спроб самогубств. 10 вересня відзначається Всесвітній день запобігання самогубствам. Така дата була створена для того щоб залучити людей до кола обізнаних про цю проблему, навчити боротися з нею і, тим самим, зменшити кількість спроб суїциду. Він був створений у 2003 році, через великі статистичні дані о самогубствах. Цей день в Україні традиційно супроводжується великою кількістю різних інформативних заходів. Проводяться різні програми і заходи профілактики для людей, в яких було чи є це бажання. А саме відбуваються такі заходи: години психолога «Життя прекрасне» (воно присвячене життєвим цінностям людини), акція «Я обираю життя» та «День позитиву» і також конкурс фотографій на тему життєвих цінностей. А на різних конференціях обговорюють головні проблеми з цього питання і шукають шляхи їх вирішення [3].

У Росії, яка знаходиться на третьому місці серед кількості самогубств, також проходять чимало заходів щодо зменшення кількості самогубств, а саме: профілактична акція «Ты в ответе за свою жизнь» в рамках проекту «Здоровье будущих поколений», проведення інтернет-опитування «Ты в ответе за свою жизнь» та проведення класних годин «Жизнь – главная ценность человека» [4].

Що ж виступає рушійною силою та спонукає людей до суїциду?

1) Проблеми, які пов'язані з високими вимогами до свого обранця.

2) Проблеми у спілкуванні з протилежною статтю. Від власної невпевненості, людина може зламати собі все життя.

3) Проблеми, пов'язані зі створенням сім'ї. В сімейному житті виникають часто проблеми взаєморозуміння, розподілу домашніх обов'язків, буденності та одноманітності.

4) Проблеми, пов'язані з невдачою на роботі. Частіше це може бути звільнення з улюбленої роботи чи просто незмога знайти для себе роботу, яка буде приносити дохід.

5) Проблеми, пов'язані з розлученням.

Отже, щоб уникнути спроби суїциду треба докладати всіх зусиль щоб цього не сталося. В найпершу чергу треба приділяти увагу, турботу та уважність до людини. Також треба бути чуйним для людини, щоб не виникало почуття непотрібності. Треба частіше розмовляти, питати про проблеми які сталися в їхньому житті, вислуховувати, підтримувати в тяжкий період.

Можна дійти до висновку, що проблема суїциду є дуже актуальною в наш час, тому що, на жаль, за статистикою здійснюються багато спроб покінчити з собою. Адже труднощі спіткають людину протягом всього життя, з чим психіка не кожної людини спроможна справитися, особливо, якщо це нестійка психіка підлітка. Дуже важливим постає розгляд цієї теми в контексті запобігання самогубства. В усіх країнах світу здійснюються різні заходи запобігання суїциду, для зменшення їх кількості. Адже високий рівень обізнаності в цій темі дає змогу людині більш свідомо ставитися до цінності власного життя та життя своїх близьких, що виступає ефективним засобом попередження спроб його закінчити власноруч.

Література

1. Самогубство як актуальна проблема сучасної молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://glrayono.at.ua/publ/psikhologija/samogubstvo_jak_aktualna_problema_suchasnoji_shkoli/7-1-0-5?oprd=1 – Назва з екрану.
2. Статистика дитячих самогубств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/ukraine-rastet-chislo-detskih-samoubiystv-1505233130.html> - Назва з екрану.
3. Заходи щодо запобігання самогубств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://znaj.ua/society/vsesvitnij-den-zapobigannya-samogubstvami-istoriya-ta-tradyciyi-svyata> - Назва з екрану.
4. План заходів які проводяться в Росії в рамках Всесвітнього дня запобігання самогубствам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://refdb.ru/look/2530390.html> - Назва з екрану.
5. Піти з життя: в Україні зростає кількість дитячих самогубств // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/ukraine-rastet-chislo-detskih-samoubiystv-1505233130.html>

СЕКЦІЯ III

«ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ»

Краснянська Наталія Дмитрівна

ст. викладач кафедри українознавства та соціальних наук

Одеського державного екологічного університету

krasnyanskaya123@ukr.net

УКРАЇНСЬКА СУЧАСНА КУЛЬТУРА ЯК ЦІЛІСНА СИСТЕМА

Постановка проблеми. Проголошення незалежності України створило принципово нові умови для розвитку національної культури. Головним завданням культурного будівництва стало національно-культурне відродження України. В умовах розвитку української державності значно зростає необхідність формування свідомої особистості громадянина України.

Аналіз досліджень і публікацій. Розвиток сучасної національної культури досліджувались в працях Кордона М.В., Яртися А.В., Шендрика С.М., Абрамовича С.Д., Бичко А. К. Черепанова С.О., та ін. Але ще потребують дослідження аналіз проблем сучасної української культури як цілісної системи.

Невирішені раніше проблеми. Категорія «українська культура – цілісна система» є порівняно новою. З проголошенням державної незалежності України національна культура почала поступово розглядатися й аналізуватися науковцями саме як цілісна система, що найповніше виражає духовний світ українського народу. Як єдине соціально-етнічне ціле розглядається сьогодні науковцями і сам український народ.

Метою статті є дослідження найбільш важливих проблем сучасної української культури як цілісної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проголошення незалежності України у 1991 році і розбудова самостійної держави створили нові умови для розвитку культури. Закон України «Про культуру», який замінив «Основи законодавства України про культуру», прийнятий у 2010р., є законодавчим актом, що відповідає істотно зміненій суспільній, культурній, економічній ситуації в Україні. Закон має поліпшити правову базу державної підтримки розвитку культури, стати дієвим регулятором різноманітних форм культурної діяльності. Виходячи з історичних факторів, слід зазначити, що українська культура завжди розвивалася та функціонувала як єдине ціле, переборюючи на шляху свого творіння найрізноманітніші ідеологічні, політичні, класові, соціальні, конфесійні й інші перепони. Тому на сучасному етапі, під категорією «українська культура як цілісна система» розуміється: по-перше, українська культура є єдиним цілим, витвореним українським народом в матеріальній, соціальній й духовній галузях як на території власної країни, так і за її межами, тобто в Україні та в близькому й далекому зарубіжжі; по-друге, у створенні української культури, як і культури будь-якого іншого народу, брали участь усі верстви і класи українського суспільства, тому необхідно враховувати і надавати об'єктивну оцінку ідейно-протилежним течіям і напрямам, що існують в ній; по-третє, на всіх етапах свого розвитку українська культура була включена в регіональний і світовий культурний процес, тому для неї є важливим як її власний національно-своєрідний елемент, так і те, що було запозичене з інших культур й прижилося на національному ґрунті; таким чином цілісність культури в даному разі означає розгляд і оцінку національно-своєрідного в органічному, глибинному взаємозв'язку з загальнолюдським і відмову від підходу до вивчення української культури як замкнутого соціального організму; по-четверте, очевидно, що в певні моменти розвитку української культури на передній план висувалися ті чи інші її складові: фольклорні жанри, художня література, суспільно-політична або релігійно-філософська думка, чи природничо-технічні науки, що було об'єктивно спричинено нерівномірністю культурного розвитку, тому при вивченні й розгляді української культури не можна віддавати перевагу тільки тим її складовим, які на визначеному історичному етапі посіли провідні позиції, оскільки це буде порушувати базовий принцип аналізу культури як цілісної системи; по-п'яте, до уваги слід обов'язково прийняти факт безперервності її розвитку з врахуванням злетів і спадів духовного життя в Україні. Після здобуття незалежності Україною у серпні 1991 р. ініціаторами консолідації творчої інтелігенції стали Спілка художників та Спілка письменників України, які почали активно сприяти створенню законодавчої бази з питань збереження і розвитку національної культури і мистецтва, соціального захисту діячів культури і мистецтва. У 1996 р. було засновано Академію мистецтв – провідний державний науково-творчий центр. Спілка художників сприяла проведенню різноманітних конкурсів, роботі міжнародних творчих груп. Завдяки її діяльності відбулися презентації українського мистецтва в Бонні, Тулузі, Кіото, Пекіні. Українські художники беруть участь у мистецьких бієнале у Венеції, Сан-Паулу, Йоганнесбурзі. Творчість українських художників стає

відомою у світі, їхні роботи демонструються у престижних музеях і галереях багатьох країн. Українські митці сьогодні заслужено здобувають визнання. Значний інтерес викликає творчість художників, які зберегли глибинні зв'язки з національними традиціями. Наприклад, яскравим свідченням цього є творчість львівських митців: Любомира Медвідя (малярство), Романа Романишина (графіка), Оксани Риботицької (ткацтво), Андрія Бокотєя (скло), Уляни Ярошевич (кераміка), Ігоря Стеф'юка (дерево). Кожен з них виявляє у свої творчості яскраво неповторні, індивідуальні форми виразу свого світорозуміння, а об'єднує їх високий професіоналізм, неординарність мислення, вміння поєднати глибинні національні корені з пріоритетами загальнолюдських цінностей і вразливою, емоційною відкритістю духу сучасності. Характерною рисою української культури є також розмаїття творчих спілок і об'єднань митців поза межами офіційних організацій, утримуваних або субсидованих державою. Так, лише у Львові, поряд зі Спілкою художників та Спілкою письменників у 90-х роках ХХ ст. функціонували мистецька секція спортивно-мистецької Асоціації «Галицька Січ» (1989—1991 рр.), Мистецько-літературне об'єднання «Січкаря» (1991 — 1995 рр.), Творча майстерня «Марко» (1992 р.), Творча корпорація «Лір-Артіль» (1993—1998 рр.), Мистецьке об'єднання «Дзига» (1994 р.), Мистецько-літературне об'єднання «Трипілля» (1996—1997 рр.), Галицька асоціація ковалів (ГАК, 1997 р.), Мистецько-спортивно-оздоровча Асоціація «Аркан» (1998 р.) та ін. Ці товариства й асоціації об'єднують самобутньо обдарованих митців, яскравих особистостей, влаштовують виставки, презентації, вечори пам'яті, турбуються про збереження найвизначніших шедеврів української культури, їх популяризацію у світі, підтримують нові ідеї, апробують нові форми підходи у мистецтві. Подібні осередки виникають і в інших містах: Харкові, Києві, Одесі, Дніпропетровську, Луцьку, Полтаві, Тернополі. Бажанням утверджувати самобутню українську культуру в світі пронизана діяльність численних культурно-просвітницьких і мистецьких об'єднань в усій Україні. Багато з них дістають підтримку та сприяння дипломатичних корпусів іноземних держав, як наприклад осередок сучасного мистецтва «Брама», заснований у квітні 1993 р. в Києві. Завдання «Брами» – популяризація всіх форм і сфер сучасного українського мистецтва, співпраця й обмін думками з українськими, іноземними митцями в галузі музики, образотворчого та фотомистецтва, театру, відео, перформанс-арту, модерного танцю тощо. Яскравий приклад міжнародної співпраці – втілення грандіозного проекту української опери третього тисячоліття «Мойсей» (музика М.Скорика, червень 2001 р.).

Кращі зразки сучасного українського мистецтва презентує галерея «Аліпій» Центру «Український Дім» (1994 р.) і «Триптих» (галерея сучасного декоративно-ужиткового мистецтва: кераміка, текстиль, металопластика) та ін. Охорона національної культурної спадщини України здійснюється в межах програм міжнародної співпраці в галузі охорони пам'яток культури. В 1972 р. з ініціативи Комітету всесвітньої культурної й природної спадщини при ЮНЕСКО прийнято Конвенцію охорони культурної та природної спадщини людства. За роки існування Комітету до Списку всесвітньої спадщини внесені найвідоміші пам'ятки української культури: Києво-Печерська та Почаївська лаври, Золоті ворота, м. Львів та ін. У тісній співпраці з ЮНЕСКО діє Міжнародна рада з питань збереження історичних місць та історичних пам'яток – ІКОМОР, яка об'єднує спеціалістів понад 90 країн, працює в галузі охорони культурно-історичних цінностей, їх реставрації та консервації, готує спеціалістів і законодавство. З ініціативи ІКОМОР прийнято низку документів: Флорентійська міжнародна Хартія з охорони історичних садів (1981 р.), Міжнародна Хартія з охорони історичних місць (1987 р.), Міжнародна Хартія з охорони та використання архітектурної спадщини (1990 р.).

Існують також недержавні організації, що займаються питаннями всесвітньої історико-культурної спадщини, з-поміж них вирізняється Міжнародний центр досліджень у галузі консервації та реставрації культурних цінностей. У сучасних історичних реаліях культурні надбання українського народу входять до всесвітньої культурної спадщини, у їх збереженні та реставрації зацікавлена міжнародна громадськість. В Україні, як і в кожній державі, складені й втілюються в життя власні програми збереження культурної спадщини, різноманітні центри, фонди, зацікавлені насамперед у збереженні й реставрації пам'яток, що є скарбами всього людства. Крім Міністерства культури та мистецтва, обласних управлінь культури, які підпорядковані місцевим органам влади, проблемами збереження культурної спадщини займаються Товариство охорони пам'яток історії та культури, Фонд Л. Кравчука, Центральна комісія з питань повернення в Україну культурних цінностей, Український фонд культури, товариство «Україна», Фонд сприяння розвитку мистецтв України та інші численні фонди, державні, приватні й громадські організації. За роки державності України розгорнули діяльність добровільні товариства, об'єднання, асоціації, що закладають фундамент громадянського суспільства. Чимало цих об'єднань плідно співпрацює із зарубіжними культурними, науковими, освітніми та благодійними інституціями, сприяючи входженню України до світового та європейського культурного простору. Інтеграція країни у світовий культурний простір зумовлює підвищену увагу до національних культурних традицій, протекціонізм стосовно розвитку української культури, надання певних пільг і переваг, зокрема у виданні україномовної літератури, кіновиробництві, кінопрокаті, розвитку

українського театру та художньої творчості. Значної популярності та розвитку набула діяльність Товариства шанувальників української мови та «Просвіти», створення перекладів шедеврів світової класичної літератури, для чого було засновано видавництво «Основи». Україна стала місцем проведення сучасних конкурсів і фестивалів у галузі сучасної та класичної музики, виконавської майстерності, театру, образотворчого мистецтва, індустрії моди тощо. Уже традиційними стали конкурс артистів балету імені Серґа Лифаря, музичний конкурс «Київ Музик Фест» (з 1989 р.). Київський український драматичний театр ім. І. Франка проводить Міжнародний фестиваль жіночих монодрам «Марія» та конкурс акторської майстерності ім. М. Яковченка (з 2008 р.). Перемога української співачки Руслани Лижичко на пісенному конкурсі «Євробачення – 2004р.», Джамали в 2016р., сприяла популяризації українського музичного мистецтва на Батьківщині та за її межами. У 2005, 2017 р.р. конкурси Євробачення відбулися у Києві. В Україні проводяться міжнародні мистецькі пленери – «Дивосвіт» на Запоріжжі та «Хортиця – крізь віки», у Дніпропетровську, що сприяють обміну досвідом українських та зарубіжних художників. Щороку у Львові проводиться понад 100 різних фестивалів, тому місту у 2009 р. присвоєно звання «культурна столиця».

Висновки. Таким чином, зрозуміти сутність культури можна лише через призму діяльності людини і суспільства в цілому, оскільки культура не існує поза людиною. Тому культура розглядається як явище двоєсутнє: з одного боку, вона впливає на формування окремої особистості в ході її виховання та освіти, з іншого боку, людина сама розширює загальнокультурний досвід в процесі своєї трудової діяльності та творчого розвитку.

Література

1. Абрамович С. Д. Світова та українська культура: навчальний посібник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікаркова. – Львів : Світ, 2004. – 344 с.
2. Бокань, В. А. Історія культури України: навчальний посібник / В. А. Бокань, Л. П. Польовий. – 2-е вид., доп. – К. : МАУП, 2001. – 256 с.
3. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: курс лекцій / М. В. Кордон. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 584с.

Удуденко Ганна Сергіївна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

ukrain@odeku.edu.ua

КОНЦЕПЦІЯ ОСОБИСТІСНИХ АСПЕКТІВ СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ

Постановка проблеми. Людське суспільство пройшло довгий шлях у своєму розвитку, починаючи від первісного стада і завершуючи сучасністю. З перших кроків свого існування людина жила в колективі, де потрібна була певна організація, що потребувала безпосереднього спілкування між членами людського стада.

З часом первісна людина почала вдосконалювати свої трудові навички, а з ними – і знаряддя праці, тому на зміну общині прийшли племена і держава.

З пізнанням навколишнього світу в людей виникли поняття добра і зла, на цій підставі почали формуватися правила поведінки, такі собі початкові соціальні норми.

Аналіз досліджень і публікацій. Що ж до буття, то єдиного визначення цього поняття не існує. Це дуже складне і давнє поняття, що досліджувалося великою кількістю вчених: Аристотель, Платон, Р. Декарт, Г.В.Ф. Гегель, В. Соловйов, Ф. Бекон, М. Бердяєв та інші. В цілому буття можна визначити як те, що реально існує і дає можливість описати все, що існує. Для особистості – це, перш за все, матеріальні й духовні елементи, що пов'язані з її життєдіяльністю, індивідуальними проявами буття, подіями, що виокремлюють індивідуум із загального плину життя.

Метою статті є дослідити основне буттєве виявлення людської особистості – її активність, що найчастіше виливається у творчість, яка виступає ідентифікатором людської неповторності і оригінальності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Коли йдеться про творчість, відразу згадуються видатні вчені, письменники, музиканти, художники, такі як Чарльз Діккенс, Вільям Шекспір, Антоніо Вівальді, Леонардо да Вінчі. Однак кожна людина є творцем, коли намагається внести у свою роботу щось від себе. Саме з глибин людського духу народжується творчість, що постійно прагне до вдосконалення і розвитку.

Навіщо людині потрібна творчість? Через творчість особистість може самовиразитися, висловити свої почуття, думки, бажання, це служить шляхом до пізнання себе і пошуку свого місця.

Завдяки творчості людина знаходить свої унікальні таланти, що змушують її працювати на досягнення цілей. Лише цілі змушують нас рухатись вперед і досягнення їх стає причиною нашого щастя. Згодом, результати творчої праці стають історичним здобутком, що несе важливу інформацію для наступних поколінь. Врешті-решт, людина творить сама себе, тобто вдосконалюється, що допомагає їй знайти себе і своє місце в суспільстві.

Основні проблеми буття можна розглядати як з філософського боку, так і з боку психології.

Досить нова сьогодні наука соціоніка, що вивчає типи мислення та поведінку людей, може передбачити сумісність людей у будь-якому колективі за особливостями характеру сприйняття, мислення й інтелектуальної діяльності. Тобто ця наука може типологізувати і класифікувати суспільство на підставі важливих ознак і типових рис, що відрізняють одне суспільство від іншого.

У філософії ж на перший план виходять прояви, сформовані у ході історичних подій, або подій, сформованих у ході життєдіяльності особистості.

Хоча, якщо звернутися до справжніх творців, то вони завжди стояли поза будь-якими соціальними обмеженнями. Наприклад, Леонардо да Вінчі, який створив літальний апарат – один із найбільш відомих його винаходів, це був прообраз сучасного вертольота з головним гвинтом, в основі якого був гвинт, що мав розкручуватись декількома людьми. Крім цього, да Вінчі винайшов ще перший велосипед, самохідний візок, парашут, не гадаючи вже про його видатні картини, що залишаються актуальними і в наш час. На жаль, ці ескізи не можливо було реалізувати за допомогою інструментів 15-16 ст, тому майже всі нариси великого генія залишились лише на папері. Але без сумнівів можна сказати, що Леонардо да Вінчі був найвидатнішим винахідником в історії, що, без жодних сумнівів, випередив тогочасний розвиток суспільства на кілька десятиріч.

Проте, не зважаючи на все це, кожна людина під час проживання в суспільстві проходить певну соціалізацію. Різні верстви населення характеризуються своєю діяльністю, звідси виникають певні соціальні ролі, наприклад, роль турботливої матері, відповідального студента чи надійного друга.

До важливих факторів соціалізації входить також спілкування. Саме в спілкуванні людина виявляє себе саму, розкриває і збагачує свій духовний світ. Завдяки спілкуванню людина ідентифікує себе з іншими народами, етносами, врешті, найвищим надбанням народу є його мова, що допомагає особистості досягнути єдності в соціумі.

Висновки. Насамкінець можна сказати, що завдяки здатності людини бути собою й виражати свою індивідуальність, вона набуває здатності до самовладання. Через досягнення внутрішньої єдності, така особистість може виражати себе в своїй діяльності і творчості, тобто існувати як індивідуальність, це й характеризує людину через її буттєві виявлення.

Література

1. Ерохов А. Е. Теория всего и ответ Гегеля. – Санкт-Петербург: Реноме, 2007. – 80 с.
2. Бердяев М.О. Філософія свободи. Сенс творчості. Самопізнання / Микола Олександрович Бердяєв ; Пер. Володимир Миколайович Петрушов ; Передмова В.М. Шаповал ; Приміт. Л. Поляков, Ю.П. Сенокосов . – Харків : Видавець Савчук О.О., 2014 . – 653 с. – (Філософська класика в українському перекладі) . – На укр. яз.

Димитрова Олена Іванівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

dimitrova412@gmail.com

ВСЕБАЧІННЯ ЗМІН У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Спрямованості формування вищої освіти в Україні відповідають загальносвітовим тенденціям: збільшується число заходів вищої освіти, з різними конфігурації надання освітніх послуг (очний, заочного, дистанційної), змінюються технологічні процеси надання знань. Присутність подібних обставин обумовлюється появою проблеми у вищої освіти.

Невирішені раніше проблеми. У перші десятиліття свого існування вища школа мала лише одну мету - сформувати нечисленну еліту і підготувати її до виконання відповідальних функцій в управлінні і культурі, відображати соціально-економічні потреби країн, що розвиваються. Однак до цього часу, наприкінці XIX століття, в інститутах формуються вимога з метою продукування і накопичення академічної даних, а крім того підготовки нової поколінь пошуковиків-науковців. За умови збереження зазначених цілей на початку XXI століття нарізали нові завдання вищої школи, які є актуальними як для країн «інформаційного світу», так і для України, а саме:

- продукування нових освітніх технологій, які будуть мати значення для розвитку науково-технічного, науково технологічного та науково-соціального напрямків життєдіяльності країни;
- підготовка фахівців, здатних працювати на перетині кількох традиційних дисциплін або наук;
- формування системи безперервного навчання і перепідготовки кадрів, що обумовлено швидким подвоєнням обсягу інформації.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми трансформації освітньої діяльності в закладах вищої освіти активно дискутуються провідними фахівцями різних галузей знань: вченими, викладачами вищої школи, провідними аналітиками зі сфери управління соціальними та економічними процесами. Серед них такі відомі українські вчені-управлінці, як Галузяк В.М., Згуровський М.З., Малафіїк І.В., Мешко М., Мойсеюк Н.Є., Руденко А.С., Сметанський М.І., Фіцула М.М., Шахов В.І., Ягунов В.В. та інші. Спираючись на різні підходи до дискутування з приводу освітніх проблем, пов'язаних з глибинними, парадигмальними змінами в розумінні самого сенсу і можливостей освіти як широкого соціального явища, можна вважати за необхідне виходити за межі традиційних питань викладацької діяльності та педагогічних технологій. Освіта, розглядається в якості найважливішої сфери творіння особистості, повинна, на наш погляд, стати об'єктом подальших багатопланових системних досліджень інтегративного, міждисциплінарного характеру з урахуванням світових тенденцій розвитку вищої освіти і соціально-економічного розвитку провідних країн, оскільки «система освіти суспільства має відповідати його стратегічним завданням»

Мета роботи – аналіз функціонування системи вищої освіти, нагальних потреб розвитку соціуму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Швидке оновлення знань, інтеграція наукових дисциплін, виникнення нових галузей, що швидко розвиваються на стику наук, а також нові тенденції загальносвітового розвитку принципово змінили вимоги до фахівців. У зв'язку із цим відбулася зміна мети освіти, її ролі й місця в державі й суспільстві. Біганина за повнотою знань стала безглуздою. Головним пріоритетом став розвиток у молодого фахівця навичок активного володіння основами дисциплін, умінь аналізувати виникаючі проблеми, пропонувати альтернативні рішення й формувати критерії їхньої правильності, змога самостійно одержувати нові знання, пристосовуватися у швидко мінливому середовищі [2]. На жаль, освіту традиційно розуміють як процес і результат поглинання систематизованих познань, здатностей і навичок. Проте, слід зазначити, що в процесі надбання освіти відбувається не тільки передача від покоління до покоління духовних багатств, накопичених людством, але й придбання знань й умінь у всьому спектрі наук, технологій, господарювання, включаючи й новітні. Підвищувати ефективність своїх функцій критичного осмислення й передбачення шляхом постійного аналізу соціальних, економічних, культурних і політичних тенденцій, направляючи роботу в області прогнозування, попередження й запобігання соціальних катаклізмів, – от одне із завдань вищої освіти, що було зазначено у Всесвітній декларації про вищу освіту ЮНЕСКО [1]. У сучасну епоху освіта повинна більшою мірою відбивати саме наукову картину світу (тобто реальний стан, включаючи й природу, і суспільство), представлену в культурах народів, що історично сформовані й безперервно розвиваються.

Нові тенденції світового розвитку, роль особистості, що зростає в історії відбивається в трансформації системи освіти. Усе більше усвідомлюється імператив виживання й глобальної відповідальності кожної людини; визнається об'єктивна необхідність багатогранності й гнучкості мислення у сприйнятті світу; усе більше проявляються ознаки постіндустріального суспільства; зміцнюється роль освіти як фактора формування інноваційно-активної особистості. При цьому стан вищої освіти в Україні сприймається амбівалентно:

- у нас була і є краща у світі вища освіта (з певними недоліками, але не суттєвими);
- наша освіта не відповідає світовим вимогам і потребує докорінного реформування.

Проте сьогодні у черговий раз говорять про кризу освіти у світовому масштабі. Але криза, як відомо, це лише хвороба росту.

Можна стверджувати, що в освіті, як й у культурі в цілому, відбуваються інноваційні процеси. За результатами соціологічних досліджень студентства сучасна культурна людина на їх думку уособлює (наводиться за принципом зменшення значимості позиції – М.Я): здоровий спосіб життя, культуру спілкування, знання сучасної культури, знання культурної спадщини інших народів, знання іноземних мов, володіння моральною культурою, професійну творчу самостійність, екологічну освіченість, політичну культуру, культуру менеджменту, культуру маркетингу. Фундамент цієї піраміди спирається на соціальні й гуманітарні знання, знання про людину, а все останнє, в тому числі і професіоналізм, займає менш значні для культурної людини позиції.

Сучасна освіта усе більше спрямовується до гуманізму. Лідер Римського клубу А. Печчеї стверджував, що не можна без кінця сподіватися на різні суспільні механізми, на відновлення й удосконалення соціальної організації суспільства. Він вважав, що якщо ми хочемо сьогодні приборкати технічну революцію й направити людство до гідного майбутнього, то нам необхідно, насамперед,

подумати про революції в самій людині, а це означає про зміну системи освіти [4]. Сам процес освіти в традиційному сенсі представники Римського клубу назвали «підтримуючим». У той же час тип освіти, що має на меті перетворення світу, формування техносфери й ноосфери, тобто освіти, спрямованої в майбутнє, було названо «інноваційним» представниками того ж Римського клубу. Сучасне суспільство усе більше усвідомлює необхідність формування у людей нового, цілісного світорозуміння й наукового світогляду, які були б адекватні останнім досягненням фундаментальної науки. Без цього людина не зможе орієнтуватися в світі, що стає все більш складним, не зможе зрозуміти причини й можливі наслідки багатьох глобальних процесів сучасності, вірно усвідомити своє місце й роль у подальшій еволюції природи й суспільства.

До інноваційного аспекту освітньої діяльності необхідно віднести і систему додаткової професійної освіти що покликана доповнити і зробити більш сучасними знання, що їх отримує людина протягом життя [5]. Це означає, що завтра люди придуть до закладів підвищення кваліфікації за додатковою освітою в галузі глобальних інформаційних, економічних, фінансових, культурних та інших систем. Спеціалізація в конкретних областях діяльності – рух в глибину, а не в ширину – стане функцією додаткової професійної освіти, короткостроковою і високоефективною, що робитиме освіту більш сучасною та такою, що співвідноситься з освітніми технологіями та відбиває соціально-економічні проблеми світового масштабу.

Висновки. Вимога конкурентоспроможності випускників на ринку праці в умовах зростаючої в усьому світі нестабільності, невизначеності і непередбачуваності технологічних та економічних змін призвели до корінного переосмислення ролі і значимості системи вищої освіти як в нашій країні, так і у всьому світі. Дефіцит ресурсів часу і високої коштовності якісної освіти, вочевидь, призведе до того, що основним завданням установ базової професійної освіти стане забезпечення професійної мобільності – орієнтації та переорієнтації професійних знань і навичок протягом усього активного життя з оглядом на головні загальнокультурні і спеціальні дисципліни. В той самий час для України треба шукати більш адекватні транзитивному періоду форми організації управління освітньою діяльністю у вищих навчальних закладах. Тільки лише за допомогою розвитку людських якостей і людських здібностей можна сподіватися на зміну всієї, орієнтованої на матеріальні цінності цивілізації й використати її великий потенціал для благих цілей.

Література

1. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці // Вища школа. – 2004. – № 5–6. – С.54–61.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. Навч. посібник / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с. Печчеї А. Человеческие качества: Пер. с англ. / А. Печчеї – М.: Прогресс, 1980. – 302 с.
3. Прилуцька Н.С. Пріоритетні напрямки та основні цілі розвитку професійної перепідготовки дорослих [Електронний ресурс]: Режим доступу: eprints.zu.edu.ua/1648/1/07pnsppd. (Дата звернення 28.11.2015)
4. Руденко О. Освіта на межі тисячоліть: природа кризи і стратегія реформи // Освіта і управління. – 1999. – Т.3, № 1. – С. 7–12.
5. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України // За заг. ред. В.Зубка. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 1997. – 290 с.

Польовий Святослав Сергійович

студент Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

sfendoslav@ukr.net

СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ІСЛАМУ

Постановка проблеми. Середньовічна ментальність та спосіб життя створили фундамент задля створення нової релігії та політичної ідеології, яка є доволі вагомою силою і у сучасному світі.

Аналіз досліджень і публікацій. Багато різноманітних публікацій були присвячені даній тематиці як у вітчизняній історіографії, так і у зарубіжній. Передовими авторами вважаються Беляев Е. А., Прозоров С. М, Грязневич П.А. – у вітчизняній історіографії. З іноземних вважається авторитетом Ібн Варрак, який створив систематичну критику Корану, та його походження, проте у даній роботі текстологічні питання виникнення Корану не розглядаються.

Невирішені раніше проблеми. Сьогодні існує багато теорій щодо виникнення цієї релігії, яка має дуже вагомий вплив на сьогодення. Ісламський фактор є невід'ємною складовою людства та культурної спадщини, ігнорувати яку неможливо. Саме тому, дослідження виникнення цієї релігії та

політичної думки (в ісламі релігія та політики майже невід'ємні) дасть нам змогу зрозуміти корінь не тільки ментальності жителів Близького Сходу, а й розуміння виникнення радикальних ісламських течій сьогодення.

Метою статті є дослідження виникнення ісламської релігії як нової соціальної альтернативи для арабського етносу у VII ст. н. е.

Виклад основного матеріалу дослідження. Іслам виник в Азії на Аравійському півострові, в південно-західній частині – області Хіджаз, на початку VII ст. нашої ери. Цей час у мусульманській історіографії називають джахілією (араб. jahilan – неосвідчений), періодом «дрімучого невігластва» арабів. Нова релігія виникла в середовищі арабських племен. Можна почути думку, що «арабами» їх здавна називали осілі сусіди Месопотамії, Передньої Азії та Південної Аравії, а самі вони перейняли цю назву, коли в 30-40-х роках VII ст. в ході великих завоювань усвідомили свою єдність перед лицем завойованих народів [1, с. 142 – 143].

До об'єднання Аравії під владою Магомета і його сподвижників та наступників важко говорити про арабів як про єдиний народ, але все ж слід зауважити, що відсутність в арабській поезії V–початку VII ст. згадки самоназви «араби» не може бути рішучим свідченням його відсутності у вживанні самих мешканців Аравії. Всі сюжети цієї поезії: вихваляння свого племені і наругу чужого, пейзажні замальовки, ліричні сцени – виключають необхідність протиставлення «араби» – «не араби».

Класове суспільство в Південній Аравії до VII мало принаймні двотисячолітню історію і пройшло приблизно ті ж фази розвитку, що і суспільства інших древніх цивілізацій Сходу. На жаль, наші відомості про нього ґрунтуються лише на різних присвятних, меморіальних та будівельних написах, які дають достовірну, але дуже специфічну інформацію [2, с. 43].

У ті часи у арабів не існувало спеціальних найменувань для відмінності різних об'єднань та угруповань. Поняття плем'я (араб. قبيلة; qabīla(t)) використалося задля протиставлення кровноспоріднених груп кочівників територіальним громадам, ша'абам. Також «черево» (араб. بطن; baṭn) спочатку означало групу родичів по материнській лінії, а вже у VI – VII ст. – по батьківській.

На чолі племені стояли вожді, сеїди, які купували своє панівне становище завдяки особистому авторитету або багатству, а частіше і того й іншого. Ні про яких формах обрання сеїда, так само як про народних зборах, відомостей немає. Те ж можна сказати і про племінних суддів. Поняття шеріф або шаріф (араб. одн. شريف; šarīf; мн. اشراف; 'ašrāf) було свідченням знатного походження. Вже пізніше сеїдами та шеріфами позначали нащадків Магомета.

Аравія того часу була перетином різноманітних монотейстичних та язичницьких релігій та вірувань. З IV ст. арабське населення було об'єктом християнських місіонерів: сирійців, ефіопів та в меншій мірі греків. Воно, здебільш було поширено у північних областях Аравії. Ця релігія була представлена двома течіями – гасанідами та хламїдами. Проте, потім Візантія відновляє її у 629 році через загрозу мусульманських навал. Належали до сирійської православної церкви або до яковитів [2]. Панівною релігією було християнство монофізитського толку [3]. Адепти цієї релігійної течії постійно прагнули до прихильності бедуїнів, та в великі становища вони призначали єпископів.

Представники несторіанства також вели широку місіонерську діяльність: з V століття в Хірі існувала несторіанська єпархія. У 410 р. в Хірі був заснований монастир і висвячений єпископ. Князь Аль-Мундир III (пом. 554) мав дружину-християнку та деякі з його знаті також були християнами. Єпископи з'являлися в Омані у 424 і в районі Бахрейну у 575 рр. Характерний приклад з історії християнського місіонерства – в 450 році св. Євтимій хрестив Ассаба аль-Бейта, вождя бедуїнського племені разом з його сином, зціленим по молитвам святого. Незабаром вождь-неофіт на ім'я Петро привів до хрещення все своє плем'я. Через якийсь час він був висвячений Єрусалимським патріархом в єпископа бедуїнських, тому що єпархія не мала ніякого міста або певної місцевості пустелі. Від племені Петра, християнство було поширене до інших сусідніх племен [5, с.5].

Окрім християнства, в Аравії був розповсюджений іудаїзм, який проник в більш глибокі області та мав більший вплив на становлення нової релігії. У VI ст. завдяки єврейській торгівлі іудейська релігія оказує вплив на політичну ситуацію в області Ємена. Таким чином, останній голова хім'яритської держави Зу Нуvas Юсуф Асар приймає іудаїзм і робить його державною релігією. Написи, що стосуються цього царя, зображують його монотейстом, який називав свого Бога Рахман – «Милостивий», що було тоді єврейським звичаєм. У той час все ще шанувалися місцеві святині – на кшталт того, як Мухаммад зберігав відданість храму Кааби в своїй рідній Мекці. Єврейські поселенці в Ємені становили лише невелику групу серед безлічі купців, які вели торгівлю між Середземномор'ям і Південною Аравією та Індією, що робили пахощі [6].

Окрім християнства та єврейської релігії, у цих землях був також розповсюджений ханіфізм. Послідовники ханіфізму (ханіфи), проповідуючи монотейзм і аскетизм, закликали до скасування племінних і місцевих божеств, але, не зважаючи цілком на християнство, ні на іудаїзм, вони прагнули до створення відносно простої та доступної для Аравії VI – поч. VII ст. релігійної системи. Ханіфізм значно вплинув на ранній іслам, котрий представляв подальший етап у розвитку ханіфізму. Найбільш

активним і послідовним представником цієї релігійної течії був Маслама ібн Хабіб (Мусаліма) [7, с. 103 – 108]. Незалежно від цього, в Корані пророк Ібрахім (Авраам) фігурує як ханафіт: *«Вони сказали: «Зверніться в іудаїзм чи християнство, і ви підете прямим шляхом». Скажи: «Ні, в релігію Ібрахіма (Авраама), який був Ханіфа і не був одним з многобожників» (Сура 2:153).*

Більша частина тогочасної Аравії в основному була язичницькою. Тут ще панували залишки древніх загальносемітських вірувань, зафіксованих в Старому завіті і в релігіях інших семітських культур давнини. Імена багатьох божеств арабського пантеону відомі з давніх-давен. На чолі його стояв Ел (Іл, аль-Ілах, ал-Лах) – творець, деміург, який мав трьох дочок: Аллат (араб. «ця богиня», «відома богиня») (Аль-Ілат, Алілат, Лат, Ілат), Аль-Уазза (араб. «могутня»), Манат (араб. «богиня фатуму»). Їхній культ зафіксований від крайньої півночі до півдня Аравії [7, с. 30]. Аль-Уазза зайняла положення одного з верховних божеств Аравії, зокрема у арабів центральної Аравії (Хіджаз, Хіра, набатей) вона разом з богинями Аллат і Манат входила в тріаду богинь-дочок Аллаха. На півдні центральної Аравії аль-Уазза виступає в якості дружини Аллаха, матері Аллат і Манат [8]. Деякі з імен богів фігурують у Корані (Сура 53:19 – 23). Ці аяти (коранічні вірші) демонструють інший теологічний підхід до сприйняття потойбічних сил. Якщо у арабів-язичників авторитетність – релігія предків, яка пройшла крізь віки, то у новій релігії – цілковите скасування усіх богів, які претендують на якусь владу та авторитет серед людей. Усю владу отримує деміург Аллах. Таке поняття фігурує в мусульманській теології під назвою єдинобожжя у пануванні (араб. الرُبُوبِيَّة توحيد; tauhid al-rububiyya). Проте, нова релігія не скасовувала існування джіннів (араб. الجن; jinn – «дух») та інших духів. Зрозуміло, що їх класифікація була запозичена з язичницьких культів. Вони представлялися посередниками між людьми і світом богів, з яким людина не може мати безпосереднього контакту. У нас немає достовірних свідчень про їхнє походження в у доісламській ментальності, проте Коран свідчить, що вони були створені із вогню: *«... А ще раніше Ми створили джіннів з палючого полум'я» (Сура 15:27), «і створив [Аллах] джіннів з чистого полум'я» (Сура 55:15).* Ці духи бувають добрими та злими.

Загалом, і цілому, доісламська релігія носила риси подібності з народною релігією Палестини VI ст. до н. е., як вона зафіксована в документах іудео-арамейської колонії Елефантини в верхів'ях Нілу: разом з Яхве-Яху шанувалися Бетель і Харамбетель, богиня Арат і якесь божество рослин [9, с. 593]. У Мецці служба у священному місці, яка була добре оплачувана і переходила у спадок від батька до сина, довірялася вихідцям з впливових сімей. Схоже, що священства, у власному розумінні слова, не існувало. Незважаючи на спорідненість зі словом *kohen*, що означає у євреїв «священнослужитель», арабське *kahin* означало «провидець, віщун» – той, хто, будучи, одержимий джином, отримував дар передбачати майбутнє, знаходити загублені речі або заблукалих верблюдів. Спочатку одкровення Магомета сприймали як від джина. Серед сучасників Магомета були лише так звані халіфи і візйонери, що були монотеїстами. Частина з них перебувала під впливом християнства, хоча есхатологія, характерна для християн (а згодом і для всього ісламу), була їм настільки ж чужа, як вона була, швидше за все, чужа арабам взагалі [10, с. 261 – 263].

Як правило, навколо храмів і святилищ виділялася «священна територія» (хима або харам), де все – люди, тварини і рослини – вважалося недоторканим, тут же знаходилися храмова скарбниця і вівтар для жертвоприношень. Людські жертви до VII в вже не приносилися, хоча раніше мали місце. Можливо, що нерідко згадуються мусульманськими авторами вбивства дівчаток-немовлят бедуїнами, засуджені в Корані і пояснюються істориками як засіб позбавитися від зайвих ротів у умовах напівголодного існування, у багатьох випадках були ритуальним діями.

Висновки. З першого погляду не можна сказати, що подібний суспільний устрій міг бути місцем зародження суто нової релігії, де динамічний спосіб життя не мав критичних протиріч, як б потребували радикальних змін. Однак політичне становище Аравійського півострова *indirecte* натякувало на зміни у середовищі арабів. Можливо, це пов'язано з кліматичними змінами чи з потребою у зміні побутового устрою, як вважали радянські дослідники ісламу, але ми вважаємо політичний фактор найважливішим, який *volens polens* почав спонукати арабів до зміни свого ладу. Якщо говорити про ментальність на час виникнення мусульманської релігії, то вона не була цілковито змінена, а суспільний устрій майже не зазнав радикальних змін. Таким чином, ми бачимо зміну у формах влади та політичного, як проявила себе у централізації, консолідації та формуванні арабського етносу, тому що, як ми зазначили на початку, термін «араб» був досить неоднозначним та мав декілька варіацій. Тому саме із приходом нової релігії та політичного тиску з боку персів, євреїв, ефіопів та внутрішніх конфліктів модно побачити важливі метаморфози у історії Близького Сходу.

Література

1. Гойтейн Ш. Еврейская традиция в исламе / Шломо Дов Готейн [Електронный ресурс] — Библиотека Гумер, 2009. — Режим доступу: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Judaizm/Article/goit_evrtrad.php

2. Беляев Е.А. Арабы, ислам и арабский халифат в раннее средневековье 2-е изд. — М.: Наука, 1966. — 280 с.
3. Пиотровский М. Б. Южная Аравия в раннее средневековье. Становление. Становление средневекового общества. — М.: ГРВЛ, 1985. — 224 с.
4. Мазус. Х. Исчезновение евреев пустыни / Хагай Мазуз [Электронный ресурс] — 2010. — Режим доступа: <http://midrasha.net/ischeznoenie-evreev-pustyni/>
5. Лундин Л. Г. Узза // Мифы народов мира. Том 2 / гл. ред. С. А. Токарев. — М. : СЭ, 1980 – 1982. — 545 с.
6. Генон Р. Очерки об исламском эзотеризме и даосизме / Рене Генон. Пер. с фр. Т. Б. Любимовой. — М.: Беловодье, 2012. — 208 с.
7. Беляев Е.А. Арабы, ислам и арабский халифат в раннее средневековье 2-е изд. — М.: Наука, 1966. — 280 с.
8. Ислам: Религия, общество, государство. Сборник статей. Отв. редакторы П.А. Грязневич и С.М. Прозоров. // Грязневич П.А. Формирование арабской народности раннего средневековья (к постановке проблемы). — М.: Наука. ГРВЛ, 1984. — С. 132 – 143
9. Vincent A. La Religion des Judeo-Arameens d'Elephantine / Alrber Vincent. — Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1937. — 724 p.
10. Revue de l'histoire des religions. // Tor A. Les origines de l'Islam et le christianisme. — Vol. 151, No. 2. — Lyon: Persée, 1957. — pp. 261 – 263

Бубнова Анна Вікторівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

МЕРЕЖЕВЕ СУСПІЛЬСТВО В АСПЕКТІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми. Ця стаття буде виражати думки людини, яка дивиться на світ реальними очима. І може впевнено виокремити одну із найважливіших проблем сьогодення. Це спілкування через мережу, або якщо сказати простіше – інтернет. Ви взагалі розумієте на скільки це небезпечна сітка? Які наслідки можуть очікувати нас в далекому майбутньому? Чи можливо зупинити процес знищення людського інтелекту та дієспроможності?

Аналіз досліджень і публікацій. Всі, хто почує ці питання, подумає що автор блефує. Але давайте дивитися правді в лице. Сидячи за комп'ютером, читаючи і відправляючи смс, не повідомлення, а саме смс – людина через певний період починає машинально використовувати змінені слова неправильної форми в своїй мові. До того ж, якщо говорити за живе спілкування, то там ти не тільки слухаєш свого співрозмовника, але й відчуваєш його погляд, емоційний стан, наскільки комфортно він себе почуває при розмові. Дивлячись в монітор, ти маєш розуміти, що міміка твого лица з часом дійде до того, що відповідаючи на якесь дуже важливе повідомлення (признання, запрошення на якийсь важливий захід) завжди буде незмінне. Емоції поступово зтираються з вашого життя та що говорити, людина перетворюється на пусте існуюче тіло. «Світ – це хвиля, що один, то й всі».

Мережа – що це, як ви вважаєте? Пошук інформації в Мережі змінює нейронні зв'язки, стверджує невролог Гері Смолл (Gary Small)*. «Команда вчених нашого університету працювала з добровольцями у віці від 55 до 78 років, – розповідає він. – До початку дослідження половина його учасників використовувала інтернет щодня, інша мала лише загальне уявлення про нього. Ми виявили, що у людей похилого віку з мінімальним досвідом взаємодії з інтернетом пошук інформації в Мережі може змінити шаблони мозкової діяльності. Інтернет робить її більш ефективною буквально за один тиждень». Ті, хто живе в епоху інтернету, думають в буквальному сенсі інакше, ніж попередні покоління. Однак, задавайте нескінченний ланцюг пошукових запитів, перестрибуючи з одного ресурсу на інший без конкретної мети, ми надаємо мозку ведмежу послугу. «Яким би цікавим не був цей процес, – продовжує Гері Смолл, – він призводить лише до «комп'ютерної втоми». Мозок переживає підвищений стрес і в тому випадку, коли ми одночасно працюємо з кількома сайтами, відповідаємо на пошту і говоримо по телефону. В результаті багато з тих, хто так працює протягом кількох годин, скаржаться на втому, дратівливість і складності сприйняття. Постійний вплив гормонів стресу може змінити нейронні ланцюги тих зон мозку, які відповідають за пізнання і контроль настрою. Тому має сенс робити зусилля і час від часу відриватися від екрану, повертаючись з віртуального у реальне життя. [1]

Інтернет об'єднує мільйони комп'ютерів, а людство складається з мільярдів умів. Якщо зв'язати їх належним чином, чи може в результаті з'явитися новий і абсолютно незалежний інтелект? І якщо таке трапиться, то як ми про це дізнаємося?

«В даний час єдина сила, здатна з'єднувати людей в світовому масштабі – це інтернет, - вважає письменник Майкл Хорост (Michael Chorost). - Замість того щоб боротися з ним або поклонятися йому, нам слід «поширитися» в ньому, щоб розширити свої кордони і стати сильніше, розвиваючи в собі співчуття до інших людей. Нам потрібно пам'ятати, що Всесвітня мережа - не породження ворожих сил, велять ззовні. Інтернет – це ми самі: наші надії і бажання, матеріалізовані в обладнанні та програмному коді ... Намагатися обійти Мережу або залишатися десь в стороні від неї – свідомо програшний варіант. Єдиний шлях до подолання інтернету – пройти через нього».[2]

Кількість користувачів мережі збільшується з кожним роком все швидше. Завдяки цьому збільшується і число віртуальних «площ», так званих інтернет-спільнот, що дозволяє людям обмінюватися інформацією в режимі реального часу. У всесвітній мережі досить легко знайти людей зі схожими інтересами та поглядами на світ, психологічно простіше почати спілкування, ніж при особистій зустрічі. Як правило, людина знаходить співтовариство в пошуку відповідей на свої питання і нерідко зацікавлюється предметом сильніше і продовжує відвідувати співтовариство. Між членами спільноти виникають взаємини, які утримують їх в ньому. У людини створюється віртуальна особистість, яка може сильно відрізнятись від його реальної «себе» і може бути навіть більш важливою для нього. Таким чином, деякі люди настільки захоплюються віртуальним простором, що вважають за краще всесвітню мережу, аніж реальне життя. Такі люди здатні проводити біля екрану комп'ютера по 18 годин на день. Дане явище називається інтернет-залежністю. Залежність є психологічною і полягає в нав'язливому бажанні підключитися до Інтернету і нездатності вчасно відключитися від нього. За даними вчених в світі кількість інтернет-залежних становить близько 10% всіх користувачів мережі.[3] Наслідками залежності стають нерозуміння рідних, сварки і падіння соціального статусу людини.

У світі триває боротьба з інтернет-піратством, кібератаками, психологи намагаються допомогти залежним від мережі людям, але повністю викоринити ці проблеми поки не вдається. Користуючись всесвітньою павутиною необхідно пам'ятати, що це гігантське сховище інформації, яка може становити небезпеку.

Але не все так погано, як говориться. При віртуальному спілкуванні, інтернет допомагає скромним, сором'язливим, самотнім, які мають фізичні вади, людям. Дає людині приховати свої комплекси і страхи, представитися в кращому світі, а також наділити себе певним надуманим образом. Така комунікація проходить легше і простіше, аніж в живому спілкуванні.

Висновки. Мережа інтернету є досить-таки корисною, але тільки в деяких випадках. Вона надає можливість почувати себе в комфорті, не стикаючись з навколишнім світом, надає інформацію, яка може бути в пригоді, чомусь навчає. Але в свою чергу ми не помічаємо того, що дійсно підстерігає під цією сіткою віртуального світу. Психологічна сторона людини починає страждати, так як не отримує повного задоволення від обстановки. (стреси, втома, роздратованість і т.п.) Майбутнє – є! Але потрібно пам'ятати, – «час за гроші не купиш», тому насолоджуйтесь життям в реальному світі, з реальними людьми.

Література

1. Гэри Смолл возглавляет центр изучения памяти и старения Калифорнийского университета (США), bri.ucla.edu
2. Майкл Хорост, автор книги «Всемирный разум. От мировой паутины к глобальному сознанию» (Эксмо, 2011).
3. Дневник успеха, автор Татьяна Артемьева «Как избавиться от интернет зависимости».

Мунтян Ірина Олександрівна

студентка Одеського державного екологічного університету (м.Одеса)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми. Сьогодні перед людством стоять гострі життєві проблеми, без вирішення яких в глобальних масштабах неможливий подальший соціальний прогрес. Більше того, нехтування ними може спричинити навіть загибель сучасної цивілізації. Людство знаходиться на порозі глобальної кризи. Будь-які кризи в економіці і політиці в будь-якій країні є проявом загальної кризи існування людства, яка охоплює найважливіші аспекти життєдіяльності людей: природу, світову економіку, політичні відносини, культуру й, особливо, саму людину.

Метою статті є дослідження впливу нових технологій виробництва на природу.

Впровадження у виробництво найновіших досягнень науки і техніки, поява нових технологій, енергоджерел і матеріалів) призвели, з одного боку, до глибоких якісних змін у житті суспільства.

Людство вступило в епоху науково-технічної революції, що посилює антропогенний вплив на природу, який має суперечливий характер. У ньому переплелися позитивні й негативні явища: вдосконалення технологій і зростання виробництва, що сприяють повнішому задоволенню потреб людей, раціональнішому користуванню природними ресурсами, збільшенню виробництва продуктів харчування тощо. З іншого – забруднюється природне середовище, знищуються ліси, посилюється ерозія ґрунтів, випадають кислотні дощі, зменшується озоновий шар навколо землі, погіршується стан здоров'я людей тощо. Певні труднощі виникають і з самого життя та діяльності людини.

Невирішені раніше проблеми. За своєю сутністю, масштабністю і значимістю вони різні: одні мають локальний характер і не потребують для вирішення величезних зусиль, ресурсів та коштів; інші – спричиняють вплив у межах певного регіону, і також не становлять суттєвих труднощів. Проте є й такі, які зачіпають інтереси всього людства, несуть загрозу всім землянам, всьому живому на Землі. Це проблеми планетарного порядку. Вони, у найбільшій мірі, турбують людство, змушують його замислюватися над своїм майбуттєм, шукати шляхи, методи й засоби їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо основні глобальні проблеми сучасності.

1. Подолання екологічної кризи. Насувається екологічна катастрофа, що породжується неконтрольованим вторгненням людини в біосферу, забрудненням навколишнього природного середовища.

Проблема екології має стати пріоритетною щодо політики, економіки, предметом першочергової уваги ідеології, культури, всієї системи виховання. Адже очевидно, що ідея оптимізації ставлення людства до навколишнього природного середовища ще не усвідомлена повною мірою політиками й, особливо, масами. Поверхове знання проблеми, а звідси – безвідповідальне ставлення до природи, поступово і невідворотно веде до екологічної катастрофи.

2. Загроза людському здоров'ю, людській тілесності. Медики, біологи, генетики б'ють тривогу відносно загрози руйнування людства як виду, деформації її тілесності. На тілесність ведеться усвідомлений чи неусвідомлений фронтальний наступ. Страшне слово «СНІД» все частіше зустрічається в житті людства. Поширюється наркоманія. Злочинна пропаганда тютюнопаління, вживання алкоголю, їх реклама заповнила майже всі шпальти газет, екрани телевізорів. І це при розумінні їх шкідливості, розумінні того, що все це призводить лише до негативних наслідків, до фізичного і духовного виродження людини.

3. Демографічна проблема. Вона не однозначна, має дві, здавалося б, протилежні, сторони: з одного боку – перенаселення планети, з іншого – вимирання населення.

Перше стосується населення Землі в цілому. Про це свідчать такі дані. Демографи вважають, що Земля може витримати навантаження максимальної кількості населення не більше 10 млрд осіб. Сьогодні людство досягло 6 млрд, а на початку нашої ери народонаселення світу складало лише 250 млн. Особливо зросли темпи приросту в минулому XX столітті. Якщо у 60-ті роки населення збільшувалося на 8 тис. за годину, у 80-ті – на 10 тис. осіб, то сьогодні приріст досягнув 12 тис. осіб за годину.

За прогнозами, максимально допустимої цифри – 10 млрд осіб – буде досягнуто приблизно у 30-ті роки нашого століття. Є думки, що цього рівня буде досягнуто значно раніше. Отже, назріла гостра необхідність прийняття глобальних заходів з оптимізації демографічного процесу.

Іншим аспектом демографічної проблеми є вимирання населення в деяких регіонах. «Демографічний вибух», про який йшлося вище, спостерігається в малорозвинених країнах. В економічно розвинених країнах Європи відбувається процес прямо протилежний. Зменшується народжуваність, що призводить до неможливості забезпечення простої зміни поколінь.

Глобальні проблеми – закономірний результат розвитку нашої цивілізації. З одного боку, це побічний продукт виникнення й загострення загальноцивілізаційних проблем, які в силу обставин не вирішувалися, набуваючи кризово-катастрофічних проявів, а з іншого – породження сучасної епохи (наслідок крайнього загострення суперечностей). Склалася принципово нова ситуація, коли нерівномірність розвитку стосується не лише окремих регіонів земної кулі, а й окремих галузей суспільного виробництва й діяльності. Непомірні бажання досягнути максимальних прибутків та влади спричинили гіпертрофований розвиток людства. Це стало об'єктивною тенденцією розвитку світу, хоча й цілі такого розвитку різні. Для індустріально й техніко-технологічно розвинених країн пріоритетними стали ті сфери і галузі, які забезпечують величезні прибутки, панування, авторитет і силу у світовому масштабі.

Висновок. Подолання вищезазначених глобальних проблем сучасності є запорука подальшому розвитку цивілізації

Література

1. Гаврилишин Б. Дороговкази на майбутнє. До ефективніших суспільств: Доповідь Римському клубові: Перекл. з англ. - К., 1990.
2. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности: Пер. с англ. и фр. - М., 1991.

ФІЛОСОФСЬКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми. Сучасне людство вступило в третє тисячоліття свого розвитку, яке породило нові проблеми й виклики, загостило увагу до традиційних глобальних проблем.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження причин проблем сучасності знайшло своє відображення в марксистській філософській та науковій літературі, її представники вбачають причини виникнення й загострення глобальних проблем не в НТР, використанні техніки й технологій, а в соціальних факторах, суспільних відносинах та державному устрою (ладі). Головна причина – марнотратна експлуатація природних ресурсів, стихійність соціально-економічного розвитку ряду країн.

Метою статті є визначення тих глобальних проблем сучасності, позитивному вирішенню яких максимально може сприяти філософське розуміння світогляду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження у виробництво найновіших досягнень науки і техніки, поява нових технологій, енергоджерел і матеріалів призвели, з одного боку, до глибоких якісних змін у житті суспільства. Людство вступило в епоху науково-технічної революції, що посилило антропогенний вплив на природу, який має суперечливий характер. У ньому переплелись позитивні й негативні явища: вдосконалення технологій і зростання виробництва, що сприяють повнішому задоволенню потреб людей, раціональнішому користуванню природними ресурсами, збільшенню виробництва продуктів харчування тощо. З іншого – забруднюється природне середовище, знищуються ліси, посилюється ерозія ґрунтів, випадають кислотні дощі, зменшується озоновий шар навколо землі, погіршується стан здоров'я людей тощо. Певні труднощі виникають і з самого життя та діяльності людини.

За своєю сутністю, масштабністю і значимістю вони різні: одні мають локальний характер і не потребують для вирішення величезних зусиль, ресурсів та коштів; інші – спричиняють вплив у межах певного регіону, і також не становлять суттєвих труднощів. Проте є й такі, які зачітають інтереси всього людства, несуть загрозу всім землянам, всьому живому на Землі. Це проблеми планетарного порядку. Вони, у найбільшій мірі, турбують людство, змушують його замислюватися над своїм майбуттєм, шукати шляхи, методи й засоби їх вирішення.

Науковці єдині в тому, що глобальні проблеми загрожують людському буттю. Особливо резонансними є екологічні. Тому стан сучасної екології є постійним об'єктом роздумів мислителів. На думку А. Печчеї та М.Ф. Реймерса, людина сама створила ці проблеми, "у ній всі початки і кінці". Якщо людина не зміниться, то ніщо не вбереже її від долі динозаврів. Дослідники свідомі того, що глобальні проблеми – найважливіші.

Глобальні проблеми є об'єктом вивчення багатьох наук (природничих, соціально-гуманітарних, в тому числі й філософських). Кожна з них, окрім філософії, досліджує один або декілька аспектів проблеми. Філософія прагне до комплексного, всебічного їх дослідження, націлює людину на їх гуманістичний аспект, встановлює їх концептуальний зв'язок з людською діяльністю та загальними тенденціями розвитку.

Філософська теорія спрямовується на випрацювання та забезпечення методології, методів і методик дослідження цих проблем. Завдяки філософському знанню стає можливим дослідити наукові й соціальні шляхи їх вирішення. Філософське знання забезпечує комплексний, системний підхід, інтеграцію науки і практики. Як теоретичний світогляд, філософія займається дослідженням і розробкою світоглядних аспектів глобальних проблем, актуалізує їх у контексті глобального світогляду і, таким чином, доносить до людини (людства).

Глобальні проблеми вимагають для свого вирішення кооперації зусиль усіх країн і народів, оскільки вони не знають кордонів, зачіпають усіх, заважають усім нормально жити та діяти. Вони настільки ємкі і складні, що жодне суспільство, країна самотійно вирішити їх не в змозі тому міжнародне кооперування зусиль та ресурсів землян – життєва необхідність. Це й глобалізує світ, сприяє єднанню, цілісності й взаємозалежності суб'єктів цивілізаційного процесу, поглибленню міжнародних відносин і співробітництва. Це виклик, який ставить життя перед сучасниками, а, можливо й майбутніми поколіннями. Нині знову актуальним стало гасло: «бути чи не бути» людству.

Висновки. Пізнавальне відношення людини до світу з'явилося разом із філософією, заснованою на вихідному принципі світобудови – подібне творить подібне. Звідси ідея єдності людини/мікрокосму і природи/макрокосму. Звідси ж заклик філософії до людини – пізнай себе саму. А людина стане людиною в якості суб'єкта відповідальної життєдіяльності лише тоді, коли максима Р.Декарта «Я мислю, отже, Я існую» стане світоглядно-мотиваційною домінантою її повсякденної поведінки. Чим більшою буде

чисельність таких людей, тим більшою мірою вони будуть виконувати функцію атрактора – центру притягання до себе нерадивих і безпорадних, тим суттєвішою буде їх орієнтація на творчий мімізис.

Література

1. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности: Пер. с англ. ифр. - М., 1991.
2. Кузьменко В.Л., Романчук О.К. На порозі над цивілізації (роздуми про майбутнє).-Львів, 1991.
3. Тойнбі А. Дослідження історії: У 2-х т. – К.: Основи. – 1995. – Т. 1. –614 с.; Т.2. – 406 с.

Оліферчук Богдан Олександрович

студент Одеського державного екологічного університету (м. Одеса)

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми .Сучасне людство вступило в третє тисячоліття свого розвитку, яке породило нові проблеми й виклики, загостило увагу до традиційних глобальних проблем.

Аналіз досліджень і публікацій. Термін «глобальні проблеми» з'явився у 60-х роках ХХ ст. Спочатку на Заході, згодом – на Сході, у колишньому Радянському Союзі. Як тоді, так і тепер, серед науковців, філософів не існувало єдиної, загальноприйнятої, універсальної думки щодо природи і причини їх виникнення, оцінки та шляхів вирішення. І по цей день існує розбіжність стосовно чисельності глобальних проблем. Західні дослідники (зокрема, представники «Римського клубу») вважають, що сучасному людству загрожує близько сотні глобальних проблем. Вітчизняні – нараховують таких близько трьох десятків. Набагато істотнішим є встановлення серед них пріоритетних, які необхідно вирішувати в першу чергу, і як вирішувати. Мова йде про конкретні наукові, технологічні, матеріально-ресурсні шляхи, методи й засоби їх вирішення та затрати, які має понести людство.

Невирішені раніше проблеми. Глобальні проблеми є об'єктом вивчення багатьох наук (природничих, соціально-гуманітарних, в тому числі й філософських). Кожна з них, окрім філософії, досліджує один або декілька аспектів проблеми. Філософія прагне до комплексного, всебічного їх дослідження, націлює людину (людство) на їх гуманістичний аспект, встановлює їх концептуальний зв'язок з людською діяльністю та загальними тенденціями розвитку. Філософська теорія спрямовується на відпрацювання та забезпечення методології, методів і методик дослідження цих проблем. Завдяки філософському знанню стає можливим дослідити наукові й соціальні шляхи їх вирішення. Філософське знання забезпечує комплексний, системний підхід, інтеграцію науки і практики. Як теоретичний світогляд, філософія займається дослідженням і розробкою світоглядних аспектів глобальних проблем, актуалізує їх у контексті глобального світогляду і, таким чином, доносить до людини (людства).

Метою дослідження є вплив суспільства на розвиток прогресу. Філософське дослідження глобальних проблем виходить із об'єктивного статусу їх існування. В їх основі лежить суперечність між людиною (суспільством, людством) та існуючою дійсністю, спроможністю природного й суспільного середовища задовольняти людські потреби, інтереси й бажання. Це реальні, а не ілюзорні проблеми. А відтак, їх аналіз має бути об'єктивним, а шляхи вирішення – реалістичними. Вони реально й дієво впливають на сучасний розвиток, темпи прогресу і несуть загрозу (в разі їх не вирішення) майбутньому людства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальні проблеми вимагають для свого вирішення кооперації зусиль усіх країн і народів, оскільки вони не знають кордонів, зачіпають усіх, заважають усім нормально жити та діяти. Вони настільки ємкі і складні, що жодне суспільство, країна самостійно вирішити їх не в змозі Тому міжнародне кооперування зусиль та ресурсів землян - життєва необхідність. Це й глобалізує світ, сприяє єднанню, цілісності й взаємозалежності суб'єктів цивілізаційного процесу, поглибленню міжнародних відносин і співробітництва. Це виклик, який ставить життя перед сучасниками, а, можливо й майбутніми поколіннями. Нині знову актуальним стало гасло: «бути чи не бути» людству.

Ряд вчених, екологів, філософів пов'язують виникнення глобальних проблем з науково-технічною революцією, яка кардинально змінила техніко-технологічний потенціал людства, революціонізувала військову справу, спричинила стрибкоподібний перехід від зброї групового, до зброї масового враження. Думається можна погодитися, що позиція західних дослідників багато в чому має сенс. Дійсно, від самої людини, її якостей, технологічних продуктів та їх використання і застосування у значній мірі залежить виникнення, загострення та вирішення глобальних проблем. Проте, абсолютизація цих факторів недоречна. З одного боку, створюється враження, що найстрашнішим злом для сучасної цивілізації є людина та науково-технічна революція, з іншого, – проводиться думка, що розвиток науки і

техніки автоматично вирішить всі проблеми і, на цій підставі, буде створено нову цивілізацію ("глобального співтовариства" або синтетичну).

Дослідження причин цих проблем знайшло своє відображення і в марксистській філософській та науковій літературі. Її представники вбачають причини виникнення й загострення глобальних проблем не в науково-технічній революції, використанні техніки й технологій, а в соціальних факторах, суспільних відносинах та державному устрою. Головна причина - марнотратна експлуатація природних ресурсів, стихійність соціально-економічного розвитку ряду країн.

Висновок. Значна частина вчених вважає, що глобальні проблеми - закономірний результат розвитку нашої цивілізації.

Література

1. Волкогонов О.Д. Приоткрывая завесу времени: о социальном предвидении будущего. - М., 1989.
2. Гаврилишин Б. Дороговкази на майбутнє. До ефективніших суспільств: Доповідь Римському клубові: Перекл. з англ. - К., 1990.
3. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности: Пер. с англ. и фр. - М., 1991.
4. Карпенко А.С. Фатализм и случайность будущего. - М., 1990.
5. Кузьменко В.Л., Романчук О.К. На порозі над цивілізації (роздуми про майбутнє).-Львів, 1991.

Гнедих Тетяна Андріївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРОБЛЕМА ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ В ТЕОЛОГІЧНОМУ ТРАКТУВАННІ

Актуальність. Актуальність даної теми полягає в проблемі низького рівня духовності населення. У сучасному світі дуже розвинені різні вірування, оскільки в людині, по суті, закладено прагнення вірити в щось надприродне. «Чистих» атеїстів практично немає, відсоток їх існування занадто малий. Якщо атеїсти вірять у те, що Бога немає, адже довести, що Бога немає неможливо, значить вони теж є віруючими. На даний момент налічується близько 10000 тис. релігій, і це число збільшується.

Метою роботи є мета існування – це поєднання людини з Богом. А воно можливе тільки при досягненні людиною такого рівня розвитку, при якому людина стає подібною до Творця. Людина з'єднується з Богом, коли його справжні бажання збігаються з задумами Творця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про створення Всесвіту і існування Бога протягом десятиліть дискутували відомі мислителі: фізико - теоретик Стівен Вайнберг, астроном Жорж Леметр, Стівен Хокінг, професор Джон Леннокс, британський філософ-атеїст Ентоні Флю, давньогрецький філософ Аристотель, Платон, англійський натураліст Чарльз Роберт Дарвін.

Виклад основного матеріалу. Атеїсти стверджують, що ніхто не може довести існування Бога і вони мають рацію. Але ніхто не може спростувати Його існування. Так що вірний шлях дізнатися істину це розглянути наявні у нас докази. На сьогоднішній день більшість космологів сходяться на думку, що Всесвіт зародився 13,798 млрд років тому завдяки події відомому як великий вибух. А тепер розглянемо, що з себе представляв цей вибух згідно з писанням нобелівського лауреата фізико - теоретика Стівена Вайнберга. І так, як він атеїст ми можемо бути впевнені, що у своєму описі він не керувався релігійними забобонами.

Спочатку був вибух і через 3 хвилини на світ з'явилося 98% всієї існуючої коли-небудь матерії. Так народився Всесвіт. Протягом двох з половиною років більшість вчених згодні з теорією Аристотеля нерухомого Всесвіту, полагавши, що Всесвіт завжди існував не маючи ні початку, ні кінця. Але, Біблія стверджувала протилежне. І в 20-ті роки бельгійський астроном Жорж Леметр стверджував, що Всесвіт з'явився з небуття за трильйонну частку секунди просто з нічого. Це явище супроводжувалося неймовірним інтенсивним потоком світла. І він вважав, що саме так відреагував б Всесвіт, варто було б тільки Богу вимовити слово, записане в Буття 1:3 «хай буде світло». Іншими словами зародження Всесвіту відбувалося так, як описується в книзі буття. І протягом 2500 років Біблія була права, а вчені помилилися. Кожна зірка вказує на Бога, що створив Всесвіт. Адже в реальному світі ми не можемо уявити, щоб речі просто з'являлися з нічого, але атеїсти хочуть зробити маленьке виключення з цього правила. Подібне питання має сенс тільки в тому випадку, якщо ми вважаємо, що Бога хтось створив, інакше це питання буде повною нісенітницею, адже християни вірять в Бога, який має ні початку, ні кінця, ні навіть, не розглядаючи створення світу Богом. Я, думаю, ми можемо задати протилежне питання. Якщо Всесвіт створив вас, тоді хто ж створив Всесвіт? Атеїсти і деїсти ламають голову над одним і тим же питанням. З чого все почалося? Якщо ви не приймаєте до уваги Бога, вам буде дуже

важко знайти альтернативу іншій прийнятій відповіді на питання: з чого все почалося? Стівен Хокінг – атеїст. Він також написав книгу «Великий задум» в якій говорить наступне: «Завдяки тому, що в природі існує гравітація, Всесвіт може і бажає створювати саму себе з нічого». Але професор Джон Леннокс, який викладає математику і філософію виявив навіть не одну і не дві, а цілих три логічних помилок, що містяться у цьому твердженні. Тепер все зводиться до принципу замкнутого кола. В сутності Хокінг стверджує, що Всесвіт існує, тому що вона має потребу в цьому. А так, як вона має в цьому потребу, з цієї причини вона створює саму себе. І коли Хокінг стверджує це і потім представляє це, як пояснення того, як і чому все було створено ми можемо побачити, що він робить, по суті, теж саме. Отже, ось, що ще говорить Леннокс «Нісенітниця є нісенітницею навіть, коли її вимовляють кращі уми». Навіть, коли все суспільство приймає її за чисту монету.

Протягом останніх 150 років дарвиністи стверджували, що пояснити людське існування можна і без Бога, що еволюція замінила Бога, але еволюція лише оповідає про те, що відбувається вже після того, як з'явилося життя. Так звідки з'явився перший живий організм? Дарвін так і не зміг відповісти на це питання. Він припускав, що, можливо, одна з блискавок влучила в болото, в якому містилися всі необхідні елементи. Бах-бах і з'явилося життя. Але все не так просто.

Дарвін стверджував, що дослівно з усіх живих істот йде корінням до одного єдиного найпростішого організму, який розмножувався і поступово змінювався, утворюючи відомою нам формою життя. Ось чому, якщо переглянути свою теорію, Дарвін виголосив свій знаменитий вираз («Natura non facit saltum»), що означає «Природа не робить стрибків». В одній зі своїх робіт Бестробел говорить, що якщо ми зобразимо всі 3,8 млрд років, скільки років існує земля, на думку вчених у вигляді дні з 24 годин, з цього часу лише 90 секунд буде визначено на правління більшості відомих на сьогоднішній день форм життя, ні повільно і поступово, як говорив Дарвін, а буквально миттєво. Якщо судити за мірками тієї ж еволюції. Виходить, вираз «Природа не робить стрибків» перетворюється в «природа робить один великий стрибок». А також дієти пояснюють цей несподіваний спалах біологічної активності.

Життя з'явилося, тому що Бог сказав їй, створитися і те, що здається, нам лише сліпим, не контрольованим процесом, насправді може управлятися Божественною силою від початку і до кінця.

Кажуть, що зло це найефективніша зброя проти атеїстів християнської віри і це так. Адже саме існування зла наводить нас на думку: «Якщо Бог Благ і Всемогутній, чому Він тоді допускає зло?» Відповідь на це питання очевидна і проста «свобода волі». Саме із-за свободи волі Бог дозволяє злу існувати. З християнської точки зору Бог терпить зло тимчасово, тому що Бог є любов. Адже одного разу, ті які по своїй волі обрали для себе любити Його у вічності на небесах вільною від всякого впливу зла і ця свобода волі буде з ними вічно. Як сказав Достоевський: «Якщо Бога немає, то все дозволено».

Висновок: розвиток біологічних наук відкриває нові можливості гармонійного поєднання інтересів людини із законами розвитку природи. Тому важко переоцінити значення біології для існування людства. Проблема існування Бога, згідно з мого аналізу, науково вирішувана. Нескінчений Бог-Джерело інформації про Світ – це реальність, пізнавана інтуїтивним, а потім і логічним мисленням людини.

Література

1. Коплстон Ф. Ч. Історія філософії. Середні століття. – М., 2003. – 248с.
2. Фокін А. Р. Докази буття Божого в античній філософії та християнському богослов'ї // Вісник Православного Свято-Тихонівського гуманітарного університету. Богослов'я. Філософія. — М.: ПСТГУ, 2006. — Т. 1 (15). — С. 30-51.
3. Колодний А. Докази буття Бога // Українська Релігієзнавча Енциклопедія // <https://ure-online.info/encyclopedia/dokazy-buttya-boga/>
4. [Диалогия атеизму - Журнал "Жовтень" № 7 за 2007](#)
5. [Осипов. А. І. Шлях розуму в пошуках істини.](#) / А. І. Осипов. М.: Істина. – 348с.

Захарова Софія Олександрівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРИЧИНИ АКТУАЛЬНОСТІ САЄНТОЛОГІЧНОГО ВЧЕННЯ Л. РОНА ХАББАРДА

Постановка проблеми. Саєнтологія – спірне вчення XXI століття. Вона наділена великою кількістю знань та істин на яку має можливість опиратися. Саєнтологи вважають, що людина наділена

більшими духовними та фізичними здатностями чим можна спостерігати, може вирішувати не тільки власні проблеми, але й знайти нові грані духовного стану, про які, можливо, не міг здогадуватися.

Натомість супротивники цієї релігії вважають, що саєнтологія є окремим маркетинговим ходом, який створив Р. Хаббард для отримання прибутку. Тому даною теоретичною проблематикою є дослідження причин актуальності саєнтологічного вчення Р. Хаббарда та визначення плюсів і мінусів цієї релігії в сучасному світі.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі сторони саєнтології як релігії досліджувалися, в цій статті, в працях Є. Фронта, Л. Левіта, А.Я. Бажанова, В. Важенкова та безпосередньо Р. Хаббарда. Вивчення цих робіт допомогло більш конкретизувати актуальність саєнтологічного вчення. Кожен із вищеперелічених науковців мають свою як позитивну так і негативну думку про цю течію. Але в сучасній Україні мало досліджувалися питання саєнтології як вчення яке б визначило її актуальність.

Невирішені раніше проблеми. На даний момент існує досить невелика кількість досліджень саєнтології, але вони комплексно не охоплюють та не розкривають її актуальність та місце як релігії.

Метою статті є дослідження причин актуальності саєнтологічного вчення Р. Хаббарда та визначення плюсів і мінусів цього вчення в сучасному світі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Саєнтологія як релігія була заснована американським письменником-фантастом Ронем Хаббардом відомого ще як автора псевдонаукового вчення «Дианетика», методи якого можуть допомогти знизити вплив небажаних відчуттів минулого, емоцій, психічних захворювань на людину в даний час.

Саєнтологи вважають, що людина наділена більшими здатностями чим ми можемо спостерігати за собою. Це вірування не має конкретних відповідей на чіткі питання, які люди можуть задавати відвідуючи так звану церкву. Тобто, навчає людину опиратися на свої духовні переконання.

Сучасна саєнтологія стверджує, що все в світі не є істинним до тих пір поки людина не відчує це на собі. Це знання дозволяє відійти від всіх думок яке нав'язує суспільство. Тобто, за задумкою Р. Хаббарда завдяки його розробці людина має можливість пізнати себе, відкриваючи щось нове різними методами. Саєнтологія як релігія не змінює релігійні переконання людини, а навпаки дозволяє більш закріпити методи власного вірування та більш повніше відкрити для себе його традиції. [1]

Це вірування дозволяє вести пошук прихованих людських можливостей. За задумкою саєнтологів, людина, володіючи знаннями і технологією саєнтології, може підвищити свою здатність до навчання, оптимізувати свої дії в процесі виконання трудових завдань, позбавитись від поганих думок, поліпшити взаємини з рідними і друзями, віднайти сімейну гармонію, пізнати себе, навчитись керувати своїм розумом, визначити свій життєвий шлях.

Важливою частиною цього вчення являється використання Е-метра (Електропсихометр), приладу, який виміряє силу емоційної реакції. Працювати з цим приладом має право тільки саєнтологічний священик або той хто вчиться на дану професію. По суті цей прилад нічого не робить, це електричний винахід який виміряє розумові здібності та відхилення в стані людини. Він не призначений для діагностики та лікування або запобігання будь-яких хвороб. Як свідчать джерела винахідником Е-метра являється безпосередньо не Р. Хаббард, він запозичив ідею у В.Метисона додавши щось нове та удосконаливши старе. [3]

На даний час немає точного визначення, що саме представляє з себе саєнтологія. Одні називають її релігією, сектою, інші – вдалим комерційним підприємством. {5}

Саєнтологічна церква це відповідні сходи де за кожну ступінь потрібно платити. На початкових стадіях обіцяють здоров'я, пізнання себе та налагодження стосунків з собою, оточуючими людьми та навколишнім середовищем, але чим далі, тим більш зростає ціна за кожен рівень. Цих ступенів незліченна кількість. Щоб пройти всі саєнтологічні ступені, потрібно не менше 600-700 тисяч доларів. А насправді ще більше. Деякі письменники фантасти які знали Р. Хаббарда особисто говорили, що Хаббард неодноразово говорив, що можна розбагатіти, заснувавши релігію. Для прикладу можна взяти сучасних голлівудських зірок які ладні віддати цілий статок задля духовного спокою. Прикладом цього є найвідоміший голлівудський проповідник саєнтології Том Круз. Разом з ним до церкви прийшли його минулі дружини Ніколь Кідман, Кеті Холмс, друг Вілл Сміт з дружиною Джадою Пінкетт-Смітт, майже піддалася його вмовляння Панелопа Крус. Заради проживання при церкві в Великобританії, Том продав всю свою нерухомість в США, лишивши цим своїх дітей спадку, та віддав все на благо церкви. Це яскравий приклад того як саєнтологи «продають» свої методи допомагаючи людям віднаходити «нові грані себе», вирішувати моральні проблеми, для збільшення прибутку на утримання та розвиток церкви. Це говорить про вдалий маркетингові рішення саєнтологів.

Звичайно є люди які знаходять в саєнтології свої мінуси. [4]

По-перше, багато хто вважає, що Рон Хаббард замість того щоб допомагати людям, так би мовити, «знайти себе», нав'язує їм свою думку і з допомогою певних технік змушує вірити в певну віру, що говорить про порушення свободи людини.

По-друге, критика в бік церкви саєнтології з людиною з певного кола, неможлива. Тому що будь-яка критика виникає в його свідомості як покрита брехнею інформація.

По-третє, регулярні візити до церкви – занадто дороге задоволення. Люди, відвідуючи її перший раз, проходять тест, який показує не дуже хороші результати (як стверджують джерела, він не має ні якого наукового підґрунтя). Завдяки чому церква зазиває людей поліпшити ці показники, на платних заняттях, які за рекомендаціями повинні бути від 1 до 3 разів на тиждень. Де на кожному занятті людина має право перейти на певний рівень, який підвищує їх ставлення до життя і перехід на вершину певного «моста» де людина отримувала статус відчуття повної свободи. таким чином, як було зазначили вище, саєнтологи отримують гроші, де в замін дають певні знання людині, але як розпорятися цими знаннями людина визначає сама.

Висновки. Враховуючи вищевикладене можна зробити висновки, що питання саєнтології є зараз дуже актуальним і доволі гостро поставленим. Вона належить до нових релігійних рухів. Звичайно завдяки їй багато людей з однієї сторони «знайшли себе», а з іншої винесли велику кількість грошей до відповідного об'єднання. Вона супроводжується великою кількістю критики та має як позитивні та негативні сторони. Згідно використаних матеріалів видно, що кожен має власні погляди на цю релігію. Але ми не маємо права насправді вирішити, що таке саєнтологія: секта, добросовісна релігія чи своєрідна комерційна організація? Це для себе повинен вирішувати тільки кожен з нас.

В християнському розумінні «Церква саєнтології» не є церквою, тому що у них немає Бога, ікон та молитов, вони вірять в ідеї Р. Хаббарда та дотримуються їх в повсякденному житті. [2]

Багато хто вважає саєнтологію деструктивним рухом, який посягає на свободу громадян.

За роздумами економістів вона розвивається як фінансова піраміда, де знайшли собі місце дже великі суми грошей. За даними статей саєнтологічна організація налічує нерухомість та мільйони по всьому світу.

Звичайно, не можна упустити той факт, що ця наука дійсно змінює відношення людей до всього що їх оточує, але в яку сторону вирішувати безпосередньо їм.

Література

1. Боженів А. Ложь и факты о Роне Хаббарде [Електронний ресурс] / Алексей Боженів // работы о саєнтологии. – 23.02.2012 – Режим доступу до ресурсу: <http://apologet.in.ua/apologetika/totalitarnye-sekty/sajjantologiya/raboty-o-saentologach/2587-lozh-i-fakty-o-rone-chabbarde-aleksejj-bozhenov.html>
2. Важенков В. «Л. Рон Хаббард и саєнтология – это одно, а «Церковь саєнтологии» – нечто другое» [Електронний ресурс] / Владимир Важенков // Последователям Церкви саєнтологии. – 2003. – Режим доступу до ресурсу: <http://cerkov.org-rona.ru/articles/400>.
3. Левит Л. З. Интервью с частным психологом. Глава «Сказки для взрослых» [Електронний ресурс] / Л. З. Левит // Консультация психолога онлайн. – 3005. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.psyiva.net/biblioteka/levitlzintervuscastnypsihologomglavaskazkidlavzroslyh>.
4. Трунин К. Рон Хаббард «Дианетика: Современная наука душевного здоровья» (1950) [Електронний ресурс] / К. Трунин. – 15. – Режим доступу до ресурсу: <http://trounin.ru/hubbard50/>.
5. Фромм Е. «Дианетика»: Искателям сфабрикованого счастья/ Человек. –1996 – №2 – С. 54-59

Зубенко Юлія Олександрівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
julia.zubenko6@gmail.com*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АВСТРАЛІЇ

Актуальність. Австралія приваблює все більше туристів за останні роки. Ця країна є цікавою туристичною атракцією завдяки великій кількості неповторних пам'яток, а також ендемічній флорі та фауні. Але Австралія не до кінця використовує свій потенціал через ряд існуючих проблем, вирішивши які вона стане доступна для набагато більшої кількості туристів зі всього світу.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням даного питання займався Науково-дослідницький центр сталого кооперативного туризму Австралії та Мальська М. П [1].

Мета статті. Пропонування варіантів подолання проблем розвитку туризму в Австралії для повного використання потенціалу країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристичну індустрію країни завжди вивчали та вивчають спеціалісти таких галузей, як: країнознавства, географії туризму та економіки [2].

Інвестиції державного сектору в наукові дослідження та розробку туризму Австралії є низькими порівняно з іншими секторами, в число яких входять сільське господарство, будівництво, видобуток і виробництво. Більша частина досліджень у сфері туризму відносяться до досліджень кон'юнктури ринку та збору даних.

Австралія є однією з найпопулярніших країн міжнародного туризму (кількість іноземних туристів складає 4-5 млн. осіб на рік [3]) незважаючи на брак коштів, місць для розміщення туристів та кваліфікованого персоналу, що робить Австралію менш конкурентоспроможною поміж інших країн азійського регіону. Проблемаю австралійського туризму також є те, що австралійські банки майже або зовсім не надають фінансову підтримку інвесторам.

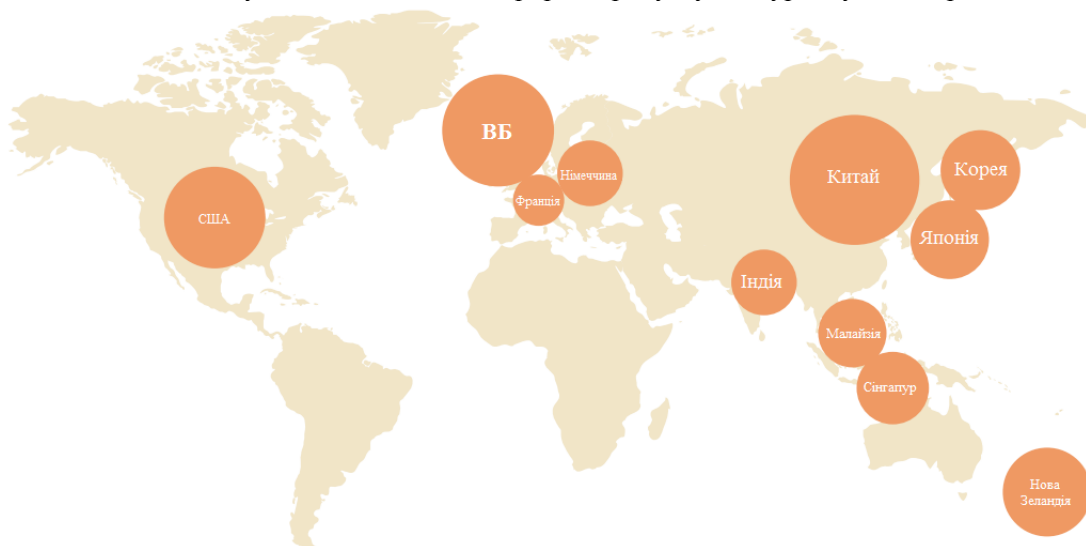
Розглянемо сильні та слабкі сторони Австралії в індустрії туризму. Сильні сторони Австралії як туристичного регіону:

- Стабільна політична ситуація;
 - Впізнаваність місцевості;
 - Природні ресурси (савани, пустелі, коралові рифи і тропічні ліси);
 - Добре організована промисловість;
 - Міжнародні аеропорти;
 - Тропічний стиль життя;
 - Близькість до зони економічного зростання в Азії;
 - Якісні туристичні продукти.
- Слабкі сторони туризму Австралії:
- Віддаленість від інших країн;
 - Застаріла інфраструктура;
 - Проблеми отримання нових інвестицій;
 - Відсутність нових інвестицій на протязі років;
 - Недостатня кількість реклами туристичної індустрії;
 - Погане розуміння споживачів;
 - Високий курс австралійського долару.

Розглянемо останню проблему більш детально. Єдиною групою туристів, які не потерпають від курсу австралійського долару були і залишаються китайські туристи. Так відбувається через те, що курс китайського юаня є фіксованим.

А для привернення більшої кількості туристів з інших країн владі Австралії необхідно краще зрозуміти потреби споживачів, зміцнити канали розподілу, розробити адаптовані маркетингові компанії і створити туристичний продукт належної якості, а також скорегувати законодавчу базу.

Рисунок 1. Потенційний приріст прибутку від туризму в 2020 році

На рис. 1 показано країни, від яких Австралія отримає найбільший прибуток від індустрії туризму в 2020 році.

Прибуток від країн складатиме:

1. Китай – від 4,6 до 6,3 млрд. дол.
2. Велика Британія – від 2,1 до 3,3 млрд. дол.
3. США – від 2,2 до 3,2 млрд. дол.
4. Корея – від 1,6 до 2,2 млрд. дол.

5. Нова Зеландія – від 1,5 до 2,2 млрд. дол.
6. Японія – від 1,2 до 1,8 млрд. дол.
7. Сінгапур – від 1,2 до 1,7 млрд. дол.
8. Індія – від 1,1 до 1,5 млрд. дол.
9. Малайзія – від 1,1 до 1,5 млрд. дол.
10. Німеччина – від 0,8 до 1,3 млрд. дол.
11. Франція – від 0,6 до 0,8 млрд. дол.

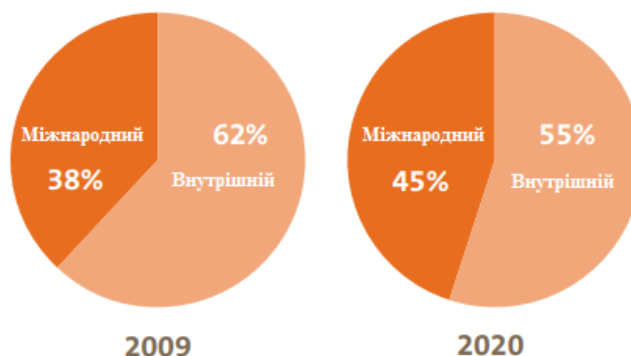
Досягнення верхнього показнику потенціалу означатиме подвоєння прибутку від туризму з 70 млрд. дол. До 140 млрд. дол. за період з 2009 року по 2020 рік. Також це свідчитиме про збільшення внеску туризму у ВВП з 2,6% в 2009 році до 3,0% в 2020 році. І про збільшення чистого експорту до 6,7 млрд. доларів.

Для повного використання цього потенціалу міжнародна авіація Австралії повинна збільшитись на 40-50%, авіації всередині країни необхідно збільшитись на 23-30%. Тож для досягнення таких показників потрібні більше інвестиції в цю індустрію [4].

В свою чергу кількість робочих місць в індустрії туризму потрібно збільшити на 12-32%. Важливою умовою є висока кваліфікація персоналу для найкращого забезпечення потреб туристів. Це приблизно 56-152 тисячі додаткових робочих місць. Якщо рівень доходів зросте, попит на робочі місця буде нижче [5].

Для задоволення потенціалу кількість місць в засобах розміщення необхідно збільшити на 40000-70000 номерів (за умови 75% заповнюваності). Необхідність в нових номерах в основному відчують столичні регіони. Проте звернути увагу потрібно не лише на збільшення кількості місць в засобах розміщення, а й на підвищення якості обслуговування споживачів в них.

Рисунок 2. Частка міжнародного та внутрішнього туризму

З рис. 2 зрозуміло, що в 2009 році на внутрішній туризм припадало 62% доходу від індустрії туризму, міжнародний туризм складав 38% відповідно. За найвищими оцінками до 2020 року внутрішній туризм складатиме 55% загального прибутку від туризму, а міжнародний 45%.

Висновки. Основною проблемою туризму в Австралії є недостатність фінансування з боку держави, але це питання намагається вирішити найскоріше. Іншою перепорою є віддаленість країни від основних туристичних центрів та висока вартість авіаперельотів.

Для громадян деяких країн мандрівки до Австралії є проблематичними через нестабільність валютного курсу. Китай є найбільшим споживачем австралійського туризму, перш за все завдяки його відносній близькості до материка та стабільності власної валюти.

Література

1. Мальська М. П. Ринок туристичних послуг Австралійського союзу / М. П. Мальська, Ю. В. Зінько, О. М. Шевчук, Ю. Я. Городиський. [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/1611/1525>
2. Colin Michael Hall. Introduction to Tourism in Australia: development, issues and change. - Publisher: Prentice Hall. - Copyright: 2007
3. Статистичний ресурс туризму в Австралії [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://www.ret.gov.au/tourism/tra/snapshots/Pages/default.aspx>
4. Australian Government [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.austrade.gov.au/australian/tourism/policy-and-strategy/tourism-2020>
5. Tourism Australia [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.tourism.australia.com/content/dam/assets/document/1/6/w/u/3/2002107.pdf>

**Коновал Анна Володимирівна,
Бондаренко Ксенія Вікторівна**

*студентки Донецького національного університету
економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ ФІЗИКИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Спостерігаючи за досягненнями досліджень у сфері фізики в Україні ми прослідковуємо, що фізика була і залишається фундаментом нових досягнень у сфері високих технологій.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналізуючи окремі статті досліджень в Україні у сфері фізики можна зрозуміти тягу до вивчення фізики в усіх її проявах молодими дослідниками. Адже фізика це досить важливий предмет для вивчення і він безмежний на винаходи та дослідження. Нові та свіжі погляди на давно відкриті та досліджені винаходи, дають поштовх до більш ширшого кругозору молоді.

Невирішені раніше проблеми. На даний момент існує досить вагома проблема досліджень, держава майже не спонує розвиток науки. Насамперед, не виділяються кошти на новітні засоби (предмети) для дослідження у сфері фізики. Але жага юних науковців займатися своєю улюбленою справою перемагає, тому незважаючи на безвідповідальне ставлення держави до наукової діяльності та нестачу коштів на сучасні дослідження вони намагаються досягти своєї мети. Саме через це на громадських засадах створено «Українське фізичне товариство». Ця організація об'єднує на основі професійних інтересів громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, які працюють у галузі фундаментальної і прикладної фізики та її викладання.

Метою УФТ є задоволення та захист творчих інтересів фізиків, сприяння створенню умов для їх роботи, розвитку фізичної освіти та фізичної науки і впровадженню наукових, технічних та методичних розробок в практику.

Метою статті є дослідження наукових робіт сучасних фізиків, які спираються на досвід відомих науковців та намагаються внести свій вклад в майбутнє своєї держави. Бо саме молоді спеціалісти є двигуном прогресу наукової діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи велику кількість юних дослідників, які намагаються вивести свою країну на новий рівень, приймаючи участь не тільки в всеукраїнських а й в міжнародних олімпіадах з метою удосконалення функціональності деяких аспектів держави.

Юні фізики України перемагають на міжнародних конкурсах.

Школярі з Харкова, Києва, Одеси і Броварів (Київська область) завоювали 5 медалей на Міжнародній учнівській олімпіаді з фізики, яка відбулася у Цюриху (Швейцарія). Харків'янин Олександр Шумаєв отримав золоту медаль, його земляк Олександр Ніколаєнко разом із Владиславом Вертелецьким (Київ) та Романом Солецьким (Одеса) стали срібними призерами. Бронзову нагороду отримав учень із Броварів Олександр Бугайко. (2016)

2017 року в індонезійському міста Джокьякарта на острові Ява тривала міжнародна фізична олімпіада, де серед 400 школярів з 88 країн світу одесит Роман Солецький та харків'янин Сергій Кригін завоювали золото.

Аби продемонструвати свою винахідливість та розум юні фізики публікують свої статті, де вони привертають увагу до глобальних проблем які можна вирішити за допомогою фізики. Публікацією цих статей займається український науковий журнал «**Журнал фізичних досліджень**». Засновниками якого є Західноукраїнське Фізичне Товариство та Львівський національний університет імені Івана Франка. Журнал визнано Європейським фізичним товариством. Статті виходять українською або англійською мовами 4 рази на рік.

Спираючись на досвід відомих науковців юні фізики отримують нові стимули до вивчення такого важливого предмету. Розглянемо декілька вагомих винаходів наших співвітчизників.

Вертолiт

Винахідником вертольоту є київський авіаконструктор, який емігрував до США, Ігор Сікорський. У 1931 році він запатентував проект машини з двома пропелерами – горизонтальним на даху і вертикальним на хвості.

Рукавичка EnableTalk для людей з обмеженими можливостями

Рукавичка призначена для перекладу мови жестів в слова. Пристрій для людей з обмеженими можливостями слуху та мовлення розробили українські студенти.

Безкровний аналіз крові

Харківський вчений Анатолій Малихін придумав, як зробити аналіз крові безкровним. Він створив прилад, п'ять датчиків якого прикріплюються на певні ділянки тіла людини, після чого на екран комп'ютера виводиться 131 показник здоров'я. Прилад активно використовується медиками в Китаї, Саудівській Аравії, Німеччині, Єгипті та Мексиці.

Годинник-глюкометр для діабетиків

Вчений із Закарпаття Петро Бобонич винайшов глюкометр у вигляді наручного годинника. З його допомогою діабетики можуть дізнаватися рівень цукру в крові в будь-який момент. Для цього не потрібно здавати кров.

Опріснення морської води

Технологію опріснення морської води для пиття розробив професор Одеської державної академії холоду Леонард Смирнов. Заморожена особливим чином морська вода перетворюється в кристали, з поверхні яких можна видалити солі, шкідливі речовини, а також важкі ізотопи водню, які негативно впливають на гени і нервову систему людини.

Зварювання живих тканин

Ідея зварювання живих тканин з'явилася серед вчених інституту електрозварювання ім. Євгена Патона. Ще в 1993 році під керівництвом Бориса Патона – сина винахідника різних методів електрозварювання, були проведені експерименти, які довели можливість отримання зварного з'єднання різних м'яких тканин тварин способом біполярної коагуляції.

Пізніше почалися експерименти зі зварювання тканин видалених органів людини.

Пристрій для боротьби з ураганом

Унікальну конструкцію для захисту узбережжя від ураганів розробив доцент фізико-технологічного факультету Рівненського державного університету Віктор Бернацький. Пристрій вловлює потоки сильного вітру і зменшує його силу шляхом протидії зустрічного потоку повітря. За свій винахід українець отримав нагороду Європейської науково-промислової палати.

Висновки. Враховуючи вищевикладене можна зробити висновок, що за допомогою науковців та наукового прогресу Україна може вийти на новий економічний рівень та займати передові місця по розвитку науки у світі. Залишається лише заохочувати та мотивувати державними грантами та преміями юних дослідників у сфері фізики.

Література

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ups.kiev.ua/about>
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://twoemisto.tv/news/top23_vynahody_ukraintsiv_yaki_vidomi_u_vsomu_sviti_65697.html
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrainegoodnews.com/odeskij-shkolyar-priviz-z-fizichnoi-olimpiadi-sribnu-medal.html>
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2273221-uni-ukrainci-peremogli-na-miznarodnij-olimpiadi-z-fiziki.html>
5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Журнал_фізичних_досліджень

Щербакова Ніна Володимирівна

к.ф.н., ст. викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійський державний агротехнологічний університет,

м. Мелітополь, Україна

rnk-07@ukr.net

ПРОБЛЕМА ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ. СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Динамічні зміни, які притаманні економічній, політичній та духовній сферам українського соціуму, супроводжуються проблемами його консолідації. Це зумовлено тим, що все більше спостерігається сегментованість та атомізованість суспільства, яка не дозволяє ефективно вирішувати завдання, щодо виходу з кризового стану.

Положення погіршується, як збільшенням ступеня майнової диференціації, так й кількості ризиків, які притаманні буттю різних соціальних груп. Важливим є те, що швидкість наявних трансформацій прискорила після подій Революції Гідності 2013-2014 рр., розгортання воєнних дій на Донбасі. Суттєвим моментом є те, що на сучасному етапі історичного розвитку нашого суспільства, максимально збільшився ступінь загострення багатьох суспільних протиріч, що, у свою чергу, зумовило поглиблення ціннісних дезорієнтацій, причому, не тільки за так званими «лініями Хантінгтона», але й у межах окремих поколінь.

Саме тому потребують осмислення чинники, здатні, як суттєво впливати на інтеграційні процеси в суспільстві, так й забезпечувати задоволення різноманітних, й часто суперечливих, суспільних та

індивідуальних потреб, а також утвердження відповідних цінностей та реалізацію настанов соціальних суб'єктів.

Розбалансованість соціальних зв'язків, їхня активна деформація, заважають відтворенню цілісності соціуму та виступають в якості основних причин такого явища, як аномія. Основна його сутність полягає у тому, що суспільство, як многорівнева система, знаходиться у такому стані, для якого притаманна відсутність загальноприйнятих цінностей та норм, що виступають в якості універсальних регуляторів соціальної поведінки людей. Стан аномії є породженням конкретно-історичних умов, що призводять до розбалансованості у розвитку таких основних сфер соціуму, як економічна, політична, духовна, а також до деформації процесів побудови суспільних зв'язків.

Важливим чинником є те, що аномія, внаслідок наявності у суспільстві системних зв'язків, ще більше посилює кризові явища у різноманітних його сферах. Тому закономірним є те, що феномен аномії посилює процес дезорієнтації у системі цінностей та норм, що притаманна, як суспільній, так й індивідуальній свідомості.

Справа в тому, що важливу роль у розвитку суспільства відіграють ціннісні орієнтири, тому що вони формують потреби, інтереси, стереотипи, впливають на поведінку. У свою чергу, це визначає якісні характеристики зв'язків між соціальними групами (класами), що розбудовуються в суспільстві. Слід зазначити, що чим менше розбіжностей між різноманітними соціальними та віковими групами, тим нижчий ступінь дезінтеграції суспільства. Тому не випадково у наукових розвідках багато уваги приділяється молоді. Адже від того, наскільки ціннісні орієнтації молоді співпадають з ціннісними орієнтаціями нашого соціуму, залежить прогресивний розвиток останнього.

Становлення сучасної української молоді відбувається в умовах формування нових соціальних відносин, у період глобалізації та інформатизації, які спричиняють соціокультурні зміни, зокрема розмиття ціннісних основ та традиційної моралі, послаблення культурної спадкоємності. Сучасній молоді багато норм моралі видаються застарілими, обтяжливими, такими, що не виправдано обмежують її свободу, волю та індивідуальність. Слід зазначити, що дані явища відбуваються на тлі процесу запозичення сучасних західноєвропейських ціннісних моделей.

Актуальність дослідження специфіки трансформації ціннісних орієнтацій сучасної української молоді посилюється фактором активної інтеграції України до системи світового співтовариства. Одночасно, окреслення шляхів оптимізації ціннісних орієнтацій у світогляді молодого покоління, забезпечує можливість соціальної практики закладання ціннісних передумов досягнення суспільного консенсусу в сучасній Україні.

Оскільки феномен цінностей найбільш широко представлений у західній філософії XIX-XX ст., у роботах таких дослідників, як Р. Лотце, Ф. Брентано, А. Мейнонга, М. Гартмана, І. Канта, Г. Ріккєрта, В. Віндельбанда, Р.Б. Перрі, Дж. Дьйої, С. Александера, Л. Реймекера, Ж. Маритена, В. Дільтея, О. Шпенглера, П. Сорокіна, Т. Парсонса, К. Клакхона, М. Шелера, Е. Тоффлера, Дж. Гелбрейта та інших.

Істотний внесок у світову науку та практику дослідження молодіжних проблем внесли З. Фрейд, Л. Фойер, Л. Шелєфф та інші. К. Манхейм розглянув проблему молодіжної культури в межах концепції соціалізації; М. Мід ґрунтовно розробила соціокультурну динаміку міжпоколінного зв'язку; Т. Парсонс окреслив поняття «культури юних», яку розглядав як стан опозиційності юнацьких цінностей світу дорослих; Л. Розенмайер, Ф. Малер, М. Карват, В. Міляновська представили інтеграційний підхід, за яким молодь є не тільки особливим об'єктом, але й замкнутим у собі предметом вивчення.

Важливою є соціологічна складова у дослідженнях ціннісних орієнтацій молоді Є. Головахи, Н. Паніної та інших, соціально-філософська – у роботах В. Білогур, І. Копери, Н. Юхименко та ін. Аналізують роль молоді у соціальних та політичних процесах сучасної України В. Бабенко, А. Мартинов, А. Маслак, А. Молдован, М. Пірен, О. Цілюрик, О. Савчук, О. Доній та ін.

Однак, на сучасному етапі, ще недостатньо досліджена сутність ціннісних орієнтацій молоді, не достатньо уваги приділено чинникам, що значною мірою обумовлюють їхню специфіку трансформацій, в умовах перетворень, що відбуваються в українському суспільстві.

Слід також зазначити, що внаслідок відсутності в українському соціумі єдиної, генералізуючої системи цінностей, яка задає найзагальніші орієнтири суспільного розвитку, особистість позбавляється найважливіших зразків соціальної поведінки. Виникає внутрішній конфлікт, який стає для маргінального суб'єкта джерелом характерних установок по відношенню до соціального оточення, зазначених почуттям самотності, тривожності, відчуженості. До того ж, в умовах перехідного періоду відчуження переломлюється через створення негуманних, замкнутих структур із жорсткою соціальною обумовленістю, у яких індивід атомізований та протиставлений всьому навколишньому світу. Дегуманізація суспільства сприяє переходу маргіналів у систему відчуженого освоєння дійсності, з відхиленням свідомості у бік ірраціоналізму. Нові форми відчуження, духовна нестабільність, що нашаровуються на них, можуть пожвавити екстремістські настрої у деякої частини людей, привести до проявів деструктивної спрямованості маргінальності [6, с. 357].

Ці процеси здійснюють найбільший вплив на молодь, оскільки ця специфічна перехідна група перебуває на «життєвому роздоріжжі», й, водночас, відноситься до групи «запланованих маргіналів». Молодь, у силу свого юнацького максималізму, прикордонного положення, невизначеності власного статусу, вже може бути віднесена до маргінальної групи. Крім того, вона у силу об'єктивних причин, тяжіє до маргінальності, чому сприяє соціальна незахищеність, блокування каналів самореалізації, низька соціальна мобільність, відсутність у свідомості молоді соціокультурних механізмів соціалізації [2, с.93]. У цьому контексті маргіналізація означає витіснення молодих людей на соціальну периферію, зникнення у неї ясних соціальних перспектив.

Важливим також є те, що найбільш актуальні проблеми сучасної молоді пов'язані з духовно-моральною сферою буття, про що свідчать такі чинники: відсутність світоглядних основ соціально-культурної ідентифікації молоді; руйнування механізму спадкоємності поколінь, внаслідок загальної дезінтегрованості культури; падіння престижу освіти, як способу соціальної адаптації; розрив культурної спадкоємності; втрата інтересу до особистісної самореалізації; низька активність молоді у вирішенні загальнонаціональних, регіональних та місцевих питань.

Світоглядна дезорієнтація сучасної молоді ще більше посилюється під впливом масової комерційної культури, яка прищеплює психологію споживацтва та вигоди, що у свою чергу призводить до моральної деградації особистості, зниження цінності людського життя, стимулюючи асоціальні та протиправні форми самореалізації, девіантну поведінку (злочинність, алкоголізм, наркоманію, проституцію) [9, с. 359].

Таким чином, можна зробити наступний узагальнюючий висновок.

Зміни, що відбулися в українському суспільстві, на протязі останньої чверті століття, активізували як питання адаптації молодого покоління до нових умов, так й процес «переоцінки цінностей».

Важливим у цьому процесі є вибір молодим поколінням ціннісних орієнтацій, під впливом відповідних об'єктивних та суб'єктивних чинників, що у значній мірі обумовлює прояв позитивних або негативних тенденцій у суспільному розвитку.

У сучасному українському суспільстві й досі наявна подвійна інституціональна система, а існуючі «інституціональні пастки» призводять до ситуації, у якій старі цінності радянського періоду вже перестали працювати, а нові, ринкові – ще повноцінно не склалися, що обумовило становлення так званого «ціннісного вакууму», або «плавильного котла», наповнення якого залежить від специфіки соціальних змін, що впливають на ціннісні орієнтації молоді.

Література

1. Александрова О. С. Специфіка становлення та розвитку середнього класу в умовах перехідного періоду сучасного українського суспільства: монографія / О. С. Александрова. – Суми: Університетська книга, 2008. – 364 с.
2. Білогур В. Є. Світоглядні орієнтації студентів: тенденції змін у трансформаційном суспільстві: [Монографія] / В. Є. Білогур. – Дніпропетровськ: Пороги: 2011. – 311 с.
3. Воловик В. І. Соціальна філософія: монографія / В. І. Воловик, М. А. Лепський, Т. І. Бутченко, О. В. Краснокутський. – Запоріжжя: Просвіта, 2011. – 376 с.
4. Глазунов В. В. Олигархические трансформации: монография / В. В. Глазунов. – Запорожье: КПУ, 2011. – 364 с.
5. Головаха Е. И. Трансформирующееся общество. Опыт социологического мониторинга в Украине / Е. И. Головаха. – К.: Наукова думка, 1996. – 147 с.
6. Горлач Н., Заветный С., Кострикин А. Философия ценностей / Н. Горлач, С. Заветный, А. Кострикин – Харьков: «СИМ», 2010. – 484 с.
7. Ціннісні орієнтації сучасної української молоді. Щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України про становище молоді в Україні (за підсумками 2015 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики; [редкол.: Жданов І. О., гол. ред. колег., Ярема О. Й., Беляєва І. І. та ін.]. – К., 2016. – 200 с.
8. Щербакова Н. В. Анализ и перспективы развития духовно-культурных ценностей современной украинской молодежи / Н. В. Щербакова // Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції з питань патріотичного виховання молоді: Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ФОП Купріяненко Л.А., 2011. – С.381-388.
9. Щербакова Н. В. Особенности формирования ценностных ориентаций украинской молодежи в условиях трансформирующегося общества. Философский аспект / Н. В. Щербакова // Теория и практика актуальных исследований: Материалы IV Международной научно-практической конференции. 15 мая 2013 г.: Сборник научных трудов. – Краснодар, 2013. – С. 37-39.

РЕЛІГІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

У даній статті розглядається питання про можливий занепад релігії, її вплив на державу і суспільство в цілому. Проаналізовано думки різних вчених. Визначено роль релігії як досить значна, хоча треба мати на увазі, що багато чого залежить від уміння тієї чи іншої релігії адаптуватися до сучасних реалій в швидкоплинному сучасному світі.

Ключові слова: альтруїзм, самопожертва, цінності.

Усім відомо, що релігія відіграє величезну роль у житті держави і всього суспільства. Але деколи виникає питання, чи можливий занепад релігії останнім часом в сучасному суспільстві на тлі розвитку двох основних сфер нашого життя – науки і політики?

Ще давно О. Конт зробив прогноз щодо майбутнього релігії шляхом «закону трьох стадій», де йдеться, що релігія, врешті-решт, буде витіснена наукою. Щоправда, при цьому Конт ясно усвідомлював соціальну функцію релігії, розуміючи, що суспільству необхідний ідеал, здатний спонукати до альтруїзму і самопожертви, що саме без цього суспільство не зможе обійтися [1]. На думку одного з найбільш впливових теологів нинішнього століття Д. Бонхеффера, сучасна людина, що опанувала науковими методами пізнання, більше не бачить потреби звертатися до Бога, щоб пояснити світ [2].

Іншою, відмінною від соціологічної теорії Конта, прогнозувала зникнення релігії, була теорія К. Маркса. В релігії Маркс бачив, перш за все, прояв феномена відчуження, а тому вважав, що в тій мірі, в якій буде долатися економічне гноблення і супроводжуючі його форми «хибного світу», релігія буде поступатися місцем адекватному, реалістичного розумінню суспільного життя. Для Маркса релігія – одна з форм «помилкової свідомості», що прикриває ілюзіями жорстоку правду, насильство та експлуатацію людини людиною. Релігія, зведена до тієї єдиної моделі, до якої вона спрямовує енергію людини на набуття «царства небесного» і протистоїть в цьому відношенні до соціалізму, як побудови гідного життя вже тут, «на землі», – релігія в результаті переходу від класового до безкласового суспільства, стрибка з царства необхідності в царство свободи повинна «відмерти» [3].

Дійсно вплив релігії підриває ті цінності «суспільства споживання», які орієнтують людей на «мирські» блага. Люди часто роблять те, що забороняє церква (наприклад, законами в переважній більшості розвинених країн дозволені аборти, які забороняє церква). Багато релігійних свят виявилися «секуляризованими» і «комерційними», в першу чергу Різдво і Пасха. Нерідко взагалі те, що було релігійним надбанням, наприклад – етичні принципи, як би вилучаються з релігійного контексту і стають складовою частиною загальної культури, тобто відбувається передача релігійного змісту мирській сфері. Але все ж прогноз Маркса не підтвердився, і на початку XXI століття релігія у світі тільки зміцнила свої позиції. Релігійні організації стали все більш активно включатися в діяльність, спрямовану на вирішення найбільш нагальних проблем сучасності (екологія, антивоєнний рух і ін.).

Через релігію, в першу чергу приходить усвідомлення своєї єдності з суспільством. А відбувається це тому, що ми пережили щось разом з іншими. Якщо релігійне усвідомлення єдності людини з суспільством, а разом з ним справжню довіру і цілісність можна зруйнувати, то саме суспільство буде не в силах встояти перед найменшою перешкодою. Адже найголовніше і суттєве в релігії – це духовність людини.

Релігія є необхідним складовим елементом суспільного життя, в тому числі духовної культури суспільства. Вона була і залишається сьогодні важливим фактором у розвитку будь-якої цивілізації. Її місце в житті того чи іншого соціуму визначається різними обставинами: рівнем розвитку суспільства, суспільної свідомості, культури, традиціями, впливом суміжних соціально-політичних утворень.

Наука і релігія – це два абсолютно різних способи освоєння людиною її свідомості, світу де вона живе і, нарешті, процесів в цьому світі. У більшості випадків дані критерії не перетинаються, але якщо таке і відбувається, то запановує плутанина і хаос. І той факт, що багато видатних учених були одночасно віруючими людьми – один з доказів того. Наприклад, Ч. Дарвін, англійський натураліст і мандрівник, видатний учений і віруюча людина в одній особі, він чотири роки не опубліковував свій велику і богохульну працю «Про походження видів», тільки тому, що був віруючою людиною [4]. Він, по суті, затримував прогрес тільки через свою віру. В цьому і полягає головна конфронтація науки і релігії – в їх відношенні до розвитку. Як відомо наука ґрунтується на дослідженнях, а отже на розвитку. Наукові висновки повинні базуватися на трьох постулатах: спостереженні, дослідженні та висновку, щодо того чи іншого явища або об'єкта дослідження [5]. Без розвитку не буде науки. Що стосується релігії, то більшість релігійних груп і організацій підтримують принцип чистої віри без будь-яких доказів в те чи інше явище або об'єкт. Починаючи з XIX століття, в європейському суспільстві все більше розповсюджується переконання про протилежності наукового і релігійного знань. Наука і релігія

дійсно в більшості випадків протистояли один одному. Але їх принципова відмінність полягає не в тому, що наука володіє істиною, а релігія – суцільне вмістилище помилок [6].

Існує кілька основних відмінностей науки від релігії:

- наука і релігія розрізняються своїм об'єктом. Об'єктом науки є світ, в якому ми живемо і є його частиною. Причому наука бере цей світ просто як даність, як факт. Звідки він взявся, чи існує ще якийсь інший світ, відмінний від нашого і так далі. Об'єктом релігії є Бог. Ставлення людини до Бога і взаємодія Бога з людиною і так далі;

- наука виходить з того, що світ підпорядкований в своєму існуванні і розвитку певним законам, змінити які нікому не дано. Завдання науки полягає в тому, щоб досліджувати закони існування світу і нас самих. Релігія так само не заперечує закономірностей матеріального світу, але ставить їх в залежність від Промислу Божого. А це значить, що як ці закономірності були встановлені Богом, так Богом вони можуть бути і порушені;

- наука досить оптимістично підходить до питання розвитку. Тобто бере як аксіому, що все в цьому світі пізнаване, і мова може йти лише про те, що вже пізнано і що ні. Релігія навпаки, стверджує, що всі діяння божі недоступні для людського розуму і що людина не в силах їх зрозуміти, а значить і намагатися не варто розібратися в цьому. На відміну від науки, знаряддям якої є розум, знаряддя релігії – віра [7].

Найцікавіше те, що ні наука, ні релігія не можуть підтвердити або спростувати існування Бога. Багато вчених і релігійних діячів намагалися відстояти свою думку, але частіше за все всі ці історії закінчувалися крахом, так як і в тій і в іншій сторони перебували аргументи, які взаємознищувалися з доводами опонентів. Так що, і до цього дня ні наука, ні релігія не можуть підтвердити свої висловлювання щодо існування Бога [8].

Але, на мою думку, в житті людини необхідно існування, як науки, так і релігії. Наука змушує нас вдосконалюватися, розвиватися дає багато цікавої інформації для нашого розуму, всі ці фактори і складають еволюцію людини, завдяки їм ми ті, хто ми є. Так само важлива роль релігії, для духовного збагачення людської свідомості, вивчення культури наших предків і інших народів, складання основної частини наших моральних принципів і т.д. Як я думаю, сучасна людина, для подальшого розвитку, повинна містити обидва поняття, науки, як двигуна прогресу, так і релігії, як джерела моральних цінностей.

Висновки. Еволюція науки і політики в сучасному суспільстві веде до неоднозначних для релігії наслідків: руйнуючи традиційні встановлення, вони часом і відкривають для неї і нові можливості. Успіхи в оволодінні природою за допомогою техніки, досягнуті в ХХ столітті на основі гігантського приросту наукових знань, зробили великий вплив на релігійну свідомість. Однак типові для минулого століття очікування близького кінця релігії в результаті розвитку науки не справдилися. Наука не витіснила релігію, але вона викликала глибокі зміни в релігійній свідомості – в розумінні Бога, світу, людини. Вирішивши багато проблем пізнання світу і оволодіння людиною силами природи, наука відсунула кордон пізнання до ще більш складних, ніж раніше, проблем. Сьогодні наука вийшла далеко за межі чуттєво доступного людині, наочного. Це дає новий шанс для релігійного світовідчуття, не кажучи вже про те, що збільшена на науково-технічній основі потужність людського діяння ставить нас тепер перед проблемою наслідків науково-технічного прогресу і його етичної спроможності. А в результаті напрошується висновок, що самі по собі наука і техніка без релігії ще не дають вирішення сучасних проблем, коли людство виявилось перед загрозою самознищення. Релігія як моральної духовної сили отримала можливість сьогодні вступити в діалог зі світом, долі якого виявилися залежними від його етичної спроможності перед лицем реальних проблем суспільного розвитку. В основі культурних цінностей, розділених більшістю релігій, лежать універсальні загальнолюдські цінності, такі поняття, як любов, мир, надія, справедливість. Такі цінності були є і будуть завжди.

Література

1. Мchedlov M. P. «Релігія і сучасність». – К.: Видавництво політичної літератури, 2014. – 153с.
2. Гараджа В. І. Соціологія релігії. Навчальний посібник для студентів та аспірантів гуманітарних спеціальностей. – К.: Наука, 2013. – 223 с.
3. Лубський В. І. Релігієзнавство: Підруч. для студентів вищ. навч. закладів. — К., 2012. – 112 с.
4. Ходькова Л. П. Релігієзнавство: Навч. посібник. — 2-е вид. — Л., 2013. – 86 с.
5. Кислюк К. В., Кучер О. М. Релігієзнавство. – К.: Кондор, 2014. – 177 с.
6. Разумков В.П. Релігія і влада: проблеми взаємовідносин. – К.: Центр Разумкова, 2014. – 278 с.
7. Сидоренко О.П. Релігієзнавство: Підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2014. – 201 с.
8. Гончар Л. П. Релігієзнавство: Навч. посібник для студ. усіх спец. – Вінниця, 2013. – 188 с.

**Романюк Анна Юрївна,
Закордонець Юлія Володимирівна**
*студентки Донецького національного університету
економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
romanyuk@donnuet.edu.ua,
zakordonets@donnuet.edu.ua

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ, ЇЇ СТАН НА СЬОГОДНІ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день наука відіграє важливу роль, вона є необхідною для людства. Україна опинилась в складній соціально-економічній ситуації, відбувається криза науки, тому гостро постає питання осмислення проблематики і прийняття заходів для її реформування. Одними з головних причин проблем в науці є недофінансування й неперіоритетність її розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій. О. Казьміна і С. Жабін у своїй статті, на основі опитувань, писали про соціально-економічне становище молодих учених НАН України. О. Попович аналізував вікову структуру співробітників наукових інститутів, проблему старіння кадрів. І. Булкін писав про кризу фінансування науково-технічної діяльності в Україні, О. Попович також робив публікацію на цю тему. С. Жабін, О. Казьміна і О. Василюк сумісно писали статтю про міграцію молодих вчених НАНУ за кордон, та її причини.

Метою статті є виявлення проблем, що заважають українській науці бути конкурентоздатною на міжнародному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основна й загальновідома причина скорочення чисельності учених та деградації науки – це хронічна нестача фінансування. За розрахунками фахівців ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України», для того, щоб наука виконувала економічну функцію, її фінансування повинно складати не менше 1,7% ВВП, а інакше вона залишається витратною галуззю (Малицький, Попович, Соловійов 2004: 9).

Число дослідників, що припадає на один мільйон населення, вважається мірою рівня наукового забезпечення інноваційного розвитку економіки держави. В Україні цей показник такий самий як у країнах Карибського басейну і державах на південь від Сахари. Факт не змінює і те, що влада підписала угоду про асоціацію з ЄС, у якій йдеться про зобов'язання розвивати науковий потенціал країни (статті 374 і 375 Угоди).

Недофінансування тягне за собою цілу низку проблем. Однією з таких є зменшення припливу молодого поповнення в наукові колективи, що падає з року в рік. Також присутня тенденція, за якою значна частина людей приходять в науку, щоб набути певної кваліфікації, а досягнувши цього, шукають роботу, заробітна плата якої дозволяє утримувати сім'ю. В свою чергу, люди, які бажають присвятити життя науці, намагаються переїхати за кордон, адже в тих наукових центрах є сучасне обладнання, матеріали і реактиви.

У НАН України в якій працює зараз, приблизно, третина всіх дослідників країни саме така ситуація, мало молоді, істотно більшу частину, ніж в середньому по Україні, в академії складають дослідники у віці понад 60 років. Щоб зрозуміти, добре це чи погано, слід усвідомити особливості діяльності наукових колективів і механізми формування кадрового потенціалу науки. Колектив працює із максимальною ефективністю, а також відтворюється й розвивається, коли в ньому сформований раціональний розподіл функцій, який дуже залежить від його вікової структури. З віком науковці все більшою мірою беруть на себе передачу молоді характерної для кожної наукової школи дослідницької культури, допомагають молодим вченим зорієнтуватися у світовому науковому просторі. Без досвіду й ерудиції старшого покоління становлення молодого науковця відбувається значно важче, вимагає незрівнянно більших зусиль і часу. «Найбільш ефективно й плідно працюють у науці ті колективи, в яких гармонійно поєднуються дослідники різних поколінь і належним чином організована фазова динаміка ролевих функцій дослідників». (Малицький 1979, Добров и др. 1988). Отже, старше покоління виконує свого роду навчально-виховну функцію. В інститутах НАН спостерігається порушення цієї фазової динаміки, через зменшення притоку молоді та відтік учених середнього покоління, тому наукові школи поступово втрачають свою здатність до самовідтворення. На сьогоднішній день склалась ситуація при якій кількість науковців, що помирають щороку природною смертю, переважає чисельність молодіжного поповнення. Можна зробити висновок, що втрати будуть зростати і, навіть якщо припиниться спад припливу молоді, то все одно загальне число дослідників в НАН України буде продовжувати зменшуватись. Тому проблема залучення більшої кількості молоді в науку є дуже серйозною, питанням «життя або смерті» не тільки академії, а всієї української науки, адже аналогічні процеси відбуваються в інших наукових осередках. Збереження здатності до самовідтворення наукових

шкіл можливе лише за умови істотного збільшення приходу молоді. А це, в свою чергу, можливе у випадку, коли в 2-3 рази зросте заробітна плата науковців, поліпшаться умови їх життя та праці.

Нещодавнє опитування, здійснене молодими ентузіастами науки, показує, що 73,5% молодих вчених змушені шукати підробітків, щоб прогодувати сім'ю (ще в 2016 році таких було 48,8%). Дивно, адже академії створювались саме для того, щоб дати можливість дослідникам повністю віддаватись науковому пошуку. Тому не дивно, що науковці емігрують за кордон, до інших країн. Тим паче, в розвинених країнах висококваліфіковані науковці належать до 10% найбільш високооплачуваних працівників.

Вже тривалий час НАН України використовує створену в державі систему цільової фінансової підтримки молодих науковців, яка реалізується у вигляді грантів, премій, стипендій. В НАН України також запроваджено власні різноманітні форми підтримки молодих учених, зокрема створення рад молодих вчених при всіх 14 відділеннях НАН України. Але цих дій недостатньо. Держава виділяє надто мало коштів, для забезпечення нормально обладнаних робочих місць. Опитування підтвердило відому тезу про жорстку нестачу наукового обладнання (62,7%) та матеріалів для проведення наукових досліджень. В ХХІ столітті важливість фактору обладнання стрімко зростає. Фактично вже на світовому рівні за деякими напрямками (наприклад, гена інженерія) українським вченим можна провадити сучасні дослідження лише спільно зі своїми європейськими колегами. Молоді вчені на посадах старших наукових співробітників мають менше проблем із доступом до наукової літератури, більш забезпечені офісною технікою, відверто відчують потребу у помічниках та мають найвищий загальний рівень потреби обладнання; аспіранти ж мають поганий доступ до персонального комп'ютера, гостріше за всіх відчують нестачу наукової літератури. Справді, за умови платності іноземні видання, які мають світовий рівень, стають менш доступними. Проблема частково вирішує наявність доступу в бібліотеках на електронні версії журналів. Ситуацію з обладнанням та офісною технікою наукових установ Академії наук погіршує з 2014 року ряд заборон, введених із метою економії державних коштів. Є також проблема імпорту подарованого обладнання з Європи. За словами А. І. Сененка (с.н.с. Інституту фізики НАН України, заступник голови Ради молодих вчених Інституту фізики НАНУ), обладнання й так дуже дороге, але, коли вчені його імпортують, його потрібно розмитнювати, навіть якщо воно подароване іноземними колегами. Тобто неприбуткові державні структури змушені де-факто повертати гроші державі за спробу виконати свої основні функції. Тому у Митний кодекс потрібна поправка про те, що наукове обладнання не підлягає розмитненню.

Постанова Кабінету міністрів України «Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету» від 01.03.2017 р. № 65[2] зобов'язала Академію наук припинити за кошт бюджетних коштів купівлю легкових автомобілів, офісної техніки, друкувати продукцію, яка не пов'язана з функціями державних органів влади, проводити симпозиуми, а також оплачувати службові відрядження працівників (за винятком переважно тих, де витрати бере на себе сторона, що приймає) (Постанова Кабінету міністрів України 2014; Постанова Кабінету міністрів України 2016; Постанова НАН України 2014). Фактично сьогодні стає нормою оформлення відпустки під час поїздки на конференцію.

Висновки. На підставі даних можна зробити висновок про незадовільність соціально-економічного становища учених НАН України. Низькі доходи, невирішене житлове питання, гостра нестача обладнання, матеріалів та офісної техніки для проведення наукових досліджень знижують результативність праці учених, її відповідність світовому рівню, перешкоджають академічній мобільності вчених, спонукають здібних фахівців до еміграції, а також сприяють радикалізації ідеї реформи НАН України. Навіть помірна реформа з омолодження кадрів потребуватиме додаткових коштів.

Ще більша проблема полягає в зниженні популярності наукової кар'єри в Україні. А відсутність конкурсу в аспірантуру чи на наукову посаду в більшості випадків призводить не тільки до скорочення чисельності вчених, а й до погіршення здібностей і професіоналізму прийнятих кадрів. Для науково-освітньої сфери України необхідна цілеспрямована стратегія академічної мобільності для молодих учених та викладачів ВНЗ, яка б перетворила наукову еміграцію в наукову мобільність.

І для кардинального вирішення всіх цих проблем необхідні термінові заходи на державному рівні, які забезпечили б піднесення престижності наукової діяльності, поліпшення соціального захисту науковців. Українській науці потрібні чиновники, які глибоко розуміють її потреби та перспективи розвитку, можуть сформулювати та, головне, виконати стратегію розвитку.

Література

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/tak-sho-zh-treba-reformuvati-v-naukovo-tehnologichnij-sferi-ukrayini/>
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/masshtaby-krizisa-nauki/>
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/migracijni-namiri-molodih-uchenih/>

4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/nacionalna-akademiya-nauk-ukrayini-ochima-naukoznaciv/>
5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/molodi-naukovci-ukrayini/>

Сапожник Карина Юріївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

СУЧАСНІ НЕТРАДИЦІЙНІ РЕЛІГІЇ

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю вивчення існуючих релігій, та релігій сучасності.

Метою статті є розширення пізнання щодо сучасних нетрадиційних релігій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання про причини виникнення і швидке поширення нових релігій до кінця не вивчене і не передбачає однозначної відповіді. Вважалося, що на Заході склад нових релігійних організацій охоплював переважно людей молодого віку (18-35 років) та середній клас. В економічно розвинутих суспільствах пріоритетними для мислячих людей стали питання сенсу життя, відповідальності, провини, смерті, цінностей. Прагнення духовних пошуків по-новому заповнили нетрадиційні культи і нові релігії, попит на які, наприклад, в США мав місце у 60-70 роках. Це був взагалі час руйнування ідеалів, чим і скористалися нові пророки і месії, створивши Місію божественного світла, Церкву уніфікації, Рух Харе Крішна, Церкву сайєнтології, які одночасно є й фінансовими імперіями.

Серед основних причин виникнення та поширення нетрадиційних релігій доцільно виділити:

1. Світоглядний вакуум, спричинений зрушеннями в культурі та суспільстві в цілому, і як наслідок - відчуження особистості.

2. Кризові ситуації у функціонуванні традиційних релігійних інституцій.

Первинним елементом релігійної організації є релігійна суб-група або спільнота, над якою надбудовується комплекс відносин, увінчаний центром об'єднання. Окремі складові мають власну інфраструктуру, механізми контролю за діяльністю індивідів, норми релігійної моралі, санкції та авторитети.

Нові вірування отримали назву, як уже зазначалося, нових релігій і сект, а це означає, що вони, незважаючи на схожість (новіт-ність), мають специфічні риси (організаційного і догматичного характеру).

Відносно демократичні нові релігії представляють досить широкі об'єднання, приналежність до яких визначається переважно традицією (відвідували організацію батьки, відвідують і діти) і членство в яких суворо не контролюється, вхід і вихід з яких є добровільними.

Реклама нових нетрадиційних вірувань поєднується з відпрацьованою системою вербування, яка спирається на техніку «першого контакту». Комунікабельні і підготовлені члени організації прагнуть зав'язати знайомства на вулицях, на вокзалах, у студентських гуртожитках, навіть проводячи масові розважальні заходи (шоу, дискотеки). Вміло викликаючи співрозмовника на відверту розмову про його сумніви і тривоги, вони ненав'язливо, м'яко розповідають йому про перебування у своїй общині, запрошують на молитовні збори чи лекцію.

Як тільки людина, зворушена першою зустріччю, долучається до життя общини, вона потрапляє у світ особливих стосунків. За рекламним образом «справжнього батька» проступають риси диктатора. Деспотизм має загальний характер, закріплюється внутрішнім розпорядком, системою репресивних заходів. Прагнучи забезпечити абсолютний вплив, лідери харизматичних сект роблять все, щоб ізолювати членів організації фізично і духовно від зовнішнього світу, відвернути від колишніх цінностей, нейтралізувати особистісне самоусвідомлення. Це відбувається за насиченою програмою колективних заходів, яка передбачає "семінари", колективні молитви і співбесіди, повторення одних і тих же гімнів, зазубрювання біблійних текстів, ритуальні механічні дії, втручання навіть в інтимні стосунки, регламентування почуттів взаємної симпатії, права обирати друзів і коханих поза межами общини. Можна констатувати ситуацію маніпулювання свідомістю готових до цього індивідів. Девіз: «Не думай! Хто покладається на власний розум – потрапить у біду» підміняє свідомість соціально розвинутої людини свідомістю дитини, яка не має проблем, тому що за неї рішення приймають старші, які захистять її чи покарають. Депрограматори (фахівці-психологи, які працюють з людьми після їхнього перебування в тоталітарних сектах) стверджують, що інколи людина перетворюється на рослину, соціального інваліда, і пропонують два шляхи виходу із таких сект:

1. Депрограмування проявляється у тому, що, як правило, рідні силоміць забирають адепта із секти й ізолюють. Цей спосіб, на думку фахівців, малоефективний і завершується поверненням у секту.

2. Консультування про вихід - більш ефективний, але тривалий спосіб. Полягає у тому, що адепту дається інформація і право самому прийняти рішення про вихід із секти чи перебування у ній.

Численність нетрадиційних груп (за одними даними - 145, за іншими - понад 3000) і різноманітність їх діяльності обумовили проблему їх визначення. Пропонуємо позначити їх терміном «нові релігії». Оскільки йдеться про явище нове, то завершеної теорії представити не можна. Запропонований матеріал – це одна із точок зору на проблему.

Що являють собою нові релігії? Відомі дві діаметрально протилежні їх інтерпретації:

- 1) світла надія сучасного людства (позиція апологетів);
- 2) витончені прояви сучасного релігійного фанатизму, тенета для людських душ (позиція критиків).

Англійська дослідниця Айлін Баркер визначає «нові релігійні рухи» як малочисельні групи, що можуть з'являтися в межах будь-якої релігії, пропонують зміну в догматах і культі, відчувають вороже ставлення іззовні, атипичні з позиції сталих соціальних інститутів. Перше покоління адептів формується при живому засновнику. Баркер, таким чином, констатує термін існування нової релігії, який охоплює життя одного-двох поколінь в демографічному значенні цього поняття – «25-50 років».

Українські автори В. Петрик та Е. Ліхтенштейн у своїй монографії дають таке визначення новим релігіям в Україні: "Це релігійні або містичні організації, що культурно, ментально не вкорінені в Україні, історично не успадковані нашим народом від попередніх поколінь, не притаманні його релігійній духовності".

Таким чином, нетрадиційні релігії постають, з одного боку, як новації в межах існуючих релігій, що претендують на їхнє оновлення, з іншого - як нові релігійні організації зі своєрідним віровченням, жорсткими правилами і авторитетом лідера.

Перші альтернативні релігії з'явилися в США у 60-70 роках ХХ ст., потім знайшли своїх прибічників у Європі, а з часом і в країнах пострадянського простору. Будучи динамічним явищем, вони є непростим предметом для типологізації. Американський дослідник Теодор Роззак одним із перших зробив спробу систематизації нових, сучасних йому релігій:

- напрями «іудо-християнського пробудження»: секти і комуни руху Ісуса (нові п'ятидесятники), харизматичні конгрегації у християнських церквах;
- східні релігії: дзен, тантризм, йога, суфізм, Бахаї, персональні гуру і масові рухи свамі, рух Харе Крішна;
- езотеричні дослідження: теософія, каббалізм, астрологія, таро, магія, алхімія;
- еупсихологічні терапії: юнгіанська психіатрія, гештальтп-сихотерапія, семінари Ерхарда, трансперсональна психологія;
- «неземне зцілення»: акупунктура, гомеопатія, гіпнотерапія, читання аури, іридологія, медична астрологія;
- тілесна терапія: сенсорне пробудження, біоенергетика, терапевтична атлетика, соматологія, ергономія;
- неопримітивізм і язичництво: чаклунство і шаманізм Кас-танеди;
- органіцизм: екологічний містицизм, культ природної їжі, біоритміка, фруктові та інші дієти;
- «нісенітна наука»: виміри стану свідомості, екстрасенсорні і парапсихологічні дослідження, згадування попереднього життя під гіпнозом, танатологія;
- психотроніка: маніпуляції мозком наркотичними засобами;
- поп-культура: псевдонаукова фантастика, уфологія у варіанті культу прибульців і «тарілок».

Роззак включив у систематизацію нових релігій і напрями, які начебто прямого відношення до релігії не мають (наприклад, уфологію, захоплення новомодними дієтами і способами позбавлення від тілесних і душевних недугів), але у свідомості людей сакралізуються і набувають рис культу.

Висновки. Про що б не говорили наставники нових релігійних організацій, їхні проповіді врешті-решт зводяться до передрікання вселенської катастрофи і претензії на спасіння душ. Нові месії, оточуючи себе ореолом виключності, часто мотивуються прагненнями розпорядитися чужими долями і задовольняти честолюбство. За проектами порятунку цивілізації, поширення «нової моралі» та нового релігійного досвіду часто ховається банальне бажання нових спа-сителів збагатитися і трагедія родини, батьків, які втрачають зв'язок і розуміння зі своїми дітьми.

ФУТУРОЛОГІЯ ЯК СПЕЦИФІКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Постановка проблеми. Людство завжди цікавилось тим, яке майбутнє на нас чекає. Його намагалися прогнозувати релігійні мислителі, пророки, філософи. Перші наукові прогнози датуються кінцем XIX століття.

Аналіз досліджень і публікацій. Прогнозування майбутнього (як об'єкту дослідження футурології) за різних концепцій досліджувалось в працях Н.Б. Годзь, О. Гужви і В. Овчаренка, С.О. Трепищого та інших. Але ще не проводилося футурологічного дослідження в концепції філософії, яке б у повній мірі визначало причини, по яким людство прагне знати своє майбутнє.

Невирішені раніше проблеми. На сьогодні існує досить невелика кількість досліджень в площині футурології, які б комплексно охоплювали аналіз проблеми прагнення людей до прогнозування майбутнього.

Метою статті є дослідження явища футурології в концепції філософії, пошук причин прагнення людей до прогнозування майбутнього, та прогноз можливих сценаріїв подальшого розвитку світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Футурологія – наука про прогнозування майбутнього, в тому числі шляхом продовження тенденцій (економічних, соціальних чи технологічних) або передбачення майбутніх тенденцій. Виникнення цієї науки припадає на кінець XIX ст. Не всі провісники можуть являтися футурологами: ті, хто передбачають недалеко майбутнє чи варіанти розвитку подій, які легко передбачити, або ті, хто передбачає майбутнє містичним способом – не є такими. За своїм інтересом футурологія походить на наукову фантастику.

Трепищій С.О. у своїй статті «Явище футурології в контексті проблем соціальної філософії» (у збірнику наукових праць «Гілея: науковий вісник») виділив 7 основних функцій футурології: прогностична, інформаційна, пізнавальна, світоглядна, стратегічна, ідеологічна та методологічна. «Прогностична. Безперечно головна функція цієї науки, що дає елементи інформації про події, які мають трапитися в середньостроковому та довгостроковому часовому проміжку» – пояснює автор [1, с. 253]. Трепищій С.О. також підкреслює, що «футурологом вважається також і той вчений, який висуває довгострокову стратегію глобального розвитку з детальним описом її результатів».

Розібравшись з тим, що саме собою представляє футурологія, перед нами постає наступне питання: навіщо людству необхідно прогнозувати майбутнє?

Можна виділити дві основні причини: по-перше, людству потрібно почати задумуватися про те, яке саме майбутнє ми хочемо дати нашим нащадкам, а по-друге, нам потрібно знати – які рішення приймати зараз, щоб вони дали найкращий результат у майбутньому. Також причинами можуть бути:

- 1) бажання розбагатіти;
- 2) бажання уникнути помилок;
- 3) страх втрати близької людини;
- 4) бажання знати, що очікувати.

Стосовно прагнення людини знати, що очікувати, можна згадати приказку «Всьому свій час», адже дізнавшись своє майбутнє, враження від нього людина переносить в теперішнє, позбуваючи себе надалі «гостроти» переживань в сам момент події. Тобто, людина, дізнавшись своє майбутнє, починає переживати його тоді, коли дізнається про нього, а не коли це трапиться. Це можна порівняти з переглядом фільму або прочитанням книги двічі.

Якщо говорити про історію успіхів або про репутацію футурологів, то можна дійти до висновку, що вони є дуже неоднозначними. Футурологи часто можуть прогнозувати сучасні технічні та суспільні тенденції, гадаючи, що ці тенденції будуть і надалі розвиватися такими ж темпами. Насправді ж технічний прогрес має свої власні шляхи та темпи розвитку. Прикладом цього може слугувати те, що у 1950 р. футурологи вірили, що в наші дні космічний туризм буде розповсюдженим та звичайним явищем (хоча не спрогнозували можливості дешевих та доступних комп'ютерів). Проте, не дивлячись на це, багато прогнозів все ж виявились точними.

Також, стосовно точності або помилковості пророкувань минулими поколіннями майбутнього (тобто сьогодення), можна розглянути ситуацію, коли на початку минулого століття у багатьох країнах (у Німеччині, Англії, Франції, Нідерландах і т.д.) було випущено серію листівок «Життя у 2000 році» з фантазіями на цю тему. Якщо розглянути зображені на цих листівках малюнки та дослідити їх на точність пророкувань, то можна помітити, що старомодно одягнені люди (жінки вбрані в сукні та капелюшки, чоловіки у різнокольорові сорочки та штани) на дерев'яних планерах розвозять пошту, перетинають моря та океани верхом на морських кониках, орють поля комбайнами-маріонетками – це з плином часу так і залишилось фантазіями митців. Також трохи дивним є те, що було випущено багато

карток, які показують тісну взаємодію людини з водою, але жодної – з подорожами до космосу. Проте, на деяких листівках зображені винаходи яким можна постаратись знайти сучасні прототипи. Наприклад, апарат, який дозволяє бачити крізь стіни має сучасний аналог – різні інфрачервоні прилади, куполу над містом, захищаючому його від непогоди, можуть відповідати сучасні торговельні центри, а механізм з мітлами та швабрами, який самостійно прибирає підлогу – тепер компактний робот-пилосос. Також, на одній із листівок можна розпізнати сучасні смартфони. Отже, деякі фантазії все ж стали реальністю, а без деяких з них сучасна людина вже не уявляє свого життя.

Як уточнив у своїй праці вищезгаданий Трепицький, футурологія також займається не лише моделюванням «нормативного» майбутнього, але й створенням образів «бажаного» або «можливого за певних умов» майбутнього.

Створенням образів «бажаного» майбутнього за життя займався Жак Фреско – американський виробничий інженер, промисловий дизайнер та футуролог. Він разом із Роксаною Медоуз є засновником «Проекту Венера». «Проект Венера» – це міжнародна некомерційна неурядова організація, метою якої є мирна, стійка, з постійним та стабільним розвитком глобальна цивілізація [4].

Жак Фреско у своєму проєкті хотів реалізувати ідеї нових цінностей людського існування (виходячи з того, що людина є частиною оточуючого світу і у відповідності з несучою здатністю Землі), піклування про довкілля, розумну інтеграцію автоматизації і технологій в усі суспільні сфери для підвищення рівня життя. А також Жак Фреско мав за мету викоринити систему, за якої прибуток грає роль головного критерія при виборі рішень.

Широкий вибір можливостей, які в свою чергу приведуть до нової епохи у світі та стійкого розвитку – саме це має дати суспільству реалізація проєкту. В результаті впровадження ресурсо-орієнтованої економіки повинні зникнути такі актуальні у всьому світі проблеми, як: бідність, голод, злочинність, проблеми бездомних та багато інших.

Жак Фреско, створюючи образ «бажаного» майбутнього, більшість людських проблем вбачав саме у наслідках життя в грошовому середовищі. Наприклад: «Так як автоматизація полегшує ручну працю, замінюючи його машинною, то при грошових відносинах це призводить до зниження загальної купівельної спроможності через збільшення кількості безробітних людей і безконтрольного використання ресурсів задля отримання прибутку. В ресурсо-орієнтованій економіці автоматизація б усунула необхідність у здійсненні рутинної роботи і на багато разів підвищила б якість продукції, що дало б більше часу на реалізацію людського творчого потенціалу й поліпшило б рівень життя всіх людей на планеті...» [4].

Тобто, причинами, які б могли послугувати Жаку Фреско щоб не тільки задуматись про прогнозування майбутнього, а ще й перейти до реалізації своїх ідей, були думки про нащадків і те, яке майбутнє ми хочемо їм дати, а також, які рішення потрібно приймати зараз, щоб вони потім дали найкращий результат.

Як уже говорилося раніше, футурологія має спільний інтерес з науковою фантастикою. Французький письменник, класик пригодницької літератури – Жюль Верн, у своїх творах спрогнозував появу відеозв'язку, телебачення, зброї масового знищення, електричного стільця, польоти у космос, появу підводного човна, аквалангу та багато іншого.

Сам письменник свої передбачення винаходів та явищ, які ще за його життя почали реалізовуватись, пояснював так: «Це прості збіги, і вони пояснюються дуже просто. Коли я кажу про якийсь науковий феномен, то попередньо досліджую всі доступні мені джерела і роблю висновки, спираючись на безліч фактів. Що ж стосується точності описів, то в цьому відношенні я зобов'язаний всіляким виписками з книг, газет, журналів, різних рефератів і звітів, які у мене заготовлені про запас і поволі поповнюються».

Передбачення Жуля Верна про польоти у космос збулись, у першу чергу, завдяки С. Корольову (уродженець Житомиру), який конструював радянську ракетно-космічну техніку і став засновником космонавтики. Він разом з колегою, Фрідріхом Цандером, домоглися створення громадської організації з вивчення реактивного руху (1931 р.). Ця організація згодом стала державною науково-конструкторською лабораторією з розробки ракетних літальних апаратів. Саме Корольов запустив перший в історії штучний супутник Землі на навколоземну орбіту (1957 р.).

Продовжуючи тему космосу, можна згадати канадського інженера та винахідника – Ілона Маска. Його цілі є футуристичними та на перший погляд можуть здаватися ще фантастичнішими, ніж фантазії письменників про майбутнє. Ілон Маск збирається у 10 разів зменшити затрати на космічні польоти, використовувати ракети та космічні кораблі для польотів у будь-який куточок Землі замість літаків (у вересні 2017 р. виклав відео в Instagram, де повідомив це), а на інвестиційному форумі у Гонконзі (січень 2016 р.), повідомив, що його компанія сподівається здійснити політ на Марс в 2020-2025 рр.

Саме завдяки таким винахідникам суспільство прогресує і наше життя стає зовсім іншим, комфортнішим.

Щоб зрозуміти майбутнє, потрібно знати минуле. Що призвело до цього та що змінилось з плином часу. За останній час світ кардинально змінився, але основні людські потреби лишились тими самими (їжа, сон, продовження роду, бажання бути шанованим та коханим). Це залишиться незмінним і надалі. В цілому, відкриття останніх сотень років спонукали людей прагнути до свободи, спілкування, контролю над світом і часом. Це буде перебувати в центрі уваги, принаймні, ще 150 років, бо в цій області потрібно зробити ще багато.

Так яким же все-таки буде майбутнє? «Через найближчі 50 років ми побачимо більш розвинену сферу медицини, перші кроки до створення штучного інтелекту, продовження дослідження космосу, можливо, поліпшення умов життя малозабезпечених людей, проблеми зі змінами клімату і нові відкриття, які зроблять життя трохи легше і цікавіше» [8].

Висновки. Футурологія – досить молода наука, яка займається прогнозуванням майбутнього. Можна виділити дві основні причини, за якими людство прагне пророкувати своє майбутнє: по-перше, людству потрібно задумуватися про те, яке саме майбутнє воно хоче дати своїм нащадкам, а по-друге, потрібно знати – які рішення приймати зараз, щоб вони дали найкращий результат потім. Також причинами можуть стати: бажання розбагатіти, уникнути помилок, страх втрати близької людини та бажання знати, чого очікувати. Прогнозованих варіантів майбутнього (до сьогодні) дуже багато. Вони включають у себе варіанти від екологічної катастрофи, знищення всього живого на Землі, до утопічного майбутнього, де всі проблеми людства поборені. Проте, основні людські потреби лишились тими самими і залишаються такими ще довго.

Література

1. Явище футурології в контексті проблем соціальної філософії [Електронний ресурс] / С. О. Терепищій // Гілея: науковий вісник. - 2015. - Вип. 98. - С. 252-256. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2015_98_69
2. Футурологія [Електронний ресурс] / Доступ до сайту: <https://wiki2.org/Футурология> (Дата звернення: 22.03.2018)
3. Фреско, Жак [Електронний ресурс] / Доступ до сайту: https://wiki2.org/ru/Фреско,_Жак#cite_note-38 (Дата звернення: 23.03.2018)
4. «Проект Венера» [Електронний ресурс] / Доступ до сайту: https://wiki2.org/ru/Проект_Венера (Дата звернення: 23.03.2018)
5. Верн, Жуль [Електронний ресурс] / Доступ до сайту: https://wiki2.org/ru/Верн,_Жюль (Дата звернення: 23.03.2018)
6. Маск, Ілон [Електронний ресурс] / Доступ до сайту: https://wiki2.org/ru/Маск,_Илон (Дата звернення: 24.03.2018)
7. Навіщо знати майбутнє? [Електронний ресурс] / Ваганов І.В. // Доступ до сайту: <http://xn--80aqkmg6dta.com/zachem-znat-budushhee/> (Дата звернення: 23.03.2018)
8. Яким буде світ через 50 років? [Електронний ресурс] / Доступ до сайту: <http://www.mirprognozov.ru/prognosis/society/kakim-budet-mir-cherez-50-let/> (Дата звернення: 22.03.2018)
9. 23 цікаві ілюстрації художників 19 століття про майбутнє [Електронний ресурс] / Бадешко Ірина // Доступ до сайту: <http://travelask.ru/blog/posts/4936-23-interesnye-illyustratsii-frantsuzskih-hudozhnikov-19-veka> (Дата звернення: 22.03.2018)
10. Час та його осягнення у філософських творах з позиції футурології [Електронний ресурс] / Н. Годзь // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філософія. - 2013. - Вип. 12. - С. 278-287. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2013_12_29
11. Глобалістика і футурологія: концептуалізація понять [Електронний ресурс] / О. Гужва, В. Овчаренко // Віче. - 2011. - № 20. - С. 16-18. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2011_20_7

СЕКЦІЯ IV «ЮРИДИЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ ІСНУВАННЯ ЛЮДСТВА»

Бурак Дмитро Ігорович

*студент Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

burak@donnuet.edu.ua

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Постановка проблеми. Згідно статті 23 Загальної Декларації Прав Людини, що прийнята Генеральною Асамблеєю ООН, «Кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття...» [1].

Однак, в сучасному світі є досить розповсюдженим порушення цієї норми. Відбувається дискримінація робітників за статевою ознакою, релігійною та національною приналежністю яка полягає у розмірі грошової винагороди, неналежних умов праці. Варто зазначити, що ці проблеми не мають певної географічної приналежності, а розповсюджені в усьому світі.

Аналіз досліджень і публікацій. Процес дослідження проблематики міжнародно-правового регулювання трудових відносин розпочався у XIX ст. з ідеї соціаліста-утопіста Р. Оуен, який запропонував розробити міжнародне законодавство про працю. Згодом, у своїх працях проблему трудових відносин досліджував Кисельов І.Я [2] в аспекті міжнародного трудового права та Гайворонський М.В. що займався вивченням міжнародних трудових відносин як складову приватного права [3].

Невирішені раніше проблеми. Беручи до уваги той факт, що регулювання трудових відносин здійснюється чималим переліком нормативних актів, постанов, декларацій тощо, досі проблемою є контроль за їх дотриманням на загальносвітовому рівні. Тому варто дослідити міжнародні ініціативи, які здатні вирішити проблеми трудових відносин

Метою статті є дослідження організацій які забезпечують міжнародно-правове регулювання трудових відносин; аналіз нормативних актів, які на міжнародному рівні забезпечують дотримання норм трудових відносин; пошук ініціатив, які здатні контролювати та забезпечувати належне функціонування світового ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи наукові роботи вітчизняних та зарубіжних дослідників, неможливо виокремити однозначного трактування поняття міжнародно-правового регулювання трудових відносин.

У своїх дослідженнях Бай Н.Г трактує поняття міжнародно-правове регулювання праці – як встановлену міжнародними договорами (актами) систему стандартів щодо регулювання праці, які держави, що приєдналися до відповідного міжнародного договору (ратифікували його), використовують в національному трудовому законодавстві [4].

Для більш чіткого розуміння поняття міжнародно-правового регулювання праці можна трактувати як комплекс заходів що спрямовані на регулювання трудових відносин що склалися на міждержавному рівні. Основна мета міжнародно-правового регулювання праці полягає у захисті прав людини на працю, подолання дискримінації за расовою ознакою, статевою та релігійною, національною приналежністю, вік та сімейний стан, як наслідок поява рівності у галузі праці.

В свою чергу міжнародно - правове регулювання трудових відносин здійснюється на 3 рівнях: загальносвітовий, регіональний, двосторонній. На загальносвітовому рівні здійснюється прийняття нормативних документів міжнародними організаціями, – Організацією Об'єднаних Націй (ООН) та Міжнародною організацією праці (МОП), яких повинні дотримуватися більшість держав. Регіональний рівень представлений об'єднаннями держав за певною ознакою, наприклад Європейський союз, Співдружність Незалежних Держав (СНД), що приймають обов'язкові для країн – членів об'єднання документи. Двостороння взаємодія проявляється укладення міжнародного договору двома державами, які регулюють відносини у сфері праці за участю громадян – працівників і підприємців – роботодавців цих країн [5].

Порівнюючи існуючі форми правового регулювання, міжнародне правове регулювання праці має ряд особливостей.. Серед яких варто зазначити, що захист права людини на працю та інших трудових прав людини відбувається узгоджено у комплексі інших соціально-економічних прав. Друга особливість полягає у тому, що сучасна тенденція в міжнародно-правовому регулюванні здійснюється не лише соціально-економічних, а й усіх прав людини: політичних, громадянських (особистих), економічних, соціальних та культурних. Також міжнародно-правового регулювання праці унікальне завдяки

юридичному способу, за допомогою якого здійснюється таке регулювання. Мова йде про соціальні стандарти як результат міжнародного регулювання праці й соціальну стандартизацію як діяльність держави [3].

Повертаючись до структури міжнародно-правового регулювання трудових відносин варто виділити основних суб'єктів цього процесу. Серед таких виділяють основні – ООН та її спеціалізований орган - Міжнародна Організація Праці (МОП) та різні об'єднання держав Рада Європи, Європейський Союз, СНД.

Міжнародна організація праці (МОП), одна із найстаріших міжнародних міжурядових організацій, була заснована у 1919 році згідно з Версальським мирним договором. У 1946 році МОП стала першою спеціалізованою установою ООН. МОП розробляє міжнародні трудові норми у формі конвенцій і рекомендацій, що встановлюють мінімальні стандарти основних трудових прав: свободу асоціації, право на організацію, ведення колективних переговорів, заборона примусової праці, гендерна рівність тощо. Основними стратегічними цілями МОП є сприяння реалізації основоположних принципів та прав у сфері праці, створення більш широких можливостей для жінок та чоловіків з метою забезпечення гідної зайнятості та отримання належної заробітної плати, підвищення ефективності соціального захисту для всіх верств населення, а також зміцнення трипартизму та соціального діалогу [6].

Вищим керівним органом МОП є Міжнародна конференція праці, яка збирається раз на рік у Женеві. Конференція розробляє та приймає міжнародні конвенції та рекомендації, ухвалює бюджет та програму роботи Організації, обирає Адміністративну раду МОП, слугує форумом для обговорення актуальних проблем у соціально-трудої сфері. За часів своєї діяльності МОП ухвалила понад 190 конвенцій (міжнародні угоди, які підлягають ратифікації державами-членами Організації) і 202 рекомендації. До складу Міжнародна Організація Праці входять 187 країни, зокрема і Україна, яка приєдналася до діяльності організації у 1954 ратифікувала понад 60 конвенцій МОП.

Поряд з діяльністю МОП функціонують інші організації, які займаються регулюванням трудових відносин на міжнародному рівні. Одна існують ініціативи, які так чи інакше ставлять на меті вдосконалити ринок праці

Належний рівень праці – головна запорука економічного зростання кожної країни. Забезпечення як найбільшої кількості людей гідною працею – одне із завдань, які варто досягнути задля досягнення цілей сталого розвитку. «Цілі сталого розвитку» (англ. *Sustainable Development Goals*) – перелік завдань, що закріпленні Організацією Об'єднаних Націй у документі «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 р. та є своєрідним заклик до усіх країн світу, що покликаний захистити планету, покращити економічне становище, подолати бідність, забезпечити мир у світі.

Висновки. Отже забезпечення поступового та сталого економічного зростання та забезпечення повної зайнятості на міжнародному рівні можна досягти шляхом:

- створення безпечних умов праці та певної кількості робочих місць,
- забезпечення гідною працею молодих людей, жінок та інвалідів
- забезпечення рівної оплати праці,
- викорінення примусової праці,
- ліквідації примусової та дитячої праці,
- захист трудових прав мігрантів.

Література

1. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
2. Трудове право України: Підручник. - 5-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 860 с. - (Вища освіта XXI століття). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/1566021258193/pravo/mizhnarodno-pravove_regulyuvannya_pratsi.
3. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО Навчальний посібник // За загальною редакцією професора В. М. Гайворонського, професора В. П. Жушмана // Київ. Юрінком Інтер 2007 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/privat/441-gaivoronsk/6342--s-2-----.html>.
4. Бай Н.Г. Курс лекцій «Трудове право» / Бай Н.Г. - М.: РУДН, 2005. - 129 с.
5. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://stud.com.ua/45290/pravo/mizhnarodno-pravove_regulyuvannya_pratsi.
6. Міжнародна організація праці [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/labour>.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЗВИЧОК У СПРИЙНЯТТІ ЗАКОНУ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день постає важливе питання «ментальної різниці» у сприйнятті законотворчого процесу.

Аналіз досліджень і публікацій. За час вивчення тематики проблеми та суджень що до неї, інформації, яка дала чітке пояснення проблемам сприйняття закону враховуючи соціально-ментальні особливості, майже не було виявлено

Невирішені раніше проблеми. На сьогоднішній день, у сучасному просторі дуже мало досліджень пов'язаних з організацією трудового права, які б конвергентно охоплювали проблему протиріччя діючого закону, і бажаних, у ньому, змін.

Метою статті є дослідження певних особливостей народної ментальності та деяких соціальних звичок, які разом вчиняють сильний вплив на загальне правове становище країни. Виявлення протиріч між прийняттям законів урядом, та соціальним відгуком населення. Формування поставленого питання з історичної точки зору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хочу почати з того, що законотворчі принципи кожної окремої країни склалися в першу чергу з її історії. «Еволюція» законного управління почалася ще з тих часів, коли пралюди почали збиратися у невеликі соціальні групи. Тогочасні закони були інтуїтивно прості, а головною їх ціллю було – зберегти життя окремих представників групи і урегулювати розподіл цінностей. Згодом кількість членів соціальних груп почала стрімко зростати, почали з'являтися маленькі міста та осілі помістя. У певних індивідів почали з'являтися обов'язки, люди почали надавати ролі один одному. Разом з ними почала зростати кількість, складність та якість соціальних зв'язків. Паралельно з тим модернізувалися й «закони». Окрім найважливіших – примітивних, почали урегульовуватися: торгівля, соціальні відносини, «рангування» або рівні соціального буття, відносини між роботодавцем та виконавцем і т.д. Згодом з'явилася найперша у світі **систематизована збірка законів – Кодекс Хамураллі [1-2]**. Написана ще в 1750 р. до н.е. вона містила звід громадського, судоміського, та загального права. З тих пір почалася «революція» у законотворчому процесі. Услід за Кодексом з'явилося **Римське право**, яке було найпрогресивнішим правотворчим документом на протязі 14 віків. У «праві» були описані посади чинів, загальні умови прийняття державності та управління, зібрані нормативні, соціальні, судотворчі, та інші збірки законів. Згодом поява у Київської Русі збірки законів **«Руська Правда» та «Литовського статуту»**, які стали революційними та основними законотворчими документами того часу як для Київської Русі, так і для більшості оточуючих її країн. Важливо сказати, що законотворчий процес у майбутньому спирався на вже існуючі правові статuti і був лише їх глибокою модернізацією, або доповненням. Гарним прикладом тому є **«Конституція США»**, яка протягом усю часу, з моменту її заснування залишається основним законотворчим актом Сполучених Штатів Америки.

На сьогоднішній день, у реаліях стрімкого наукового та соціального розвитку закони приймаються і відхиляються щодня. Уряди країн «встигають» за розвитком модерного соціального становища, та контролюють міжнародні тенденції правових норм. Таким чином на сьогоднішній день майже будь яка країна з більш менш розвиненою економікою та міжнародними стосунками має свої власні зводи правил та законів, що регулюють її діяльність.

Крім того у світі існують норми міжнародного права, представлені Міжнародним Європейським судом з прав людини [3]. Він поширює свою правову діяльність на чинність законів по відношенню до людини у всіх країнах, що прийняли **«Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод»** [4]. Деінде поміж країнами у законодавчих документах майже не має різниці, тобто знаючи закони однієї країни, ви, напевно, вже знаєте більшість законів іншої. Тенденція до уніфікації прав, обов'язків і свобод громадян тієї чи іншої країни пов'язана в першу чергу з експансією права прото-імперії на менші країни та землі.

У часи володарювання імперії, їх закони поширювалися та переймалися усіма оточуючими, та менш розвиненими країнами. З того часу «Єдиний розповсюджений закон» у кожній окремій, менш розвиненій країні, почав морфінг у бік економіки, положення, звичаїв, культури та ментальності держави, яка його перейняла.

Не зважаючи на такий великий історичний шлях «Слова Закону» - від регулювання відносин мешканців примітивних поселень до нормалізації та управління відносин між розвиненими державами, мешканці багатьох країн гостро відчують недостачу свобод та безпеки. Як за приклад хочу навести одну із перших найбільш реформ у нашій країні з часів **«революції гідності» – реформу поліції**. Багато

питань з'являється у мешканців, які звикли до попереднього устрою МВС України, та законів, що стосувалися організації взаємозв'язку поліції з мешканцями міст.

За даними «Київського міжнародного інституту соціології» [5] – на момент прийняття «закону про поліцію» – їй довіряло не більше 20% населення країни. Такі данні характеризуються, у першу чергу, результатами багаторічної роботи «Міліціонерів», дії яких у багатьох випадках були визначені, як:

- 1) Вільні до корупованості;
- 2) Не відповідні до встановленого законодавства;
- 3) Неодноразове виявлення бездіяльності у екстрених випадках;

Тож данні про недовіру населення можна обґрунтувати виходячи з того, що більшість представників Нової Поліції – є колишні міліціонери. Крім того, навіть на сьогоднішній день, не зважаючи на прийняття присяги, та проведення спеціальних тестів для Нових Поліцейських, з усіх куточків країни надходять скарги на роботу поліції, або навіть її бездіяльність. На цьому прикладі прошу звернути увагу, що головною метою реформації – було створення оновлених, сучасних підрозділів патрульної та локальної (дільничної) поліції, а саме Українська Поліція була реформована на зразок представників поліції інших держав, де діють інші закони, і громадяни і представники влади яких, мають зовсім інше ментальне підґрунтя.

Тобто не зважаючи на дещо оновлений склад, екзаменаційні тести, та сучасне спорядження, Нова Поліція стану дійсно «Новою» лише за умови повної переатестації і зміни норм регулювання права.

Висновок: Віддаю перевагу власному судженню, що реформації і зміни в законі – є невід'ємним, необхідним атрибутом сучасної, розвинutoї країни. Законотворчий процес – являє собою каталізатор якісно нових змін у структурі держави. Але приймаючи нові закони, та реформуючи окремі гілки влади та її представництва варто завжди пам'ятати, що деякі навіть фундаментальні реформи, не в змозі миттєво вплинути на те, що закладалося роками та історією у ментальність населення.

На будь-які якісні зміни потрібно багато часу, та декілька поколінь на оволодіння тими, чи іншими соціально-присемними якостями.

Тому я вважаю, що на сприйняття будь-якого законотворчого процесу, в першу чергу впливають особливості правової ментальності населення та їх соціальні звички.

Література

1. Законы // История древнего мира: Ранняя древность / Отв. ред. И. М. Дьяконов. — 3-е изд. — М.: Наука, 1989. — С. 99—108.
2. Величие Вавилона. История древней цивилизации Междуречья / Пер. с англ. Л. А. Игоревского. — М.: Центрполиграф, 2012. — 463 с.
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://echr.coe.int/>
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/>

Шишкін Кузьма Володимирович

*студент Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У цій статті висвітлюються засади та передумови створення Європейського Союзу та його спеціальних органів, що займаються питаннями економіки та права. Акцентується увага на існуючих проблемах економічного та правового розвитку Європейського Союзу та перспективах їх вирішення.

Ключові слова: Європейський Союз, економічне та правове співробітництво, розвиток, глобалізація, «м'яка сила».

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиліть у світі спостерігають динамічне зростання кількості міжнародних економічних, правових, змішаних та інших угруповань. Домінуючими чинниками створення таких об'єднань є всепроникні процеси глобалізації, які зумовлені більш доцільним та раціональним використанням ресурсів, що знаходяться у розпорядженні різних держав, а також структурні та якісні зміни у сферах економіки та права, пов'язані з використанням останніх досягнень науково-технічного прогресу. Слід зазначити, що крім нових можливостей та переваг, людство стикається і з новими випробуваннями.

Одним з таких міжнародних утворень є Європейський Союз і станом на 2017 рік одним з головних векторів розвитку України є вектор на вступ саме до цього об'єднання. Тому висвітлення

існуючих проблем розвитку економіки та права ЄС є особливо актуальним. Воно допоможе уникнути та попередити можливі негативні наслідки вступу до цього об'єднання нових країн-учасників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженнями Європейського Союзу загалом та його економічного та правового розвитку зокрема займалися такі вітчизняні та зарубіжні діячі та науковці, як Соколова А.В., Kristin Archick, Палеева Ю.С., Klaus-Dieter Borchardt, Сумароков В.М., Дабровські М., Смирнов Є.М., Фурман Е. та інші.

Виклад основного матеріалу. Європейський Союз є єдиним торговим і валютним органом з 28 країн-членів. Його мета – завдяки взаємовигідному об'єднанню підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку. У той же час ЄС повинен збалансовувати потреби своїх незалежних фінансових та політичних членів.

Станом на 2017 рік до складу ЄС входять 28 країн-членів: Австрія, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція та Великобританія. Їх кількість може скоротитися до 27, якщо Brexit відбудеться та Великобританія вийде з ЄС.

ЄС скасовує всі прикордонні контролю між країнами-членами. Це забезпечує вільний потік товарів і людей, за винятком випадкових місць для перевірки переміщення злочинців та трафіку наркотичних речовин. Європейський Союз надає своїм членам найсучасніші технології. Серед пріоритетних напрямків – захист навколишнього середовища, дослідження та розвиток, а також енергетика.

Державні контракти відкриті для учасників торгів будь-якої країни-члена. Будь-який виріб, виготовлений в одній країні, може бути проданий будь-якому іншому члену без зайвих тарифів або обов'язків. Всі податки є стандартизованими. Компанії, що надають різноманітні послуги (правові, медичні, туристичні, банківські, страхові тощо) можуть працювати у всіх країнах-членах. Завдяки цьому вартість авіаквитків, Інтернету, телефонних дзвінків та інших послуг різко впала.

Шенгенська зона гарантує вільне пересування тим, хто легально проживає в межах її кордонів. Мешканці та відвідувачі можуть перетинати кордони, без необхідності отримання віз та проходження прикордонного паспортного контролю. Загалом 26 країн входять до Шенгенської зони. Це: Австрія, Бельгія, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ісландія, Італія, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція та Швейцарія. [1]

Дві країни ЄС (Ірландія та Велика Британія) відмовилися від вступу до Шенгенської зони. Чотири країни, що не є членами ЄС (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія) прийняли Шенгенську угоду. Також, частиною Шенгенської зони та особливими членами ЄС є три території: Азорські острови, Мадейра та Канарські острови.

Також, відкриті кордони з Шенгенською зоною мають такі країни: Монако, Сан-Марино та місто Ватикан.

Діяльністю Європейського Союзу керують три головні органи. Рада ЄС представляє національні уряди. Парламент обирається народом.

Європейська Комісія – це співробітники ЄС. Вони гарантують те, що всі члени Ради діють послідовно в регіональній, сільськогосподарській та соціальній політиці. Щорічні сукупні внески у розмірі 120 мільярдів євро від країн-членів і є основним фондом ЄС.

Ось яким чином ці три органи підтримують закони, що регулюють діяльність Європейського Союзу. Ці закони викладені в серії договорів та допоміжних правил:

1. Рада ЄС визначає політику та пропонує нове законодавство. Політичне керівництво (головування) ЄС протягом кожних шести місяців здійснюється різними лідерами.
2. Європейський парламент обговорює та затверджує закони, запропоновані Радою ЄС. Його члени обираються кожні п'ять років.
3. Європейська Комісія виконує закони. Президентом Єврокомісії до 2019 року є Жан-Клод Юнкер.

Провідне інформаційне агентство Німеччини «DeutscheWelle» презентувало три найбільш суперечливих моменти в тексті Основного Закону ЄС.

1. «Європейська конституція неоліберальна та антисоціальна». Цей аргумент був найбільш поширений серед антиглобалістів та представників профспілок. Перші в особі представників міжнародного руху АТТАС вважали, що неолібералізм з прийняттям Основного Закону набуде «конституційний ранг», а закріплений в Конституції ЄС «принцип відкритого ринкового господарства з вільною конкуренцією» призведе до розорення дрібних і середніх підприємств.

2. «Європейська конституція веде до мілітаризації». Рух АТТАС і ряд інших пацифістських організацій вказували на небезпеку «мілітаризації Євросоюзу». Озброєння, на їхню думку, ставало

конституційною вимогою, так як члени ЄС (відповідно до 3-му до частини першої статті I-41 Конституції ЄС) «зобов'язуються поступово покращувати свою обороноздатність».

3. «Європейська конституція недемократична». Критики Конституції ЄС аргументували це твердження тим, що Основний Закон переносив національні повноваження на Європейський Союз, залишаючи незмінними права Європейського парламенту. Проект Конституції як і раніше залишав Європейський парламент певним безініціативним органом, а законодавчою і виконавчою монополією наділяв Європейську комісію, яка, на думку противників Конституції, не є демократично легітимною.[2]

Стосовно політики спільної зовнішньої безпеки, Європейський Союз зокрема має такі головні завдання:

- захист загальноприйнятих цінностей, основних інтересів та незалежності ЄС;
- зміцнення безпеки ЄС та його країн-членів;
- забезпечення миру в усьому світі та підвищення міжнародної безпеки;
- сприяння міжнародному співробітництву;
- сприяння демократії та верховенству права, а також захисту прав людини та основним свободам;
- встановлення суспільної оборони.

Оскільки Європейський Союз не є окремою державою, ці завдання можуть виконуватися лише крок за кроком. Традиційно зовнішня політика та політика безпеки є галузями, у яких держави-учасники особливо прагнуть зберегти свій національний суверенітет. Інша причина, через яку важко визначити спільні інтереси у цій сфері, полягає в тому, що тільки Франція та Об'єднане Королівство мають ядерну зброю. Інша проблема полягає в тому, що деякі держави-члени не є членами НАТО. Саме тому більшість спільних рішень з питань зовнішньої політики та політики безпеки в даний час приймаються на основі співпраці між державами. Однак, тим часом різноманітні інструменти з'являються самостійно, що дає можливість співпраці між державами з приводу встановлення міцної правової бази. [3]

Дивлячись у майбутнє, ми можемо побачити кілька факторів, які гальмують зростання Європи. Політично, голосування Великобританії про вихід з Європейського Союзу було великою невдачею всього існування європейського проекту, проте це рішення має обмежений вплив на європейську економіку в цілому, враховуючи великий, проте не вирішальний обсяг ВВП Великобританії. Навіть Банк Англії у своїй останній заяві натякнув на те, що очікуване у 2019 році збільшення ставки може відбутися раніше. Проте, Банк Англії підкреслив, що це буде залежати від результатів переговорів щодо «Брекзиту».

Однією з найрозповсюдженіших проблем економіки єврозони є безробіття, що цього року становить приблизно 10%. Проте, якщо подивитися на більш широкую статистику, опубліковану ЄЦБ щодо безробіття та низької зайнятості, в тому числі робітників, що бажають працювати, проте не мають такої можливості через брак вакансій, то ця цифра збільшується до 18%. За винятком Німеччини, де сукупна цифра не перевищує 10%, більшість великих економік країн єврозони, таких, наприклад, як Франція, Італія та Іспанія, все ще стикається з проблемою постійного поширення безробіття та низької зайнятості, особливо серед молоді. Більш широка статистика безробіття знижується з початку 2014 року, але оскільки за довгий час, коли люди не є працевлаштованими, вони мають тенденцію втрачати свої професійні навички та соціальний капітал, життєво необхідно підтримувати та відновлювати їх здібності для подальшого працевлаштування у сферах діяльності, де вони могли б приносити користь суспільству.

Для економіки ЄС в останні роки характерно наростання безлічі ризиків для конкурентоспроможності як його країн-членів, так і об'єднання в цілому, деякі з яких пов'язані з розширенням ЄС на Схід. Різноманітність ідей і практики господарського розвитку окремих країн веде до безлічі економічних проблем, які набувають вже пан'європейського характеру. До числа таких проблем можна віднести, наприклад, державний борг країн єврозони, зростаючий паралельно з загрозою дефляції (остання, до речі, посилилася в результаті антиросійських санкцій). В даний час країни єврозони істотно диференційовані за розміром накопиченого державного боргу по відношенню до ВВП: від 23,6% в Люксембурзі до 174,9% в Греції (рис. 1). Справедливості заради слід зазначити, що така диференціація спостерігається не тільки за розміром накопиченого державного боргу, але також і за іншими показниками, зокрема, за показниками інноваційної економіки.[4]

У підсумку, незважаючи на Brexitта високий рівень безробіття у багатьох європейських країнах, короткострокові перспективи для усієї економіки єврозони є доволі оптимістичними. А для вирішення основних «слабких місць» потрібно застосування урядами країн-членів ЄС структурних реформ. Доки залишаються ці основні проблеми, у середньодовгостроковій перспективі вони становлять велику загрозу економікам усіх європейських країн.

Окрім того, існує небезпека того, що популістські партії можуть зробити країни ЄС нездатними ефективно реагувати на різкі зміни та кризові ситуації. Основні причини цього політичного ризику: незадоволеність умовами вільної торгівлі і, як наслідок, введення прихованого протекціонізму, що суперечить основним постулатам Європейського Союзу. [5]

Висновки. Таким чином, можна зробити висновки стосовно головних проблем розвитку економіки та права Європейського Союзу. ЄС - це об'єднання суверенних держав, а не федерація, що ускладнює процес керування країнами-членами. Цілком істотно, що держави, як суб'єкти макрорівня міжнародних відносин, прагнуть максимізувати свою вигоду та мінімізувати свої витрати. Тому через розбіжності у баченні тих чи інших існуючих спільних проблем керівництвами різних країн-членів, доволі важко вчасно консолідуватися та приступити до ефективного їх вирішення. Окрім того, це стримує розробку стратегічних планів розвитку. Виходячи з сьогоденних обставин, в основу вирішення ситуації, що склалася, повинні лягти інструментарії, що базуються на прогресивних принципах прямої демократії та «м'якої сили» (softpower) [6].

Література

1. Kristin Archick. The European Union: Current Challenges and Future Prospects / K. Archick. – 2017 – С.24
2. Палеева Ю.С. Проблемы и перспективы развития Европейского Союза. Взаимоотношения Украина – ЕС/ Ю.С.Палеева // Вісник дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Юридичні науки». – 2012. – № 2(3). – С. 111-112.
3. Borchardt Klaus-Dieter. The 'constitution' of the European Union / K.-D. Borchardt // The ABC of European Union law. – 2010 - С.37
4. Смирнов Е.Н. Риски развития современной экономики Европейского союза как отражение кризиса национальных моделей социально-экономического развития / Е.Н. Смирнов // Интернет-журнал «Науковедение»– 2014. – № 6(25). – С. 3.
5. Dombret, Andreas. Current challenges for the European economy and international trade [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Пекін, 2017. – Режим доступу: https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Reden/2017/2017_05_25_dombret.html (дата звернення 04.12.2017) – Deutsche Bundesbank - Speeches - Current challenges for the European economy and international trade
6. Nye, Joseph S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: Public Affairs, 2004.

Шульженко Олексій Ігорович

*студент Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВИХ ПРАВ ЖІНОК, ЩО ПОЄДНУЮТЬ ПРАЦЮ З МАТЕРИНСТВОМ

У зв'язку з соціально-економічними змінами в нашій країні, перш за все широким впровадження ринкових відносин, проблема забезпечення гарантій трудових прав жінок, що поєднують працю з материнством потребує ретельного вивчення.

Дослідженню забезпечення гарантій трудових прав жінок, що поєднують працю з материнством присвячені праці багатьох фахівців у галузі трудового права таких як О.А. Абрамова, В.Н. Толкунова, Н.Н. Шептуліна, І.В. Ветухова.

Актуальністю даної проблеми є тенденція подальшого зниження соціального та правового захисту жінок, що поєднують працю з материнством.

Метою статті є обґрунтування надання додаткових гарантій у трудових правовідносинах жінкам, що поєднують працю з материнством, а також надання пропозицій, щодо удосконалення правового регулювання праці жінок в Україні для подальшого підвищення їх соціально-трудова гарантій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринкові відносини передбачають жорстку конкуренцію, як в підприємницькій діяльності так і на ринку праці. І в більшості випадків жінки не витримують такої конкуренції порівняльно з чоловіками.

Цілком зрозуміло, що «слабкій статі» щоб на рівних конкурувати з чоловіками на ринку праці потрібні додаткові правові гарантії у вигляді трудових пільг та переваг. Але категорія працівників, які мають певні пільги та переваги, не завжди бажана для роботодавців. І тому підприємці йдуть на певні хитрощі, щоб відмовити таким працівникам, до яких відносяться і жінки, що поєднують працю з материнством, у прийнятті на роботу.

Таким чином виникає проблема чи надавати жінкам додаткові трудові пільги, і спровокувати негативне ставлення до них потенційних роботодавців, чи забезпечити повну гендерну рівність у трудових правовідносинах, шляхом скасування пільг за ознакою статі, і одночасно зменшити конкурентоспроможність жінок на ринку праці.

Аргументом на користь надання жінкам додаткових трудових гарантій у вигляді пільг та переваг є те, що організм жінки слабкіший ніж чоловічий, вона несе підвищене навантаження під час вагітності та годування дитини, їй необхідні належні умови для догляду за грудними дітьми і в багатьох випадках жінка крім роботи на виробництві більше часу приділяє домашньому господарству та вихованню дітей.

Аргументом на користь забезпечення повної гендерної рівності у трудових правовідносинах виступає негативне ставлення роботодавців до працівників, які мають додаткові пільги та переваги, змушені тривалий термін знаходитися у соціальних відпустках, по закінченню яких, інколи, втрачають професійні навички та кваліфікацію.

Законодавство України з одного боку прагне забезпечити гендерну рівність у трудових правовідносинах, а з другого диференціює працівників за статевою ознакою, шляхом надання жінкам додаткових пільг та переваг.

Так ст. 24 Конституції України забороняючи привілеї чи обмеження за ознаками статі, одночасно гарантує забезпечення рівності прав жінки та чоловіка спеціальними заходами, щодо охорони праці і здоров'я жінок, а також створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством [1].

На практиці ці заходи виглядають у формі додаткових гарантій працюючим жінкам. Ці гарантії передбачають пільги та переваги для жінок. Тобто виникає позитивна дискримінація і таким чином порушується гендерна рівність у трудових правовідносинах.

Норми внутрішнього законодавства України, які надають певні пільги та переваги жінкам у трудових правовідносинах містяться перш за все у Конституції України, Кодексі законів про працю України, Законах України «Про зайнятість населення», «Про охорону праці», «Про відпустки».

Наприкінці 90-х років ХХ ст. у законодавстві зарубіжних країн намітилася тенденція щодо ліквідації гарантій для жінок при використанні їх праці на важких та шкідливих роботах, на роботах у нічний час, надурочних роботах. Це пов'язується з гендерним рухом (*gender* (англ.) — соціальна стать людини), представники якого вимагають забезпечення рівності між чоловіками і жінками, аргументуючи це тим, що диференціація праці розвиває у жінок почуття неповноцінності й позбавляє їх рівних можливостей у доступі до джерел існування. Процес руйнування системи правової охорони праці жінок, що склалася історично, найбільше зачепив США, де більшість законів про охорону праці жінок визнано недійсними [2, с.40].

Є прихильники скасування пільг для жінок у галузі трудових правовідносин і в Україні.

Як вважає І. П. Лаврінчук визначення жінок з такими додатковими правами, по-перше, ще більше знижує їх конкурентоспроможність на ринку праці, по-друге, порушує права представників іншої половини людства – чоловіків, які перебувають у тих самих умовах, а також жінок і чоловіків, які мають обов'язки по догляду за іншими близькими родичами [3, с.30].

Іншу точку зору має Михайло Буроменський, який вважає, що позитивна дискримінація не містить нічого образливого, тому що на сьогоднішній день цілком зрозуміло, що жінки потребують спеціального захисту своїх прав. Заходи позитивної дискримінації як раз і є тими заходами, які забезпечують жінкам рівні можливості у доступі до універсальних прав. Потрібно з цим погодитися і не намагатися воювати з цими заходами. При цьому ці заходи могли б дійсно дати певний позитивний результат [4, с.83].

На нашу думку, в Україні, деякі норми-заборони, встановлені як гарантії для жінок, відіграють негативну роль для останніх, тому що обмежують доступ «слабкої статі» до праці і таким чином ще більше знижують конкурентоспроможність жінок на ринку праці.

Ми вважаємо, що в умовах ринкової економіки та прагнення України до євро інтеграції, з одного боку, потрібно скасувати норми-заборони для жінок, дати їм можливість самим вирішувати працювати на шкідливих роботах чи ні. А з другого підсилити гарантії для жінок, що поєднують працю з материнством, але не шляхом адміністративного і кримінального покарання роботодавців, що порушують трудові права жінок, а шляхом економічного стимулювання підприємців які використовують працю жінок, що поєднують працю з материнством (наприклад зниженням податків).

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30. - Ст. 141.
2. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. – 2-ге вид., стер. – К.: Вікар, 2004. – 725 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
3. Лаврінчук І.П. Трудове законодавство України. Гендерна експертиза. – Відп. ред. Т.М. Мельник. – К.: Логос, 2001. – 70 с.
4. Буроменский М. Международно-правовые предпосылки гендерного реформирования украинского законодательства // Рівність жінок і чоловіків в Україні: правові аспекти. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ 20-21 листопада 2000 р. – К. – 2001.

ОСОБЛИВОСТІ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Аналіз досліджень і публікацій. Аналізуючи дослідження можна зрозуміти проблему банкрутства фізичних осіб, що є причиною виникнення цих проблем, та знаходження альтернативних шляхів вирішення питання.

Невирішені раніше проблеми. Раніше до певних змін у чинному законодавстві не було можливості офіційно визнати себе банкрутом на офіційній підставі, це питання не було таким актуальним, яким є на даний час.

Метою статті є показати реальну картину банкрутства фізичних осіб, їх права, обов'язки та дії при вирішенні цього питання за допомогою законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» введено в дію з 1 липня 1992 року Постановою Верховної Ради України від 14 травня 1992 року № 2344-ХІІ [1].

На початку 2017 року, у порівнянні з минулим роком, кількість справ про банкрутство зросла в 2,5 рази. Про що це говорить, це говорить про те, що процедура банкрутства останнім часом стає більш популярним.

1 жовтня 2015 року вступив закон про банкрутство фізичних осіб. Норми цього закону надають можливість громадянам офіційно визнати себе банкрутом. Якщо у громадянина є невиконані грошові зобов'язання перед кредиторами, сума заборгованості становить не менше 500 тис. грн., закон дає таку можливість звернутися в арбітражний суд за місцем реєстрації з заявою про визнання банкрутства. Етапи процедури: збір необхідного пакету документів, який передбачений законом про банкрутство фізичних осіб [2].

Зібравши необхідні документи, до складу заяви про визнання банкрутства, необхідно буде оплатити витрати у відділі про банкрутство і направити весь пакет документів в арбітражний суд за місцем реєстрації. Суддя при отриманні заяви, розглядає його і в разі його обґрунтованості виноситься відповідна Ухвала, призначають дату судового засідання. При розгляді заяви про визнання банкрутства, суддя постановляє рішення про визнання громадянина банкрутом і введення в нього ставлення у процедурі реалізації майна боржника. Дану процедуру вводиться на строк від трьох до семи місяців. По завершенню процедури, реалізація майна боржника, громадянин визнається банкрутом і всі борги списуються.

Громадянин, визнаний банкрутом, не маючи право протягом 5 років займати керівною посадою у структурі юридичної особи. При зверненні в кредитну організацію, з метою отримання кредиту, громадянин зобов'язаний буде повідомити кредитора про те, що він визнавав себе банкрутом. Протягом 5 років громадянин не може ініціювати повторно, щодо себе процедури банкрутства.

За різними оцінками, що рік тому, що на сьогоднішній день, кількість потенційних банкрутів у нас оцінюється від 300 тис. до 600 тис. На сьогоднішній день близько 600 тис. осіб, мають прострочення більше 500 тис. грн., відповідно, є потенційними банкрутами, це не рахуючи поручителя за кредитами юридичних осіб та інших категорій, яким банкрутство, може бути цікаво. Більше року, з цих 600 тис. осіб заяву неспроможності подали 36 тис. осіб. Введена процедура, приблизно, половину випадків, інша половина - це або ті заяви, які не розглянуті, або ті заяви, які залишені без розгляду, повернуті, залишені без руху і так далі. Приблизно, в половині випадків введена процедура реструктуризації боргу, приблизно, половина йде реалізація майна (1000 процедур – справа про банкрутство закінчено за минулий рік). Як правило, закінчилася продукція реалізації майна (99%). Дуже мало випадків не списаних боргів, коли фізична особа громадянина, після проходження процедури банкрутства, залишається належним своєму кредитору. Юридичні особи в 2014 р більшість заяв було від боржника, у 2015 кількість заяв від кредитора.

Хто має право подати заяву на визнання банкрутом :

1. Громадянин: повинен подати заяву, у тому разі, якщо задоволення вимог одного кредитора, залучив до неможливості задовольнити вимоги інших кредиторів. Подати на банкрутство громадянин повинен протягом 30 днів з моменту виникнення цієї обставини.

2. Кредитори:

- борг більше 500 тис.
- розстрочка більше 3 місяців
- рішення суду

3. повноважні органи (податкова) – повинна дати тимчасове добровільне виконання обов'язку по сплаті податку, після цього вона повинна направити за реєстрами постанови стягнення

податків за рахунок майна платника податків, після цього від 30-60 днів податкова приймає рішення, подавати чи не подавати заяву про банкрутство.

У банку подали приблизно 10 тис. заяв про неспроможність. Податкова - 3 тис. заяв про неспроможність. Податкова сильно не поспішає, тому що це завантаження податкових органів, це неможливі витрати за рахунок бюджету і так далі. У банку подають великим боржникам, у яких є активи. Якщо кредиторам повноважний орган подає заяву, це не означає, що фізичній особі не потрібно збирати документи. Фізична особа зобов'язана подати відзив на заяву від кредиторів. До відкликання громадянина на заяву кредиторів додається практично той же пакет документів, який додається до заяви самого громадянина. Тобто, подача заяв від кредиторів, не дає уникнути збору документів.

За результатами, призначається судові засідання з перевірки обґрунтованості заяв і відповідно, заява або визнається обґрунтованим, відводиться якась з процедур банкрутства, або визнається необґрунтованим. Визнається обґрунтованим, якщо боржник припинив розрахунок з кредиторами, якщо більше 10% боргів не виконаних протягом більше місяця. Суддя все-таки перевіряє вводити чи не вводити процедуру, дивиться на наявність майна, дивиться зможе боржник розрахуватися зі своїми боргами і яку частину заяв, визнає його обґрунтованим, вводить процедуру.

Засідання по перевірці обґрунтованості за законом має бути від 15 днів до 3 місяців, після подачі заяви, зараз це 2-3 місяці.

Процедури, які застосовуються у справі банкрутства:

1. Реструктуризація боргу
2. Реалізація майна
3. Мирова угода [3].

Подають заяву неспроможності до суду, через декілька днів його застосували до виробництва, від 15 днів до 3 місяців, пройшло розгляд обґрунтованості заяви та за замовчуванням вводиться процедура реструктуризації боргу. За податків кредитори можуть забрати майно до затвердження плану реструктуризації. Після затвердження плану, вони можуть забрати майно, якщо це не перешкоджає виконанню плану реструктуризації. Після введення процедури вкривається реєстр вимог кредиторів.

Висновки. Отже, розглянувши та проаналізувавши питання про банкрутство фізичних осіб можна відмітити, що це є проблемою сьогодення, і не конкретно однієї людини яка є підприємцем, займається своєю справою, і з якихось причин стає неплатоспроможною, тобто банкрутом, а це є проблемою кожного, на вищому рівні, є більш масштабною, яка стрімко набирає обертів. Також ми бачимо, які заходи здійснюються при вирішенні проблеми банкрутства фізичних осіб, на підставі діючого законодавства, які є права, та обов'язки у фізичних осіб, які стали банкрутами, знаходження раціональних шляхів вирішення цього питання.

Література

1. «Про поновлення платоспроможності підприємства або визнання його банкрутом» Закон України від 14.05.1992 р. з наступними змінами. Відомості Верховної Ради України, 1992, N 31 (04.08.92), ст. 440. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T234300.html
2. Фролова О.Г. Об'єктивні ознаки доведення до банкрутства. // Вісник господарського судочинства. – К. 2005.- №8. – С. 227- 236. https://www.br.com.ua/referats/dysertacii_ta_autoreferaty/108631-13.html
3. Вечірко В. процедура банкрутства. // Юридична практика. – 2006.- №12. – С. 11 - 12. <http://pravo.ua/article.php?id=10005811>

Свиридюк Андрій Анатолійович
Кошкіна Діана Анатоліївна

*студенти Донецького національного університету
 економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми В сучасних умовах розвитку української економіки спостерігається збільшення економічної та політичної нестабільності на регіональному, національному, та глобальному рівнях.

Банківська система, яка акумулює політичні, макроекономічні та інституціональні ризики, в умовах зростаючої нестабільності опиняється в найбільш несприятливому становищі. При цьому виникнення нестабільності безпосередньо у банківському секторі економіки призводить до негативних

наслідків розвитку економіки в цілому, а в деяких випадках провокує соціально-політичну та економічну кризу.

Українські банки проходять серйозну перевірку часом в умовах жорстких та постійних економічних трансформацій. Швидка зміна умов функціонування, значний вплив зовнішнього середовища, необхідність швидких внутрішніх перетворень зумовлюють постійне удосконалення банківської системи. Таким чином, рівень розвитку економіки значною мірою залежить від стану банківської системи.

Значний вклад у дослідження особливостей функціонування та регулювання банківської системи України внесли такі вітчизняні вчені як, Т. Болгар, П. Буряк, О. Лисенко, К.А. Івченко, Н. Блащук-Дев'яткіна, О. Переполька, А. Дробяз, В. Лісовенко, В. Федосов.

Цілі роботи. На початку дослідження власне потрібно встановити що є об'єктом дослідження, що входить до поняття банківська система.

Так Закон України «Про банки і банківську діяльність», від 07.12.2000 р. [1] пропонує таке визначення банківської системи як системи, яка складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України.

За Юридичною енциклопедією банківською системою визнається «сукупність різних видів банків і банківських інститутів, з допомогою яких здійснюється мобілізація коштів, надаються клієнтурі кредити та різноманітні послуги щодо прийому вкладів і наданих кредитів. Ця система є внутрішньо організованою, має загальну мету і завдання» [2, с.190], а Банківська енциклопедія наводить майже тотожне визначення: «сукупність різноманітних видів банків та банківських інститутів у їх взаємозв'язку, які діють у тій чи іншій країні в певний історичний період; складова кредитної системи» [3, с.48]

Узагальнююче поняття банківської системи наводить Івченко К.А. за яким «банківська система України – це сукупність різних видів банків і банківських інститутів, які виступають об'єктом державного регулювання, є внутрішньо організованими, мають загальну мету і завдання та поділені на два рівня, перший з яких складається з Національного банку України, задачею якого є розробка основних начал грошово-кредитної політики і контроль за її проведенням, другий – з різних комерційних банків, задача яких – обслуговування юридичних і фізичних осіб, надання їм різноманітних послуг щодо прийому вкладів і наданих кредитів. [4]

Наступним етапом нам слід проаналізувати та встановити проблеми які постали перед банківською системою та заважають або унеможливають в окремих секторах її належне функціонування.

Якщо звернутися до робіт вітчизняних вчених, то вони найчастіше поділяють усі проблеми, що призводять до банківських криз та погіршення ситуації у цьому секторі, на дві великі групи: на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх причин на сьогоднішній день відносяться [5]:

- *загальноекономічна ситуація в країні*: істотно підвищують загальну невизначеність ризику у відносинах банків з їх головними контрагентами – вкладниками, позичальниками і регулюючими органами. Так, масова паніка серед вкладників банківських установ, або ж різкі коливання товарних цін, процентних ставок можуть змінити ціни на фінансові активи;

- *інфляція*, яка впливає на банківський сектор через процентні ставки, ослаблення стимулів для заощаджень і зрушення депозитної бази, відтік капіталів за кордон, зміну структури активів і пасивів;

- *ринкові реформи* – в кінцевому рахунку вони повинні сприяти оздоровленню та розвитку, однак у короткостроковому плані реформи можуть провокувати або посилювати кризові процеси в банківській сфері;

- *втрата довіри до банку з боку клієнтів*, внаслідок прийняття невірних управлінських рішень;

- *низький рівень конкурентоспроможності вітчизняних банків* та їх неможливість конкурувати з іноземними.

До внутрішніх причин відносять [6]:

- *недотримання законодавства*, особливо в частині підтримання необхідного рівня всіх показників;

- *некомпетентне керівництво*, що залежить від рівня корпоративної культури установи;

- *спекуляція* – надмірна кредитна експансія під час економічного підйому, як правило, служить фактором, що провокує банківські кризи.

- *недоліки внутрішньобанківської системи*, яка безпосередньо залежить від політики, що проводиться всередині установи;

- *високі відсоткові ставки за кредит*, що не дозволяють повноцінно розвиватись банківській системі;

- *відсутність довіри банківським установам*, внаслідок чого останній час відбувається значний відтік депозитів;

Проаналізувавши зазначені вище проблеми та фактори, які негативно впливають на розвиток банківської системи, можемо говорити, що стан банківської системи нашої держави потребує удосконалення та відповідної системи заходів, які мають стати рушієм для підвищення та збереження фінансової стабільності держави. Такими заходами мають стати:

- вдосконалення правової бази, яка регламентує банківську діяльність;
- передання всіх повноважень управління банківською системою виключно НБУ;
- підвищення процентних ставок за вкладними (депозитними) операціями та зниження відсоткових ставок за кредит;
- приділення суттєвої уваги підвищенню діяльності системи гарантування вкладів фізичних осіб у банки;
- спрямувати зусилля на нарощування власного капіталу;
- приділити увагу впровадженню новітніх технологічних розробок та розширити спектр банківських послуг.

Висновки. Аналізуючи вищезазначене можемо говорити, що банківська система наразі зазнає впливу багатьох негативних факторів, як зовнішньої так і внутрішньої етимології, що у сукупності гальмують її розвиток. Проте при реалізації наведених вище заходів, серед яких найголовнішими слід визначити інституційну консолідацію банківської системи та підвищення довіри до неї з боку населення буде забезпечено її стабільність та розвиток в найближчій перспективі.

Література

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000р. //Відом. Верхов. Ради України. – 2001. - № 5-6. – Ст.30 (із наступними змінами та доповненнями). Актуальні проблеми права: теорія і практика. №25. 2012 300
2. Юридична енциклопедія: В 6-ти Т. /Голова редкол. Ю.С. Шемшученко. – К.: Укр. енцикл. – 1998. – Т.1, А-Г. – 672 с.
3. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. – 504 с.
4. Івченко К. А. Щодо визначення банківської системи України [Електронний ресурс] / К. А. Івченко // Актуальні проблеми права: теорія і практика. - 2012. - № 25. - С. 295-300. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2012_25_37
5. Меньшова А.Ю. Причини виникнення та шляхи запобігання банкрутства комерційного банку: монографія / А.Ю. Меньшова. – Х. : ХДТУБА, 2008. – 146 с.
6. Ткаченко Т.П. Банкрутство комерційних банків: причини та шляхи запобігання // Т.П. Ткаченко, Д.П. Волинець // Актуальні проблеми економіки та управління – Збірник наукових праць молодих вчених факультету менеджменту та маркетингу НТУУ «КПІ» - № 10 – 2016. – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: ape.fmm.kpi.ua/article/download/73396/68773

Поясок Анастасія Ігорівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ СИРІТ ТА ДІТЕЙ-СИРІТ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що з кожним роком в Україні з'являється все більше і більше соціальних проблем. Найголовнішою з них є проблема соціального сирітства та дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування. Проблема сирітства на Україні стоїть дуже гостро, і з кожним роком набирає стрімкі оберти. Статистика наступного року навряд чи стане оптимістичніше нинішнього, адже постійне погіршення економічної ситуації в країні призводить до значних втрат грошових коштів, втрат членів сім'ї, невпевненість громадян в завтрашньому дні і в майбутньому в цілому, прийняття необдуманих рішень та вчинків. Всі ці фактори суттєво впливають на ситуацію стосовно сирітства дітей, адже деякі з них втратили свою сім'ю, а від інших відмовилися у разі неспроможності якнайдалі матеріально утримувати та піклуватись.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемаю дітей – сиріт, позбавлених батьківського піклування, а також виявлення причин появи соціального сирітства досліджувались у працях таких людей, як: Горєва О.М., Осипова Л.Б., Сербіна Є.А., Ананьєв Б.Г., Буянова М.І., Мухіна В.С., Османов Н.С., Орлова Т.І., Шаніна Т.Г., Борзилова С.І., Комарова Н.М., Пеша І.В., Божович Л.О., Прихожан А.К., Дементєва І.І., Толстих Н., Бевз Г., Васильєва Н., та інші.

Метою статті є дослідження стану проблем соціального сирітства та дітей сиріт, позбавлених батьківського піклування в Україні та розробка способів щодо удосконалення системи захису та допомоги даному сегменту дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. В будь-якій державі, в будь-якому суспільстві завжди були і будуть діти, які через певних обставин залишилися одні, напризволяще, не маючи при цьому батьківської опіки. Однією з найвищих цінностей держави є соціальний захист і турбота про соціальних сиріт та дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування. Держава повинна забезпечувати даний сегмент дітей грошовою допомогою та житлом. В таких випадках діє інтернатна система, де є все необхідне для життя та розвитку дитини.

В зв'язку з тим, яка на даному етапі економічна ситуація в Україні, не всі люди можуть забезпечити гідно матеріальне становище у своїй сім'ї, а в першу чергу забезпечити своїх дітей. Зовсім слабкі духом люди опускаються на дно, і доля часом навіть власних дітей стає їм байдужою. Таким чином при живих батьках вони стають непотрібним тягарем. Бувають випадки, коли обривається життя батьків у зв'язку з військовими діями, автокатастрофами, авіакатастрофами – і діти залишаються сиротами.

В Україні визначилася дуже гостра тенденція щодо збільшення кількості дітей-сиріт. Економічне становище на пряму впливає на цей фактор. Дані офіційної державної статистики свідчать, що на початок 2017 року в країні нараховується близько 73 тис. 182 дітей-сиріт та 13 тис. соціальних сиріт[1].

Сирітство – це соціальне явище, яке спричинене відстороненням батьків від виконання своїх батьківських обов'язків по відношенню до власної дитини. Існує безліч причин, через які діти залишаються соціальними сиротами, але до основних причин відносяться:

1. безробіття;
2. розлучення;
3. жебрацтво;
4. відсутність постійного житла;
5. асоціальний спосіб життя батьків;
6. різні види залежності;
7. різноманітні форми насильства, спрямованого на дітей;
8. раннє або позашлюбне материнство;
9. дисфункційність сім'ї;
10. нездорова емоційна атмосфера в сім'ї;
11. конфліктність членів сім'ї;
12. наявність хвороб у батьків, що унеможливають виконання батьківських обов'язків;
13. поява небажаної дитини;
14. небажання працювати для покращення життя своєї родини.

Через соціальну складність життя в Україні все більше зростає кількість дітей без батьківського піклування. Останнім часом трапляються випадки, коли батьки приводять своїх дітей до притулків або медичних закладів і залишають їх там, відмовляючись при цьому в подальшому виконувати свої батьківські обов'язки.

Діти-сироти – це діти, які залишаються без батьківської опіки внаслідок смерті одного або усіх членів родини. Окрему групу таких дітей можуть становити саме ті, піклуватись про яких відмовились ще у пологових будинках. Майже 200 новонароджених стають сиротами вже в перші хвилини свого життя. Таке ставлення, саме в цій ситуації, можна пояснити соціально-фізіологічною незрілістю, легковажністю, безгрошів'ям та поганим матеріальним станом батьків.

Закон України свідчить про те, що вирішенням проблем дітей позбавлених батьківського піклування повинні займатися органи опіки та піклування. Виконання завдань, щодо виявлення таких дітей покладаються на служби у справах дітей, охорони здоров'я, соціального захисту населення. Вони повинні вжити всі можливі заходи, щодо захисту прав та інтересів дітей, які залишилися покинуті і надати їм допомогу [2].

Найпоширенішим шляхом влаштування дитини залишається інтернатна система утримання та виховання. За даними Державного комітету статистики України у школах і школах-інтернатах усіх типів, під опікою та піклуванням на кінець 2017 року навчалось близько 50 відсотків дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування. З одного боку така система не погана. Вона не залишає дітей напризволяще, має змогу дати їм дім та початкову освіту, але з іншого боку виховання дітей в інтернатних закладах не завжди йде на користь [3]. З часом у дитини починається формуватись специфічне ставлення до життя. Вихованці інтернатних закладів менш успішні у вирішенні проблеми конфліктів при спілкуванні з дорослими, ніж діти з сім'ї, у них більш примітивні та нерозвинуті форми спілкування з дорослими:

1. агресивність;
2. намагання звинуватити інших;

3. невміння визнати свою провину;
4. небажання визнати провину;
5. грубість;
6. невихованість;
7. нездатність вирішувати конфліктні ситуації;
8. неможливість адаптування до соціуму;
9. схильність до згубних звичок;
10. приниження більш слабких дітей;
11. намагання заробити авторитет серед слабких дітей;
12. небажання навчатись та пізнавати щось нове.

До проблем, стосовно інтернатної системи виховання слід віднести ще й відношення працівників певних закладів до дітей. Інколи поведінка працівників не така, яка мала б бути. Міжнародна організація із захисту прав людей, які проживають в інтернатах, опублікувала звіт про те, як там дотримуються прав дітей. У ньому йдеться про численні факти сексуального насильства над дітьми, жорстокого поводження з ними, незаконного використання їх праці. Людина повинна любити свою роботу і відноситися до своїх підопічних з розумінням. Виходячи з інтернату у самостійне та доросле життя, людина майже не має шансів вести перспективне, щасливе життя.

Висновки. Альтернативою даної проблеми можуть стати сімейні дитячі будинки, які вже є в нас, але їх замало. Держава намагається забезпечувати людей з їх всиновленими дітьми. Допомога з житлом, щоб кожна дитина мала окрему кімнату, дають мікроавтобуси для всієї великої родини, забезпечують багатьма пільгами, допомагають працевлаштуватися на високооплачувану роботу, щоб більше було матеріальне забезпечення в родині. Та найголовніше, щоб таких людей було якомога більше, які б дбали про інших нерідних їм дітей.

Література

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua
2. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей». [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
3. Закон України Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: закон України 13 січня 2005 р. [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
4. Кібірсєв А.А., Фарафонова Л.Н., Фатєєва О.В., Організаційно-педагогічна модель успішної соціалізації вихованців установ інтернатного типу: теоретичні аспекти та педагогічні технології: навч. Посібн.- Хабаровськ: ХК ІППК ПК, 2005. – 77с.

Фурсова Регіна Сергіївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
fr2011aw@mail.ru*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Одним із головних чинників стабільності української економіки є запровадження ефективного механізму створення та діяльності акціонерних товариств як основних учасників ринкових відносин.

Акціонерні товариства в економіці нашої держави відіграють важливу роль, адже саме цей вид господарських товариств створює найбільшу частку ВВП країни. Тому удосконалення правового регулювання їхньої діяльності є важливим завданням розбудови ринкових відносин і значною мірою визначатиме успішність інтеграції України до системи світових господарських зв'язків, залучення іноземних інвестицій [1].

Метою статті є дослідження впровадження у діяльності акціонерних товариств вимог Закону України «Про акціонерні товариства».

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі правовий статус акціонерних товариств, порядок їх створення та припинення діяльності, права та обов'язки акціонерів визначаються ЦК України, Законом України «Про акціонерні товариства», який набрав чинності 30 квітня 2009 р., а також Законом України «Про господарські товариства» (з 30 квітня 2011 р. статті 1-49 цього закону втрачають чинність у частині, що регулює діяльність акціонерних товариств).

Особливості управління акціонерними товариствами, у статутних капіталах яких є корпоративні права держави або територіальної громади, визначаються Законом України «Про управління об'єктами державної власності».

Особливості правового статусу державних акціонерних товариств та державних холдингових компаній, єдиним засновником яких є держава в особі уповноважених державних органів, визначаються спеціальним законом.

Акціонерне товариство – це господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. Акціонерне товариство - це єдине господарське товариство, яке має право розмішувати такі цінні папери, як акції.

Акціонерне товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів, а акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства. До товариства та його органів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення акціонерами протиправних дій. Так само, до акціонерів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення протиправних дій товариством або іншими акціонерами.

На сьогоднішній день основними нормативно-правовими актами у даній сфері правового регулювання є: Цивільний кодекс України [3], Господарський кодекс України [4], Закони України «Про господарські товариства» [5], «Про цінні папери та фондовий ринок» [6], «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» [7]. Необхідність прийняття спеціального закону, який вирішив би проблеми створення і діяльності акціонерних товариств, була зумовлена в першу чергу тим, що Закон «Про господарські товариства» 1991 року не забезпечує захисту прав як великих, так і дрібних акціонерів, «не дозволяє ефективно врегульовувати питання, які виникають у процесі корпоративного управління та породжує ряд корпоративних конфліктів і зловживань, які шкодять як інтересам акціонерів, так і позитивному інвестиційному іміджу України» [8].

До прийняття Закону «Про акціонерні товариства», який запровадив поділ акціонерних товариств на публічні та приватні, Законом України «Про господарські товариства» та ГК України передбачався поділ акціонерних товариств на відкриті та закриті. Статті 1-49 Закону «Про господарські товариства» у частині, що стосується акціонерних товариств, у тому числі норми, які передбачають поділ акціонерних товариств на відкриті та закриті, втрачають чинність через два роки після набрання чинності Законом «Про акціонерні товариства», тобто з 30 квітня 2011 р. До цього часу всі відкриті та закриті акціонерні товариства, які були створені відповідно до Закону «Про господарські товариства», зобов'язані привести свої статuti у відповідність до Закону «Про акціонерні товариства».

Засновниками акціонерного товариства можуть бути юридичні та фізичні особи, які придбають акції. Воно може бути створено і однією особою чи складатися з однієї особи у разі придбання одним акціонером усіх акцій товариства. Кількість акціонерів відкритого акціонерного товариства не обмежується, а акції закритого акціонерного товариства не можуть продавати необмеженому колу осіб.

Відмінність акціонерного товариства від інших видів товариств передусім полягає у тому, що його статутний фонд має акціонерну природу – поділений на частки рівної номінальної вартості, що мають назву акції. Для створення акціонерного товариства засновники повинні здійснити підписку на акції, провести установчі збори і державну реєстрацію товариства.

17 вересня 2008 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про акціонерні товариства» [10]. Це одна з найбільш важливих і очікуваних економічних реформ. Закон детально визначає порядок створення, діяльності, ліквідації, перетворення, злиття, приєднання, поділу акціонерних товариств; їх правовий статус, права та обов'язки акціонерів, засновників, самого товариства; механізм реалізації цих прав та обов'язків. Закон набув чинності через 6 місяців після опублікування, тобто 29 квітня 2009 р. А через 2 роки після цієї дати втратять чинність статті 1–49 Закону «Про господарські товариства». Тож новостворені акціонерні товариства мають функціонувати відповідно до нового закону, а статuti та інші документи наявних товариств підлягатимуть узгодженню з новими нормами протягом двох років. Частину ВАТ трансформують у приватні АТ або ТОВ, а інші будуть змушені перетворитись на публічні й вийти на біржу. Кількість підприємств, акції яких котируються на біржі, значно зростає. Позитивна риса цієї норми в тому, що вона підштовхне Україну до створення реального фондового ринку [1].

Отже, з метою об'єктивної оцінки Закону України «Про акціонерні товариства» слід зазначити, що необхідність у прийнятті такого нормативного акту постала вже давно. Прийняття Закону дійсно внесли деякі позитивні нововведення спрямовані на захист прав міноритарних акціонерів, правову захищеність інвесторів, впровадження механізмів контролю за діяльністю товариства з боку акціонерів, розширення компетенції контролюючих органів тощо. Проте одна з ключових проблем, яка існує в законодавчій регламентації відносин між акціонерами та акціонерним товариством – врегулювання порядку виплати дивідендів, – так і не була вирішена. Окремі положення Закону спрямовані на усунення дрібних акціонерів від участі в управлінні товариством; деякі норми Закону не узгоджені між собою та не

відповідають світовим стандартам корпоративного управління. Таким чином, з тим щоб не звести на нівець усі позитивні сторони цього закону, привести вітчизняне законодавство у відповідність до світових стандартів, було б виправданим розвинути деякі положення закону, більш детально вписати новели, узгодити статті закону між собою, а також привести у відповідність із новим законом окремі положення Цивільного та Господарського кодексів.

Раніше законодавство України не містило адекватних законодавчих актів, які б регулювали перелічені питання належним чином. У цілому Закон «Про акціонерні товариства» відповідає потребам нашої держави, міжнародним стандартам і матиме значний позитивний вплив на розвиток економіки України.

Література

1. Дяковський Д. А. Сучасне правове регулювання діяльності акціонерних товариств в Україні. УДК 334.722.8
2. Законодавство про акціонерні товариства, їх правові ознаки та порядок створення. Електронний ресурс: [режим доступу] – http://pidruchniki.com/1436010647034/pravo/aktsionerne_tovaristvo.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435–IV // Ві- домості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – С. 356.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19– 20. – С. 144.
5. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576–XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – С. 682.
6. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – С. 268.
7. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 р. № 710/97–ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 15. – С. 67.
8. Дзюбенко С. ЗУ «ПроАТ» – крок вперед у розвитку підприємництва // Правовий тиждень. – № 48 (121), 25 листопада 2008 р. – С. 10.
9. Закон України «Про акціонерні товариства». Питання доцільності та результативності його прийняття. Електронний ресурс: [режим доступу] – <https://splf.ua/uk/publicatsii/zakon-ukrayini-pro-akcionerni-tovaristva-pitannya-docilnosti-ta-rezultativnosti-yogo>.
10. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514–VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50–51. – С. 384.

Авдишева Варвара Томівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Актуальність даної теми полягає у відсутності чіткої регламентації процесу розробки, узгодження, експертизи та внесення на розгляд відповідним органам проектів законів та підзаконних нормативних актів; не додержанні принципу правової економії, який означає прийняття меншої кількості нормативних актів з одних і тих самих питань.

Аналіз досліджень і публікацій. Над проблематикою та напрямками вдосконалення господарського законодавства плідно працюють вітчизняні науковці В.М. Баранов, А.І. Бобильов, А.А. Залепукін, С.В. Поленіна, І.Н. Сенякін, В.М. Сірих, Ю.А. Тіхоміров, О.М. Вінник та ін.

Метою статті є науково-теоретичний аналіз предмету господарського законодавства та основних його проблем, які існують на сьогодні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток економічних взаємовідносин природно вимагав певної регламентації та систематизації цих відносин як в рамках окремо взятої держави, так і в міждержавних стосунках. На початкових етапах розвитку така регламентація стосувалась лише безпосередніх суб'єктів економічних взаємовідносин, серед яких держава відігравала незначну роль. В подальшому держава стала представляти собою більш централізовану систему, що зумовило розвиток її регулятивних функцій, це привело до того, що вона стала виступати в якості учасника усіх економічних процесів, які відбуваються в її рамках. Відповідно до цього постала необхідність розробки певних механізмів управління усім спектром господарських взаємин. Сукупність таких механізмів і представляє собою зміст поняття господарського права, яке в загальному випадку складається з правових норм і

правових інституцій, за допомогою яких держава забезпечує загальноекономічний порядок, що полягає в регулюванні організаційних та підприємницьких відносин на ринку.

Зрозумілим є той факт що в певних регіонах, державах під поняттям господарського права розуміють не одне і те ж, що зумовлено перш за все як особливостями суспільного розвитку тієї чи іншої держави загалом, так і відповідними особливостями розвитку господарських взаємин зокрема. Хоча в загальних рисах такі розбіжності не несуть в собі суттєвої різниці [1].

Господарське законодавство України перебуває нині в процесі становлення. В ньому чимало вад, у т. ч. застарілих, колізійних норм, а також прогалин, що зумовлено запровадженням в економіку України нових для неї ринкових відносин, які ще не зазнали відповідного законодавчого врегулювання. Одночасне прийняття, а також набуття чинності Господарським та Цивільним кодексами України породжує ще таку проблему, як усунення колізій між їх положеннями (щодо господарських товариств; правового режиму цінних паперів; форм власності та ін.)

Господарське законодавство являє собою самостійну галузь – систему нормативних актів, правила яких регулюють господарські відносини щодо організації і здійснення господарської діяльності в галузі суспільного виробництва та обігу [2].

Теорія господарського права виходить з того, що як галузь господарське законодавство окреслене лише господарськими відносинами і не включає всіх нормативних актів (фінансового, адміністративного, трудового права тощо), які теж регулюють народне господарство. У такому спеціальному значенні господарське законодавство кодифіковано лише частково, стосовно окремих видів господарських відносин: транспортних, господарсько-процесуальних.

Господарське законодавство є сукупністю нормативних актів, які регулюють усі, а не тільки господарські, правовідносини у народному господарстві. Таке визначення терміна «господарське законодавство» узагальнює адресоване економіці цивільне (насправді господарське), трудове, фінансове, земельне, екологічне та інші окремі системи законодавства. Тобто це безмежно широка «суперсистема» законодавства («безмежний нормативний масив»). Прихильники цієї теорії називають господарське законодавство не галуззю, а «нормативним масивом» – терміном, змістовно-понятійні межі якого з'ясувати важко. Він охоплює всі нормативні акти, які так чи інакше стосуються народного господарства. Враховуючи, що і суто господарсько-правових актів у нас дуже багато, наукова цінність цієї теорії досить сумнівна [3].

Практика державної реєстрації нормативних актів дає підстави позитивно оцінити заходи щодо недопущення до застосування відомчих нормативних актів, які не відповідають чинному законодавству як з точки зору створення правової бази ринкової економіки, так і з огляду на правовиховне та профілактичне значення відомчого господарського законодавства.

Водночас запровадження державної реєстрації відомчих нормативних актів допомогло виявити окремі прогалини у відомчому нормотворенні. Так, поза межами державної реєстрації опинилися певні нормативні акти Національної комісії регулювання електроенергетики, деяких інших центральних органів виконавчої влади. Далеко не завжди здійснюється державна реєстрація нормативних актів, що їх видають обласні державні адміністрації.

Ці та інші упущення в українському законотворенні має врахувати парламент України та інші суб'єкти нормотворчого процесу, якщо ми, як правова держава, хочемо мати стабільне і добротне законодавство, яке б не лише виконувало роль регулятора суспільних відносин, а й сприяло недопущенню правопорушень суб'єктами господарювання [4].

Характерною ознакою господарських відносин є поєднання в них організаційних і майнових елементів. Таке поєднання викликане тим, що однією з правових підстав виникнення та функціонування господарських правовідносин між господарюючими суб'єктами та їх контрагентами є акти планування (ст.152 ЦК УРСР), зокрема, державні контракти, державні замовлення. Правовою підставою виникнення господарських правовідносин є рішення їх суб'єктів укласти відповідний договір (п.1 ст.21., п.2 ст.22 Закону «Про підприємства в Україні»). Ці рішення ґрунтуються на планах підприємств (плани економічного і соціального розвитку, бізнес-плани). Третя ознака господарських відносин – їх матеріальний зміст, тобто суспільне виробництво і реалізація (оборот) господарюючими суб'єктами продукції (виконання робіт, надання послуг).

За наведеними ознаками господарських відносин можна розмежувати предмети регулювання цивільного і господарського права. Отже, норми цивільного права універсальні і поширюються на фізичних і юридичних осіб незалежно від діяльності, якою вони займаються. Норми господарського права спеціальні в тому розумінні, що діють лише стосовно юридичних осіб, їх структурних підрозділів, окремих підприємств, які здійснюють суспільну господарську діяльність і споживають її результати. Тобто, предмет господарського права вужчий від предмета цивільного права. Цивільне право складається з норм однієї галузі, які на засадах юридичної рівності суб'єктів регулюють майнові і особисті немайнові відносини; господарське право з точки зору законодавства є комплексною галуззю. Воно ґрунтується на загальних нормах цивільного права про правоздатність юридичних осіб,

зобов'язаннях та нормах про окремі види господарських договорів. В господарському праві об'єднуються також ті норми адміністративного, фінансового та інших галузей права, які регулюють господарську діяльність підприємств та інших господарюючих суб'єктів.

Сукупність господарських відносин, які складаються між господарюючими суб'єктами, їх контрагентами, органами управління в процесі організації і здійснення господарської діяльності: виробництва і реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг, – становить предмет господарського права [5].

Висновок: однією з умов функціонування ринкових відносин є правове забезпечення господарської діяльності, яке включає, зокрема, створення її законодавчої основи, тобто системи нормативних актів (головним чином у формі законів), що визначають правовий статус суб'єктів господарювання та регламентують різні аспекти господарської діяльності. Становлення національного господарського законодавства в Україні пов'язане з труднощами, спричиненими насамперед економічними та соціально-політичними факторами. Дані проблеми необхідно негайно усунути, оскільки недосконалість господарського законодавства призводить до гальмування економічного розвитку держави взагалі.

Література

1. Холодова Т. О., Окулов О. М. Донбаський державний технічний університет, Україна [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=45782>
2. Колісниченко Н. І. Криворізький економічний інститут Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана, Україна [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=45753>
3. Проблеми вдосконалення господарського законодавства [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/GPravo/01-05/70304.htm>
4. Проблеми вдосконалення господарського законодавства [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/literatura/stati/hoz_pravo/010.php
5. Система господарського законодавства та проблеми її удосконалення [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://otherreferats.allbest.ru/law/00214260_0.html

Бойко Юлія Володимирівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРАВОВИЙ СТАТУС БЕЗРОБІТНОГО В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день проблемою номер один для всього світу в умовах глобалізації є безробіття. Незалежно від професій та спеціальностей воно торкнулось майже всіх вікових категорій громадян. Безробіття не повинно бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, так як його зростання створює велику кількість проблем. Такі як скорочення купівельної спроможності населення, втрата бюджетом платників податків, зростання ризику соціального напруження.

Аналіз досліджень і публікацій. Розробкою рішень проблеми безробіття займалися такі вчені, як Л. Гальків, І. Моцін, М. Папієв, О. Піжук, Я. Міклош, В. Фелоренко. Взаємозв'язок інфляції та безробіття досліджував А. Філіпс. Їхню працю продовжили П. Самуельсон та Р. Солоу, які розробили «криву Філіпсона». Артур Оукен зробив висновок, в якому зазначив, що рівень безробіття знаходиться у визначеній числовій залежності від динаміки внутрішнього валового продукту.

Невирішені раніше проблеми. Питання, пов'язані з безробіттям в Україні, досі недостатньо досліджені. Перш за все, це стосується проблеми соціально-економічних наслідків та втрат від безробіття, а також небезпечного впливу на національний розвиток.

Метою статті є розглянути питання правового статусу безробітного в Україні, основні причини, наслідки безробіття, а також запропонувати заходи щодо зниження явища безробіття в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Уперше правовий статус безробітного був визначений Законом України «Про зайнятість населення». Стаття 2 Закону України визначає, що безробітними визнаються працездатні громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи.

Правовий статус безробітного, так само як і правовий статус громадянина, включає основні права і обов'язки, якими наділяє державу особа, яка втратила роботу. Порядок призначення і виплати допомоги по безробіттю, його розмір і терміни виплати регулюються статтями 28 - 30 Закону України «Про зайнятість населення», Положенням про порядок реєстрації, перереєстрації і ведення обліку

громадян, що шукають роботу, і безробітних, виплати допомоги по безробіттю, а також умови надання матеріальної допомоги в період професійної підготовки і перепідготовки, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1998 р. №578 (Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. - 1998. - №6).

Рішення про надання громадянам статусу безробітних приймається державною службою зайнятості за їхніми особистими заявами з 8 дня після реєстрації в центрі зайнятості за місцем проживання.

Не можуть бути визнані безробітними громадяни:

а) у віці до 16 років, за винятком тих, які працювали і були вивільнені у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці, реорганізацією, перепрофілюванням і ліквідацією підприємства, установи і організацій або скороченням чисельності (штату);

б) які уперше шукають роботу і не мають професії (спеціальності), в тому числі випускники загальноосвітніх шкіл, у разі відмови їх від проходження професійної підготовки або від оплачуваної роботи, включаючи роботу тимчасового характеру, що не потребує професійної підготовки;

в) які відмовилися від двох пропозицій підходящої роботи з моменту реєстрації їх у службі зайнятості як осіб, які шукають роботу;

г) які мають право на пенсію відповідно до законодавства України.

Громадяни, які зареєстровані на загальних підставах у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, і відмовилися від двох пропозицій підходящої роботи, не можуть бути визнані безробітними. Такі особи знімаються з обліку і їм протягом 6 місяців подаються тільки консультаційні послуги. Після закінчення шести місяців з дня зняття з обліку вони можуть зареєструватися повторно у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу.

Неповнолітні, які досягли 15 років і звернулися до державної служби зайнятості за сприянням у працевлаштуванні, можуть, як виняток, бути зареєстровані як такі, що шукають роботу, за згодою одного з батьків або осіб, що їх замінюють.

Працівники, які зареєстровані у державній службі зайнятості згідно з п.1 ст. 26 Закону України «Про зайнятість населення» і відмовилися від двох пропозицій підходящої роботи в період пошуку роботи, втрачають право на отримання статусу безробітного строком на 3 місяці з подальшою перереєстрацією на загальних підставах як таких, що шукають роботу.

Головними причинами високого рівня безробіття є такі: спад економіки і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу; структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні); рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний).

Станом на січень 2017-го року в Україні офіційно було зареєстровано 429 тисяч безробітних громадян. У процентному вираженні в порівнянні із загальною кількістю працездатних громадян показник безробіття досяг позначки 1,6% [1].

У таких умовах політика держави на ринку праці має бути спрямована на скорочення рівня безробіття, тобто забезпечення можливості реалізації своєї трудової активності всім громадянам [2, с. 6]. Оскільки головною причиною безробіття є незбалансованість попиту і пропозиції робочої сили, саме тому потрібно втілювати в життя активну політику, яка складається із заходів, спрямованих на:

- збільшення попиту на робочу силу з боку як державного, так і приватного сектора економіки;
- підвищення конкурентоспроможності робочої сили та забезпечення відповідності робочої сили і робочих місць;
- вдосконалення процесу працевлаштування.

Ступінь негативного впливу безробіття на стан у країні залежить від конкретних параметрів економічної ситуації. Щоб оцінити ступінь цього впливу, доцільно провести дослідження економічних і соціальних наслідків безробіття:

- скорочення обсягів виробництва валового національного продукту;
- зниження податкових надходжень до державного бюджету;
- зростання витрат на соціальну допомогу безробітним;
- знецінення наслідків навчання;
- масова дискваліфікація;
- посилення соціальної напруженості;
- зниження трудової активності [5, с. 112].

Дослідивши дану тему, можна виділити наступні заходи щодо подолання та зниження рівня безробіття в Україні:

- надання роботодавцям коштів на перекваліфікацію співробітників;
- відновлення ринку праці;
- відновлення роботи підприємств, а внаслідок – створення нових робочих місць;
- покращення стану виробництва;
- дослідження ринку праці щодо актуальності різних спеціальностей;

- застосування нових методів подолання безробіття, наприклад громадських робіт.

Активно проводячи дані заходи, можна суттєво зменшити рівень безробіття. Це дозволить підвищити рівень зайнятості, особисті доходи населення, шляхом створення нових робочих місць. Це в свою чергу приведе до розвитку виробництва і підвищення рівня розвитку національної економіки.

Висновки. Проблема безробіття вимагає як від держави, так і від регіональних органів влади розробки та реалізації соціальних гарантій. Проблема безробіття є дуже серйозною проблемою. Вона вимагає глибокого аналізу і негайного вирішення, а також вироблення практичних рекомендацій, які можуть бути використані для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, яка направлена на забезпечення продуктивної зайнятості економічно активного населення країни, зменшення рівня безробіття до мінімального соціально допустимого рівня.

Покращить ситуацію зайнятості на національному ринку праці проведення вище запропонованих заходів. Вони сприятимуть покращанню як економічного, так і соціального рівня розвитку суспільства.

Література

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
2. Зайнятість: випробування кризою // Урядовий кур'єр. – 2010. – №4 (26 січня). – с. 6.
3. Закон України «Про зайнятість населення» від 1 березня 1991 р.
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000р.
5. Гальків Л.І. / Втрати людського капіталу України: чинник безробіття // Економіка і регіони. – 2009. – №2. – с. 110-113.

Дремлюга Валерія Олександрівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ТРЕТЯ КОНВЕНЦІЯ ООН З МОРСЬКОГО ПРАВА 1982 РОКУ

Актуальність даного дослідження полягає тому, що останнім часом значно зріс інтерес багатьох держав до проблем Світового океану в зв'язку з тією роллю, яку в міжнародному житті виконують торгове судноплавство і військове мореплавання, освоєння живих ресурсів моря, розробка мінеральних ресурсів морського дна, захист морського середовища як компонента всієї навколишньої середовища, наукові дослідження океанів з використанням новітніх технологій і т.д. Крім того, не можна не бачити постійно виникаючих міждержавних конфліктів з приводу порушення законодавства прибережних держав або прав держави прапора, прав судна в іноземних водах і т.п. Адже морські простори розрізняються за своїм правовим режимом, що безпосередньо позначається на становищі морських суден та їх екіпажів.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі сторони та проблеми правового регулювання проблем морського права досліджувались у працях Буткевич В.Г., Войтович С.А., Григорова О.М., Заблоцької Л.Г., Задорожного О.В.

Невирішені раніше проблеми. Багато західних держав відмовились ратифікувати або підписати конвенцію, оскільки їх не задовольняли деякі положення четвертої частини щодо експлуатації ресурсів морського дна.

Метою статті є дослідження основних положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року, яка визначила права і обов'язки держав щодо раціонального використання ресурсів Світового океану, встановила керівні принципи для охорони навколишньої середовища та містить норми міжнародного морського права, які визначають режим морських просторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права [1] – міжнародна угода, яка була укладена в результаті третьої Конференції Організації Об'єднаних Націй з морського права (UNCLOS III) що проходила у період між 1973 та 1982 роками.

З метою розробки нової всебічної конвенції з морського права в 1973 році було скликано третю конференцію ООН з морського права. У роботі Конференції брали участь 114 держав та 8 спеціалізованих органів ООН, і вона тривала з перервами дев'ять років. Однією з причин повільної роботи Конференції було те, що виявилось дуже багато неузгоджених питань. При узгодженні положень конвенції держави застосовували так званий «пакетний» принцип, тобто погоджувались на одну пропозицію лише за умови, що інші погодяться на другу. Як наслідок питання, вирішення якого зайшло

в глухий кут, блокувало вирішення багатьох інших. На відміну від двох попередніх конференцій з морського права (UNCLOS I 1956р та UNCLOS II 1960р.), де рішення ухвалювалося більшістю голосів, на UNCLOS III це робилося шляхом досягнення консенсусу, що також спричинило подальші затримки [2].

Конвенція 1982 року була закрита для підписання 9 грудня 1984 р. отримавши на цей час 19 підписів. Згідно зі статтею 308(1) Конвенції, вона мала набути чинності через дванадцять місяців від дати депонування шістдесятого акту ратифікації або приєднання. Стаття 319 UNCLOS III визначала, що є депозитарієм Конвенції та поправок до неї є Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй.

Серед держав, що не підписали Конвенцію були США, Великобританія, Німеччина. З метою усунення розбіжностей Генеральний секретар ООН розпочав консультації з заінтересованими державами, які проводились від 1990 до 1994 р., результатом яких стала Угода про імплементацію (від лат. *Impleo* – виконую, – здійснення, виконання державою міжнародних правових норм) частини XI Конвенції, що передбачала змїну видобутку корисних копалин з морського дна, яка задовольнила всі сторони. Угода набрала чинності 28 липня 1998 року, її підписала сімдесят одна держава, двадцять держав погодились визнати угоду обов'язковою для себе. 16 листопада 1994р., через рік після отримання необхідних шістдесяти ратифікаційних грамот Конвенція набула чинності. Україна ратифікувала Конвенцію 3 червня 1999 року шляхом прийняття закону «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року» [3].

Конвенція складається з 17 частин, що включають 320 статей і 9 додатків. Конвенція підтвердила і доповнила ряд пропозицій, закріплених Женевськими конвенціями з морського права 1958 р. та включила багато нових положень, які вперше з'явилися в міжнародному морському праві.

Вперше введені нові категорії морських просторів: міжнародний район морського дна (район), виняткова економічна зона і архіпелажні води. Конвенція вперше в договірному порядку встановила гранично допустиму ширину територіального моря в 12 морських миль (одна морська миля - 1 км 852 м), що стало досить вагомим внеском у кодифікацію і прогресивний розвиток міжнародного морського права. У Конвенції підтверджено право мирного проходу іноземних суден через територіальне море та передбачені гарантії його здійснення. Спеціальна частина Конвенції присвячена захисту морського середовища від усіх можливих форм забруднення, що виникають в результаті людської діяльності. Найбільшу увагу приділено регулюванню запобігання забруднення моря із суден.

Конвенція істотно розширила перелік свобод відкритого моря, включивши в нього поряд зі свободами судноплавства, польотів, рибальства, прокладки кабелів і трубопроводів також свободи будувати штучні острови, установки і споруди, що допускаються у відповідності з міжнародним правом, і проводити морські наукові дослідження. Дуже важливе значення для забезпечення мирних умов вивчення та освоєння Світового океану має положення, резервуються відкрите море для мирних цілей. У відношенні проток, використовуваних для міжнародного судноплавства і перекритих територіальним морем, Конвенція встановила новий вид проходу – транзитний прохід [4].

Вперше в історії міжнародного права встановлений абсолютно новий, унікальний механізм мирного вирішення спорів між державами з приводу морської діяльності. Цей механізм визначено в спеціальній частині XV Конвенції – «Урегулювання спорів».

Відповідно до ст. 279 Конвенції держави-учасниці врегульовують будь-який спір між собою щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції мирними засобами згідно з ч. 3 ст. 2 Статуту ООН (усі члени ООН вирішують свої міжнародні суперечки мирними засобами таким чином, щоб не наражати на загрозу міжнародний мир та безпеку й справедливість) і з цією метою прагнуть до врегулювання засобами, зазначеними в ч. 1 ст. 33 Статуту (сторони, що беруть участь у будь-якому конфлікті, продовження якого могло б загрожувати підтримці міжнародного миру й безпеки, повинні насамперед намагатися вирішити конфлікт шляхом переговорів, обстеження, посередництва, примирення, арбітражу, судового розгляду, звертання до регіональних органів або угод чи інших мирних засобів на власний вибір).

Згідно з ч. 1 ст. 287 Конвенції при підписанні, ратифікації цієї Конвенції або приєднанні до неї або в будь-який час після цього держава може вибрати шляхом письмової заяви один або більше із наступних засобів врегулювання спорів щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції:

- Міжнародний трибунал з морського права;
- Міжнародний Суд ООН;
- арбітраж, створений згідно з Додатком VII до Конвенції;
- спеціальний арбітраж, створений згідно з Додатком VIII до Конвенції, для однієї або більше категорій спорів, зазначених у цьому Додатку.

Крім цього, окремим елементом системи врегулювання міжнародних морських спорів можна вважати Палату (Камеру) зі спорів, що стосуються морського дна, яка функціонує у складі Міжнародного трибуналу з морського права.

Висновки. З прийняттям конвенції 1982р. вдалося позбавитись невизначеності, що оточувала багато частин морського права до 1982р. Деякі з положень Конвенції 1982р. кодифікують міжнародне морське право. Особливо це стосується положень Конвенції 1982р., які ідентичні положенням конвенції 1956р., що кодифікували звичаєве право. Конвенція є втіленням традиційних правил використання океанів і в той же час вона вводить нові правові концепції і режими і вирішує нові проблеми. Конвенція також створює основу для подальшого розвитку конкретних галузей морського права.

Література

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права, укладена в м. Монтего-Бей 10.12.1982 [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_057.
2. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом / Пер. С. англ. – Харків: Консум, 2000, - 592 с.;
3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року» від 03.06.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999.- N 31.- ст.254;
4. Буткевич В.Г., Войтович С.А., Григоров О.М., Заблоцька Л.Г., Задорожній О.В. Міжнародне право: Основні галузі: Підручник для студ. вищих навч. закл. за спец. "Міжнародне право", "Міжнародні відносини" / В.Г. Буткевич (ред.). - К.: Либідь, 2004. - 814 с.

Адамчук Світлана Ігорівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
adamchuk@donnuet.edu.ua

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Протягом останніх років в Україні відбулися кардинальні зміни в соціальній, політичній, правовій та економічній сферах життя, внаслідок чого інститут банкрутства став невід'ємним атрибутом ринкової економіки. Стан сучасної ринкової системи в Україні принципово змінив умови діяльності суб'єктів економіки. За сучасних реалій економічного розвитку країни в умовах жорсткої конкуренції спостерігається збільшення позовних заяв суб'єктів, які не в змозі виконувати свої зобов'язання, до арбітражних судів у зв'язку з банкрутством підприємства.

Кризові явища, які відбуваються як в світовій економіці, так і на рівні економіки України спричиняють негативні тенденції, котрі впливають на результативність діяльності підприємств та спричиняють збільшення кількості збанкрутілих підприємств. Зазначене негативно впливає на рівень економічної безпеки держави, а також на рівень її економічної стабільності.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми банкрутства розглядали в наукових працях велика кількість науковців, зокрема: Щербина В.С., Джунь В.В., Мілаш В.С., Братищенко Ю.О., Вінник О.М., Комарова А.Л., Притика Д.М., Льодіна О.Т., Малига Б.М., Поляков Б.М., Радзивілюк В.В., Степанов О.О., Тітов М.І., Терещенко О.О.

Невирішені раніше проблеми. Незважаючи на велику кількість наукових досліджень з цієї теми, автори зокрема розглядали загальні проблеми банкрутства та висвітлювали дію його механізмів. Більш детального розгляду потребують питання, пов'язані з дослідженням сучасного стану процесів банкрутства в Україні, причин, наслідків, регулювання процедури банкрутства.

Метою статті є дослідження тенденцій банкрутства в Україні, з'ясування сутності поняття банкрутства, його видів, причин та наслідків даного явища для підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на ринкову спрямованість економіки, основним елементом якої є принцип підприємництва, в Україні було запроваджено інститут банкрутства.

Інститут банкрутства забезпечує звільнення ринкової економіки від неефективних господарюючих суб'єктів, які функціонують на засадах самофінансування, тобто з метою отримання прибутку, і несуть самостійну відповідальність за власними зобов'язаннями [1, с. 307].

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» є основним нормативно-правовим документом, який регулює процедури банкрутства вітчизняних підприємств.

За визначенням, наданим зазначеним нормативним актом, банкрутство це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури (ст. 1) [2].

Суб'єктами банкрутства відповідно до закону визнаються юридичні особи – суб'єкти, які здійснюють підприємницьку діяльність, фізичні особи- підприємці і підприємства, які є об'єктами державної власності.

Отримані кошти в результаті реалізації майна боржника розподіляються між кредиторами згідно з установленою законом черговості задоволення вимог щодо сплати боргів.

Справа про банкрутство підприємства може порушити кредитор, якщо розмір його вимог буде становити суму, не менше ніж триста мінімальних розмірів заробітних плат. В Україні основна маса процесів банкрутства порушена з ініціативи кредиторів, а не боржника.

Для того, щоб з'ясувати сучасний стан інституту банкрутства в Україні необхідно розглянути основні причини банкрутства. Більш доцільним буде поділити ці причини на дві групи: внутрішні (суб'єктивні по відношенню до підприємства-банкрута) та зовнішні (об'єктивні, відбуваються незалежно від суб'єкта).

До внутрішніх причин можна віднести: недостатньо ефективна система управління та нерезультативна комерційна діяльність, відсутність конкретної довгострокової стратегії розвитку підприємства; відсутність власного капіталу; невисокий рівень технічного оснащення і технологій виробництва; завищений рівень собівартості як наслідок неефективного використання ресурсів виробництва; некваліфікованість персоналу; відсутність інвестиційних проєктів; нераціональний перерозподіл прибутку.

Під загальними причинами банкрутства слід розуміти ті з них, які діють у відношенні всіх суб'єктів підприємницької діяльності в ринковій економіці, котрі обумовлені самою природою ринку, його стихійністю і ризиком підприємництва [3, с.204].

Отже, до зовнішніх факторів, які спричиняють неплатоспроможність підприємств відносяться: політичні (нестабільність дій уряду, нерівне його ставлення до різних сфер і галузей економіки, галузева орієнтованість регіональної влади), економічні (рівень доходів населення, курс валют, темпи інфляції, ставки податків), правові (суперечливе законодавство, неефективне обмеження монополістів), ринкові (рівень конкуренції, нестійкість споживачів) та багато інших.

Безсумнівно подібних причин існує багато, проте не варто забувати, що розглядати їх необхідно в комплексі. Саме їх спільна негативна дія з кожним роком призводить до збільшення збанкрутілих підприємств.

В Україні 2,073 тисяч підприємств перебувають в процедурі банкрутства. За 2016 рік 1,524 тисяч компаній були визнані банкрутами. Найбільше підприємств-банкрутів в галузі оптової торгівлі, будівництва та сфері сільського господарства [4].

Процес відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом займає в середньому 2,9 року, що на 1,2 року більше, ніж у країнах членів Євросоюзу, хоча на 0,3 роки менше, ніж у державах Східної Європи та Середньої Азії [5].

Як будь-яке явище банкрутство має як позитивні так і негативні сторони. Завжди призначення банкрутства визначалося тим, що в результаті нього відбувалося звільнення ринку від неефективних підприємств і перерозподіл власності, в результаті якого нові власники будуть в змозі використовувати це майно раціонально і ефективно для підвищення рентабельності підприємства.

Сама можливість банкрутства підприємства змушує учасників ринку до добросовісних дій, бо в разі несвочасного або неправильного розрахунку зі своїми партнерами підприємство може бути залучено у процес банкрутства.

Незважаючи на значну кількість позитивних аспектів, банкрутство не завжди відіграє позитивну роль як для самого підприємства, так і для економіки загалом.

Негативні наслідки полягають у: фінансових втратах для кредиторів, звільненнях працівників, тимчасових і грошових витратах для боржника, ослабленні відповідної господарської ланки народного господарства.

Найголовнішим негативним наслідком є процвітання соціальних проблем часом великих масштабів. Дана проблема виникає при банкрутстві великих підприємств. Крім збільшення процесу безробіття, банкрутство провокує затримку виплат працівникам, які зберегли трудові відносини з збанкрутілим підприємством на період його фінансового оздоровлення.

Висновок. Отже, припинення діяльності підприємства може здійснюватися різними методами, одним з яких є банкрутство.

Банкрутство – це процес, у якому неплатоспроможні суб'єкти підприємницької діяльності, нездатні в повному обсязі задовольнити вимоги кредиторів за грошовими зобов'язаннями, внаслідок чого виникає необхідність продажу майна.

Існуючі економічні, політичні, ринкові, соціальні та інші умови в Україні накладають своєрідний відбиток на причини і наслідки банкрутства.

Розвиток конкуренції, що супроводжує ринкові процеси, погіршення умов господарювання в умовах кризових явищ збільшує кількість підприємств в Україні, які переживають процедуру банкрутства.

Велика кількість підприємств-банкрутів негативно впливає на стан економіку України в цілому.

Література

1. Господарське законодавство. Навчальний посібник. / В.О. Кондратьєв. – К.: Ліра-К, 2009. – 468 с.
2. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14 травня 1992 року № 2343-ХІІ
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
4. С.Ф. Покропивний. Підручник / За ред. С.Ф. Покропивного. – вид. 2-ге, переаб. Та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
5. OpenDataBot. Сервіс моніторингу реєстраційних даних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://opendatabot.com/blog/31-bankruptcy>
6. Дубровик А. Регресивне банкрутство. Фонд ефективного управління
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feg.org.ua/>

Бойченко Анастасія Олександрівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
nastyia22-12@mail.ua*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Постановка проблеми. Для створення умов економічного зростання держави, Україна намагається розвивати всі сегменти фінансового ринку, зокрема кредитні кооперації. Кредитні спілки в Україні – досить поширений інститут з надання фінансових послуг. Однак цей різновид фінансових установ є неприбутковою організацією, тому їх діяльність відрізняється від банківських установ, від підприємств різних галузей господарства, і від інших видів кооперативів. Саме тому кредитні спілки не досконало досліджені у правовій науці України.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням правової сутності кредитних спілок присвячено праці багатьох вітчизняних вчених, серед них роботи : А.А. Довгополик, А.В. Духневич, Р.Р. Коцовська, А.Я. Оленчик, А.О. Пантелеймоненко та багато інших.

Невирішені раніше проблеми. На даний момент кредитні спілки дуже відомі серед українців, але громадяни не мають чіткого уявлення про діяльність і призначення кредитних спілок. Саме тому, кредитні спілки заслуговують на належну увагу влади і суспільства при розробці соціально-економічних програм.

Метою статті є дослідження поняття кредитна спілка, її органи управління і контролю, відомості статуту та формування майна.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кредитна спілка – це неприбуткова організація, заснована фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки [1]. Кредитна спілка є фінансовою установою, виключним видом діяльності якої є надання фінансових послуг, передбачених законом.

Головною метою діяльності кредитних спілок являється те, що вони надають фінансові послуги населенню України, через спільне заощадження членами кредитних спілок власних грошових коштів і взаємне кредитування за рахунок цих коштів на взаємовигідній підставі.

Кредитна спілка – юридична особа, яка має всі характерні ознаки. Тобто зареєстрована державним уповноваженим органом, націлена цивільною правоздатністю і дієздатністю. Вона має самостійний баланс, найменування, банківські рахунки, печатку, установчі документи, штамп та бланки зі своїм найменуванням, власну символіку.

Основними органами управління і контролю є:

1. Загальні збори членів – вищий орган; виключною компетенцією загальних зборів членів кредитної спілки є: затвердження статуту, внесення до нього змін і доповнень; обрання та відкликання членів спостережної ради та ревізійної комісії; затвердження річних результатів діяльності; прийняття рішення про порядок розподілу доходу та покриття збитків та ін.

2. Спостережна рада – обирається загальними зборами кредитної спілки та підзвітна їм; до компетенції цього органу належить: затвердження положень про порядок надання передбачених законом і статутом послуг членам кредитної спілки; встановлення видів кредитів, що надаються; визначення порядку прийняття рішень про придбання та продаж майна та ін.

3. Правління кредитною спілкою – виконавчий орган, який здійснює керівництво поточною діяльністю.

4. Кредитний комітет – спеціальний орган, відповідальний за організацію кредитної діяльності спілки; призначається спостережною радою та підзвітний загальним зборам членів кредитної спілки і спостережній раді, несе перед ними відповідальність за ефективність діяльності.

5. Ревізійна комісія – здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю [2].

Установчим документом являється статут, в якому виявляється:

1. найменування кредитної спілки та її юридична адреса;
2. мету створення і завдання кредитної спілки;
3. ознака членства у кредитній спілці;
4. порядок утворення і діяльності органів управління кредитної спілки, порядок утворення філій та відділень, їх повноваження;
5. права та обов'язки членів кредитної спілки;
6. умови і порядок вступу до кредитної спілки, порядок припинення членства;
7. порядок сплати вступних та інших внесків;
8. джерела надходження і порядок використання коштів та іншого майна кредитної спілки, в тому числі порядок і умови надання кредитів членам кредитної спілки, порядок формування та використання фондів, утворених спілкою;
9. порядок звітності та здійснення контролю за діяльністю органів управління кредитної спілки;
10. порядок внесення змін і доповнень до статуту кредитної спілки; порядок припинення діяльності кредитної спілки та вирішення майнових питань у зв'язку з його ліквідацією (реорганізацією); порядок покриття можливих збитків кредитної спілки; порядок розподілу доходів кредитної спілки [3].

Майно кредитної спілки формується за рахунок:

- вступних, обов'язкових пайових та інших внесків членів кредитної спілки (крім внесків (вкладів) на депозитні рахунки);
- плати за надання своїм членам кредитів та інших послуг, а також доходів від провадження інших видів статутної діяльності;
- доходів від придбаних кредитною спілкою державних цінних паперів;
- грошових та інших майнових пожертвувань, благодійних внесків, грантів, безоплатної технічної допомоги як юридичних, так і фізичних осіб, у тому числі іноземних;
- інших надходжень, не заборонених законодавством [4].

Кредитні спілки також мають право здійснювати наступні операції:

1. надавати позики членам спілки, в тому числі під заставу майна або майнових прав, та здійснювати пов'язані з цим фінансово-кредитні операції;
2. приймати внески (вклади) від членів спілки;
3. розподіляти доходи на вклади членів спілки пропорційно до внесених ними коштів;
4. створювати фонди спілки, в тому числі позиковий і резервний;
5. виступати поручителем виконання членами спілки зобов'язань перед третіми особами;
6. надавати позики іншим кредитним спілкам, асоціаціям кредитних спілок за наявності вільних коштів, використовувати кошти на потреби розвитку руху кредитних спілок, з благодійною метою [5].

Висновки. Кредитні спілки – це організація, створена задля допомоги одному із членів шляхом взаємного кредитування. Принципи діяльності кредитних спілок у тому, що один із членів організації, захищаючи свої грошові кошти від інфляції, розміщує їх на депозитні рахунки, а інші – користуються цими коштами на кредитній основі. Таким чином, діяльність кредитних спілок направлена не на отримання прибутку, а на поліпшення добробуту їх членів. Діяльність таких спілок ґрунтується на основних принципах: гласність, самоврядування, рівноправ'я членів організації, свобода вступу і виходу із членства. Тобто, частіше за все члени кредитних спілок об'єднанні спільними інтересами, місцем роботи, місцем проживання чи за іншими ознаками.

Література

1. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15. – Ст. 101.
2. Кредитні спілки у сфері господарювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5475094/page:38/>

3. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про кредитні спілки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012908.html
4. Про затвердження Примірного статуту кредитної спілки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine.uapravo.net/data/base36/ukr36190.htm>
5. Особливості та закономірності відродження та розвитку кредитних спілок в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://refdb.ru/look/1771500-pall.html>

Журба Віра Михайлівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
zhurba@donnuet.edu.ua

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН ПРАВ ЖІНОК ТА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Останніми роками у світі все більшої актуальності набувають питання гендерної рівності та прав жінок. Україна, як країна, що обрала шлях демократичного розвитку та наближення до світових стандартів законодавчої системи, не виняток серед провідних країн світу. Однак, попри прийняття законів та наказів щодо рівноправності статей, механізм їхньої дії досі є не чітким. Окрім цього, в Україні досі діють закони, що так чи інакше дискримінують жінок.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання правового регулювання гендерної рівності розглядаються у звітах правозахисних громадських організацій, роботах О. Уварової, Ю. Дячука. Особливості правового регулювання умов праці жінок та надання їм юридичних гарантій висвітлюють у своїх роботах І. Шульженко, С. Ковалевич, І. Коружа, Б. Лозан, О. Позняк.

Невирішені раніше проблеми. На даний час існує порівняно невелика кількість досліджень щодо гендерної рівності та загального стану прав жінок в Україні, які б комплексно характеризували їхній стан правових гарантій.

Метою статті є дослідження державних юридичних гарантій, що забезпечують гендерну рівність та права жінок в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. З 1980 року Україна долучилася до основних міжнародних зобов'язань, що пов'язані з забезпеченням гендерної рівності включаючи Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Пекінську декларацію та Платформу дій, на законодавчому рівні встановила політичну систему для гендерної рівності – Державну програму щодо забезпечення рівних прав та можливостей для чоловіків та жінок і національні плани, як додаток до Резолюції Радбезу 1324.

Попри вживання заходів щодо забезпечення гендерної рівності в Україні, жінки досі стикаються з перепонами у здійсненні соціальних, економічних і політичних прав. За даними Гендерної Тематичної Групи у 2014 році середня заробітна плата жінок становила 76,3% від зарплати чоловіків, а пенсія для жінок становила 67% від чоловічої [1].

Показник гендерної рівності є складно вимірюваним, так само як і рівень демократичності країни та верховенства права. Однак, міжнародні організації, як The World Economic Forum [2] та United Nations Development Programme [3] складають рейтинги та оцінюють показники гендерної рівності за певним переліком показників. Для рейтингу WEF, що щорічно публікується у звіті The Global Gender Gap Report, такими критеріями є: економічна участь та кар'єрні можливості, освіта, здоров'я та виживання, політичні права та можливості. Вже кілька років поспіль перше місце у рейтингу посідає Ісландія, як країна з найменшим гендерним розривом. Інші дев'ять, що йдуть у рейтингу після Ісландії – Норвегія, Фінляндія, Руанда, Швеція, Нікарагуа, Словенія, Ірландія, Нова Зеландія та Філіппіни. Україна у цьому рейтингу у 2017 році посіла 61 місце у списку зі 144 країн [4], покращивши свої показники на 8 сходинок у порівнянні з 2016 роком [5]. За рейтингом UNDP, що визначає Індекс гендерної нерівності, у якому враховуються такі індикатори, як репродуктивне здоров'я та економічний статус і розширення прав жінок у порівнянні з чоловіками, у 2015 році Україна посіла 84 місце серед 188 країн [6].

В Україні існує низка правових гарантій в сфері гендерної рівності. Проте, норми профільних законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про попередження насильства в сім'ї» лишаються суто декларативними через три головних причини. По-перше, тексти міжнародних документів сприймаються як абстрактні ідеї, що не пропонують практичного механізму вирішення життєвих ситуацій. По-друге, через низьку обізнаність із міжнародними стандартами у сфері захисту від гендерної дискримінації, жінки, особливо у маленьких містах та сільській місцевості, дозволяють порушувати їхні

права. По-третє, представники юридичної професії часто самі не можуть розпізнати випадки, коли порушення прав жінки стає наслідком дискримінаційних положень законодавства.

Дискримінаційними законодавчими положеннями, що на даний момент є дійсними в Україні є Закон . «Про внесення змін до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” щодо удосконалення пенсійного забезпечення», дію якого продовжено до 2022 року. За цим законом жінкам, яким виконалося 55 років за наявності страхового стажу не менше 30 років за умови звільнення з роботи, обмежено право на звернення за призначенням пенсії, що ставить під загрозу права жінок на пенсію, адже працювали жінки в умовах, якими передбачалася можливість виходу на пенсію у 55 років.

Окрім цього, не дивлячись на внесення норм до Закону України «Про Місцеві вибори» у 2015 році, щодо вимоги представництва однієї статі у виборчих списках кандидатів у депутати місцевих рад у багатомандатних виборчих округах не менше 30% загальної кількості кандидатів у виборчому списку, по Україні в середньому кількість жінок у відсотковому значенні у списках до обласних рад складала 29,6%, а поріг у 30% у жодній з обласних рад так і не було подолано. Такі показники свідчать про неготовність політичних партій реально підтримувати жінок на виборах

Після реформи поліції, беззаперечно, можна стверджувати про позитивні зміни у подоланні гендерного розриву в Україні. Наприклад, патрульна поліція міста Києва отримувала «Відзнаку гендерної рівноваги», адже 30% її складу – жінки.

У 2017 році в Україні було зроблено декілька серйозних позитивних кроків до забезпечення гендерної рівності та розширення прав жінок. Так наказом Міністерства охорони здоров’я від 13.10.2017 р. №1254 було визнано втрату чинності наказу Міністерства охорони здоров’я України від 29.12.1993 р. №256 «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт зі шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок». Таким чином, було скасовано заборону на перелік із понад 450 видів робіт. У переліку робіт зі списку були як дійсно шкідливі роботи, для працівників обох статей, так і такі професії як машиністи, водії окремих категорій транспорту, і певні сектори економіки, що не мають шкідливого впливу на людину. Скасувавши наказ «Про Перелік важких робіт...» держава розглядає жінку не як нездатну до прийняття рішень та вибору професії особу, а як працездатну та свідому особистість. Такий крок є позитивним, однак варто розглядати наявність пільг та юридичних гарантій для осіб, що задіяні на важких роботах зі шкідливими умовами праці та модернізувати обладнання, що знизило би рівень шкідливості для працівників обох гендерів.

Ще одним важливим кроком для розширення юридичних гарантій жінок та забезпечення гендерної рівності було підписання Президентом України Закону України № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Документ спрямований на узгодження положень чинного законодавства України у сфері протидії домашньому насильству та насильству стосовно жінок і адаптування його до європейських стандартів, що забезпечують підготування бази для ратифікації Стамбульської конвенції. Передбачено впровадження комплексного підходу до запобігання та протидії домашньому насильству, доповнено існуючі інструменти боротьби з ним, введено нові визначення термінів, що спрямовані на покращення захисту потерпілих від домашнього насильства жінок, чоловіків і дітей. Передбачається створення Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства, основною метою функціонування якого запобігання випадків домашнього насильства [7]. З огляду на те, що в Україні за останні роки щорічно реєструвалося близько 90 тисяч випадків насильства щодо жінок [1], прийняття закону про «Про запобігання та протидію домашньому насильству» дійсно було нагальним та актуальним.

Висновки. В Україні спостерігається позитивна динаміка у змінах законодавчих документів стосовно прав жінок та гендерної рівності. Проте, українським законодавцям є над чим працювати. Для розробки подальшого плану дій у сфері реалізації гендерної рівності та розбудови активної громади жінок, яка знатиме свої права, державним інституціям варто проводити інформаційні кампанії проти стереотипів соціальних ролей жінок та чоловіків залучаючи громадськість. Також варто продовжувати розробляти та втілювати практики, які зможуть дозволити підвищити кількість та якість політичного представництва жінок, збільшити цінність їхнього голосу.

Література

1. Гендерна рівність – Представництво ООН в Україні – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/nasha-robota/gender>
2. The World Economic Forum – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.weforum.org/>
3. UNDP in Ukraine України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ua.undp.org/>
4. The Global Gender Gap Report 2017– [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.pdf
5. The Global Gender Gap Report 2016 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/GGGR16/WEF_Global_Gender_Gap_Report_2016.pdf.

6. Human Development Reports – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/composite/GII>
7. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/paran3#n3>

Колесник Маргарита Юріївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ОСОБЛИВОСТІ БАНКРУТСТВА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Аналіз досліджень і публікацій. Здійснюючи аналіз дослідження, можна побачити реальну картину та причину банкрутства юридичних осіб та всі можливі шляхи виходу з нього з найменшим ризиком.

Невирішені раніше проблеми. Питання щодо банкрутства юридичних осіб не мало раніше такої актуальності ніж зараз.

Метою статті є показати проблеми юридичних осіб, щодо банкрутства, що є причиною їх виникнення, та як з мінімальним ризиком вийти з нього.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання банкрутства юридичних осіб, на сьогоднішній день є більш актуальним, ніж наприклад рік назад. Це пов'язано з внесенням поправок до законів, відміною та блокуванням реорганізації, неможливістю закрити фірму, відміною заміни директорів на номінальних директорів.

В результаті цих подій у юристів виникають деякі запитання, яким чином зараз закривати компанію коли заміна директора не є дійсною, не ефективна, реорганізація закрита, добровільна реорганізація супроводжується приїздом податкової і не має іншого виходу як зробити компанію банкрутом. Необхідно відмітити посилення контролю законодавства в сфері банкрутства, яке не відбулося. Складається таке враження, що зміни, які були внесені до закону записувалися буквально під диктування податкової.

Поправки, які вносилися до закону можна умовно розділити на групи:

По-перше це посилення контролю щодо субсидіарної відповідальності, у жовтні вступили в силу поправки, які уточнили поняття боржника для тієї особи, що контролює боржника. Директор компанії і засновник компанії, можуть давати обов'язкові розпорядження, тобто розширити перелік тих, хто потрапляє під субсидіарну відповідальність.

По-друге, якщо у податкового органу є більше 50% зареєстрованих голосів кредиторів, то керівник автоматично визнається винним у банкрутстві компанії.

Банкрутство – це безумовно інструмент рішення проблем, причому надскладних проблем підприємств.

Проблеми, які можна вирішувати за допомогою банкрутства:

- Закриття компаній з боргами, списування боргу;
- Стягнення боргів;
- Захист активів.

У справі про банкрутство юридичної особи присутні п'ять процедур, чотири з яких мають реабілітаційний напрямок, дати змогу розрахуватися з боргами і вийти з процедури банкрутства, і тільки конкурсне виробництво має ліквідаційний напрямок і спрямоване на те, щоб розпродати майно і продати компанію. Реабілітаційні процедури дають змогу вишикувати кредиторів у чергу і протримати їх там три роки.

Процедури у справі про банкрутство:

1. Спостереження – перша процедура, яка здійснюється при банкрутстві. Після подання заяви на банкрутство через два місяці заява розглядається судовим засіданням, перевіряється обґрунтованість заяви, і здійснюється процедура спостереження, ця процедура є реабілітаційною. **Метою процедури** є складання реєстрів кредиторів, фінансового аналізу, проведення перших зборів кредиторів, строк процедури приблизно 6 місяців. Ті, хто подав заяву у період до 30 діб, приймають участь у першому зборі кредиторів. До цього часу арбітражний керівник готує фінансовий аналіз і приносить його на збори кредиторів з пропозицією, у якому напрямку рухатися далі.

2. Фінансове оздоровлення – процедура спрямована на відновлення платоспроможності боржника; директор при цьому зберігає свої повноваження, підприємство продовжує працювати строком до двох років. На практиці рідко застосовується така процедура, тому що введення фінансового

оздоровлення потребує забезпечення у вигляді банківської гарантії, грошових засобів. Якщо є засоби, щоб забезпечити, то відповідно є засоби, щоб вийти з банкрутства.

3. Зовнішнє управління – має дві головні відмінності від фінансового оздоровлення: не потребує матеріального забезпечення і керівник боржника усувається, а на його місце приходять зовнішній керівник. Цей процес навідину від попереднього є працюючим. Після введення зовнішнього управління, затверджується план, і підприємство працює за планом до двох років. Зовнішній керуючий звітує кожні три місяці перед зборами кредиторів, кредитори контролюють виконання плану, і якщо все йде за планом, значить все нормально.

В кінці процедури ми бачимо результат, чи є процедура завершеною чи ні; якщо ні, то переходимо до наступної процедури: конкурсне виробництво.

4. Конкурсне виробництво – після введення конкурсного виробництва, директор є усуненим від своїх повноважень. **Метою процедури** є задоволення потреб кредиторів. Після проведення процедури всі керівні органи втрачають свої повноваження, єдиним що залишається – це вирішити на яких умовах заключати договори, тобто засновник може знайти гроші тільки для того, щоб розрахуватися з кредиторами, інших повноважень не має. Арбітражний керівник приймає всі документи від підприємства-боржника, проводить інвентаризацію майна і публікує інформацію у Єдиному реєстрі.

Також передбачені дві спрощені процедури: банкрутство відсутнього боржника та боржник якого можна ліквідувати.

Процедура банкрутства (позбавлення від боргів)

В цій процедурі присутні сам боржник, кредитори, які поділяються на дві категорії: кредитні організації та уповноважений орган. Також суд, арбітражний керуючий.

Ліквідація – це одна із форм припинення юридичної особи, вона здійснюється без переходу прав і обов'язків підприємця що ліквідується, до інших осіб, тобто без права наступництва. При ліквідації підприємця його права і обов'язки припиняються. Відповідно до статей 104 Цивільного кодексу України та 59 Господарського кодексу України юридична особа припиняється також в результаті реорганізації. При ліквідації підприємства обов'язковим є проведення інвентаризації, затвердженої наказом Міністерством фінансів України від 11.08.1994 року, і зареєстрованої у Міністерстві Юстиції України 26.08.1994 року за № 202/412, та пунктом 12 Порядку подання фінансової звітності затвердженого постановою Кабінетом Міністрів України від 28.02.2000 року № 419.[1]; [2]

Стаття 83. Припинення провадження у справі про банкрутство.

У випадках, передбачених пунктами 4-7 частини першої цієї статті, господарський суд ухвалі про припинення провадження у справі зазначає, що вимоги конкурсних кредиторів, які не були заявлені в установленний цим Законом строк або відхилені господарським судом, вважаються погашеними, а виконавчі документи за відповідними вимогами визнаються такими, що не підлягають виконанню.

http://protokol.com.ua/ua/pro_vidnovlennya_platospromognosti_borgnika_abo_viznannya_yogo_bankrutom_statya_83/ [3]

Висновки. Розглянувши та проаналізувавши питання банкрутства юридичних осіб, можна зробити висновок, що зіштовхнувшись з цією проблемою, підприємцям залишається не так багато варіантів вирішення проблеми. Здавалося б, що держава у першу чергу має прийти на допомогу, але ж ні, натомість, навпаки, приймаються такі закони і рішення, які ще більше пригнічують і загрожують у такі рамки, де складно щось зробити та зберегти. Це дуже прикро тому, що всі намагаються мати вигоду з того, що підприємець стане банкрутом і майже нічого не роблять для того щоб просто допомогти, знайти раціональніше вирішення. І підприємцям не залишається нічого іншого, ніж добровільно збанкрутити компанію, не важливо це буде його провиною чи ні, але він автоматично признається винним. Також при ліквідації юридичної особи обов'язковим є проведення інвентаризації, та оцінка майна. Після чого затверджують положення про торги. Якщо на торгах майно не буде розпроданим то воно автоматично відходить державі. Дуже шкода що зарадити цьому майже не можливо, посилюється контроль податкових органів, які «підливають масло у вогонь», закони, які раніше були прийнятими змінюються зовсім у протилежний бік направлені не на допомогу, а скоріше на знищення. І тут виникає зовсім доречне питання, чому ж у нас все так погано та тому що ніхто не хвилюється про майбутнє, живуть сьогоднішнім днем, головне, що їм зараз зручно і добре, а що буде завтра, через рік, чи десять років, нікого не хвилює.

Література

1. Цивільний кодекс України стаття 104 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page15> [1]
2. Господарський кодекс України стаття 59 <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [2]
3. Конституція України від 28.06.1996 р. Офіційне видання. Урядовий кур'єр, 1996, 07, 13.07.96 N 129 - 130.
http://protokol.com.ua/ua/pro_vidnovlennya_platospromognosti_borgnika_abo_viznannya_yogo_bankrutom_statya_83/ [3]

4. Вечірко В. процедура банкрутства. // Юридична практика. – 2006.- №12. –
С. 11 - 12. <http://pravo.ua/article.php?id=10005811>

Кошкіна Діана Анатоліївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Існування стабільного розвитку держави та всіх її регіонів забезпечується шляхом проведення державної політики, яка виступає, як регулятор господарських відносин. Економічний зміст державної підтримки полягає в розробці та реалізації системи державних програм ресурсного, фінансового, науково-технічного, консультативного, кадрового та іншого сприяння розвитку підприємництва, який наразі не забезпечено в повному обсязі.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти становлення та функціонування підприємницької діяльності було розглянуто у працях наступних зарубіжних: Р. Кантільйон, А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Д. Сей, К. Маркс, А. Маршалл та вітчизняних вчених О. Барановського, З. Варналія, Л. Воротиної, А. Кисельова, Ю. Клочка, Т. Ковальчука, Л. Мельника, Ю. Ніколенка, Є. Панченка, В. Рибалкіна, С. Реверчука, О. Турчинова, А. Чухна.

Невирішені раніше проблеми. Наразі існує достатня кількість досліджень стосовної даної теми, проте деякі аспекти все ще потребують доопрацювання, наприклад, підвищення ефективності реалізації державної регуляторної політики, створення матеріально-технічної та фінансової підтримки малого бізнесу, також простежується проблемність доступу до ресурсів (високі відсоткові ставки), відсутність ефективної функціонуючої системи дієвої взаємодії середнього та малого бізнесу на регіональному рівні, відсутність повноцінної діючих інфраструктурних елементів підтримки розвитку підприємницького сектора.

Метою статті є дослідження особливостей функціонування механізму державного регулювання малого та середнього бізнесу та визначення можливих перспектив його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною рушійною силою на шляху до цивілізованих ринкових відносин є розвиток підприємництва, який може бути ефективним та мати позитивний вплив на соціально-економічні процеси завдяки існуванню виваженої державної політики щодо регулювання підприємницької діяльності.

Державне регулювання підприємництва є напрямом державної політики, спрямованим на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та способом, що встановлюються Конституцією та законами України [1, с.18].

Основними функціями державного регулювання підприємницької діяльності є:

- 1) підтримка та розвиток конкуренції, антимонопольне регулювання;
- 2) сприяння розширенню існуючих, створенню та залученню нових суб'єктів господарювання;
- 3) забезпечення ефективного функціонування підприємницьких структур;
- 4) захист прав як підприємців, так і споживачів їх продукції;
- 5) забезпечення надходжень до всіх рівнів бюджетів від діяльності підприємницьких структур.

Необхідно зазначити, що відповідно до Господарського кодексу України держава *гарантує всім підприємцям*, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права та рівні можливості для залучення і використання всіх необхідних видів ресурсів.

Основні напрями державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні визначено ст. 4 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»:

- 1) удосконалення та спрощення порядку ведення обліку в цілях оподаткування;
- 2) запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва, що відповідають критеріям, встановленим у податковому законодавстві;
- 3) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення постачання продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб;

- 4) забезпечення фінансової державної підтримки малих і середніх підприємств шляхом запровадження державних програм кредитування;
- 5) сприяння розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва;
- 6) гарантування прав суб'єктів малого і середнього підприємництва під час здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;
- 7) сприяння спрощенню дозвільних процедур та процедур здійснення державного нагляду (контролю), отримання документів дозвільного характеру для суб'єктів малого і середнього підприємництва та скороченню строку проведення таких процедур;
- 8) організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 9) впровадження механізмів сприяння та стимулювання до використання у виробництві суб'єктами малого і середнього підприємництва новітніх технологій, а також технологій, які забезпечують підвищення якості товарів (робіт, послуг) [2].

Варто зазначити, що створення та реалізація державної політики щодо розвитку й підтримки підприємництва здійснюється Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва (Держпідприємництво України), який є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Для активізації та повної реалізації вищезазначених напрямів державної політики в сфері малого та середнього підприємництва необхідно звернути увагу на збільшення і забезпечення зайнятості населення, і завдяки цьому перехід населення від бідності – через самозайнятості і розвиток малого підприємництва – до середнього класу. Необхідне додаткове стимулювання суспільства та спонукання до підприємницької діяльності, наприклад, для цього: проводити семінари та курси підвищення кваліфікації для всіх бажаючих розпочати підприємницьку діяльність. Також, наразі доцільно буде провести необхідні заходи по залученню нових кваліфікованих кадрів для сфери підприємництва та навчання незайнятого населення основам підприємницької діяльності, при перепідготовці та підвищенні кваліфікації особливу увагу приділяти професіям, що не тільки користуються попитом на ринку праці, але й дають змогу започаткувати власну справу; здійснення консультаційної та організаційної допомоги підприємцям-початківцям з питань законодавства й оподаткування; надавати одноразову грошову допомогу для започаткування власної підприємницької справи (за умови представлення бізнес-плану).

Висновки. Таким чином, саме державні структури шляхом ефективної дії та повної реалізації вищезазначених напрямів державної політики у сфері підприємництва можуть сприяти успішному розвитку підприємницьких структур в Україні та зростанню національного добробуту в цілому.

Література

1. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. 239с.
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електрон. ресурс]. Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-17. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

Зубенко Юлія Олександрівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
julia.zubenko6@gmail.com

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Туризм є одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури. Також це прибуткова, динамічна та перспективна галузь світового господарства. Важливе значення для туризму має державна політика підтримки, розвитку туристичної інфраструктури, створення кращих умов для іноземних та внутрішніх туристів.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед вітчизняних вчених розглядом даної теми займалися: Л.М. Донченко [1], К.В. Жадько [2], С.Г. Захарова [3], А.Х. Ляшенко [4], Є.В. Козловський [5], О.А. Мельниченко [6], Н.І. Остап'юк [7] та інші.

Невирішені раніше проблеми. Сфера державного регулювання туризму і зараз є малоефективною, не дивлячись на достатню кількість різноманітних наукових досліджень. Більша кількість актуальних для сфери туризму питань залишаються без уваги державних органів влади.

Метою статті є пропонування шляхів вдосконалення державного регулювання сфери туризму в Україні, що підвищить добробут країни та дозволить раціонально використовувати туристичні атракції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний туризм характеризується невеликою активізацією, проте є багато досить вагомих стримуючих факторів для цієї галузі. Серед них можна виділити: недосконалість нормативно-правової бази, суперечливість і неузгодженість деяких положень, відсутність ефективної держпрограми туристичного регулювання, як перспективного напрямку для держави, конкретних методик та механізмів її реалізації.

Сучасне регулювання туристичної діяльності відбувається згідно з великою кількістю документів, а також законодавчих актів (табл. 1).

Таблиця 1. Законодавчі акти з регуляції туристичної сфери України

Вид законодавчого акту	Назва законодавчого акту
Закон України	Про туризм (від 15.09.1995 № 324/95-ВР)
	Про курорти (від 05 жовтня 2000 р. № 2026-ІІІ)
Укази Президента України	Про деякі заходи щодо розвитку туристичної та курортно-рекреаційної сфери України (11 березня 2003 р. № 207/2003)
	Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні (від 21 лютого 2007 р. № 136/2007)
	Про Стратегію економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 роки (від 28 квітня 2004 № 493/2004)
Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України	План заходів щодо державної підтримки розвитку сільського туризму на 2006-2010 роки (від 03 липня 2006 р. № 373-р)
	Заходи щодо розвитку іноземного і внутрішнього туризму (від 27 червня 2003 р. № 390-р, ред. від 16 травня 2007 р. № 738)
	Державна стратегія регіонального розвитку на період 2015 року (від 21 липня 2006 р. № 1001)
Накази Міністерства культури та туризму України	Галузева програма туристичного забезпечення в рамках підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу (від 28 грудня 2007 р. № 1784/0/16-07)
Державні національні стандарти	ДСТУ 4268:2003 “Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги”
	ДСТУ 4269:2003 “Послуги туристичні. Класифікація готелів”
	ДСТУ 4527:2006 “Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення.

Регулюючим органом сфери туризму в Україні є Міністерство інфраструктури України. Центральним органом виконавчої влади з забезпечення державної політики у сфері туризму та курортів виступає Державне агентство України з туризму та курортів. Пріоритетними для його діяльності є:

- підтримка нової моделі науково-технологічних перетворень українського туризму, що орієнтовані на інноваційний розвиток та забезпечення сталих конкурентних переваг українського туристичного продукту на світовому ринку;
- забезпечення розвитку в'їзного та внутрішнього туризму, курортів;
- децентралізація, підтримка місцевих ініціатив в розвитку туризму;
- поширення інформації про Україну і її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку та всередині держави;
- підтримка різних форм міжнародного кооперування в сфері міжнародного туристичного обміну.

Найважливішою проблемою розвитку туристичної сфери України є низьке фінансування з боку держави та низька підтримка. Для вирішення цього питання мають бути створені спеціалізовані фонди, що можуть бути використані з метою фінансування сфери туризму за рахунок субсидування і дотування окремих суб'єктів. Їх формування має відбуватися за рахунок створення сприятливих умов для залучення коштів господарюючих суб'єктів туристичної сфери, а також інвестицій, як в межах країни, так і з-за кордону.

Також недостатньо ефективною та прозорою є процедура розподілу та використання коштів. Саме тому повинні бути розроблені чіткі і прозорі механізми формування фондів, розподілу коштів, встановлення відносин паритетності між регіонами, містами і навіть окремими суб'єктами сфери туризму. Пріоритетність і надання певних пільг мають бути забезпечені тим проектам і програмам, що передбачають витрачання цільових коштів на пропозицію послуг в напрямках в'їзного туризму та перспективних видів туризму (сільського, зеленого, екологічного, культурного, спортивного,

екстремального, соціального тощо), відновлення і розбудову туристичної інфраструктури на периферійних територіях.

Висновки. Враховуючи вищевикладене можна зробити висновок про необхідність визначення основних стратегій, тактик та напрямків розвитку туристичної сфери України з чітким формулюванням строків, відповідальних осіб та способами і критеріями їх досягнення. Покращення туристичної сфери можна досягти шляхом: розвитку туристичної інфраструктури, підвищення кваліфікованості кадрів, вивченням нових технологій, удосконалення інвестиційної політики в сфері туризму, оптимального використання природних та рекреаційних ресурсів.

Література

1. Донченко Л.М. Проблеми та перспективи державної підтримки розвитку туризму / Л.М. Донченко, Н.П. Гостева // Держава та регіони. Сер. “Державне управління”. - 2010. - №1. - С.37-42.
2. Жадько К.В. Понятійне визначення механізмів державного управління міжнародним туризмом / К. В. Жадько // Держава та регіони. Сер. “Державне управління”. - 2008. - №3. - С. 72-76.
3. Захарова С.Г. Шляхи удосконалення державного регулювання туристичної сфери / С.Г. Захарова // Держава та регіони. Сер. “Державне управління”. - 2008. - №3. - С.81-87.
4. Ляшенко А.Х. Інструменти здійснення регуляторної політики в галузі туризму / А.Х. Ляшенко // Держава та регіони. Сер. “Економіка та підприємництво”. - 2010. - №1. - С.110-113.
5. Козловський Є.В. Державне регулювання в галузі туризму: становлення та розвиток в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. держ. упр.: спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / Є.В. Козловський. - К., 2008. - 18 с.
6. Мельниченко О.А. Теоретико-методологічні основи державного регулювання туризму [Електронний ресурс] / О.А. Мельниченко // Державне будівництво. - 2010. - №2. - Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/melnichenko_o2.htm
7. Остап'юк Н.І. Державне регулювання розвитку туристичної галузі в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.03 “Економіка та управління національним господарством” / Н.І. Остап'юк. - Х., 2011. - 20 с.

Ковалевська Софія Владиславівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
sofikovalevskaya1598@gmail.com

БЕЗПЕКА В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Відповідно до ст. 13 ЗУ «Про туризм», безпека в галузі туризму – сукупність факторів, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи в межах своїх повноважень вживають заходів, спрямованих на:

- забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля при здійсненні туристичних подорожей, захист громадян України за її межами;
- забезпечення особистої безпеки туристів, збереженість їх майна, невзавдання шкоди довкіллю;
- інформування суб'єктів туристичної діяльності про загрозу безпеці туристів у країні (місці) тимчасового перебування;
- надання необхідної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації;
- забезпечення туристам (екскурсантам) можливості безперешкодного одержання медичної, правової та інших видів невідкладної допомоги, доступу до засобів зв'язку;
- заборонення використання туризму з метою незаконної міграції, сексуальної, трудової та інших видів експлуатації громадян;
- охорону туристичних ресурсів України, встановлення гранично припустимих навантажень на об'єкти культурної спадщини та довкілля;
- забезпечення безпеки об'єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф та інших надзвичайних ситуацій тощо.

З метою забезпечення безпеки туристів суб'єкти туристичної діяльності, здійснюючи відповідний вид діяльності, зобов'язані:

- інформувати туристів про можливі небезпеки під час подорожі, необхідність виконання загальнообов'язкових вимог та запобіжних чи попереджувальних заходів (медичних щеплень тощо);
- створювати безпечні умови в місцях надання туристичних послуг, забезпечувати належне облаштування трас походів, прогулянок, екскурсій тощо;
- забезпечувати спеціальні вимоги безпеки під час надання туристичних послуг з підвищеним ризиком (автомобільний, гірський, лижний, велосипедний, водний, мотоциклетний, пішохідний туризм, спелеотуризм тощо);
- забезпечувати туристів кваліфікованими фахівцями туристичного супроводу, спеціальним спорядженням та інвентарем;
- забезпечувати навчання туристів засобам профілактики і захисту від травм, попередження нещасних випадків та надання першої медичної допомоги;
- забезпечувати надання оперативної допомоги особам, які постраждали під час подорожі, транспортування потерпілих;
- оперативно інформувати органи місцевої влади та відповідальних осіб про надзвичайні ситуації, в яких опинилися туристи, подавати відомості про зниклих осіб.

Проявляється безпека в галузі туризму у трьох основних формах:

- 1) безпека особиста (фізична);
- 2) безпека майна;
- 3) зовнішня безпека [1].

Не менш важливим в організації подорожі туристів є *медичне страхування*.

Страхування туристів – система взаємовідносин між страховою компанією і туристом по захисту його життя, здоров'я і майнових інтересів, при настанні страхових випадків. Медичне страхування покриває всі витрати на медичні послуги, послуги зі стаціонарного лікування, придбання ліків, догляд за хворим, а у випадку смерті за кордоном – транспортування тіла на батьківщину.

У ст.16 ЗУ «Про туризм» зазначається, що страхування туристів є обов'язковим і забезпечується суб'єктами туристичної діяльності на основі угод із страховиками. Туристи вправі самостійно укладати договори на таке страхування. У цьому випадку вони зобов'язані завчасно підтвердити туроператору чи турагенту наявність належним чином укладеного договору страхування.

Інформація про умови обов'язкового страхування має бути доведена до відома туриста до укладення договору на туристичне обслуговування.

Обов'язкове страхування здійснюється один раз на весь період туристичної подорожі.

За вимогою туриста туроператор чи турагент забезпечують страхування інших ризиків, пов'язаних із здійсненням подорожі.

За бажанням туриста з ним може бути укладено угоду про страхування для покриття витрат, пов'язаних з анулюванням договору на туристичне обслуговування з ініціативи туриста, або угоду про страхування для покриття витрат, пов'язаних з передчасним поверненням до місця проживання при настанні нещасного випадку або хвороби.

Додатково до медичного страхування турист може застрахуватися від інших ризиків. Наприклад, власник пластикової картки серії «Visa Classic» чи «Master Card» при поїзді за кордон може застрахуватися від фінансового ризику. Такі програми орієнтовані на туристів, які, заощаджуючи свій час, вирушають на відпочинок із пластиковими картками, а не з пачками валюти.

Багато страхових компаній пропонують страхування від ризику невіїзді в заплановану поїздку за кордон. За незначних витрат застраховані зможуть повернути свої гроші у разі невіїзду з поважних причин: через хворобу застрахованого чи його близьких родичів, відмову у видачі в'їзної візи посольствами країн Шенгенської угоди й інших, значні майнові збитки при пожежі, затопленні квартири й ін., повістку до суду, запізнення не з власної провини. Застрахувавшись від фінансових втрат, турист при страховій сумі, наприклад, у 1000 дол. США, заплатить внесок усього близько 20 дол. США.

Туристи можуть застрахуватися також від ризику затримки закордонної поїздки, ризику втрати чи викрадення документів під час поїздки тощо. Плануючи свою поїздку за кордон, туристи завжди повинні бути готовими до будь-яких несподіванок і прагнути звести до мінімуму їхні наслідки, перекладаючи свої турботи на туроператорів і страхові компанії [2].

Висновок. Отже, для того, щоб провести відпочинок безпечно та попередити можливі загрози життю туристів, суб'єкти туристичної діяльності мають проінформувати подорожуючих про небезпеки, які можливі під час подорожі, контролювати наявність медичних довідок про щеплення (є обов'язковою умовою для відвідування екзотичних країн), забезпечувати туристів належним облаштуванням трас, екскурсій, походів, а також особливі вимоги безпеки в місцях надання туристичних послуг з підвищеним ризиком (лижний, гірський, спелеотуризм, мотоциклетний туризм тощо). При настанні надзвичайних

ситуацій, співробітники туристичної галузі повинні оперативно надати допомоги постраждалим особам, а також швидко повідомити про органи місцевої влади та компетентні органи з надзвичайних ситуацій.

Важливим елементом в плануванні власної подорожі є медичне страхування. Укласти договір на страхування можна як самостійно, так і у турфірмі. Страхування допомагає компенсувати витрати, які турист зазнав при настанні страхового випадку. Воно є обов'язковим і здійснюється один раз на весь період подорожі. За бажанням туриста, страхування може бути додатковим на інші ризики: у зв'язку з анулюванням договору на туристичне обслуговування, у разі невилізду з поважних причин.

Таким чином, заходи щодо гарантування особистої безпеки туристів спрямовані на забезпечення не заподіяння шкоди життю та здоров'ю туристів, а також відшкодування матеріальних витрат при настанні страхового випадку під час туристичних подорожей та організованого туруператорами відпочинку.

Література

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
2. Медичне страхування туристів. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pidruchniki.com/11200611/turizm/medichne_strahuvannya_turistiv

Козлова Валентина Віталіївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
kozlova_v@donnuet.edu.ua

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

Постановка проблеми. На сьогоднішній день у багатьох країнах світу питання дотримання та захисту прав людини і громадянина стоїть дуже гостро. За останні 20 років в країнах ЄС, СНД, Азії було створено безліч нормативно-правових актів, які закріплюють права, свободи і обов'язки людини та громадянина, механізми їх реалізації та захисту. В Україні людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, тому утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженню механізмів захисту прав приділяють значну увагу багато вітчизняних та закордонних вчених, зокрема: Заворотченко Т.М., Кавун В.Ф., Огородник О.Г., Сидорчук Ю.М., Рагозін М., Погорілко В.Ф., Рогозін М.П., Скакун О.Ф., Стадник Г.Н., Рабинович П.М., Алексєєв О.С., Бисага Ю.М., Палінчак М.М., Белов Д.М., Данканич М.М., Гессен В.Н., Гомен Д., Гумбольдта В., Карпець І.І., Калугін В.Ю., Іоффе О.С., Мотвилавка Е.Я., та Рогозіна М.П. тощо.

Метою даної роботи є обґрунтування поняття «механізми захисту прав людини та громадянина», визначення їх складових та подальший розвиток в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конституційно-правовий механізм захисту людиною своїх законних прав та свободі законних інтересів громадян представляє собою систему правових норм, організаційних засобів і способів, умов і вимог, за допомогою яких здійснюються охорона і захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, що передбачена Конституцією України (прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року).

Відповідно до Конституції України кожна людина є вільною і рівною у своїй гідності та конституційних правах, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, а також має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості (ст. 23 Конституції України).

Не може бути привілеїв чи обмежень у разі невідповідності за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, сексуальної орієнтації, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Жінки рівні з чоловіками можуть брати участь в громадсько-політичній і культурній діяльності, здобувати освіту, професійну підготовку, працювати та отримувати винагороду; на державному рівні проводяться спеціальні заходи щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановлюються пенсійні пільги; створюються умови, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; а також правовий захист, матеріальна і моральна підтримка материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям (ст. 24 Конституції України)[1].

До конституційно-правових засобів захисту прав та свобод людини та громадянина, визначених Конституцією України, належать:

- Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України(ст.32);
- Кожному гарантується право знати свої права і обов'язки;
- Закони та інші нормативно-правові акти, які визначають права, свободи та обов'язки громадян, але не доведені до їх відома у порядку, встановленому законом, є нечинними (ст. 57);
- Закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи(ст.58);
- Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав(ст.59);
- Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України(ст.64).

Одним із основоположних конституційно-правових принципів правозахисту є принцип презумпції невинуватості, який означає, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду, і що ніхто незобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину (ст.62 Конституції).

Доводити вину особи мають той орган чи посадова особа, які звинувачують. Остаточне рішення з цього приводу може прийняти тільки суд, який повинен розглянути відповідну справу у судовому порядку із дотриманням усіх передбачених законом процесуальних вимог.

Конституція України, визначаючи права та свободи людини невідчужуваними і непорушними, гарантує недоторканість конституційних прав та свобод і забороняє їх скасування (ст. 21, 22 Конституції). Якщо законопроект про зміну Конституції передбачає скасування чи обмеження прав та свобод людини і громадянина, він має бути в обов'язковому порядку відхилений Верховною Радою України, а Конституція повинна залишитися незмінною [2].

За думкою Б. М. Габрічідзе та А. Г. Чернявського конституційні гарантії поділяють на загальні: конституційний лад, державний захист прав та свобод людини і громадянина, самозахист прав і свобод, судовий захист, міжнародний захист, та гарантії правосуддя. Найбільш ефективним інститутом судового захисту прав і свобод людини в Україні є конституційне правосуддя.

Закон України «Про Конституційний Суд України» прийнятий 16 жовтня 1996 р. описує існуючі особливості провадження у справах, які стосуються захисту прав та свобод людини і громадянина. У разі невідповідності норм чинного законодавства принципам і нормам Конституції України стосовно прав та свобод людини і громадянина порушується питання про відкриття провадження у справі щодо відповідності норм чинного законодавства. Основними причинами виявлення невідповідності можуть бути:

- 1) виникнення спірних питань щодо прийнятих і оприлюднених у встановленому порядку законів, інших правових актів відповідно до Конституції України;
- 2) ведення дискусій та суперечок щодо конституційності правових актів, виявлених у процесі загального судочинства;
- 3) виникнення спірних питань щодо відповідності до Конституції України правових актів, виявлених органами виконавчої влади в процесі їх застосування та Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини у процесі його діяльності.

У разі виникнення у процесі загального судочинства спору щодо конституційності норми закону, яка застосовується судом, провадження у справі зупиняється. За таких умов відкривається конституційне провадження у справі, і справа розглядається Конституційним Судом України невідкладно [3].

Необхідно зазначити, що у сучасному світі не існує єдиної точки зору щодо того, яким повинні бути конституційно-правові механізми захисту прав, свобод і законних інтересів громадян, тобто вони є не універсальними. Головною проблемою також є недостатнє законодавче закріплення основних етапів застосування більшості механізмів, відсутність їхнього тлумачення.

Механізми захисту прав в країнах, які належать до різних систем права відрізняються їх розвиток та функціонування залежить не тільки від законодавця, а й від народу, його історії та культури. Існуючі механізми захисту прав є повною мірою відображенням і проявом духу, розвитку, характеру й реальних умов існування народу. У країнах, що належать до континентальної системи права функціонує один механізм захисту прав, а в країнах, які належать до системи загального права інший. У рамках однієї правової системи, механізми захисту прав відрізняються один від одного й мають свої особливості. Відомо, що в країнах, що належать до континентальної системи права на перший план висунуто норми права. В країнах, що належать до системи загального права основне значення має юридична практика, тобто судовий прецедент [4].

Висновки. Отже, основною метою конституційно-правових механізмів є захист та рівність прав, а також вільний розвиток. Для того щоб механізми захисту прав, свободи законних інтересів громадян були універсальні, потрібно підвищувати їх ефективність. Народ і суспільство повинні змінювати свою правову культуру і правосвідомість, через виховання дітей з адекватною самооцінкою, самоповагою, повагою та сприйняттям інших, освічених, впевнених у собі, з критичним мисленням, розвиненим почуттям емпатії, соціальної відповідальності, які вміють самостійно думати і приймати правильні рішення. Так як саме виховання та освіта формують право, а отже й всі наявні правові механізми захисту прав.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р.// Електронне джерело – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Міжнародні засоби захисту прав та свобод людини і громадянина - Бисага Ю.М., Палінчак М.М., Белов Д.М., Данканич М.М., місто Ужгород, 2003 рік.- 57 с.
3. Конституційне право України: навчальний посібник / О. В. Совгіря, Н.Г.Шукліна – Видавництво: Юрінком Інтер, 2007 рік.
4. Механізми захисту прав людини та громадянина: сутність і перспективи розвитку в Україні - Ю.М. Сидорчук, НАВС м. Київ, 2013 рік.

Коноплянко Вікторія Вікторівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

СИСТЕМА АНТИТЕРОРИСТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Актуальність статті: Як нам відомо, тероризм розповсюджується і його небезпека зростає в усьому світі. Тероризм є однією з найгостріших проблем та загроз для світової спільноти, який негативно впливає як на рівні суспільного життя всередині держави, так і на рівні міжнародних відносин.

Постановка проблеми: Відомо, що тероризм є складним, багатовимірним та багаторівневим негативним явищем реальної дійсності, що спричиняє шкоду у різноманітних сферах життєдіяльності людей та потребує застосування комплексу заходів щодо його виявлення, припинення, відшкодування наслідків терористичних посягань та запобігання терористичним загрозам. Тому завданням України як правової держави є створення ефективних правових основ протидії тероризму, що сприятиме забезпеченню реалізації основних прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, у ст. 3 якої вказується, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Аналіз останніх досліджень: У правовій діяльності цієї проблематики займалася немала кількість дослідників, такі як: В.А. Ліпкана, який досліджував концептуальні питання побудови антитерористичного законодавства, В.Ф. Антипенка, який зосередив свою увагу на питаннях взаємодії міжнародного та національного антитерористичного права, В.П. Ємельянова та С.С. Яценка, які провели порівняльний аналіз антитерористичного законодавства різних держав.

Тероризм як соціальне явище обумовлений соціальними, політичними й економічними чинниками та має наступні ознаки: виключно політично вмотивована; насильницька, або така, що погрожує використанням насильства; призначена для того, щоб мати довготривалий психологічний вплив, не лише для знищення конкретної жертви чи об'єкта [2].

Нам відомо, що проблема протидії терористичній загрозі є новою для практики державотворення в Україні. Свій безпосередній розвиток на території нашої держави означена загроза отримала у 2011 році з вчинення терористичного акту в м. Макіївці Донецької області. Саме відсутністю до останнього часу фактів прояву терористичної діяльності в Україні можна пояснити низьку активність учених і практиків у сфері забезпечення національної безпеки до розроблення комплексу заходів з протидії терористичній діяльності. Таким чином, протидія та запобігання тероризму на території України має ґрунтуватися, насамперед, на законодавчо визначених на національному рівні принципах з урахуванням основних положень контр-терористичної стратегії ООН, Європейського Союзу та комплексному дослідженні цього негативного явища. З метою дотримання основних принципів, визначених національним і міжнародним законодавством, проблему протидії тероризму на території України треба розв'язувати шляхом зосередження зусиль на запобіганні, виявленні та припиненні терористичної

діяльності, усуненні та мінімізації її наслідків, і, нарешті, інформаційному та науковому забезпеченні боротьби з тероризмом, міжнародному співробітництві в цій сфері.

Фахівці визнають, що чинний Закон України «Про боротьбу з тероризмом» 2003 року не здатен ефективно регулювати антитерористичні заходи, оскільки він спрямований переважно на вирішення окремих питань протидії терористичній діяльності, зокрема щодо проведення спеціальних операцій. Мабуть, саме це зумовило появу Указу Президента України «Про Концепцію боротьби з тероризмом» та відповідного плану заходів з її реалізації, в яких передбачено: визначення та аналіз причин і умов, що сприяють поширенню тероризму; удосконалення правових та організаційних основ боротьби з тероризмом; удосконалення існуючих, розроблення та імплементація нових методів боротьби з тероризмом; оптимізація шляхів і способів захисту прав і свобод людини та громадянина, захисту суспільства й держави від терористичних посягань; інформаційне, наукове, кадрове та матеріально-технічне забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби з тероризмом; підвищення рівня інформованості суспільства про небезпеку та масштаби тероризму; формування громадської думки з метою сприяння ефективній реалізації державної політики у сфері боротьби з тероризмом; розвиток міжнародного співробітництва у сфері боротьби з тероризмом [3, 4, 5].

З огляду на викладене, в свою чергу ми можемо запропонувати систему заходів по боротьбі з тероризмом:

- розроблення державної стратегії, концепції і доктрини по боротьбі з тероризмом;
- створення окремої синтетичної структури по боротьбі з тероризмом, яка б мала вертикальне підпорядкування – Президенту України. Формування цієї структури має відбуватись за рахунок найбільш кваліфікованих співробітників СБУ, МВС, УДО, ЗС, МНС;
- участь України у всіх міжнародних програмах по боротьбі з тероризмом, які відповідають її національним інтересам;
- ініціювання підписання регіональних угод, як одного з найефективніших інструментів по боротьбі з тероризмом;
- з урахуванням стратегічного напрямку розвитку України – членство у Європейському Союзі – ініціювання створення у складі Європолу окремого європейського підрозділу по боротьбі з тероризмом, який був би підпорядкований ЄС і здійснював би свої повноваження з дозволу всіх країн учасників ЄС.

Як говорив В.Є. Петрищев, легше попередити, ніж боротися з негативними терористичними наслідками, адже удосконалення антитерористичного законодавства не вирішує всіх проблем, яке створює сьогодні тероризм для цілого світу в тому числі і для України. Закони, спрямовані на боротьбу з тероризмом, власне націлені на припинення терористичних проявів та покарання осіб. Хоча в Законі України «Про боротьбу з тероризмом» зазначено, що окрім захисту особи, держави і суспільства, він прийнятий з метою виявлення та усунення причин і умов, які його породжують, як зазначають багато фахівців, цей закон мав би називатися – «Про боротьбу з актами тероризму», оскільки в ньому майже відсутні норми, спрямовані на подолання корінних причин, умов існування та розвитку цього негативного явища [6].

Висновки: В Україні розвитку тероризму сприяють глибока соціально-економічна криза, протистояння політичних сил, наростання проявів сепаратизму, зубожіння значної частини населення, процеси соціального розшарування, розвиток кримінальних підприємницьких та державних структур, корумпованість державного апарату, розвиток потужного нелегального ринку зброї, девальвація моральних та духовних цінностей.

Так як процес формування антитерористичного права в Україні ще не завершився і на це є ряд причин суб'єктивного та об'єктивного характеру, розвиток українського антитерористичного законодавства має відбуватися на основі врахування основоположних норм міжнародного права та законодавства ЄС у цій сфері, членом якого прагне стати Україна. Боротьба з тероризмом, яка набула міжнародного характеру та яке потребує міжнародно-правового співробітництва, потребує застосування уніфікованих підходів у визначенні понять та кваліфікації терористичних діянь, підвищеного розміру санкцій за скоєні терористичні діяння, а найголовніше те, що організатори та замовники терористичних дій не могли уникнути кримінальної відповідальності, переховуючись в інших державах. Лише тоді боротьба з тероризмом спиратиметься на якісно нову правову основу.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141
2. Хоффман, Брюс. Тероризм – взгляд изнутри / Брюс Хоффман ; [пер. с англ. Е. Сажина]. – М. : Ультра. Культура, 2003. – 264 с.
3. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15>.

4. Концепція боротьби з тероризмом : Указ Президента України від 25 квіт. 2013 р. № 230/2013 // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 80. – 27 квіт.
5. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції боротьби з тероризмом : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 лип. 2013 р. № 547-р // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 147. – 15 серп.
6. Петрищев В.Е. Заметки о терроризме. – М., 2001. – С.62-63

Мещанін Богдан Анатолійович

*студент Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРОБЛЕМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В РЕФОРМУВАННІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Актуальним завданням суспільного розвитку України є зміцнення засад правової, демократичної, соціальної держави та громадського суспільства. Досягнення успіху на цьому шляху значною мірою обумовлюється рівнем відносин і узгодження інтересів по лінії «Держава – регіон – територіальна громада».

Аналіз досліджень і публікацій. Децентралізація це складне комплексне явище, яке включає політичну, адміністративну, економічну складові та пов'язане зі створенням можливості побудови більш ефективної моделі управління.

Невирішені раніше питання. Взагалі дозволяється говорити, що, не зважаючи на значення питання децентралізації в подальшому розвитку державних процесів, наукові пошуки яких можна віднести до пріоритетів питання децентралізації в подальшому розвитку державотворчих процесів, наукові пошуки даного питання відносять до теорії та практики держ.управління. До дослідників, що вивчали питання та аспекти децентралізації, належать К. Линьов, О. Козич, Б. Шевчук, О. Петренко та інші.

Метою статті є визначення ролі децентралізації в забезпеченні розвитку місцевого самоврядування в Україні в сучасних умовах. Адже для досягнення мети необхідно узагальнити сучасні теоретичні підходи до розгляду проблеми децентралізації як необхідної умови зміцнення та розвитку вітчизняної системи місцевого самоврядування.

Основний матеріал. Термін «децентралізація» вживається по-різному в наукових роботах, все залежить від зосередження уваги на тих чи інших його аспектах та формах. Тому децентралізацію розглядають як принцип, метод, властивість державного управління.

В деяких наукових джерелах розглядають різні варіанти дефініції децентралізації. Таким прикладом слугує розгляд терміну «децентралізація», як процес передачі відповідальності та інших компонентів влади до органів місцевого самоврядування. Але спільним для всіх варіантів є те, що децентралізація може існувати лише в правовій, демократичній державі.

Станом на сьогодні увага влади має бути зосередженою на забезпеченні принципу субсидіарності як способу подолання конфлікту інтересів між органами місцевого самоврядування та виконавчою владою. Саме цей принцип повинен стати основою для розподілу повноважень, також повинні залучатися громадяни для прийняття управлінських рішень [1].

Відповідно на потребу підвищення ефективності вирішення питань місцевого значення є, вдосконалення територіальної організації влади в Україні, саме це є умовою для створення кращих умов, та соціально-економічного розвитку, адже відбувається збалансований розподіл інтересів у системі.

Також зарубіжний досвід останнього десятиріччя з питання модернізації публічного управління свідчить, що ключевим моментом у цьому процесі був перегляд відносин між центральним, регіональним, місцевим рівнями державного управління та місцевим самоврядуванням. У результаті проведення реформ було розвинено регіональне самоврядування, що дозволило, що дозволило більш ефективно вирішувати питання соціально – економічного розвитку територій [2].

Також існують ризики децентралізації такі як, опір укрупненню адміністративно-територіальних одиниць. Навіть у Польщі, де адміністративно-територіальну реформу з укрупненням воєводств підтримали практично всі парламентські політичні сили, чинився опір на регіональному та локальному рівнях. Як наслідок, замість запланованих 12 великих воєводств було утворено 16 (при цьому за основу фактично був узятий адміністративно-територіальний поділ Польської Народної Республіки до 1976 р.), а кількість повітів порівняно із проектом було збільшено майже вдвічі. Унаслідок цього плани уряду щодо створення фінансово сильних повітових бюджетів залишилися значною мірою незреалізованими. Укрупнення ж територіальних громад відбулося у примусовому порядку ще у 1990 році. Натомість у

Франції примусове укрупнення взагалі не здійснювалося, і нині в країні гостро стоїть проблема фінансової спроможності дрібних громад.

Роль макроекономічного середовища. У нових країнах-членах Європейського Союзу з числа постсоціалістичних держав основна децентралізація державного устрою переважно була здійснена після або принаймні напередодні фактичного відновлення дореформеного рівня валового внутрішнього продукту, що забезпечувало фінансову основу здійснення місцевого самоврядування на всіх рівнях адміністративно-територіального поділу.

У Великобританії після активної фази деволюції – автономізації Шотландії та Уельсу – виявилася тенденція до поступового розширення представництва націоналістичних партій у парламентах (асамблеях) цих регіонів. В Італії 1990-х рр. регіоналістські рухи активізувалися на Півночі країни. В умовах децентралізованого унітарного устрою вони вимагали розширення власної бюджетної бази розвинених регіонів, а у перспективі – навіть федералізації державного устрою. У даному разі зростання популярності ідеї федералізації експерти схильні пов'язувати із так званим «регіональним парадоксом»: регіоналізація ще у 1940-х рр. відбулася без належного матеріального та ресурсного забезпечення.

Роль регіоналізації у посиленні відцентрових тенденцій. В Іспанії політика регіоналізації з наступною регіоналізацією політичного процесу призвела до ерозії партійної системи, внаслідок чого поряд із традиційними загальнонаціональними політичними партіями були утворені нові, за етнічною та регіональною ознакою. При цьому легітимізація регіонів як суб'єктів політичних відносин зовсім не зупинила розширення підтримки ідеї їх суверенізації. Свідченням цьому є зростання впливу сепаратистських партій у Каталонії й Країні Басків, а також поступове нарощування вимог із боку поміркованіших політичних сил щодо подальшого розширення автономії.

Загалом, враховуючи неоднозначні наслідки регіоналізації в європейських країнах, так і не був ухвалений розроблений Радою Європи проект Європейської хартії регіонального самоврядування. Даний документ встановлював поняття регіонального самоврядування, повноваження органів регіонального самоврядування, а також їхні права (у тому числі в галузі міжрегіонального співробітництва).

І це при тому, що проект передбачав право будь-якої країни-члена Ради Європи на адаптацію застосування а також визначав засади здійснення адміністративного нагляду за їх діяльністю органів регіонального самоврядування з боку держави.

Висновок. Отже, перспективою для подальшого розвитку країни, збільшення впливу громадян на рішення місцевої влади щодо забезпечення умов соціального та економічного розвитку суспільства є саме децентралізація. Для подальшого вивчення зазначеної проблематики потребує уточнення та деталізації питання надання послуг органів місцевого самоврядування територіальним громадам, їх класифікації, механізмів забезпечення на всіх рівнях.

Література

1. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: навч. посіб. для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців розвитку місцевого самоврядування. – К. : ПРООН/ МПВСР, 2007. – 269с.
2. Линьков К. О. Централизация, децентрализация та нелінійність в держуправлінні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.2/ Линьков Константин Олександрович. – К., 2004. – 20 с.

Матюшевська Катерина Миколаївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки України характеризується безперервним зростанням значення фінансових інструментів, де особливе місце займають цінні папери. Процеси, що відбуваються в державі у зв'язку з переходом України від планової до ринкової економіки, змінюють характер суспільного виробництва: відносини власності, структуру і механізм функціонування господарюючих суб'єктів, форми фінансових зв'язків між ними, ступінь зацікавленості всіх верств населення в результатах господарської діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій. В Україні питання, пов'язані з поняттям, правовим режимом та обігом цінних паперів, знайшли своє відображення у працях І. Безклубого, В. Бірюкова, О. Винник, В. Долинської, Ю. Кравченко, Н. Кузнецової, І. Назарчука, В. Колесника, А. Мозгового, О. Онуфрієнко, А. Пилипенко, В. Посполітак, В. Щербини та ін. При дослідженні питань правового регулювання цінних

паперів вивчена не тільки юридична, а й економічна література, зокрема праці М.Ю. Алексєєва, А.Г. Каратусєва, В.В. Колесника, Я.М. Міркіна, В.С. Торкановського, А.А. Фельдмана та ін.

Метою статті є теоретична розробка цивільно-правових проблем цінних паперів, як об'єктів цивільного права, і обґрунтування пропозицій, спрямованих на вдосконалення їхнього правового регулювання.

Поняття цінних паперів, сформульоване в ст.1 Закону України «Про цінні папери і фондову біржу», згідно з якою цінні папери – це грошові документи, що засвідчують право володіння або відносини позики, визначають взаємовідносини між особою, яка їх випустила, та їх власником і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або процентів, а також можливість передачі грошових та інших прав, що випливають із цих документів, іншим особам, є невдалим, в силу того, що у ньому зроблена спроба усі різновиди цінних паперів підвести під поняття акції або облігації, крім того воно не відбиває можливість існування товарних цінних паперів, тим самим істотно обмежує сферу застосування Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» [1].

Існує чимало принципів правового регулювання ринку цінних паперів, але, особливу увагу заслуговують такі з них: законність, делегування повноважень, визначеність правових текстів. Принцип законності має три складові:

- виконання вимог, які прямо викладені в законах або підзаконних актах;
- обмеженість будь-яких дій рамками законів або підзаконних актів;
- право регулювання відповідно до законів або підзаконних актів. Принцип делегування повноважень є дуже важливим способом здійснення регулювання ринкової взаємодії. Можна навіть сказати, що він є необхідною умовою будь-якого регулювання суспільних відносин. Через те, що ринок являє собою систему взаємовідносин, яка поєднує у собі державно- правове та інституційно-правове регулювання, то, відповідно, йтиметься про внутрішньодержавне, державно-інституційне та внутрішньо інституційне делегування повноважень.

Цінні папери, обіг яких дозволено на території України, і цінні папери, на які поширюється дія законів України, можуть випускатися в документарній і бездокументарній формах. При переході до бездокументарних цінних паперів фактичні документи замінюються записами, зробленими з використанням процедури автоматичного опрацювання даних. Юридичне значення володіння документом замінено юридичним значенням реєстрації права власності на нього. Таким чином, у системі бездокументарних цінних паперів подання фактичних документів замінено реєстрацією передачі права власності на цінний папір із рахунку продавця на рахунок покупця. Юридичне значення володіння папером замінено юридичним значенням запису на рахунок. Тому вважаємо, що бездокументарний цінний папір – це сукупність прав, зафіксованих у бездокументарній формі [2].

Стаття 3 Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» закріплює, що в Україні можуть випускатися і мати обіг наступні види цінних паперів: акції; облігації внутрішніх республіканських і місцевих позик; облігації підприємств; казначейські зобов'язання республіки; ощадні сертифікати; векселя; приватизаційні папери. Ця норма містить вичерпний перелік цінних паперів. Однак ряд нормативних актів України вказує й на інші види цінних паперів [1]. Так, Закон України від 16 квітня 1991 р. «Про зовнішньоекономічну діяльність» передбачає, що цінними паперами є акції, облігації, купони до них, бони, векселя та ін. в іноземній валюті [3]. Закон України від 28 грудня 1994 р. в редакції Закону України від 22 травня 1997 р. «Про оподаткування прибутку підприємств» вводить поняття ф'ючерсних контрактів і опціонів, для котрих також характерні ознаки цінних паперів, і які в світовій практиці визнаються такими [4]. Відповідно до Положення «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», затверджене Указом Президента України від 19 лютого 1994 р. цінними паперами є й інвестиційні сертифікати [5].

Вітчизняний ринок цінних паперів одним із перших серед країн, що розвиваються, характеризується значними темпами розвитку. Індекси двох найбільших торгових майданчиків України – ПФТС та Української біржі підтверджують цю тезу. Так, у 2010 р. їх динаміка значно перевищувала зростання основних світових індексів. Підтвердженням стрімкого розвитку вітчизняного фондового ринку є також обсяг торгів, який протягом останніх років перевищував як обсяги виробництва промислової, так і сільськогосподарської продукції, а також обсяги продукції будівельної галузі. Незважаючи на значні темпи свого розвитку, український фондовий ринок продовжує залишатися непривабливим для інвесторів, не виконує головної своєї функції – забезпечення підприємств та національної економіки необхідними інвестиційними ресурсами. Вітчизняний ринок цінних паперів відзначається недостатньою прозорістю та обмеженою ліквідністю, в основному має спекулятивний характер, основну роль на ньому відіграють нерезиденти. На ньому не вистачає фінансових інструментів з високими інвестиційними якість. Практично відсутня торгівля похідними цінними паперами та ф'ючерсними контрактами. Більшість українських цінних паперів мають документарну форму випуску, що ускладнює їх обіг та зумовлює високу вартість трансакційних витрат. Торговля цінними паперами на організаційно оформлених ринках становить лише близько 3% і певною мірою є віртуальною, оскільки

на них відбувається здебільшого формальна реєстрація угод з цінними паперами, а не їх реальне виконання. Незначна частка організованого ринку деформує дію механізму визначення реальної вартості цінних паперів, сприяє утворенню тінювих схем реалізації активів, унеможливує продаж акцій, що належать міноритарним власникам, за справедливою ціною [6].

Висновки. Слабкість і недостатність державного регулювання національного ринку цінних паперів. Нерозвиненість первинного ринку цінних паперів, практична відсутність операцій з похідними від цінних паперів. Відсутність гарантій по операціях з цінними паперами, недовіра населення та його психологічна невідповідність до операцій на фондовому ринку. Відсутність гарантій держави щодо захисту грошових заощаджень населення.

Цінний папір можна розглядати в двох аспектах: як спосіб оформлення зобов'язальних відносин і як об'єкт речового права; у законодавстві варто розмежовувати іменні, ордерні і пред'явницькі цінні папери; перелік цінних паперів, закріплених у законі не повинен бути вичерпним; переказний вексель містить пропозицію, а не наказ про сплату грошової суми; в законі доцільно розмежувати ощадні і депозитні сертифікати, тому що вони мають істотні розходження в основних цілях емісії та інші.

Література

1. Про цінні папери і фондову біржу: Закон України від 18 червня 1991 р. // Відомості Верховної ради України (ВВР). – 1991. – № 38. – Ст. 508. 4.
2. Труба В.И. Правовое регулирование ценных бумаг, не закрепленных в Законе Украины «О ценных бумагах и фондовой бирже» // Актуальные проблемы государства и права: Сб. науч. тр. ОГУ. – Одесса: Астропринт, 1998. – С. 127-137.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність Закон України від 16 квітня 1991 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
4. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28 грудня 1994 р. в редакції Закону України від 22 травня 1997 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80>
5. Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії: Указ Президента України від 19 лютого 1994 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55/94>
6. Труба В.И. Понятие и признаки ценных бумаг // Актуальные проблемы государства и права: Сб. науч. тр. ОГУ. – Одесса, 1997. – Выпуск 4. – С. 183-190;

Мазуріна Сніжана Володимирівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ ПРАЦІ ЖІНОК В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Успішно вирішена проблема зайнятості забезпечує соціальну гармонію в суспільстві, тоді як її невирішеність призводить до соціального напруження, зниженню творчих і професійних якостей працівників. Важливу роль в даному етапі, посідає значне місце регулювання окремих категорій працівників, які на ринку праці не мають однакових можливостей у реалізації своїх прав та свобод, враховуючі їх певні особливості (соціальні, фізіологічні та інші). Рівні права і можливості в одержанні освіти, загальної і спеціальної підготовки привели до того, що жіноча праця за своєю кваліфікацією зрівнялася з чоловічою. Але крім роботи на виробництві жінки багато сил і часу приділяють домашньому господарству і вихованню дітей навіть за умови, що це повноцінна сім'я, в якій є чоловік. Тому об'єктивно жінка не може нарівні з чоловіком брати участь у суспільному виробництві. Поширена теорія гармонійного поєднання виробничої праці з материнством є оманливою, оскільки нею приховується експлуатація жінки. Громадська думка не схильна вважати, що жінка взагалі не повинна працювати в суспільному виробництві. Навпаки, серед виробничих спеціальностей є багато професій, які традиційно вважаються жіночими. Склались цілі сектори економіки, де жінки займають переважну більшість робочих місць. Це торгівля і громадське харчування, охорона здоров'я і соціальний захист населення, освіта. Головною проблемою, яка не втрачає актуальності і до сьогодні є проблема охорони праці жінок в Україні.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання правового регулювання праці жінок в Україні завжди посідає значне місце в працях зарубіжних і вітчизняних вчених. Цим питанням займалися такі науковці як: О.М. Прилипко, Т.В. Омельченко, І.В. Шульженко, О.М. Руднєва, В.В. Довженко, І.Я. Кисельов, А.Я. Петров, Т.А. Жданова.

Метою даної статті є всебічне висвітлення особливостей правового регулювання праці жінок в Україні. Виявлення проблем та визначення гарантій охорони праці жінок нашої держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конституція України (ст. 24) на вищому законодавчому рівні закріпила рівність прав жінки і чоловіка. Разом з тим, трудове законодавство, враховуючи фізіологічні особливості організму жінки, інтереси охорони материнства і дитинства, встановлює спеціальні норми, що стосуються охорони праці та здоров'я жінок [1].

Ринок праці України характеризується високим ступенем залучення жінок і має відносно гендерно-нейтральне регулювання, за винятком захисту робітниць у галузях важкої промисловості.

Але що можна сказати за інтелектуальну працю і роль жінки-працівника в ній? Від початку шляху пошуку роботи, розглядаючи вакантні посади в кадрових агентствах, газетах, вони зустрічають перешкоди. Адже в самій об'яві йдеться про обмеження статтю. Для прикладу давайте розглянемо посаду менеджера. Хоча менеджерські посади рідко вимагають фізичну силу, необхідну в багатьох робітничих професіях, оголошення про керівні або менеджерські посади все частіше вимагають чоловіків. Так як в підсвідомості більшості людей вкладено поняття, що на керівних посадах середнього та вищого рівня більше хочуть бачити чоловіків. Так склалося, соціально та історично, що «чоловік командує, а жінка виконує накази». З іншої точки зору деякі обов'язки, зокрема відрядження, утримують жінок від багатьох керівних посад. Тому що стаття має відношення до посадових обов'язків. Наприклад, менеджери та директори мають часто їздити у відрядження, узгоджувати питання. Жінки не можуть кинути родину, а чоловіки можуть облишити ці проблеми позаду. У чоловіків краще здоров'я, вони більш мобільні, можуть затриматися на роботі. Однак маємо визнати, що в наших реаліях ми рідко а то й взагалі можемо не зустріти жінку, яка б категорично відмовлялася їздити у відрядження.

Рациональна організація праці жінок та охорона їхнього здоров'я – запорука здоров'я наступних поколінь. Тому залучаючи жінок до суспільного виробництва, необхідно одночасно вирішувати питання охорони їхньої праці. На сьогодні в усіх сферах суспільного виробництва в Україні зайнято понад 11 млн. жінок. В той час в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам, працює понад 515 тис. жінок. Вимушене суміщення сімейних обов'язків з роботою на виробництві не проходить безслідно й на сьогодні аналіз професійної захворюваності показав, що професійна патологія у жінок закладається в молодому віці під час роботи в несприятливих умовах праці [3].

Нормативною базою для охорони праці жінок виступає КЗпП України, який містить правові приписи, що регулюють трудові відносини. Законодавство визначає основні моменти щодо певних обмежень використання жіночої праці, пільг під час вагітності і виховання дітей:

- відповідно до ст. 174 КЗпП забороняється застосування праці жінок на важких роботах та на роботах з шкідливими і небезпечними умовами праці [2].
- ст. 174 КЗпП забороняє залучення жінок до підймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я [2]. Гранично допустима вага вантажу, що може підійматися у разі чергування з іншою роботою – до двох разів на годину становить 10 кг., при підйманні і переміщенні постійно протягом зміни – 7кг. Сумарна вага вантажу, який переміщується постійно протягом зміни не повинна перевищувати з робочої поверхні – 350 кг, з підлоги – 175 кг[2].
- ст. 175 КЗпП встановлює обмеження праці жінок на роботах у нічний час: залучення жінок до робіт у нічний час не допускається, за винятком тих галузей народного господарства, де це викликається особливою необхідністю і дозволяється як тимчасовий захід. Серед привабливих сторін роботи в нічний час жінки на перше місце висувують матеріальну зацікавленість, можливість одержати додаткові дні щорічної відпустки [2].
- відповідно до ст. 176 КЗпП не допускається залучення до робіт у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні і направлення у відрядження вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років[2].
- вагітним жінкам відповідно до медичного висновку знижуються норми виробітку, норми обслуговування або вони переводяться на іншу роботу, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою (ст. 178 КЗпП). З моменту встановлення вагітності жінки не повинні залучатися до робіт, що вимагають значного нервово-емоційного напруження, особливо пов'язаних із небезпекою вибуху, аварії із ризиком для свого життя та життя інших людей [2].
- забороняється відмовляти жінкам у прийнятті на роботу і знижувати їм заробітну плату з мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дітей віком до трьох років [2].

На сьогодні законодавство України регламентує перелік робіт, на яких забороняється праця жінок, та, водночас, надає своєрідні гарантії та пільги щодо охорони їхньої праці. Та основне завдання все ж таки залишається відкритим – необхідно створювати безпечні умови праці для жінок, враховуючи

анатомо-фізіологічні особливості їхнього організму, що забезпечить збереження їхнього здоров'я та надасть змогу повноцінно виховувати дітей.

Висновки. Ураховуючи фізіологічні особливості жіночого організму, законодавство про працю передбачає низку обмежень у виконанні певних робіт, а при деяких роботах встановлює жінкам пільги і переваги. Для держави обидві соціальні функції жінки – робота в суспільному виробництві і материнство – є важливими. Яку з цих функцій виконувати, має вирішити сама жінка. Якщо жінка вирішила присвятити себе сім'ї, вихованню дітей, то це заняття повинно визнаватись суспільно корисним і давати право за певних умов на матеріальне забезпечення при досягненні певного віку. При виборі трудової діяльності робота жінки має бути належною, добре оплачуваною, а не будь-якою, що дає якусь оплату та стаж.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - Ст. 24.
2. Кодекс законів про працю // Відомості Верховної Ради України -1997.
3. Кундієв Ю.І., Нагорна А.М. Професійне здоров'я в Україні. К.: Авіценна, 2006.- 316 с.
4. Коляда, Т. А. Диференціація правового регулювання праці за трудовим законодавством України.- 106 с.

Федоришина Анжеліка Вікторівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми полягає в тому, що в нашій країні наявне безробіття у великих обсягах, яке спричиняє збитки та проблеми які поширюються на усі сфери суспільного та державного життя. Праця є одним із основних джерел багатства, фактором зростання виробництва, тому суспільство на всіх етапах розвитку цікавило питання про ефективність використання робочої сили, оскільки доведено, що зростання безробіття на 1% скорочує ВВП на 2% [1]. На жаль, дане явище не оминуло Україну. Однією з ключових соціально-економічних проблем сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки та важливою характеристикою конкурентоспроможності ринку праці є безробіття. Ми це добре відчуваємо в сьогоднішні дні, бачачи поглиблення бідності та соціальної нестабільності у суспільстві, зростання злочинності, порушення рівноваги з боку попиту і пропозиції, недовикористання суспільних ресурсів. Безробіття становить загрозу стабільному національному розвитку та національній безпеці, оскільки може виступати головною причиною соціально-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових та ключових у життєзабезпеченні країни підприємств або ж добре організованих професійних груп (вчителі, лікарі, шахтарі, енергетики тощо).

Отже, дане питання є надзвичайно актуальним на сьогоднішній день і потребує приділення значної уваги з боку держави для врегулювання основних недоліків.

Аналіз досліджень і публікацій. Вирішенням проблеми безробіття займалися такі вчені, як В. Галицький, І. Гнибіденко, І. Моцін, Ю. Маршавін, М. Папієв, Я. Міклош, Л. Єневич, В. Саульська, Л. Шиян, М. Міропольська. Артур Оукен прийшов до висновку, що рівень безробіття знаходиться у визначеній числовій залежності від динаміки внутрішнього валового продукту. Проте, незважаючи на великий науковий доробок проблема безробіття і по цей час залишається вивчена не досить глибоко.

Метою статті є визначення причини та наслідків безробіття, аналізу сучасного стану безробіття в Україні та розробка пропозицій щодо його покращення. Безробіття – це таке соціально-економічне явище, коли частина економічно активного населення не може знайти застосування своїй робочій силі й стає «зайвою». На сьогодні, за даними ООН, близько 800млн осіб, тобто кожен третій працездатний у світі не має роботи взагалі, або має сезонний чи випадковий заробіток. Чим нижчий рівень соціально-економічного розвитку країни, тим вищий рівень безробіття і навпаки.

Викладення основного матеріалу. Проблема безробіття в наш час досить важлива. Безробіття – складне економічне, соціальне і психологічне явище.

Стан ринку праці та тенденція до зростання числа безробітних свідчать про потребу прийняття термінових заходів, необхідних для вирішення проблеми зайнятості та створення робочих місць. Як свідчать дані Державної служби статистики України, ситуація на ринку залишається напруженою та супроводжується скороченням попиту на робочу силу. Обсяги та рівень зайнятості населення є вкрай низькими. Чисельність зайнятого населення у І півріччі 2016 р. становила 16,4 млн. осіб. Рівень зайнятості становив 56,5%, зокрема у міських поселеннях – 57,3%, у сільській місцевості – 54,9%. Рівень

зайнятості серед чоловіків був вище, ніж серед жінок, відповідно, 61,9% та 51,7%. Найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Київ (62,0%) та Дніпропетровській (61,7%) області, а найнижчий – у Донецькій (50,7%) та Тернопільській (51,4%) областях.

Офіційна статистика в Україні використовує застарілу методику підрахунку не працевлаштованих громадян. Рівень безробіття розраховується як відношення чисельності безробітних, які зареєстровані в державній службі зайнятості, до працездатного населення працездатного віку. Значний недолік такої методики розрахунку полягає у заниженні реального числа безробітних, оскільки в країнах, де соціальна допомога безробітним низька або відсутня, багато осіб не реєструються як безробітні на біржі праці.

Рівень безробіття в Україні за методологією Міжнародної організації праці за підсумками 2014 року склав 8,1% до загальної кількості працездатного населення країни [2]. Збір даних Міжнародною організацією праці здійснюється на основі щомісячних опитувань майже 50 тисяч випадково обраних сімейних господарств. Обстеження проводяться за місцем постійного проживання населення спеціально підготовленими працівниками шляхом безпосереднього опитування (на добровільних засадах) осіб віком 15–70 років (включно), які проживають у домогосподарствах, що потрапили до вибіркової сукупності. Базою проведення обстежень виступає сукупність домогосподарств, відібраних в усіх регіонах країни на науково обґрунтованих засадах.

Виділяють такі причини виникнення безробіття:

- нерегулярна чи взагалі відсутня виплата заробітної плати;
- обмежена кількість робочих місць;
- структурні зрушення в економіці, закриття застарілих підприємств і виробництв, скорочення випуску продукції у разі переорієнтації виробництва, закриття шкідливих підприємств.;
- важкі умови праці;
- процеси приватизації та роздержавлення.

Саме безробіття є головною причиною міграції робочої сили в Україні (5 млн. українців-заробітчан у країнах Заходу) [3]. На сьогоднішній день, на жаль, наша держава відома у світі як джерело постачання дешевої робочої сили. Але трудову міграцію українців скоріше можна назвати вимушеною, що є характерним для перехідного типу економіки.

Попри всі негативні наслідки, безробіття має й позитивні свої сторони:

- підвищення соціальної цінності робочого місця;
- збільшення особистого вільного часу та свободи вибору місця роботи;
- зростання соціальної значимості й цінності праці;
- зростання конкуренції між працівниками;
- стимулювання підвищення інтенсивності і продуктивності праці;
- можливість для безробітного використати перерву в зайнятості для перенавчання, підвищення рівня освіти.

Важливим моментом є працевлаштування молоді.

Роботодавці виділяють такі причини молодіжного безробіття:

- слабка професійна орієнтація молоді
- недостатньо якісна система освіти в Україні
- невідповідність державного замовлення реальній необхідності економіки в робочих і технічних спеціальностях,
- відсутність мотивації для роботодавців приймати на роботу молодь без або з невеликим досвідом роботи.

Тому для розв'язання цих проблем можна запропонувати такі заходи:

- створення підприємств для працевлаштування молоді у вільний від навчання час;
- сприяння створенню малих молодіжних підприємств;
- створення при вузах або при службах зайнятості відділів сприяння працевлаштуванню молоді.
- розвиток та збільшення кількості технопарків в Україні. Технопарк – це науково-виробничий територіальний комплекс, головне завдання якого полягає у формуванні максимально сприятливого середовища для розвитку малих і середніх наукомістких інноваційних фірм. Створення технопарків в Україні дозволить забезпечити науковців творчою роботою, що достатньо високо оплачується. На сьогоднішній день технопарки існують у містах: Києві, Харкові, Донецьку, Дніпропетровську та Сумах [4].

Висновки. Головним завданням для зниження рівня безробіття в державі повинна стати реалізація виваженої економічної політики, зорієнтованої на зменшення рівня бідності та безробіття, підвищення частки оплати праці в структурі реальних доходів населення, забезпечення стабільного зростання національної економіки. Крім цього необхідно якомога скоріше створити відповідну правову базу з метою захисту прав наших громадян – заробітчан за кордоном та сформувати концепцію національної міграційної політики.

Література

1. Закон України “Про зайнятість населення”// Закони України.
2. Рівень безробіття в Україні в 2014 році склав 8,1% [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.u-e-p.eu/news/2015/march/rven-bezrobttya-v-ukran-v-2014-roc.html>
3. Сербогіна Ю.С. Безробіття в Україні: проблеми та перспективи/ Ю.С. Сербогіна // 36. наук. статей у 2 т.- Х. : Континент, 2008. – Т.2 – с. 171-173.
4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

Попозогло Тетяна Сергіївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНИХ ГАРАНТІЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Здійснення підприємницької діяльності вимагає засвоєння значної кількості знань, які є важливими для ефективної самостійної діяльності в ринкових умовах. Особливої уваги потребує вивчення юридичних гарантій та їх особливостей. Вони є досить важливою частиною у веденні господарської діяльності. Тому вивчення саме цієї ланки правового поля у підприємництві потребує ретельної уваги і є на сьогодні доволі актуальним питанням.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченням питань правового регулювання підприємницької діяльності України займалися такі вчені як З.С. Варналій, В.С. Щербіна, Г.Л. Знаменський, В.І. Коростей, О.М. Тітова, В.К. Мамутов, О.В. Гарагонич.

Невирішені раніше проблеми. На даний момент існує досить невелика кількість досліджень, які присвячені вивченню особливостей правового регулювання підприємницької діяльності України, особливо щодо питання надання юридичних гарантій. Тому залишається, однозначно, велика кількість запитань щодо діяльності підприємств у рамках правового кола.

Метою статті є дослідження особливостей юридичних гарантій підприємницької діяльності в Україні та перспектив їх подальшого удосконалення та розвитку у сучасній економіці країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. У час зростання та розвитку ринкової економіки, підприємництво набуває все більшої популярності. Безліч підприємств відкривається щодня та щогодини. Це є дуже важливим при становленні народного господарства країни. Підприємницька діяльність виступає своєрідним регулятором економічних змін, як зовнішніх, так і внутрішніх, і може проявляти гнучкість при адаптуванні до різноманітних явищ у економіці на національному та міжнародному рівнях. Сьогодні за даними Державної служби статистики в Єдиному державному реєстрі України на 1 жовтня 2017 року зареєстровано 1219624 особи, з них майже 809 тис. господарських товариств, приватних підприємств та кооперативів [1]. Тобто це досить велика кількість суб'єктів господарської діяльності, основною метою яких є отримання прибутку. Але через слабку поінформованість та незначну кількість знань, зазвичай 80% малих та середніх підприємств перестають існувати вже за рік від початку своєї діяльності. Дивлячись на це більшість людей навіть не намагається започатковувати свою справу, бо вважають, що для них це буде досить важко і вони не втримаються на плаву у бізнесі, де панує велика конкуренція. Але, якщо думки про започаткування своєї справи все ж не залишають у спокої, необхідно звернутися до правового законодавства, яке дає чіткі відповіді щодо підприємництва у цілому.

Господарський кодекс України дає нам чітке поняття, що підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Зокрема, стаття 43 ГКУ наголошує: «Підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не заборонено законом» [2]. Тобто, роблячи висновок з вище наведеного, можна сказати, що підприємницька діяльність створює незалежність у праві вибору людиною, якою саме діяльністю вона буде займатися і це право захищає законодавство України.

Більш глибоко сутність підприємництва розглядається у статті 44 ГКУ, де вказано на якій основі здійснюється підприємницька діяльність, а саме:

- вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
- самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів,

використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;

- вільного найму підприємцем працівників;
- комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;
- вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;
- самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд [2].

Все вищенаведене є дуже важливим у прийнятті рішення щодо створення господарського суб'єкту, але всім нам необхідні гарантії. Вони слугують своєрідною страховкою з приводу ризиків, які можуть виникнути на початку створення підприємства. Розглянемо загальні гарантії прав підприємців, які пропонує нам Господарський кодекс України:

1. Держава гарантує усім підприємцям, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права та рівні можливості для залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів.
2. Забезпечення підприємця матеріально-технічними та іншими ресурсами, що централізовано розподіляються державою, здійснюється з метою виконання підприємцем поставок, робіт чи послуг для пріоритетних державних потреб.
3. Держава гарантує недоторканність майна і забезпечує захист майнових прав підприємця. Вилучення державою або органами місцевого самоврядування у підприємця основних і оборотних фондів, іншого майна допускається відповідно до статті 41 Конституції України на підставах і в порядку, передбачених законом.
4. Збитки, завдані підприємцю внаслідок порушення громадянами чи юридичними особами, органами державної влади чи органами місцевого самоврядування його майнових прав, відшкодовуються підприємцю відповідно до цього Кодексу та інших законів.
5. Підприємець або громадянин, який працює у підприємця по найму, у передбачених законом випадках може бути залучений до виконання в робочий час державних або громадських обов'язків, з відшкодуванням підприємцю відповідних збитків органом, який приймає таке рішення. Спори про відшкодування збитків вирішуються судом [2].

З вище наведеного, можна побачити, що свобода підприємницької діяльності захищається державою і регулюється відповідним законодавством. Але поверховість тексту все ж не дозволяє бути впевненим підприємцю у захисті його прав при здійсненні ним господарської діяльності. Тому до цих гарантій додається державна підтримка підприємництва, яка наведена у статті 48 ГКУ:

1. З метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва органи влади на умовах і в порядку, передбачених законом:
 - надають підприємцям земельні ділянки, передають державне майно, необхідне для здійснення підприємницької діяльності;
 - сприяють підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування їх діяльності, підготовці кадрів;
 - здійснюють первісне облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх підприємцям у визначеному законом порядку;
 - стимулюють модернізацію технологій, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг;
 - подають підприємцям інші види допомоги.
2. Держава сприяє розвитку малого підприємництва, створює необхідні умови для цього [2]. Зокрема, спрощена система сплати податків теж відноситься до взаємовигідних умов у відношеннях «державо-підприємець». При дотриманні певних вимог, підприємці 1 – 4 груп сплачують єдиний податок. Це надає можливість замінити сплату окремих податків на сплату єдиного податку.

Перспективою щодо вдосконалення юридичних гарантій може послугувати їх розширення у структурному та змістовному плані, але при цьому, необхідно вести конструктивний діалог з представниками від підприємців України, які також зможуть внести пропозиції щодо розробки юридичних гарантій підприємницької діяльності України.

Висновки. Отже, держава постійно приділяє велику увагу розвитку підприємництва в Україні, гарантуючи всім підприємцям, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права і створює рівні можливості для доступу до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів, а також гарантує недоторканість майна і забезпечує захист права власності підприємця. Також держава створює підтримку на законодавчому рівні, яка тільки закріплює за собою гарантії прав підприємців. Тому підприємництво у період

економічних коливань у всьому світі, це, безперечно, тренд, який необхідно впроваджувати, розвивати та вдосконалювати.

Література

1. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>;
2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page2>.

Резнік Інеса Анатоліївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ СТУДЕНТІВ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Актуальність даної теми полягає в тому, що у структурі робочої сили України сформувався багатомільйонний контингент осіб, для яких трудова міграція є основним видом зайнятості й першорядним джерелом доходів. Тому вирішення цієї проблеми має велике суспільно-політичне та соціальне значення. Трудова міграція молоді впливає на демографічну, соціальну й економічну ситуацію в Україні.

Серед головних причин міграції молоді можна виділити такі:

1. Бажання опинитися в більш сприятливій соціальній обстановці для того, щоб гідно реалізувати свої вміння, знання та можливості [1].

2. Проблема неспроможності влаштуватися на роботу за обраним фахом молодим студентам-випускникам. Хоча і молода кваліфікована робоча сила є найбільш привабливою та перспективною, адже молоді, енергійні люди, які щойно закінчили навчання у Вищому навчальному закладі (ВНЗ), з отриманими знаннями, навичками та ідеями, могли б принести чималу користь українській економіці, проте, коли стоїть вибір перед роботодавцем, обрати випускника з ВНЗ чи людину із значним досвідом роботи, як правило, обирають другий варіант. До того ж, державними органами влади не розроблено програм з підтримки молодих наукових кадрів. Тому більшість студентів, випускаючись з вищих навчальних закладів, не можуть влаштуватись по спеціальності, або їх не влаштовують умови праці та заробітна плата [2, с.7].

3. Байдуже ставлення влади та відсутність соціального забезпечення молодих, талановитих та перспективних фахівців.

4. Відсутність державної підтримки молодих сімей, що часто призводить до їх розпаду, оскільки молода сім'я не має можливості самостійно та за власні кошти забезпечити себе житлом та необхідними товарами та послугами.

Житлове забезпечення є однією з найбільш гострих проблем, яка постає перед молоддю та суспільством. Незважаючи на модернізацію та реформування житлово-комунального господарства, проблеми, викликані зі старінням житлового фонду і нерозвиненістю форм найму житла, провокують зростання цін та орендної плати за житло в Україні. Процентні ставки за іпотечними кредитами залишаються недоступними для молодих людей.

За даними дослідження «Зовнішня трудова міграція населення України», основною причиною виїзду за кордон 6 з 10 мігрантів є низький рівень оплати за відповідну працю в Україні.

Основним мотивом міграції був і залишається – економічний чинник, коли люди їдуть у пошуках нового місця прикладання праці, кращого життя. Такі міграції отримали назву трудових міграцій. У пошуках бажаної праці та відповідного рівня життя молоді люди переїжджають з країни в країну, причому термін перебування в країні приїзду може варіюватися від декількох днів або місяців до десятиліть.

У 2015 році за межі України на постійне проживання виїхали 21,4 тис. осіб - це приблизно в півтора рази менше, ніж кількість людей, які іммігрували в нашу країну. При цьому, за даними Держстату, за період з січня по листопад 2016- го включно з України емігрували 6,1 тис. осіб, тоді як іммігрували до нас з інших країн 11,7 тис. осіб [3].

Дослідження даної проблеми та можливі шляхи її вирішення досліджували такі науковці як: Бабич Д. [4], Балакірєва О. [5], Западнюк С. [6], Карпачова Н. [2], Трохимець О. [7] та інші. Свою увагу вони також приділяють різноманітним факторам, що впливають на трудовий міграційний процес саме серед молоді. Метою даної статті є дослідження головних причин міграції молоді та, пошук можливостей покращення умов працевлаштування в Україні.

Мрія про кращі можливості і попит на їхні робочі руки за кордоном спонукають багатьох молодих людей зважитися на міграцію. Насильство, війни, злидні, безробіття, злочинність і переслідування змушують багатьох з них шукати порятунку у міграції.

Багато залишають рідні місця, не маючи при собі практично нічого, лише трохи грошей і мізерну інформацію про місце свого призначення; однак вони беруть із собою великі ресурси молодості, завзятість, винахідливість і наполегливість. Разом з тим, саме з причини свого молодого віку вони стикаються з перешкодами і небезпеками, які перевіряють їх на міцність.

Країни, куди із задоволенням їдуть молоді люди – це Польща, Румунія, Італія, Іспанія та інші. Серед найбільш привабливих країн для української молоді, за даними медіа групи ГолосUA є США і Канада до яких найчастіше виїжджають молоді люди, які спеціалізуються у сфері ІТ-технологій та програмному забезпеченні. Згідно з офіційними даними українського інституту соціології, в Північну Америку на роботу і постійне місце проживання виїжджає приблизно 42% від загального числа українських мігрантів. До Німеччина здебільшого виїжджають фахівці інженерних професій. Австралія створила досить сприятливі умови для людей з професією лікаря. В Австралії цінуються українські нейрохірурги, офтальмологи, ортопеди та імунологи. В Аргентині працюють близько 350 тисяч українських фахівців – головним чином, висококваліфіковані випускники сільгоспінституту і аграрних академій [4]. Українська молодь виїжджає до цих країн, тому що кожна з них створила досить сприятливі умови для молодих людей, які можуть себе реалізувати в тому чи іншому виді діяльності. Дані країни забезпечують молодих спеціалістів житлом, надають соціальне страхування і пропонують їм гідну заробітну плату.

Тому Україні варто більше уваги приділити соціальним програмам, які б надавали більше гарантій та захисту молодим освіченим, перспективним людям. Адже сучасна соціально-економічна ситуація в Україні характеризується поєднанням та посиленням негативного впливу проблем, пов'язаних із відтворенням людського потенціалу: скороченням народжуваності, старінням нації, спонтанними міграціями тощо. Молодь – одна з груп населення, яка більшою мірою, ніж інші, потерпає від негативних соціально-економічних процесів, адже саме вони потребують допомоги з боку держави після закінчення ВНЗ та під час влаштування на перше робоче місце, саме їм потрібен певний соціальний захист для того, щоб мати змогу реалізувати себе як спеціаліста певної галузі. Тому найчастіше молоді, енергійні, активні, освічені люди покидають кордони нашої країни для того, щоб реалізувати свої знання, вміння та навички та здобути престижну, високооплачувану роботу закордоном. Економічні та соціальні наслідки еміграції молоді з України мають свої позитивні й негативні сторони. До позитивних можна віднести: додаткове спрямування в економіку України значних фінансових потоків; зниження напруження на українському ринку праці та зменшення зареєстрованого й прихованого безробіття; розширення можливостей зайнятості для економічно активного населення України. Негативні сторони, що супроводжують процеси трудової міграції молоді, нині превалюють над позитивними. Серед них: вплив здебільшого молодих людей на роботу за кордон, що призводить до від'ємних демографічних наслідків для України.

Висновок. Для того, щоб запобігти розвитку міграційних процесів в Україні, перш за все, необхідно створити відповідну програму, яка б надала можливість випускникам ВНЗ, отримавши диплом, знайти роботу у відповідності із освітніми навичками, де вона могла б проявити себе, як хороший спеціаліст у своїй галузі, окрім того, необхідно забезпечити відповідний соціальний захист молоді, до якого можна віднести:

*надання першого робочого місця випускникам

*житла молодим сім'ям та забезпечення відповідних умов праці.

Проте, в Україні, головною проблемою залишається те, що така політика проводиться лише формально, а реальних змін поки не виявлено, тому слід докорінно змінювати принципи введення та реалізації відповідних реформ та програм.

Література

1. Українська еміграція молодшає і стає більш інтелектуальною/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2012/05/05/278157>
2. Карпачова Н.І. Трудова міграція з України в контексті загальносвітових міграційних процесів: основні причини трудової міграції/ Н.І. Карпачова // Безпека життєдіяльності. С.7.
3. Ветер эмиграции: отток населения Украины / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.slovoidilo.ua/2017/01/25/infografika/obshchestvo/veter-emigracii-ottok-naseleniya-ukrainy>
4. Бабич Д. Відтік мізків: Топ-5 країн, куди емігрують кращі українські фахівці / Д.Бабич [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ua.golos.ua/social_alisty
5. Балакірева О.М. Проблеми працевлаштування та міграційні орієнтації молоді / О.М. Балакірева, О.В.Валькована // Економіка і прогнозування.
6. Западнюк С.О. Особливості соціально-економічного розвитку України та міграції населення:

взаємовплив та його наслідки/ С.О. Западнюк //Український географічний журнал.

7. Трохимець О.І. Еміграція наукових кадрів України та шляхи її мінімізації/ О.І. Трохимець //Держава та регіони.

Сапожник Карина Юріївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН З ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю вивчення існуючих нормативно-правових та правових актів, що регулюють працю іноземних громадян, з метою подальшого їх вдосконалення, а також формування комплексного теоретичного підходу до визначення особливостей трудового і правового статусу іноземних громадян.

Метою статті є дослідження правового регулювання трудових відносин з іноземними громадянами.

В останній час Україна стає більш привабливою в плані працевлаштування. На зміну тотальному вивільненню працівників прийшло розширення штатів передових промислових підприємств, набір персоналу на знову створені підприємства. Якщо раніше країна була провідним постачальником науковців на ринки праці зарубіжних країн, то тепер чимало фахівців іноземного громадянства працевлаштовуються в Україні – задля обміну досвідом, впровадження нових західних технологій виробництва, методик управління персоналом та підприємством, ноу-хау тощо. Саме ці обставини обумовлюють безперечну зацікавленість до вітчизняного законодавства з питань правового регулювання трудових відносин з іноземцями, міграції трудових ресурсів, міждержавного регулювання цих питань. [1]

Трудові взаємовідносини з іноземцями на даний час врегульовані великою кількістю нормативних актів. Головними із них є:

- ст.ст. 8 та 81 КЗпП України;
- Закон України «Про правовий статус іноземців» від 4 лютого 1994 року [1];
- Тимчасове положення про умови і порядок оформлення іноземними громадянами дозволів на працевлаштування в Україні [2];
- Угода про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту трудівників-мігрантів [3];
- угоди між Урядом України та Урядом відповідної держави про трудову діяльність і соціальний захист громадян України та громадян відповідної держави, які працюють за межами кордонів своїх країн (укладені, зокрема, із Російською Федерацією, Республікою Молдова, Республікою Вірменія, Республікою Беларусь, Латвійською Республікою, Республікою Польща, Чеською Республікою, Литовською Республікою, Словачькою Республікою, Соціалістичною Республікою В'єтнам тощо);
- Генеральною угодою між Кабінетом Міністрів України і Конфедерацією роботодавців України та профспілковими об'єднаннями України на відповідний термін;
- Інструкція зі статистики чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві України, затверджена наказом Мінстату України №171 від 7 липня 1995 р.;
- іншими міжнародними, міждержавними та внутрішніми нормативно-правовими актами як загальними, так і такими, що несуть специфічний характер.

Це ґрунтовна база для різного роду досліджень, що містить в собі чимало правової інформації про статус іноземців в трудових відносинах.

Втім, таке розмаїття є підвалиною для появи чималої кількості прогалин, неузгоджень тощо. Із цими проявами юристи зустрічаються вже в своїй практичній діяльності, коли є необхідність розв'язати конкретне питання застосування права.

Загальна модель правового статусу іноземців надана в п.1 ст.26 Конституції України. Відповідно до неї, іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, – за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.[2]

Це положення далі розвинуто в Законі України «Про правовий статус іноземців». Згідно з ним, іноземцями визнаються іноземні громадяни – особи, які належать до громадянства іноземних держав і не є громадянами України, та особи без громадянства – особи, які не належать до громадянства будь-якої держави.

Стаття 8 цього Закону регламентує право іноземців на трудову діяльність: «Іноземці мають рівні з громадянами України права та обов'язки в трудових відносинах, якщо інше не передбачене законодавством України та міжнародними договорами України».

Трудові відносини громадян України, які працюють за її межами, а також трудові відносини іноземних громадян, які працюють на підприємствах, в установах, організаціях України, регулюються законодавством держави, в якій здійснене працевлаштування (наймання) працівника, та міжнародними договорами України.

(Стаття 8 в редакції Закону № 1807-III від 8.06.2000)

1. Громадяни України мають право займатися трудовою діяльністю у період тимчасового перебування за кордоном за умови, що ця діяльність не суперечить чинному законодавству України і країни перебування. Інтереси громадян, які тимчасово працюють за кордоном, захищаються угодами, що укладаються між Україною та іншими державами (стаття 10 Закону України «Про зайнятість населення»).

2. Іноземці мають рівні з громадянами України права та обов'язки в трудових відносинах, якщо інше не передбачено законодавством України та міжнародними договорами. Постійно проживаючі в Україні, іноземці мають право працювати на підприємствах, в установах, організаціях або займатися іншою трудовою діяльністю на підставах і в порядку, встановлених для громадян України. Іноземці, які іммігрували в Україну для працевлаштування на певний строк, можуть займатися трудовою діяльністю згідно з одержаним у встановленому порядку дозволом на працевлаштування. Але вони не можуть призначатися на окремі посади або займатися певною трудовою діяльністю, якщо відповідно до законодавства України призначення на ці посади або зайняття такою діяльністю пов'язане з належністю до громадянства України (стаття 8 Закону України «Про правовий статус іноземців» від 4 лютого 1994 р.).

3. Дозвіл на працевлаштування іноземному громадянину чи особі без громадянства, які мають намір займатися в Україні трудовою діяльністю, надається за умови, що в країні чи регіоні відсутні працівники, спроможні виконувати цей вид роботи, або є достатнє обґрунтування доцільності використання праці іноземних фахівців, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

4. Підприємства, установи та організації, незалежно від форм власності і господарювання, та іноземні суб'єкти господарської діяльності, що діють на території України, можуть використовувати працю іноземних громадян лише за наявності у них дозволів на працевлаштування, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

5. Дозвіл на працевлаштування оформляється і видається Державним центром зайнятості Міністерства праці і соціальної політики України для роботи на зазначеному підприємстві, в установі, організації на певній посаді.

6. Не потрібний дозвіл на працевлаштування іноземним громадянам, які мають посвідку на проживання в Україні; іноземним громадянам, які набули статус біженця; керівникам спільних підприємств та іноземних суб'єктів господарської діяльності, що діють на території України, та в інших випадках, визначених пунктом 3 Тимчасового положення про умови і порядок оформлення іноземним громадянам дозволу на працевлаштування в Україні від 5 травня 1993 р. [4]

Відповідно до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» іноземні громадяни та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, користуються в нашій державі національним режимом щодо працевлаштування і трудової діяльності. На іноземних громадян і осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, поширюється законодавство України про зайнятість, якщо не передбачено іншого. Іноземці, які тимчасово перебувають в Україні, можуть працювати: 1) за контрактом, укладеним відповідно до одержаного дозволу; 2) за контрактом, укладеним між суб'єктами господарської діяльності України та іноземної держави.

Висновки. Враховуючи вищевикладене можна зробити висновок, що іноземці та особи без громадянства мають право займатися в Україні інвестиційною, зовнішньоекономічною та іншими видами підприємницької діяльності відповідно до законодавства. Іноземці можуть перебувати в Україні у відрядженнях, працювати в змішаних товариствах, посольствах, консульствах, представництвах тощо. Не можуть займатися трудовою діяльністю іноземці, які перебувають в Україні тимчасово у приватних справах.

Як зазначалося, іноземці не можуть призначатися на окремі посади або займатися певною трудовою діяльністю, якщо, відповідно до законодавства України, призначення на ці посади або заняття такою діяльністю пов'язуються з належністю до громадянства України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Література

1. Про правовий статус іноземців: Закон України від 4 лютого 1994 р №3929-XII //ВВР.-1997. - №23.-ст.162

2. Тимчасове положення про умови і порядок оформлення іноземним громадянам дозволів на працевлаштування в Україні: Затверджено наказом Міністерства України від 5 травня 1993 року №27 (в редакції наказу Міністерства №42 від 22.05.97)
3. Про ратифікацію Угоди про співробітництво у галузі трудової міграції та соціального захисту трудящих-мігрантів: Закон України від 11.07.1995. // Комп'ютерна база «Нормативні акти України».
4. Про трудову діяльність і соціальний захист громадян України і Росії, які працюють за межами кордонів своїх країн: Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації від 14 січня 1993 р. // Комп'ютерна база «Нормативні акти України».

Скроботова Даяна Іванівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
skrobotova@donnuet.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. В останній час в Україні спостерігається тенденція активізації процесу перетворень у різних галузях суспільства. Особлива увага при цьому приділяється питанням вдосконалення чинного законодавства та розробки нових правових важелів впливу на суб'єктів права. Ну оминула увага й сферу банкрутства суб'єктів господарювання. Нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» була розроблена з врахуванням судової та іншої практики. Це спроба усунути прогалини чинного законодавства та вдосконалити механізми реалізації правових норм у сфері банкрутства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні та зарубіжні вчені К.В. Балдін, В.І. Клайн, О.І. Копилук, О.О. Терещенко, А.М. Штангрет, О. Шевчук та інші досліджували становлення та розвиток інституту банкрутства, як одного з напрямів стабілізації економіки. Сьогодні очевидний інтерес до цієї проблеми з боку вчених, які починають фундаментально та епізодично досліджувати її. Слід зазначити праці таких вітчизняних правознавців, як П. Баранцева, А.Г. Бобкової, О.М. Вінник, М.В. Гайворонського, П.Т. Геги, В.В. Джуна, А. Єфименко, В.К. Мамутова, В. Нусінова, Б.М. Полякова, С. Тенькова, М.І. Тітова, В.С. Щербіни, інших.

Невирішені раніше проблеми. У працях дослідників висвітлені проблеми банкрутства окремих секторів економіки, і, наразі, недостатньо уваги приділено комплексному дослідженню проблем та особливостей банкрутства в Україні

Метою статті є визначення особливостей законодавства про банкрутство в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У надзвичайно складних умовах відбувається становлення інституту банкрутства в Україні, яке потребує більш детального вивчення та доопрацювання завдань і функцій інституту банкрутства.

З 2011 року функції Департаменту з питань банкрутства покладено на Міністерство юстиції України, а саме на структурний підрозділ, який називається Департамент нотаріату, банкрутства та функціонування центрального засвідчувального органу. З 18.01.2013 року Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» було викладено у новій редакції, у якому більш детальніше зазначені процедури санації боржника [1]. Метою розроблення і прийняття Закону є вдосконалення процедур банкрутства, зменшення тривалості процедур, скорочення витрат на провадження у справах про банкрутство. Також Міністерством юстиції затверджено положення про Єдину базу даних підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство.

Проблеми банкрутства окремих категорій підприємств-боржників обумовлюються наявністю значної кількості прогалин як теоретичного, так і практичного характеру, що виникають при невиконанні своїх обов'язків суб'єктами підприємницьких відносин, які мають особливий соціальний, правовий, економічний статус в процесі провадження у справі про банкрутство. Такими суб'єктами згідно чинного Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» виступають містоутворюючі, сільськогосподарські, кредитні, страхові, особливо небезпечні підприємства, професійні учасники ринку цінних паперів, емітенти чи управителі іпотечних сертифікатів, управителі фондів фінансування будівництва чи управителя фонду операцій з нерухомістю, громадяни-підприємці, фермерські господарства. Попередня редакція Закону України 1992 року «Про банкрутство» не містила норм, що регламентують правовий стан боржників особливої категорії, що в наукових працях економістів та юристів викликало справедливую критику. Практика довела необхідність розробки та включення в законодавство про банкрутство положень, які в

особливому порядку регулюють господарсько-правовий статус підприємств-боржників окремих категорій. Відповідно, включення в господарське законодавство норм, що регулюють здійснення заходів процедури банкрутства окремої категорії боржників, на сьогодні є важливим напрямком розвитку господарського права.

За клопотанням названих органів господарський суд зможе ввести зовнішнє управління відносно боржника містоутворюючої організації навіть у тому випадку, коли збори кредиторів проголосують за визнання боржника банкрутом і відкриття конкурсного провадження. Але у такому випадку, надаючи клопотання, відповідні органи повинні дати доручення за зобов'язаннями боржника і тим самим взяти на себе обов'язок нести субсидіарну відповідальність перед його кредиторами. Виходить, що даний Закон захищає інтереси великих підприємств, проте без згоди держави застосування ліквідаційної процедури видається малоімовірним. Рішення про ліквідацію таких підприємств, у тому числі шляхом визнання їх банкрутами, приймається на макроекономічному рівні з урахування потреб країни у такому виробництві, необхідності уникнення соціальних вибухів. З огляду на кризовий стан економіки держави виглядає сумнівним та проблематичним і стан речей щодо санації підприємств воєнно-промислового комплексу, які здебільшого є збитковими без державних замовлень [2, с.156].

Накопичений досвід господарських судів свідчить, що переважна кількість суб'єктів господарювання ліквідуються шляхом банкрутства згідно із ст.52 «Особливості банкрутства відсутнього боржника» Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника...», в якій детально прописані підстави порушення справ про банкрутство відсутнього боржника [2, с.159]. Сьогодні особливої уваги потребують питання визнання банкрутами сільськогосподарських та містоутворюючих організацій, суб'єктів, що ведуть діяльність на ринку цінних паперів [3, с.22]. Особливість провадження справи про банкрутство вказаних груп підприємств у тому, що обов'язковими учасниками провадження справи визнаються відповідний орган місцевого самоврядування, центральний орган виконавчої влади, до компетенції якого належить діяльність боржника, а при банкрутстві особливо небезпечних підприємств – державні органи з питань надзвичайних ситуацій, охорони навколишнього середовища, геології і використання надр, ядерної безпеки [4, с.159]. До підстав примусової ліквідації сільгосппідприємств частіше за все відносять їх банкрутство. Чинне законодавство передбачає особливий порядок банкрутства суб'єктів, основним видом діяльності яких є виробництво, переробка сільськогосподарської продукції. Наприклад, при продажу об'єктів нерухомості, які використовуються для цілей сільгоспвиробництва та перебувають у власності підприємства, яке визнане банкрутом, за інших рівних умов переважне право на придбання зазначених об'єктів належить сільгосппідприємствам та фермерським господарствам, розташованим у даній місцевості. При застосуванні ст.52 Закону виникає багато питань. Перше питання пов'язане із визначенням статусу боржника за ознаками – «відсутній боржник».

Новою редакцією Закону про банкрутство передбачається новий порядок реалізації майна підприємства. Так, замість виключно конкурсу, що має місце в чинній редакції, з'явилася можливість проведення аукціону, що полегшує роботу і торгової організації, і арбітражного керуючого. Крім того, якщо внаслідок повторного проведення аукціону цілісний майновий комплекс не було продано, то продаж майна здійснюється частинами. Такі лоти погоджуються з державним органом, до компетенції якого належить сфера діяльності цього підприємства-банкрута. Нові норми повинні позитивно відбитися на практиці, оскільки вони сприяють скороченню терміну процедури банкрутства шляхом реалізації майна декільком особам, які витрачають не такі великі кошти, ніж ті, що вони витратили б на покупку цілісного майнового комплексу.

Не зважаючи на те, що в нову редакцію Закону про банкрутство внесено деякі позитивні зміни, основні питання щодо врахування екологічних вимог при банкрутстві особливо небезпечних підприємств (особливостей) залишилися поза увагою розробників законопроекту та законодавця [5, с. 149]. Проблема процедури розробки законопроектів в Україні не нова. Слід констатувати, що в цьому процесі не завжди беруть участь спеціалісти вузьких напрямків. Крім того, незрозумілою залишається норма закону, що відносить всі вимоги щодо відшкодування витрат на заходи по запобіганню заподіяння можливої шкоди життю та здоров'ю громадян, навколишньому природному середовищу, а також відшкодування витрат на заходи з безпечного завершення діяльності до третьої черги.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». – Х.: Одиссей, 2012. – 128 с.
2. Жуков С. В. Особливості банкрутства окремих категорій підприємств-боржників / С. В. Жуков // Форум права. – 2009. – № 2. – С. 154–160 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09gsvkpb.pdf>
3. Прудникова Т. П. План зовнішнього управління / Т. П. Прудникова // Вестник Арбитражного Суда Российской Федерации. – 1999. - № 7. – С. 18-22.

4. Нусінов В. Оцінка фінансової стійкості і ймовірності банкрутства підприємств гірничо-металургійного комплексу / В. Нусінов, О. Волинець, О. Нусінова // Вісник Укр. акад. держ. упр. – 2002. – № 3. – С. 155-160.
5. Розумович И.Н. Особенности банкротства особо опасных предприятий согласно новой редакции Закона Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом» / Розумович И.Н. // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2012. – Т. 25 (64). № 2. 2012. – С. 148-151.

Суша Аліна Вікторівна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
globus@npu.edu.ua

ПРОБЛЕМАТИЧНИЙ АСПЕКТ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Проблематичним, відчутно гострим для українців, основним фактором, який обумовлює значні масштаби трудової міграції українців за кордон є економічна ситуація в країні.

Саме через економічну дестабілізацію, постійне зниження життєвого рівня населення, незабезпеченість робочими місцями, що є умовами для неможливості застосування своїх інтелектуальних, творчих здібностей.

Тому з цих причини, українці мають мізерні можливості реалізувати себе як фахівця, низька заробітна плата, постійна напружена політична і економічна ситуація в країні, невпевненість та невизначеність у завтрашньому дні обумовлює еміграцію в нашої країні.

Згідно зі статистикою на 2016 рік, за кордоном легально перебувають близько 5 млн. громадян України [1]. Цифра вражає та вона має тенденцію до зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці міграції і трудової міграції, присвячений достатньо широкий спектр наукових досліджень. Можна виділити таких учених як Кізілов А.І., Миколаєвський В.Н., Петрова Я.В, які досліджували особливості міграційних процесів та ін. Необхідно зазначити що ситуація в нашій країні та в світі змінюється, тому з'являються нові закони, нестабільність в світі зумовлює приплив біженців.

Формулювання цілей статті. Дослідити проблему міграції в Україні та проаналізувати шляхи подолання для формування міграційної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу. Розробка концепції державної міграційної політики України, прийняття на її базі відповідних правових актів є важливою умовою зміцнення економіки, посилення національної безпеки держави виступають такі нормативні документи, як: Закон України «Про громадянство», Закон України «Про правовий статус іноземців», Закон України «Про міграцію», Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», Закон України «Про біженців», Закон України «Про зайнятість населення», Закон України «Про підприємництво», Закон України «Про адміністративні правопорушення», Положення «Про порядок оформлення іноземним громадянам дозволів на працевлаштування в Україні», Угода про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту мігрантів, Міжнародна конвенція ООН про захист прав трудящих мігрантів і членів їхніх сімей [2].

Державна міграційна політика формується за такими основними принципами:

- забезпечення кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, свободи пересування, вибору місця проживання, права вільно залишати територію України, за винятком обмежень, встановлених законодавством, а також в'їжджати в Україну громадянам України;

- забезпечення державної безпеки та національних інтересів, а також загальнодержавних підходів у проведенні міграційної політики;

- захист прав і свобод та законних інтересів громадян України, іноземців і осіб без громадянства, недопустимість створення для них безпідставних пільг чи переваг, які б ставили їх у привілейоване становище порівняно з громадянами України;

- недопущення будь-яких проявів дискримінації, забезпечення умов для реалізації мігрантами своїх прав, свобод і законних інтересів, а також виконання обов'язків, передбачених законодавством;

- запобігання масовим стихійним та нерегульованим процесам міграції населення як усередині країни, так і за її межі шляхом створення спеціальних державних соціально-економічних та національно-культурних програм, які базуються на науковому прогнозі міграційного потенціалу, напрямків

міграційних потоків з урахуванням сучасної та передбачуваної соціально-економічної і суспільно-політичної ситуації;

- протидіяне законній міграції, працевлаштуванню мігрантів і торгівлі людьми;
- взаємодія та координація діяльності органів виконавчої влади і громадських організацій у сфері міграції на державному та міжнародному рівнях;
- рівноправне співробітництво України з державами-партнерами з питань міграційних процесів шляхом підтримання взаємовигідної співпраці за загально визнаними принципами та нормами міжнародного права [3].

Проаналізувавши нашу міграційну політику, можна зауважити, про досить лояльне законодавство нашої країни, яке захищає права людини незалежно, від її громадянства, а в залежності від перебування на її території. Дані заходи повинні заохочувати населення отримувати громадянство України або хоча б робити туристичні подорожі до нашої країни.

Кількість іммігрантів в Україні становить 250 тис. осіб, або трохи більше піввідсотка населення. В результаті подій 2014-2015 рр. чисельність іммігрантів зменшилася. Найбільша кількість іммігрантів є громадянами пострадянських держав (більше 80%). Понад половина з них отримали дозволи на постійне проживання в країні на підставі близьких родинних зв'язків із громадянами України [1].

За дослідженнями компанії Research&BrandingGroup, все більше українців хочуть покинути країну. Зокрема в грудні 2016 року 34% населення були готові назавжди покинути Україну, тоді як 55% українців сказали, що не хотіли б кудись їхати [4].

За даними різних опитувань, заробітки трудових мігрантів за кордоном у три-чотири рази вищі за середню заробітну плату в Україні. Зароблені під час трудової міграції кошти спрямовуються переважно на споживання, що сприяє покращенню якості життя сімей мігрантів, скороченню бідності, а також стимулює розвиток економіки завдяки підвищенню платоспроможного попиту. Згідно з результатами дослідження фінансових надходжень, пов'язаних з міграцією, та їхнього впливу на розвиток України, проведеного МОМ у 2014-2015 р., перекази мігрантів в Україну становлять майже половину бюджету домогосподарств, які мають у своєму складі довгострокових трудових мігрантів, і 60% бюджету тих, члени яких практикують короткострокову трудову міграцію.

Згідно з висновками дослідників, які базуються на економіко-математичному моделюванні, без переказів Україна втратила б 7,1% економічного потенціалу. Споживання б зменшилося на 18%, а доходи домогосподарства – на 14-21% [5].

Незважаючи на загрозу національної безпеки України величезна кількість мігрантів, не можна, не зауважити, що трудова міграція є значною частиною наших надходжень, за допомогою мігрантів, наша країна має купівельну спроможність і це надає можливість розвиватися іншим галузям, таким як: банківська справа, через перерахування коштів і зберігання своїх заощаджень, роздрібна торгівля, через значну частину надходжень від мігрантів в формування їх доходів, а також на ринок нерухомості, через можливість для них купувати нерухомість.

Міграція робочої сили у рамках європейського центру охоплює три напрямки: з менш розвинутих країн Південної та Східної Європи (Греція, Іспанія, Туреччина, Польща, Угорщина) до високо розвинутих країн Західної та Північної Європи (Франція, Англія, Німеччина, Швеція); з країн Північної Африки, Індії, Пакистану до Західної Європи; рух робітників між високорозвиненими країнами [6].

Однак трудова міграція для Європейських країн ні є проблемою, в них спостерігається нестача робочої сили, через старіння нації, а також роботи, на яку не йде корінне населення. Проблема Європи спостерігається в незваних гостях, як біженці з ближнього Сходу.

Література

1. Державна статистика України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Закон України «Про міграцію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761-19>
3. Постанова Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP140360.html
4. Перспективні українці дедалі частіше виїжджають закордон: статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitua.com.ua/news/201701/2236-perspektyvni-ukrayinci-dedali-chastishe-vyvizhdzhayut>
5. Міграція як чинник розвитку в Україні. – К.: МОМ, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf.
6. Міграція як чинник розвитку в Україні. – К.: МОМ, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf.

Кошова Катерина Максимівна
студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
ayavehsok1998@gmail.com

ПРОБЛЕМИ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність. Корупція є нагальною проблемою в Україні. У 2016 році в Індексі сприйняття корупції міжнародної організації Transparency International Україна посіла 131 місце з 176 досліджених країн. Ще в 2007 році Україна займала 118 місце. Міжнародна аудиторська компанія Ernst & Young в 2012 році поставила Україну в трійку найбільш корумпованих країн світу разом з Колумбією і Бразилією.

За час з 2014 року корупція в Україні зростала. У квітні 2017 року міжнародна аудиторська компанія EY поставила Україну на перше місце в світі за рівнем корупції серед 41 досліджуваних країн.

Мета роботи. Дослідити та проаналізувати існуючі корупційні проблеми в Україні та надати можливі рекомендації щодо їх запобігання.

Україна не виконує більшості заходів антикорупційної стратегії на 2014-2017 роки, а український уряд, згідно з думкою експертів, до сих пір чітко не сформулював пріоритетні завдання боротьби з корупцією і не докладає належних зусиль для її реального викорінення.

Існує ряд корупційних галузей які розглянуті у таблиці 1.

Таблиця 1. Корупційні галузі

Галузь	Опис
Політична корупція	Була широко поширена фальсифікація виборів, за рахунок використання «адміністративного ресурсу».
Оборонний сектор	Корупція присутня в сфері військових закупівель, розподілу житла, набору персоналу, і навіть при постановці бойових завдань, що не тільки ускладнює військовим відомствам виконання своїх безпосередніх обов'язків, а й істотно підриває рівень суспільної довіри до них з боку населення.
Юриспруденція	Українські політики і аналітики описують стан судової системи України як вкрай незадовільний і вказують на політичний тиск і хабарництво серед суддів.
Сфера вищої освіти	На рис. 1 та рис. 2 можна побачити результат опитування студентів про корупцію у сфері вищої освіти. Опитування студентів ■ Студенти які зіткнулися з корупцією в світу університеті ■ Чули про випадки корупції ■ Студенти які не зтикалися з корупцією Рисунок 1. Результат опитування студентів про корупцію у сфері вищої освіти. Опитування студентів ■ Студенти у яких вимагали хабар ■ Студенти які добровільно дали хабар Рисунок 2. Опитування студентів про хабарництво у вищих навчальних закладах.
Бізнес	Компанії стикаються з корупцією, головним чином, в бізнес-ліцензування, оподаткування і на митниці

Соціальне забезпечення	Українські ЗМІ виявили багато історій на зразок незаконного отримання народними депутатами чорнобильських і військових соціальних пільг.
Охорона здоров'я	Незважаючи на те, що медичне обслуговування в державних лікарнях теоретично безкоштовне для українців, практика оплати пацієнтами лікування отримала широке поширення.
Футбол	Підкуп суддів, підробка паспортних даних. Існує корупція на рівні дитячого футболу, яка призводить до зменшення конкурентоспроможності в футболі.

[1].

Корупційні проблеми негативно впливають на міжнародний імідж нашої країни, перешкоджають, а іноді і блокують надходження іноземних інвестицій. В Конституції України закріплені два основних принципи: принцип рівності у здійсненні прав і свобод та принцип рівності перед законом. Тобто усі рівні перед законом. Це означає, що не можна створювати різні правові системи для окремих груп людей [2]. В Україні існує імунітет, яким користуються президент та депутати парламенту. Існування такої нерівності перед законом має бути обґрунтованим. Важливо, якими є цілі і наслідки таких засобів. За що зараз і борються громадяни України, аби зняли депутатську недоторканність [3].

Українці виявилися незадоволеними боротьбою з корупцією в своїй країні і часто дають хабарі. Українських депутатів називають корумпованими частіше, ніж слуг народу інших країн. Також громадяни України скаржаться на погані умови для антикорупційних дій. 56 % українців називають корупцію основною проблемою України.

На рис.3 та рис.4 можна побачити відсотковий рейтинг найкорумпованих сфер в Україні.

Рисунок 3. Відсоток корупції у певних сферах України

Рисунок 4. Відсоток корупції у різних галузях України [4].

За статистичними даними декількох джерел можна виділити, що за 4 роки корупції стало менше, але погодились з цим лише 10% громадян, частково погодились – 16%, а не погодились – 72%.

Проте, не можна сказати, що з корупцією все погано і немає ніяких позитивних зрушень. Найбільш позитивно на сьогоднішній день сприймається створення нової поліції.

При цьому більше 30% опитаних вказали на повну відсутність корупції серед поліцейських, і це найвищий показник серед всього переліку сфер. Найближче до нього оформлення і отримання соцвиплат – 22,5%.

З іншого боку поступово зростає частка тих, хто покладає відповідальність за боротьбу з корупцією не тільки на владу, а й на простих громадян. А головне, що громадяни, які готові відстоювати свої права перед здирником різними засобами, стають все більш активними, а тих, хто вважає за краще залишити все, як є, стало значно менше [5].

Висновок: Для боротьби з корупцією в Україні сьогодні створена відповідна законодавча база. Діє Закон України «Про боротьбу з корупцією». Однак, як свідчать дані статистичного аналізу діяльності органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України і Служби безпеки України за ці роки дії всього антикорупційного законодавства, суттєвих тенденцій до зрушень у боротьбі з корупцією в нашій державі не виявлено.

Важко сказати коли, як і хто зможе викоринити корупцію з українського суспільства. Це як невиліковна хвороба яка раз у раз вражає державний організм. Кожен повинен почати з себе, бути відповідальним, не ставитись байдужо, чесно і по совісті ставитись до цієї проблеми, тоді можливо у далекому майбутньому Україна посяде одне з останніх місць у рейтингу найкорумпованих країн світу.

Література

1. Корупція в Україні. [Електронне джерело] – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org>
2. Право і корупція. [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://edu.helsinki.org.ua>
3. Корупція в Україні: проблеми або стиль життя? / Тетяна Пясковська / 23.03.2016 // [Електронне джерело] – Режим доступу: <https://kp.ua>
4. Корупція після Майдану. [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://korrespondent.net/>
5. МВС Корупція в Україні. [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua>

Свиридюк Андрій Анатолійович

*студент Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)
andrew1sviridyuk@gmail.com*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Для забезпечення стабільного розвитку країни та виходу економіки з кризового стану постає необхідність у втручанні держави у процес розвитку господарства. В сучасних умовах неможливий розвиток підприємництва без інвестиційної підтримки. Інвестування є базою для економічного розвитку суб'єктів господарювання. Особливо це стосується галузей, які потребують використання нових сучасних технологій та використання складних процесів і технології виробництва. Однією з центральних проблем розвитку підприємств є пошук оптимальних джерел інвестування для забезпечення інвестиційними ресурсами в достатньому обсязі. Забезпечити здійснення ефективної інвестиційної діяльності з урахуванням суспільних інтересів у масштабі країни спроможна лише держава, яка є координатором усіх видів відносин.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблему залучення інвестицій присвячені праці як вітчизняних так і зарубіжних учених, таких як В.Б. Авер'янов, Д. Бабич, І. Бланк, В. Ковальов, А. Ковальчук, І. Лукінов, А. Пересада, Р.В. Попельнюхов, О. Поважний, Н.П. Ревуцька, І.В. Крючкова, Г. Савицька, В. Ставчук, В. Ткаченко, В. Чернадчук, Н. Ушакова, А. Федоренко, Л. Червова, С. Чистов, М. Чумаченко, В. Шеремет, Дж. В.Бейлі, Дж.М. Кейнс, Д. Тейлор.

Невирішені раніше проблеми. В умовах сьогодення в Україні система державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств потребує значних змін та доповнень, що негативно впливає на інвестиційній активності суб'єктів господарювання. Брак інвестиційних ресурсів у господарському комплексі сприяє спаду виробництва й основних економічних показників, що відповідно зменшує інвестиційну привабливість окремих галузей та економіки країни в цілому.

Метою статті є визначення особливостей державного регулювання у сфері інвестиційних процесів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання створює умови для діяльності суб'єктів та об'єктів управління в напрямі, який є бажаним для держави і за яким відбуватиметься розвиток системи управління в цілому. Державне регулювання передбачає декілька варіантів майбутньої діяльності керованих об'єктів, створюючи можливість діяти найбільш ефективно [1].

Ефективне реформування економіки нашої країни, її структурне перетворення з забезпеченням якісного розвитку, оновлення ринкової та соціальної інфраструктури не можливі без відповідних капіталовкладень, тобто без належного інвестування. Виключно на базі інвестування відбуваються складні відтворювальні процеси. Чим воно активніше, тим швидші темпи відтворення і ефективних ринкових перетворень [2].

Процес формування сучасної нормативно-правової бази, яка покликана регулювати інвестиційні процеси в Україні, розпочався з моменту прийняття акта проголошення незалежності України.

В Україні єдину державну стратегію у сфері інвестиційної діяльності визначає Верховна Рада України, яка створює законодавчу базу для сфери інвестиційної діяльності; затверджує пріоритетні напрями інвестиційної діяльності як окрему загальнодержавну програму у складі Програми діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, охорони довкілля; в межах Державного бюджету України визначає обсяг асигнування для фінансової підтримки інвестиційної діяльності [3.]

Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект [4].

Захист інвестицій – це комплекс організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на створення умов, які сприяють збереженню інвестицій, досягненню цілі внесення інвестицій, ефективній діяльності об'єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав та інтересів інвесторів, у тому числі права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій [4].

Основне спрямування Закону України «Про інвестиційну діяльність» полягає у забезпеченні рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Вказаним нормативно-правовим актом встановлено загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України, визначено загальні положення та порядок здійснення інвестиційної діяльності, державного регулювання інвестиційної діяльності, гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності, захист інвестицій тощо [4].

Державою чітко визначено умови здійснення інвестиційної діяльності:

- інвестування, що здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;
- державне інвестування, що здійснюється органами державної влади за рахунок коштів державного бюджету, позичкових коштів, а також державними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів;
- місцеве інвестування, що здійснюється органами місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевих бюджетів, позичкових коштів, а також комунальними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів;
- державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів;
- іноземне інвестування, що здійснюється іноземними державами, юридичними особами та громадянами іноземних держав;
- спільне інвестування, що здійснюється юридичними особами та громадянами України, юридичними особами та громадянами іноземних держав [4].

Система регулювання умов інвестиційної діяльності не є стабільною, вона підлягає коригуванню залежно від соціально-економічної ситуації в певний період часу, рівня інвестиційної активності суб'єктів господарювання. З метою активізації інвестиційного попиту держава може використовувати традиційні для світової практики методи: збільшувати державні витрати і зменшувати податки, знижувати процентну ставку за кредит, збільшувати грошову масу, втручатися в ринок цінних паперів [5, с. 117].

Висновки. Аналіз досліджень свідчить про інтерес держави до інвестицій і її можливості зі створення загального сприятливого мікроклімату для інвестиційних вкладень. Такий інтерес пояснюється тим, що інвестування означає перетворення грошей в підприємства, житлові комплекси та інші корисні об'єкти. Рух приватних коштів повинен бути під контролем держави, адже створення нових об'єктів веде до збільшення національного багатства країни, створення нових робочих місць і підвищує конкурентні можливості країни. Державне регулювання гарантує забезпечення рівних прав при здійсненні інвестиційної діяльності.

Література

1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). — К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. — 584 с.

2. Ревуцька Н. П. Сучасні інструменти залучення іноземного капіталу/ Н. Ревуцька // Цінні папери України. — 2014. — № 9. — С. 54—58
3. Крючкова І. В. Теоретико-методологічні аспекти державного регулювання інвестиційної політики як важливого фактора економічного зростання / І. В. Крючкова, Р. В. Попельнюхов // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — № 1, т. 2. — С. 298—301.
4. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.2017 р. № 1560-ХІІ [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
5. Михасюк, І.Р. Державне регулювання економіки: підручник / І.Р. Михасюк, Л.А. Швайка — Львів: Магнолія плюс, 2006. — 220 с.

Петрунек Євгенія Сергіївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*
petrunek11@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми: В умовах сучасного стану економіки, ринок не може функціонувати без втручання держави, відповідно для стабільності економіки та вільної діяльності підприємств, держава має забезпечити саме формування політики, контролю за дотриманням чинного законодавства фірмами про захист економічної конкуренції, сприяння розвитку добросовісної конкуренції, а також обмеження зловживання монополістів на ринку та в економіці в цілому.

На сучасному етапі розвитку підприємництва перед суб'єктами господарської діяльності постає проблема у потребі захисту з боку державного апарату оскільки, кожне підприємство має за мету – отримання економічного прибутку та задоволення потреб споживачів. Але коли фірма починає діяти задля досягнення свого завдання, вона стикається саме з проблемою державного захисту. Адже на ринку є велика кількість конкурентів майже у кожній галузі господарської діяльності. Саме це для багатьох підприємств стає великим бар'єром для активного функціонування.

Аналіз останніх досліджень. У правовій науці державним захистом економічної конкуренції займалися такі видатні вчені, як А.О. Мазур, М.І. Лунь, К.В. Речицький, В.В. Елгітіс, З.І. Баймуратова та інші. Але, варто зазначити, що в нашій державі ще не проводилося дослідження, яке б визначало теоретичні основи особливостей державного захисту економічної конкуренції в Україні.

Невирішені раніше проблеми. На даний момент існує досить невелика кількість досліджень в площині господарського права, які б комплексно охоплювали аналіз проблеми державного захисту економічної конкуренції в Україні.

Метою статті є дослідження проблеми і надання пропозицій щодо державного захисту економічної конкуренції в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання. Але згідно до законодавства вони беруть участь в господарській діяльності [1].

Законодавчими актами, що безпосередньо встановлюють правові засоби регулювання захисту економічної конкуренції в Україні, є закони: «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про природні монополії», «Про захист економічної конкуренції», а також підзаконні нормативно-правові акти на виконання вимог зазначених законів: розпорядження Антимонопольного комітету України від 25 грудня 2001 р. № 182-р «Про Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції», від 5 березня 2002 р. № 27-р «Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для – загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання», тощо [2].

Відповідно до ст. 1 Закону «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку [3].

Конкуренція є однією з найголовніших складових ринкової економіки, коли відомий принцип «попит породжує пропозицію» втілюється в життя. Але, як показує практика – так виходить не завжди. Зазвичай, за основу порушень виступає достатньо факторів. Найбільш негативними наслідками є прояв

монополізації, тобто досягнення суб'єктом господарювання домінуючого стану на ринку товару, на певному сегменті ринку.

Для забезпечення належного конкурентного стану підприємств, держава проводить конкурентну (антимонопольну) політику. Тобто, конкурентна (антимонопольна) політика держави – це діяльність держави, спрямована на створення і розвиток конкурентного середовища, антимонопольне регулювання з метою сприяння зростанню ефективності виробництва, кращому задоволенню потреб суспільства, підвищенню конкурентоздатності національної економіки. Відповідно можна виділити і основні напрямки конкурентної політики держави:

- державний контроль за дотриманням антимонопольного законодавства;
- розвиток та захист економічної конкуренції;
- антимонопольне регулювання усіх сфер економічної діяльності;
- демонополізація економіки [4].

Державна політика у сфері розвитку економічної конкуренції та знищення монополізації здійснюється лише уповноваженими органами місцевого самоврядування, органами державної влади, а також органами адміністративно-господарського контролю та управління. При цьому пріоритетна роль відводиться саме Антимонопольному комітетові України.

Саме Антимонопольний комітет України забезпечує захист кожному підприємству на ринку, тобто виконує такі дії, щоб фірма мала рівні умови на ринку та могла б вільно функціонувати та бути конкурентоспроможною.

Також комітет контролює дотримання всіма суб'єктами господарювання антимонопольного законодавства. Адже набагато легше попередити появи монополіста на ринку, ніж у майбутньому боротись із його зловживанням своїм становищем [5].

На сьогодні одним з ключових завдань є введення в дію програми економічних реформ – «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», одним з пріоритетних напрямів проведення реформ визначено розробку та прийняття закону «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», відповідно до стандартів ЄС, що забезпечить функціонування цілісної та збалансованої системи державної допомоги, спрямованої на мінімізацію негативного впливу державної допомоги на конкуренцію та міжнародну торгівлю [6].

Для кращої характеристики економічного захисту конкуренції підприємств потрібна концепція міжнародної економічної конкуренції, що ґрунтується на системі оцінювання порівняльних переваг національних економік за спеціальним набором індикаторів, котрі відображають вплив основних чинників на різні сторони економічної діяльності на мікро- та макрорівнях, саме за допомогою даної концепції держава зможе швидше реагувати і надавати підтримку підприємствам [7].

Висновки: Отже, з вищезазначеного можемо зробити висновок, що основним органом, що здійснює державний захист економічної конкуренції в Україні є Антимонопольний комітет України. Серед повноважень Антимонопольного комітету України основними є контрольно-попереджувальні та організаційно-розбудовчі. Це дає підстави стверджувати, що в його діяльності переважають превентивно-розбудовчі, регулюючі, а не репресивні засади. Проте, не можна зменшувати значення тих повноважень Антимонопольного комітету України, що дозволяють йому, діючи в межах Закону, ефективно припиняти монополістичну діяльність, недобросовісну конкуренцію та інші порушення конкурентного законодавства, сприяючи таким чином утвердженню ринкових механізмів в економіці країни, розвитку підприємництва і конкуренції.

Варто звернути увагу, що із введенням у дію Закону України «Про захист економічної конкуренції» були значно розширені репресивні повноваження Антимонопольного комітету України. Зокрема, в процесі розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції антимонопольним органам надане право накладати арешт на майно суб'єктів господарювання, вилучати будь-які письмові та інші докази [8].

Отже, Антимонопольний комітет України є єдиним органом державного управління, діяльність якого не тільки гарантує розвиток економічної системи в країні та свободи особистості, але й створює підґрунтя для формування громадянського суспільства в нашій країні.

Література

1. Господарський Кодекс України – стаття 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://pidruchnuk.com].
2. Закон України «Про захист економічної конкуренції».
3. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. / Г.М. Калетнік, А.Г. Мазур, О.Г. Кубай – К.: «Хай-Тек Прес», 2011. – 428с.
4. Закон України «Про Антимонопольний комітет України».
5. Кравченко Ю. Реформування системи державної допомоги в Україні: плани і реалії держав/ Ю.Кравченко, Н.Красновська // Вісник антимонопольного комітету України . 2011.- №2 – С.4-8.

6. Уманців Ю. Економіка України у вимірі глобальної конкурентоспроможності/Ю. Уманців// Вісник антимонopolного комітету України . 2011.- №1 – С. 14-23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<https://mydisser.com/en/avtoref/view/15556.html>].

Чеботаренко Анна Миколаївна

*студентка Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ОСОБИЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Права і свободи людини є найвищою соціальною цінністю України, яка визначає зміст і спрямованість її діяльності. Складовою частиною захисту прав людини є захист її споживчих прав. У демократичних країнах з розвинутою економікою захист прав людини, як споживача є об'єктивною, незворотною закономірністю суспільства та найважливішою його ознакою [1].

Аналіз досліджень і публікацій. Над даною проблемою працювали такі вчені: Грабовська Г.М. [1], Феськов М.М., Шафалюк О.К., Черняк Ю.О., Коваленко А.В. та Пісний Б. М.

Невирішені раніше проблеми. Дана проблема направлена тільки на захист прав споживачів, а не виробників.

Метою статті є з'ясування особливостей захисту прав споживачів.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах розвитку суспільства особливого значення набуває питання захисту прав споживачів. Конституція України передбачає право кожного громадянина, а також іноземців та осіб без громадянства на звернення до суду щодо захисту своїх прав і на правову допомогу. Таке право не може бути обмежене за жодних обставин. Здійснення в Україні соціально-економічних і політичних перетворень зумовлює необхідність підвищення ефективності захисту прав громадян, зокрема, забезпечення реалізації передбаченого у ст. 42 Конституції України обов'язки держави захищати права громадян як споживачів [2].

Категорія «споживач» має багато тлумачень, як офіційних, так і наукових. Згідно з п. 22 ст.1 Закону України «Про захист прав споживачів», споживач – фізична особа, яка придбає, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [3].

У Законі України «Про захист прав споживачів», прийнятому 12 травня 1991 р., зазначається, що споживач – це громадянин, який має намір замовити або придбати, або який замовляє, придбає або використовує товари (роботи, послуги) для власних побутових потреб. Редакції Закону України «Про захист прав споживачів» було оновлено Законом від 1 грудня 2005 року. І в даному випадку зазнало змін визначення поняття «споживач».

Захист прав споживачів передбачає ряд термінів, відповідно до ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів». Основними термінами є:

безпека продукції – відсутність будь-якого ризику для життя, здоров'я, майна споживача і навколишнього природного середовища при звичайних умовах використання, зберігання, транспортування, виготовлення і утилізації продукції;

виконавець – суб'єкт господарювання, який виконує роботи або надає послуги;

виробник – суб'єкт господарювання, який: виробляє товар або заявляє про себе як про виробника товару чи про виготовлення такого товару на замовлення, розміщуючи на товарі та/або на упаковці чи супровідних документах, що разом з товаром передаються споживачеві, своє найменування (ім'я), торговельну марку або інший елемент, який ідентифікує такого суб'єкта господарювання; або імпортує товар;

гарантійний строк – строк, протягом якого виробник (продавець, виконавець або будь-яка третя особа) бере на себе зобов'язання про здійснення безоплатного ремонту або заміни відповідної продукції у зв'язку з введенням її в обіг;

договір – усний чи письмовий правочин між споживачем і продавцем (виконавцем) про якість, терміни, ціну та інші умови, за яких реалізується продукція. Підтвердження вчинення усного правочину оформляється квитанцією, товарним чи касовим чеком, квитанком, талоном або іншими документами (далі – розрахунковий документ);

належна якість товару, роботи або послуги – властивість продукції, яка відповідає вимогам, встановленим для цієї категорії продукції у нормативно-правових актах і нормативних документах, та умовам договору із споживачем;

істотний недолік – недолік, який робить неможливим чи недопустимим використання товару відповідно до його цільового призначення, виник з вини виробника (продавця, виконавця), після його

усунення проявляється знову з незалежних від споживача причин і при цьому наділений хоча б однією з нижченаведених ознак: а) він взагалі не може бути усунутий; б) його усунення потребує понад чотирнадцять календарних днів; в) він робить товар суттєво іншим, ніж передбачено договором;

послуга – діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб;

продавець – суб'єкт господарювання, який згідно з договором реалізує споживачеві товари або пропонує їх до реалізації;

продукція – будь-які виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надаються для задоволення суспільних потреб;

реалізація – діяльність суб'єктів господарювання з продажу товарів (робіт, послуг);

фальсифікована продукція – продукція, виготовлена з порушенням технології або неправомірним використанням знака для товарів та послуг, чи копіюванням форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а так само неправомірним відтворенням товару іншої особи.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів» споживач має такі права та обов'язки: споживачі під час придбання, замовлення або використання продукції, яка реалізується на території України, для задоволення своїх особистих потреб мають право на: 1) захист своїх прав державою; 2) належну якість продукції та обслуговування; 3) безпеку продукції; 4) необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця); 5) відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції (дефекту в продукції), відповідно до закону; 6) звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав; 7) об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

Споживачі також мають інші права, встановлені законодавством про захист прав споживачів.

Споживачі зобов'язані: 1) перед початком експлуатації товару уважно ознайомитися з правилами експлуатації, викладеними в наданій виробником (продавцем, виконавцем) документації на товар; 2) в разі необхідності роз'яснення умов та правил використання товару – до початку використання товару звернутися за роз'ясненнями до продавця (виробника, виконавця) або до іншої вказаної в експлуатаційній документації особи, що виконує їх функції; 3) користуватися товаром згідно з його цільовим призначенням та дотримуватися умов (вимог, норм, правил), встановлених виробником товару (виконавцем) в експлуатаційній документації; 4) з метою запобігання негативним для споживача наслідкам використання товару – застосовувати передбачені виробником в товарі засоби безпеки з дотриманням передбачених експлуатаційною документацією спеціальних правил, а в разі відсутності таких правил в документації – дотримуватися звичайних розумних заходів безпеки, встановлених для товарів такого роду [3].

Захист прав громадян здійснює Україна, згідно з п. 3 ст. 5 Закону України «Про захист прав споживачів», органом, який забезпечує споживачам захист їх прав є центральний орган виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту прав споживачів, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів, місцеві державні адміністрації, інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування згідно із законом, а також суди [3].

Висновки. Сучасний світ пропонує безліч товарів і послуг. Серед яких можуть трапитися неякісні екземпляри. В Україні основними нормативно-правовими актами захисту прав споживачів є Конституція України і Закон України «Про захист прав споживачів». Дані документи дають можливість споживачеві подати до суду у випадку порушення його прав, але разом з цим ці документи захищають виробника від неправомірних дій споживача, таких як користування товару не за інструкцією, повернення товару виробнику по спливу гарантійного терміну та наклепу.

Література

1. Грабовська Г. М. Теоретико-правові основи забезпечення дотримання прав споживачів / Г. М. Грабовська. // Серія Юридичної літератури. – 2014. – С. 101–104.
2. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 379.

Шульженко Ігор Владиславович
*к.ю.н., доцент кафедри гуманітарних і правових дисциплін
Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЖІНОК

Історія світової цивілізації свідчить, що жінки завжди страждали від дискримінації у всіх сферах суспільних відносин. Але кожний етап розвитку громадянського суспільства супроводжувався поступовим наданням жінкам додаткових пільг та переваг, у тому числі і у трудових правовідносинах.

Варто зазначити, що виникнення правових норм, які регулюють працю жінок, супроводжувалося застосуванням на законодавчому рівні певних заборон для працюючих жінок. Причому такі заборони стали підґрунтям становлення сучасного трудового права. Отже однією з проблем трудового права є дослідження історичних аспектів правового регулювання праці жінок, як передумови сучасного правового регулювання праці даної категорії працівників.

Дослідженням розвитку і забезпечення соціальних та трудових прав жінок були присвячені праці Н. Данченко [2], Н. Аніщук [1], Т. Іванкіної [3] але, на наш погляд, проблема еволюції правового регулювання жіночої праці, як на національному так і міжнародному рівні була досліджена не у повній мірі.

Метою доповіді є дослідження історичних аспектів та передумов розвитку національного законодавства, яке регулює найману працю жінок.

Питання про роль жінки у суспільстві, сім'ї, її рівноправ'ї є предметом гострих дискусій багатьох століть, про це написано чимало наукових праць, трактатів, брошур [2, с.3].

Зародження трудового права відноситься до кінця XVIII початку XIX століття, коли в Європі в тому числі в Російській імперії, з'являються перші нормативні акти, направлені на регулювання праці. [9, с.109].

Світова історія правого регулювання праці жінок свідчить про те, що наприкінці XIX століття жінки в Швейцарії не могли працювати більш одинадцяти годин на день, причому зовсім не допускалися до чистки машин. Після вагітності вони не могли бути прийняті на роботу раніше терміну шести тижнів. В Німеччині жінки зовсім не приймалися на заводи, які виробляли скло. Після вагітності вони поверталися на фабрику через три тижні [10, с.40-41].

Протягом багатовікової історії українського народу жінки відчували себе нерівноправними порівняно з чоловіками. Вони були практично обмежені у використанні більшості прав та свобод, зокрема громадянських, політичних, соціально-економічних та культурних, хоча й робилися спроби впровадити ідеї рівноправності в законодавчу базу України: Руська Правда, Литовські статuti та інші правові акти нашої держави. Однак, ці документи повністю не надавали жінкам всієї повноти людських прав та свобод. Лише у XX ст. під впливом міжнародного та вітчизняного жіночого руху в законодавчому порядку жінок було визнано повністю рівноправними з чоловіками [1, с.155].

Принцип рівноправності жінок з чоловіками був покладений в Конституцію Української Народної Республіки 1918 року, яка так і не була втілена в життя українського народу. У ст. 11 розділу II зазначена Конституція проголошувала: «Ніякої різниці в правах і обов'язках між чоловіком і жінкою право УНР не знає» [7, с.106].

Трудове законодавство Радянської України передбачало, надання жінкам, що виконують материнську функцію, додаткових пільг та переваг у трудових правовідносинах.

Так, стаття 131 Кодексу законів про працю (далі КЗпП) від 1922 року забороняла використання праці вагітних жінок на нічних та понаднормових роботах: «жінки вагітні й ті, що годують немовлят, уночі й позачергово працювати не можуть» [4].

Постановою Народного Комісаріату Праці (далі НКП) СРСР № 53/325 від 24 лютого 1925 р. був затверджений перелік особливо важких і шкідливих робіт, на яких було заборонено працювати жінкам [5].

Зважаючи на витіснення жінок із виробництв НКП СРСР видав розпорядження від 13 квітня 1925 р., яке передбачало надання дозволів на працю жінкам в усіх галузях виробництва, крім тих особливо шкідливих виробництв, де жіноча праця взагалі була заборонена. Ці дозволи мали видавати органи охорони праці за погодженням із профспілками і повідомленням про це НКП УРСР. Такі дозволи належало видавати і тоді, коли нічні роботи запроваджувалися на виробництві вперше. Усіх вагітних жінок і жінок, які годують дітей, належало перевести на денні роботи [6].

Формально на конституційному рівні жінки отримали рівні з чоловіками права та свободи у Конституції УРСР 1937 р. Стаття 121 зазначеної Конституції надала жінці рівні права з чоловіком, включаючи право на працю, вона проголошувала: «Жінці в УРСР надаються рівні права з чоловіками в усіх галузях господарського, державного культурного і громадсько-політичного життя» [8, с.106].

Що стосується чинного трудового законодавства України то воно передбачає надання додаткових правових гарантій працюючим жінкам, які можна поділити на дві групи.

По-перше, гарантії, що забезпечують гендерну рівність у трудових правовідносинах (ст. 24 Конституції України; Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» від 8 березня 2005 року; ст.ст. 2-1 та 22 КЗпП), і **по-друге**, гарантії, що надають жінкам додаткові пільги та переваги у трудових правовідносинах (ст.ст. 174 – 186 КЗпП).

Отже, історія правового регулювання праці жінок являє собою виокремлення жінок як певної категорії працівників, шляхом застосування до них певних обмежень та надання їм додаткових гарантій, пільг та переваг у трудових правовідносинах.

Таким чином, сучасне правове регулювання праці жінок в Україні має історичні передумови у вигляді обмежувальних і заборонних норм, завдяки яким були прийняті правові акти у галузі охорони праці жінок і забезпечення гендерної рівності у трудових правовідносинах.

Література

1. Анішук, Н. Правове становище українських жінок в історичному минулому // Право України. – 2002. – № 3. – С. 155 – 157.
2. Данченко, Н. И. Правовая охрана труда женщин в СССР / Н. И. Данченко. – Киев : Наук. думка, 1985. – 154 с.
3. Иванкина, Т. В. Права трудящихся женщин / Т. В. Иванкина. – Л.: Лениздат, 1990. – 171 с. – (Юридический всеобуч). – ISBN 5-289-00554-4.
4. Известия Народного комиссариата труда. – 1923. – № 11.
5. Известия Народного комиссариата труда. – 1925. – № 45.
6. Известия Народного комиссариата труда. – 1925. – № 20.
7. Конституція Української народної республіки (Статут про державний устрій, права і вільності УНР) : від 29 квіт. 1918 р. // Історія української конституції / Укр. Прав. фундація ; упоряд. А. Г. Слюсаренко, В. М. Томенко. – К., 1997. – ISBN 966-546-004-8.
8. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки : прийнята постановою надзвичайного XVII українського з'їзду Рад 30 січня 1937 р. // Історія української конституції / Укр. Прав. фундація ; упоряд. А. Г. Слюсаренко, В.М. Томенко. – К., 1997. – ISBN 966-546-004-8.
9. Соболев, С. А. Трудовое право России и социальное развитие // Государство и право. – 1997. - № 4.
10. Z. Восьми часовой рабочий день // Юридический вестник. – М., 1891. - № 9.

СУЧСНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРНО-ПРАВОВИХ НАУК

Збірник наукових статей викладачів,
аспірантів та студентів за матеріалами Всеукраїнської Internet конференції «Актуальні проблеми
гуманітарно-правових наук»
(БЕРЕЗЕНЬ 2018р.)

Матеріали містять широке коло питань філософського, соціально-політичного та юридичного характеру: аналізуються умови формування особистості, подаються способи вирішення проблем стабілізації громадських процесів, функціонування сучасної цивілізації і культури, переосмислюються ціннісні установки української ментальності.

Відповідальний редактор
Науковий консультант

К.В. Ніколенко, к.філос.н., доц. каф.
І.В. Шульженко, к.ю.н., доц.

Технічний редактор

А.Г. Петровська

Комп'ютерна верстка

А.Г. Петровська

Підписано до друку

Формат 60 x 84 /16 Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 10,5. Обл. - вид. арк.

Тираж 160 прим. Замовлення №

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Кривий ріг, вул. Трамвайна, 16 А

Видавець: ФОП Маринченко С. В.
м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО, 81А, Офіс 109, 115.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 030567 від 19.01.2007 р.
Тел.: 067 539 66 81